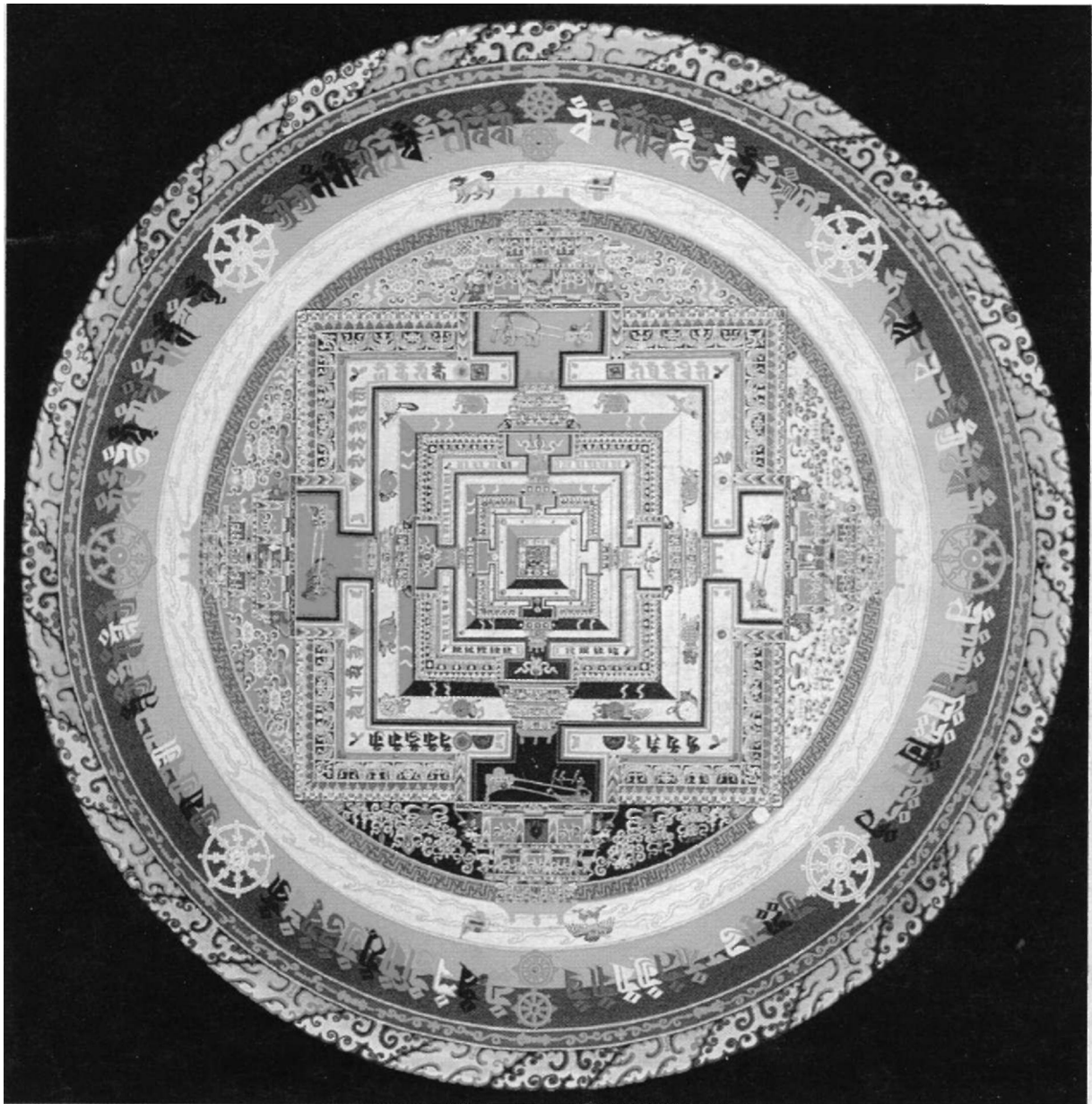

NOVÝ VĚK ALCHYMIE TIBETSKÉ MANDALY EKOLOGIE SUPERLEARNING HUDBA NEW AGE

MANA

časopis - rozšířeného vědomí
podzim 1995 cena 35 Kč

Ekošaman Boris Merhaut
Nový věk jako stav duše
Učení jinak
Kyberie

Mandala
Alchymie
Léčení zvukem
O tichu a hudbě

Proč MANA a proč teď?

Účel rybářského koše záležív rybě,

ajakmile je ryba chycena,

koš je zapomenut.

Účel králičího oka je v králíku,

ajakmile, králík chytí, okojezapomenuto.

Účel slova je ve významu, ajakmileje postižen význam,

slovo samo je zapomenuto.

OJakrádbych našel člověka, který už zapomněl slovo,

a s ním bych rozmlouval!

Svět se,

pro někoho možná

ne tak viditelně, mění. Pod

pokličkou senzací a ekonomicko-

-politických rvavých titulků novin

a zpráv v televizi se mění epochy. Množství

a rychlost změn nemají v historii lidstva obdo-

by. Ve zmatku všedních starostí nám většinou

jaksi uniká smysl změn, které už nestačíme ani re-

gistrovat, natož chápat. Přesto ale, viděno z nadhledu

a trochu širší perspektivy, má současný chaos i řád.

V USA a v Západní Evropě vychází už celou dekádu

desítky časopisů, které mapují průběh a souvislosti, příčiny

i trendy sociálních, kulturních a psychologických změn

současných společnosti. Vycházejí knihy stovek autorů, kteří

již dnes vytvářejí obraz budoucnosti.

Zdá se mi, že kromě časopisů a jmen jako TIME,

NEWSWEEK, CNN, Kohl, Major, Turner a Jelcin či Klaus, je

dobré vědět i něco o časopisech jako je *New Age Journal*, *Magical*

Blend, *Gnosis*, *Shaman 's Drum*, *Common Boundary*, *In Context*, nebo

o osobnostech jako jsou *Rupert Sheldrake*, *Ram Dass*, *Theodor*

Rozsah, *Gary Zukav*, *Mathew Fox*, *Jack Komfeld* ajiní.

Domnívám se, že bychom měli všichni vědět, co jsou to *subli-*

minální nahrávky, *biobgická zpětná vazba*, *floatace*, *stav alfa*, *super-*

struny, *motfická rezonance*, *superleaming*, *synergie*, *vědomé snění*,

endorfmy, *hudba new age*, *hnutí „neví edge“*, *chaotické atraktory*,

overtones atd.

Rádi bychom v MANE českému čtenáři také představili

jiný, současný náhled na některé tradiční duševní dis-

cipliny (*buddhismus*, *sufismus*, *esoterika*, *astrologie*,

alchymie) a pojmy (*mandala*, *meditace*, *duchovní*

cesia, *ekofilosofie*, *guru*, *šaman*, *hlubinná ekologie*).

Navázali jsme spolupráci s předními

odborníky (historiky umění, publicisty,

vědci, filosofové i teology), kteří nám

pomohou poodhalit mnohá

tajemství evropské du-

chovnosti.

Po ce-

lém světě vyrůstají

centra (a v každém větším

městě se můžete účastnit semi-

nářů) s programem rozvoje osobnosti.

Tělesné (tai-či, jóga, Feldenkreis, aikido),

mentální, emoční a duševní programy

(a odpovídající psychotechnologie) pomáhají

lidem objevit a rozvinout netušené rezervoáry fyzic-

kých i duševních sil. Vi-lijak, člověk se naučí rychleji

(a zábavněji) se učit, být šťastný, zdravý, výkonný.

Postupně představíme evropské, americké ale i české

a slovenské instituce, nadšence a firmy, které už fungují.

Pokoušel jsem se iniciovat vydávání podobného časopisu již

před třemi lety, ale ani dnes v češtině (pokud se týče toho,

o čem MANA je a hodlá být) „nebylo a stále není co číst“. Cítím,

že je nejvyšší čas. Není jistě náhoda, že právě v době, kdy se

znovuobjevily první seriózní úvahy o vydávání MANY, skončila

existence dalších dvou časopisů, které se pokoušely mapovat

„nové vědomí“ (VOKNO, revue PROSTOR): kromě osvíceného

vydavatele byl najednou volný i dávný přítel a nynější spolupra-

covník Blumfeld S.M.

MANA je zkrátka tady, teď.

O, jak rád bych našel takové zvědavé čtenáře, kteří „zapomněli“

současné významy slov a již nefunkčních způsobů vnímání

světa, a kterým MANA zůstane jak v mysli, tak na poličce

(jako zdroj pokud možno vyčerpávajících a snadno dostup-

ných informací o tom kterém předmětu). Takové, kteří

stále rádi čtou, a kteří dokonce o věcech, o kterých se

nedá mluvit, rádi mlčí.

Přeji Vám, abyste nad stránkami MANY prožívali

to, co já, když ji připravuji: radost a nadšení nad

tím, že žiji právě tady a teď, pokoru, v/rušení

a úžas nad zázraky pomalu vše-

dních, a přesto ještě nedávno

neuvěřitelných věci

a události.

Čuang C

2 Co je to nový věk?

4 Nový věk jako stav duše

6 Nový věk jako duchovní renesance?

Třikrát na téma, o kterém každý slyšel, ale nikdo vlastně neví, co je to „new age“.

9 Kyberie se otevírá

O světě někde mezi počítači a lidskou myslí, o možnostech a riziku

13 Učení jinak

15 Sugestologie a počátky nové vědy

45 Subliminální nahrávky

Jak se naučit se učit: o nejnovějších poznatcích v oboru pedagogiky

21 Tvořivost v lůně matky

Plod si je v děloze telepaticky vědom, co se děje vně těla matky. Slyší a především cítí!

24 Alchymie a jóga ohně

Překlad kapitoly z knihy R. Metznera – nový pohled na strověcké umění sublimace

28 Duše světa

Fotoesej Viliama Poltikoviče

30 Mandala

Vizuální duchovní Cesta Indů a Tibetanů

36 Kalačakra

O tom, jak se barevnými písky vysypává geometrický obraz světa harmonie

39 Ekošaman
(Boris Merhaut)

Rozhovor s indologem, hlubinným ekologem a zarputilým ochráncem Matky Země

Téma : Hudba

6 x na téma léčivých kvalit hudby a lidského hlasu

48 Léčení zvukem

51 Esoterické zvuky

54 Hlasy michů ve 20. století

56 O tichu a hudbě

58 Bioakustika

60 Zvuková meditace

62 Recenze

Třetí oko :

64 Vize C. G. Junga

Co je to „NEW AGE“?

Co to je „hnutí new age“? Jsou změny, které všichni zažíváme, součástí něčeho většího, globálnějšího? Je krize dneška předzvěstí a nutnou úklidovou fází pozitivních změn v budoucnu? Je to, co se děje kolem nás, náhoda, nebo je to součást přeměny věků?

David Spangler, jeden z průkopníků hnutí, které bylo později pojmenováno „new age“, dnes tvrdí, že západní kultura nemá představu o budoucnosti. Vyzývá pokrok, což je ovšem pouhé prodloužení dnešní situace. Chceme se mít stále lépe, ale nemáme rádi změnu.

Ideje „new age“, hnutí nového věku, obnovují instituci víze. Představu transformace, ne pouhé změny. Učí nás rozloučit se s přítomností a odvážit se snít. Představovat si budoucnost, která nebude jen lepší, ale jiná. Chce se po nás, abychom snili s odvahou, imaginací, odvahou postavit se tváří v tvář neznámému. Jsme konfrontováni s představami smrti a chaosu, abychom tak lépe pochopili, co to je znovuzrození a kontinuita. Ideje „nového věku“ nás vyzývají nahradit projekci vizí. Jsou prorocké ne ve smyslu předpovídání budoucnosti, ale tím, že nás učí žít s transformativní vizí, která nás otevírá metamorfickým a regenerativním kvalitám života!

Jaký to „věk“ tedy dnes žijeme? David Spangler se domnívá, že celý ten transformační proud se dá rozdělit na několik základních rovin

(Nový) Věk učení

Pouta současné nemohoucnosti rozbijeme jen tím, že se začneme učit.

Musíme se (po)učit o své minulosti a vzpomenout si na dědictví naší rasy. Proto se také v „new age“ hnutí vyskytuje tolik jakoby archaických prvků.

Musíme se (na)učit svou budoucností, která zčásti závisí na naší přítomnosti, a schopnosti tvořivě snít a vytvářet obrazy.

Musíme se (na)učit, jak se postavit neznámému, nepředpověditelnému a neočekávanému.

Metaforou tomuto učení může být i věda. Pro někoho je věda touhou po pravdě. Pro mne je duchovní cestou, jógou učení. Vědou myslím víc než jen technický kontext: myslím tím víc než fyziku, biologii, chemii atd. Myslím tím

postoj k životu, nepřetržité učení, transformaci pravdou.

New age je způsob objetí světa, pokus poznat svět důkladněji a láskyplněji.

Není to zas tak nic nového. Počátky tohoto způsobu myšlení ovlivnil František z Assisi, Tomáš Akvinský, Jacob Boehme, J. A. Komenský, E. Swedenborg ale i William Blake, mystický básník a malíř (1757 — 1827). Různé aspekty poznávání reality mají šamanský nebo keltský původ. Vždy to ale byly jen ojedinělé pokusy, zatímco dnes jsme svědky vskutku globálního uvědomění stále většího počtu jedinců. A stále častěji se budeme všichni setkávat (i na stránkách MANY) s pojmy, jako jsou: Superlearning. Subliminal. Sugestologie. Levá a pravá hemisféra. Alfa stav. Endorfiny. Holografie. Teorie chaosu. Virtuální realita. Morfická rezonance. Superstruny.

(Nový) Věk transformace

Opravdové učení je zároveň transformací. Vznik hnutí nového věku je pro mne i vznikem kultury, která se chce neustále učit. Nemyslím tím dosavadní druh vzdělání, který má bohužel tak málo co dělat s imaginací a transformací, zato oplývá konformitou, poslušností a kontrolou.

Tisíce lidí sní o lepším světě, chápou nebezpečí problémů, které nás obklopují, hledají technologické, sociální a kulturní alternativy řešení. Jsou to politici, ekonomové, obchodníci, umělci, učitelé, vědci, inženýři, vojáci i kněží — i když by mnozí z nich nálepku „nový věk“ odmítli.

Nový věk je tedy snahou mnoha lidí být porodními bábami budoucnosti v lůně přítomnosti. Možnost změny je tu neustále. Nový věk je duchem této možnosti.

„Měníme jídelníček (už víme, že vejce a maso nejsou nejzdravější a i v laciné restauraci v Liberci dostanete tři jídla ze sojových plátků). 40 milionů Američanů běhá, cvičí jógu. Změnil se náš vztah k přírodě (střední generace pamatuje, jak malovala kouřící komíny jako symbol šťastného života). Žádná revoluce ale nezměnila to nejdůležitější — člověka. V návaznosti na hermetiky, astrology, keltské druidy a gnostiky počátku našeho věku, alchymii, kabbalu, díky objevům a práci CG. Junga,

Má-li demokracie přežít, pak musí znovu nalézt a obnovit vlastní transcendentální kořeny a zdroje.

Musí obnovit úctu k onomu nehmotnému řádu, který není jen nad námi, ale který je i v nás a mezi námi.

Václav Havel

R. Steinera, psychologů A. Maslowa a C. Rogerse, začali průkopníci přeměny sama sebe, např. v komunitách ve skotském Findhornu nebo kalifornském Esalenu, objevovat světy a možnosti vnitřního poznání: revoluce v myslí.

(Nový) Věk osobní zkušenosti

Všichni se měníme. Všechno kolem nás se mění. První letadlo těžší než vzduch vzlétlo v roce 1903 - jak krátký čas k Armstrongovu prvnímu kroku po Měsíci. Jen si zkusme uvědomit, co se stalo během našeho života: letadla, raketoplány, jaderná energie, světové války, kvantová fyzika, vývoj radia a televize. Einsteinova teorie relativity, počítače, prakticky úplná přestavba politické mapy světa. Mohli bychom tedy hovořit o věku atomovém, nebo kosmickém, nebo počítačovém či informačním. Pořád něco nového. Proto „nový“ věk.

Všechny změny, které prožíváme ve stále zvyšující se rychlosti, přinášejí nové problémy, ale také nové možnosti. Mění naše životní prostředí a my se musíme přizpůsobovat.

Každý z nás. Osobně. Někdo se změnám brání. Jenže transformace není akt pasivní. Změna nás nutí adaptovat se, reagovat a formovat tak svou budoucnost.

Zatímco v době našich dědů mnozí o letadle slyšeli, ale málokdo letěl, dnes má většina z nás přímou osobní zkušenost s létáním, videem, počítačem. Kurzy meditace, přednášky, nespokojenost s výukou, ale i zdánlivě všední počítačové kurzy nás a náš způsob vnímání mění. Měníme zaměstnání. Někteří mladíci začnou cvičit karate, ale zkušenost je posune a oni začnou studovat čínštinu. Končí archetyp manželství (dva dohromady se snadněji užíví), začíná archetyp duchovního partnerství (jeden druhému navzájem pomáhá na duchovní cestě). Hudba new age si pomalu ale jistě razí cestu ke každému z nás. Objev biologické zpětné vazby a rozdílnosti levé a pravé mozkové hemisféry pomohl nastartovat lékařský a psychologický výzkum pojmu „zdraví“. Objev endorfinů poodhalil, proč lidé rádi sportují, cvičí a běhají.

(Nový) Věk duchovnosti

Nový věk je podle D. Spanglera možno chápat jako symbol ducha

obnovy a tvořivosti, které jsou vrozeny každému člověku. Připomíná nám to i objev možného vzniku a vývoje vesmíru. Nový věk není jev, je to proces. Není to jen určitá část historie, spíše je to síla, která historii vytváří. Je duší toho, co se děje. Je to spíše sloveso než podstatné jméno. Nový věk je schopnost postavit se stagnaci. Tyranii zvyku. Cokoliv nám umožňuje žít bohatěji, je nový věk.

Pro přívržence hnutí nového věku je charakteristický zvláštní stav mysli. Něco jako „mysl začátečníka“ v zenovém buddhismu. Perspektiva, která nám umožňuje vidět věci jakoby poprvé, s vědomím všech možností a síly okamžiku. Mysl začátečníka nepopírá paměť nebo to, co už známe, jen onu znalost neprojektuje nevhodně a otrocky.

Mysl člověka nového věku je plná soucitu. Nemyslím tím jen schopnost cítit lítost s ostatními, ale schopnost soucítit, být s jinými v bolesti i radosti.

Jde tu také o pocit spojem a synergie, pocit spojitosti s celým světem. Jde o mysl, otevřenou všem tvůrčím možnostem, mysl citlivou a spojenou s duchem toho, co se právě zjevuje.

Nový věk s sebou přináší také ideu živé planety a posvátnosti veškeré přírody.

Obrodné tendence mladých v náboženství. Taizé sjezdy. Zájem Evropanů a Američanů o Dálný východ (vlny zájmu o zen, buddhismus a jógu nejen jako cvičení těla) a z toho plynoucí tolerance. 73% Američanů věří v život po smrti. 50% lidí

Nový věk je tedy snahou mnoha lidí být porodními bábami budoucnosti v lůně přítomnosti. Možnost změny je tu neustále. Nový věk je duchem této možnosti.

má zkušenosti s „deja-vu“. 18% lidí mává věštecké sny. 16% věří na telepatii. 6% věří v jasnovidectví. Převratné změny v demografii a rodině změnil duchovní hodnoty.

(Nový) Věk posvátnosti

Představa posvátného světa jakoby poháněla vývoj společnosti kupředu. Jakkoli nedokonalé vize, prostředky nebo činy provázely tyto snahy, každá kultura v historii lidstva se pokoušela uvést v život některé aspekty tohoto „posvátna“. Ať už to byla „Šambala“ nebo „Nový Jeruzalém“, nebo „Americký sen“, kapi-talismus nebo komunismus, za každou z těch vizí leží archetyp takových planetárních podmínek, za kterých duše planety dosáhne nejhlubší integrace a syntézy a dovolí plně rozvinutí a vyústění života a jeho možnosti.

Původ tohoto archetypu leží možná v biologické paměti buněk. Můžeme ho, stejně jako archetypální a mýtické obrazy, které vytváří, zapomenout, ignorovat nebo pokusit se zničit, nemůžeme se ho ale zbavit. Nemůžeme ho zabít.

Obnova poutí (Nový věk na Řípu). Procházky po Karlově mostě při východu slunce. Hlubinná ekologie. Památková péče, diskuse o roli kultury v moderní společnosti. Potřeba osobnosti.

(Nový) Věk další fáze evoluce

Evoluční stádia jsou možná milióny let dlouhá, ale vstup do tohoto, „nového věku“ nepotrvá možná více jak 100 let. V určitých okamžicích se zdá, že je možno tento proces speciálními transformativními a formativními silami urychlit a podpořit. A přesně o tohle dnes jde. Tyto formativní síly se vynořují všude na Zemi a mají např. formu duchovní podpory určitých ozdravných proudů vůle ke změně a tvořivosti.

Teorie morfogenetických polí. Příroda si pamatuje. Kosmologické teorie (silný a slabý antropický princip). Krize centralizovaných institucí a společností, rozpad velkých celků na malé, aby bylo možné „přeskupení“, přeorganizování do nové, efektivnější struktury.

(Nový) Věk imaginace

Nový věk je představou budoucnosti, té, která, jak doufáme, nám pomůže spo-

jit ducha a tvořivost a vytvořit nový svět. Není to ale imaginace napořád. Pokud podporuje tok myšlenek a tvořivých idejí, pak je velmi užitečná. Stane-li se brzdou, stane-li se „image“ důležitější než duch za změnou, pak přestává jít o „nový věk“. Tvrdí-li tedy někdo, že „nový věk“ je už dnes, na konci 90. let, mrtev, nemá pravdu. To co umřelo je „vize“ toho kterého člověka, a jeho kapacita zaznamenávat a reagovat na změny subjektivních a duchovních aspektů globální transformace.

Guided imagery. Relaxační a vizualizační cvičení vzpěračů, sprinterů, skokanů do výšky, gymnastek, šachistů a tenistů. Umění snít (lucid dreaming). Kurzy tvořivého myšlení i pro manažery.

(Nový) Věk událostí

Kosmické lety, počítače, teorie chaosu, nová fyzika, teorie planeta Gaia, alternativní technologie, změny v politice, decentralizace moci, změny obchodních strategií, změny v medicíně a lékařské péči, to všechno se nás přímo či nepřímo dotýká, to všechno je „nové“.

(Nový) Věk zkoumání duše

Rozmach psychologických studií. Otázky náboženské tolerance. Výzkum mystických zkušeností. Zkušenost blízké smrti. Biologická zpětná vazba. Vzpomínky na minulé životy a hypnotická regrese. Transpersonální psychologie.

Obnova zájmu o modlitbu. Duchovní hudba. Samanismus (bubínky). Castaneda. Holotropní dýchání. Transpersonální psychologie (psychospirituální a psychoreligiozní problémy v oficiální psychiatrické klasifikaci v USA). Meditace jako běžná součást denního režimu.

Ať už zažíváme kolektivní či planetární duchovní transformaci nebo ne, na individuální úrovni je to vždycky a jen duchovní transformace, o kterou jde. Jde o hledání ztracené mýtické a duchovní dimenze, začátek nových přístupů k duši. Duchovní hledání a Cesta, to je to, co většinu příslušníků hnutí „new age“ motivuje nejvíce. V určitých fázích může mít narcistní nebo naivní podobu, jde tu ale o invokaci, opravdově ryzí hledání duchovní dimenze. Je to pouf za novým vztahem s posvátným.

Nový věk je evokační, inspirující a posilující koncept snah sjednotit duchovní a světové aspekty našich životů.

Dokážeme přeložit své duchovní pocity a hodnoty do použitelných strategií a kontaktů na fyzické a všední úrovni? Dokážeme povznést své vnější aktivity na vyšší, průsvitnější úroveň?

(Nad úvahami Davida Spanglera, jednoho ze zakladatelů duchovního hnutí, kterému se později začalo říkat „new age“, a které publikoval ve vzpomínkové knize „Reimagination of the World: A Critique of the New Age, Science and Popular Culture“ v roce 1991, přemítal Vlastimil Marek.)

NOVÝ VĚK

jako stav duše

*„Dokonalé zdraví a duchovní probuzení
je totéž.“*

Tathgrang Tulku

*„Něco nám brání v uzdravení, dokud
nezjistíme, že jsme to my sami.“*

Robert Frost

Jeden americký úředník po několika letech meditování najednou zjistil, že ví, jak zastavit nucení pít alkohol a brzy poté zvládl zlovyk přejídat se. „Ve věku, kdy už by to se mnou mělo jít s kopce“, řekl, „jsem zdravější, než jsem byl před deseti lety, a jsem na tom čím dál líp!“

Žijeme v době, kdy k podobnému zjištění a rozhodnutí snad konečně dojde celé lidstvo. Jak poznamenal M. McLuhan: „Na kosmické stanici Země neexistují pasažéři - všichni jsme posádka.“

NEW AGE

Počátkem roku 1976 vydala Marilyn Fergusonová další číslo svého (Brain Mind) bulletinu. V úvodníku popsala „hnutí, které nemá jméno“. O čtyři roky později vydala knihu „Aquarian Conspiracy“ (Vodnářské spiknutí), ve které popsala a shrnula na první pohled neviděné a na stránkách novin a v komentářích televizi nezaznamenané hlubinné změny společnosti a doby, ve které všichni žijeme. Pro hnutí se později vžil název — new age.

Jak poznamenal jiný známý autor (Alvin Toffler v knize *Sok z budoucnosti*), „když vydělíme uplynulých 50 000 let lidské existence délkou lidského života, dojdeme k výsledku asi 800 generací. Z nich jsme 650 strávili v jeskyních. Teprve posledních 70 generací umožňuje písmo určitou formu komunikace mezi jednotlivými generacemi. Teprve v posledních šesti generacích znají lidé tištěné slovo. Teprve v posledních dvou generacích se rozšířilo používání elektrického motoru. Naprostá většina dnešních přemětů každodenní potřeby byla vyvinuta v nynější osmisté generaci“.

Člověk dneška denně přijímá 65000x víc informací než člověk před 100 lety. Žijeme výjimečnou dobu. Většina z toho, co platilo pro naše dědy, dnes neplatí. 90% informací dnešního vysokoškolačka bude po roce 2000 k ničemu. Mnozí z nás jsou tím zmateni: není náhodou, že roste agresivita, hrotí se etnické spory.

Všechny historické (revoluční) pokusy o změnu společnosti po nějaké době ztroskotaly, protože měnily jen vnější část problému — nedotkly se nitra člověka, který je počátkem a vykonavatelem všeho. Člověk se nezměnil a pokud se v nejbližší době nezmění, možná přetane lidská rasa na Zemi existovat.

Co je to člověk? Ptoč jedná jak jedná? Ukázalo se, že člověk studoval sám sebe (až na výjimky) na základě nemoci, patologických změn organismu a chování. Teprve v posledních desetiletích se psychologové a lékaři začínají zajímat o to, co je to zdraví. Ukázalo se, že jsme otroky určitých programů vlastní mysli, ale také že existují cesty jak „dřeprogramovat“ a změnit sám sebe. Např. pomocí subliminálních kazet se lze velmi rychle a efektivně zbavit celoživotních zlovyků, pozitivní myšlení zbaví tělo a mysl adrenalinu a dodá nejen dobrou náladu (vyvolanou produkcí endorfinů), ale i schopnost vidět a řešit věci s humorem a nadhledem.

Žijeme výjimečnou dobu.
Většina z toho, co platilo pro naše dědy, dnes neplatí. 90% informací dnešního vysokoškolačka bude po roce 2000 k ničemu.

NENÍ NÁHODOU,

že právě na západním pobřeží USA, tam, kde se střetávají dvě velké kultury lidstva, evropská a asijská civilizace, vznikla první duchovní centra, v něčem navazující na odkaz indické nebo čínské filosofie (včetně praktických problémů např. výživy, tělesné kondice atd.), ve kterých se odvážní mužové a ženy postupně vzdávali stereotypů myšlení a chování a na svých životech objevovali, že žít se dá jinak: kvalitněji, ohleduplněji, smysluplněji.

Zatímco na konci 60. let bylo v USA jen kolem tisíce obchodů s biopotraviny, na začátku 80. let jich bylo statisíce.

Polovina Američanů přestala kouřit, a dnes více jak polovina obyvatel USA běhá, cvičí a medituje. Spotřeba másla klesla o 50% stejně jako spotřeba vajec. Malé společnosti vyprovokovaly ve spolupráci s čilými pojišťovnami zájemovou nabídku: protože průměrný Američan utratil ročně 600 dolarů za běžnou zdravotní péči (zubař, někdy chřipka, prášky na spaní), klienti dostali slib, že pokud nevyčerpají celou částku, dostanou na konci roku v hotovosti to, co zbylo. A hle, lidé začali sportovat, více dbát o své zdraví. Byli motivováni.

V rehabilitačním centru v Madisonu umístili 40 dětí alkoholiček, narkomanek a mentálně zaostalých matek s průměrným IQ 70 do péče vědeckého týmu, který se o děti běžným způsobem staral. Po čtyřech letech měly tyhle děti IQ přes 130, zatímco jiné sledované děti, ponechané u svých (alkoholických a mentálně zaostalých) matek, měly IQ kolem 70.

V podobném pokusu byly děti v několika třídách půl roku systematicky chváleny za jakoukoliv činnost a sebelepší úspěch. V jiných třídách, kde naopak byly neustále kritizovány a paskovány, dosáhly děti po půl roce o stovky procent nižších výkonů v kontrolních testech a školních výsledcích.

Dr. B. Siegel se pokouší s úspěchem léčit rakovinu „láskou“. Zájemci se učí klidně a spokojeně umírat (na základě např. Tibetké knihy mrtvých). Zvládají své neutózy mentálním tréninkem a meditací, nebo zpětnou vazbou. Děti úspěšně „bojují“ se svou nemocí ve formě počítačových her. V mnoha nemocnicích pomáhají s diagnózami lidé, kteří vidí „auru“. Ukázalo se (i co se týče ekonomiky), že supermoderně vybavená porodnická centra nedosahují výsledků porodních bab.

Ukázalo se, že šamane, guruové a jogíni měli pravdu: člověče to, co a jak myslíš. Ukázalo se, že současná přetechnizovaná a necitelná společnost plná agresí, negativních postojů a kritiky a (konkurenčních) bojů podmiňuje způsob, jakým svět vnímáme a jak na něj reagujeme.

Ukázalo se, že poprvé v historii lidstva si čím dál víc lidí začíná uvědomovat svou zodpovědnost za každý čin, každou myšlenku: začínají chápat propojenost všeho se vším. Nový věk není hnutí či ideologie, náboženství nebo nový styl myšlení: nový věk je stav duše.

ČLOVĚK

jako součást většího, vzájemně nevěřitelně složitě propojeného celku, se stává tím, co dělá a čeho se účastní: on

sám vytváří obraz svého světa. Mávnutí motýlích křídel nad Havajskými ostrovy může způsobit uragán na druhé straně zeměkoule. Načasované a pozitivní činy jednotlivců mohou změnit a také mění celé společnosti.

Počítačové simulace (na základě teorie chaosu) prokázaly, že pokud chceme kontrolovat, stačí, abychom maličko pozitivně ovlivnili část systému, jakkoli, složitě a chaoticky vypadajícího, a zbytek se v patřičném čase sám stabilizuje. Co dokáže pár motivovaných a v pravém čase správným činem reagujících jedinců jsme zažili v listopadu 1989 na vlastní kůži.

Teorie Gaia (hlásající, že planeta Země je jeden velký živý organismus), teorie morfogenetických polí (Rupert Sheldrake), transpersonální psychologie (Maslow, Grof), tak jako biologická zpětná vazba nebo objevy rozdílné práce levé a pravé mozkové hemisféry a další objevy posledních třiceti let jen dotvrzují, že naše poznání světa a sebe samých se neuvěřitelným způsobem mění a hlavně zrychluje. Jde o to, zda se rychlostí změn dokážeme přizpůsobit. Starými způsoby to nejde. Rozebíráním problému problémem nevyřešíme. Přitom ale stačí využít toho, co je „po ruce“ — obrovských kapacit naší mysli. Cesta k řešení většinou začíná pootočením problému: změnou postoje.

Dva mniši se přeli, jestli mohou kouřit při meditování. Nemohli se shodnout a tak šli za mistrem. První mnich vyšel z mistrova pokoje a řekl „Není dovoleno kouřit, mám to zakázané“. Druhý mnich po chvíli opustil mistrův pokoj, zapálil si cigaretu, a řekl, že to má dovolené. „No to je podivné, jak to že ty můžeš kouřit a mně to mistr zakázal?“ „Co ses ho ptal“, zjišťoval druhý mnich. „Jestli můžu kouřit při meditování. A co ses ptal ty?“ „Jestli můžu meditovat při kouření.“ \

Ekologové (např. Y. Cousteau) dávají lidstvu nejvýš 20 let, aby se zastavilo a změnilo způsob své vykořisťovatelské existence na Zemi — jinak zahyne. (Přitom např. o negativním vlivu freonů na ozonovou vrstvu atmosféry víme už dvacet let, ale ani za tak dlouhou dobu jsme nedokázali produkci freonů zastavit.)

Lidé „nového věku“ zjišťují, že jsou v situaci, kdy je nutné změnit své postoje, vztahy, situace, a že je změnit lze: stačí se rozhodnout.

VĚDOMÍ,

tedy to, co chápeme pod pojmem vědomí, je jen jedna z rovin, ve kterých můžeme existovat. Stejně jako zrak či sluch, stejně jako svaly kulturisty,

i vědomí lze „vědomě“ rozšiřovat. Člověk, který vnímá svět jen svými pěti smysly, považuje svět za něco nepřátelského, něco, co musí ovládnout, aby přežil. Domnívá se, že musí být silnější než jeho kolega či konkurent, pachtí se za penězi a mocí, ale nikdy nedosáhne štěstí, pravé vnitřní síly. Duchovněji a intuitivněji vnímající člověk tuší a ví, že vše je propojeno, že Vesmír je živý, inteligentní a harmonický. Ví také, že každý náš úmysl s sebou nese své důsledky. Žijeme v převratné době, kdy musíme coby živočišný druh, ohrožující veškerý život na planetě Zemi, projít nezbytným transformačním procesem.

Musíme změnit své způsoby myšlení — svůj software, program, podle kterého jednáme a žijeme, už nevyhovuje. Většinou využíváme jen desetinu svých mozkových kapacit. Ukazuje se, že je možné, ví-li se „jak“, přeprogramovat mysl a navodit tak dlouhodobé pozitivní změny jednotlivce i celých společností. A přesně to se již děje. „Nový věk“ už začal.

Především bychom se měli naučit se „učit“ — vždyť my, lidé konce 20. století, se učíme metodami 19. století (tabule, křída, lavice, učitel coby autorita). Zatím většinou klademe důraz na obsah a dosažení informací jednou provždy

Musíme změnit své způsoby myšlení — svůj software. Program, podle kterého jednáme a žijeme, už nevyhovuje.

Y V " / " * (učení je produkt, cíl sám o sobě), ale již dnes existují školy, které kladou důraz na učení se učit, význam kontextu, souvislosti (učení je proces, cesta). Takové školy nemají autofitativní strukturu a nepoužívají rozvrh či známkování — jsou otevřené, připouští nesouhlas, vlastní představy žáků, snaží se o celomozkové holistické vzdělávání. Při jednom testu na základní škole v Lawrence (USA) tisíce dětí 5 minut denně řešily jednoduché „hádkanky“: Co váží víc — kámen nebo těžké srdce? Co roste rychleji — bambus nebo sebevědomí? Po roce tréninku žáci prvních tříd znali o 363% víc písmen a zvuků, ve čtení se zlepšili o 380%, u žáků 3. tříd se zlepšilo čtení o 40% atd. Od 60. let probíhá výzkum odlišností levé a pravé mozkové hemisféry. Dnes už mnozí z nás vědí, co to je alfa stav (mozkových vln), tvořivá vizualizace, meditace, jóga. V uplynulých dvaceti letech se radikálně změnila naše názory

na to, co je zdravá výživa. Na konferencích se setkávají neurochirurgové s filozofy, šamane a léčitelé s teoretickými fyziky a systémovými analytiky, dalajláma píše předmluvu do knih o výzkumech mozku a jóginí či kněží diskutují s fyziky a psychology. Nové technologie pomohly poodhalit tajemství způsobu našeho vnímání. Začínáme svět i sebe sama vnímat zcela nově a jinak.

IUNÁS

roste počet lidí, kteří cítí, že jsou svědky zrodu nové epochy. Lidí, kteří cílevědomě mění své vědomí a vztah k planetě a budoucnosti. Nejsou spojeni v žádné organizaci — dávají přednost spontánní práci v malých skupinkách. Ať už jde o hlubinné ekology, biofarmáře, makrobiotiky, filozofy nového vědomí, hudebníky a výtvarníky, vegetariány, příslušníky komun, ať už to jsou léčitelé, fmaséři a akupunkturisté, bylinkáři nebo cvičitelé a cvičenci jógy, ať už se zabývají iridologií, osteopatií, homeopatií, šiatzu, reiki, rolfingetá, terapií primárního výkřiku či transpersonální psychologií, aikidem, tantrou, geomancí, ať už umí číst „auru“ nebo dokáží jen pomoci rukou najít v krajině pramen vody, jsou to vlastně všechno lidé „nového věku“.

Pomalou, nenápadně, ale jistě se do nové podoby; měníme všichni. Transformace probíhá v „programech“ mysli každého z nás i v celé kultuře. „Nový věk“ předznamenává třetí tisíciletí naší éry. Podle sociologa T. Suhma dnes „procházíme stejně revolučním obdobím, jakým byl vývoj od mořských k suchozemským tvorům.“ Mám rád citát Matky z Aurobindova ašramu: „Pamatuj, žiješ výjimečné hodiny jedinečné éry, že se ti dostalo velkého štěstí, nedoceňitelného privilegia, být přítomen zrodu nového světa.“

V. Marek

Literatura v češtině: kromě negativní reakce ze strany církvi (např. Teologické texty 3—4 z roku 1991 nebo kniha Za novými světy od Jamese W. Stra, Návrat 1991) si už i u nás můžete přečíst některá základní díla hnutí „new age“, např.: F. Capra — Tao fyziky (Gardenia 1991), Louise L. Hayová — Miluj svůj život (Radost 1991), Myšlenky srdce (Radost 1993), José Silva — Ovládnutí vědomia (Fontána 1991), Člověk-léčitel (Radost 1994), Na vlnách změn (Radost 1992), Rajneesh — Oranžová kniha (Pragma 1991), Stanislav Grof — Dobrodružství poznání, (Gemma 1991), Deepak Chopra — Léčení těla a mysli (Alternativa 1993), Gabrielle Rothová — Mapy extáze (Radost 1993), Sharamon-Baginski — Základní kniha o čakrách (Pragma 1993). Doposud nejlepší pokus o shrnutí však lze nalézt v knize „Úvod do světa idejí“ W. Raepera a L. Smithové (Výšehrad 1994).

V současné době prožíváme dobu, která se v astrologii označuje jako „dlouhý sextil“. Je to druhá fáze Neptunsko-plutonského cyklu. Ten začíná, jako každý jiný cyklus, konjunkcí, kdy se planety vyskytují z našeho pohledu na stejném místě. Současný cyklus začal v roce 1891, 1892 - a v té době se rodí generace zakladatelů toho, co symbolizuje naše 20. století. První plody této konjunkce začaly být zjevné v prvním desetiletí tohoto století a k jakémusi potvrzení tohoto trendu došlo 21. 5 1919, při zatmění Slunce, které bylo poprvé fotografováno a fotografie potvrdily platnost teorie relativity.

Podobný cyklus začal v roce 1398 a 1399. Trvalo zase přibližně 30 let, než došlo k jakýmsi viditelným posunům. Začátkem 30. let 15. století začíná ve Florencii cílená podpora některých umělců, začíná období renesance. Začínají se rodit osobnosti, které budou patřit k vicholným tvůrcům doby renesance.

Dlouhý sextil, který začal asi v roce 1943 a bude trvat až do roku 2038, má analogii v předchozím cyklu 1451 až 1546. Vždy před začátkem dlouhého sextilu dojde k nějakému zásadnímu objevu. Tak jako to byl v 15. století vynález knihtisku (1445), v naší době je to první řízená atomová reakce v prosinci 1942. Pak následuje nástup dalších technologií (televize, kybernetika, informační technologie). Stejně tak jako v 15. století se nerozvíjel jen knihtisk, ale i tisk ilustrací, tisk vůbec. Lepšily a rozšiřovaly se i způsoby šíření informací - do té doby se psalo jen tučně.

Někdy během první části dlouhého sextilu (1460) přichází do Florencie mnich Leonardo, který přinesl spis Corpus Hermeticum (přičítaný Hermovi Trismegistovi, mýtické a částečně teálně postavě egyptského původu) a florentská akademie začíná překládá hermetické (a Platonovy) spisy do latiny. Do scholastického způsobu myšlení tedy začíná pronikat, díky renesanci a takto předané gnosi, úplně nový a jiný duch. Duch dobrodružný, otevřený, prožívající, poznávající.

I v naší době a v našem cyklu se v 50. a 60. letech společnost otevřela „novým“ exotickým myšlenkovým směrům, viz

Pavel Turnovský

Nový věk

DUCHOVNÍ RENESANCE?

„beat generation“ s jejich zájmem o zen, buddhismus, jógu, Indii, drogy atd., tedy se zájmem o vše, co mění normální způsob vědomí. Koncem 60. let to vše vrcholí, nebo chcete-li, upadá, hnutím hippies...

V 15. století (1453) Turci dobývají Cařihrad a odříznou tím Evropanům cestu do Indie. Nezbývá než hledat cestu jinou a přímým důsledkem tohoto „hledání“ je objevení Ameriky v roce 1492.

V dnešní době v roce 1969 člověk přistál na Měsíci. Překročil hranice, které tenkrát tvořil Atlantický oceán a dnes kosmický prostor.

V minulém cyklu kolem 1530 odumírá renesance a dostává se ke slovu manýrismus (po 120 letech), v našem cyklu je možno podobný vývoj očekávat v roce 2010, kdy naše téměř bujará doba rozvoje (informačních prostředků, vymyšlení nových technologií na přenos informací) skončí.

První část takového cyklu je vždy po-
znamenána budováním nových struktur, objevováním nových technik a jejich zvládnutím, jakýmsi až nevědomým způsobem. Druhá část cyklu je vždy poznamenána formulováním spíše abstraktních pojmů, pokusy o přesné umístění, o hledání souvislostí.

V 15. století, při druhé fázi roz-
běžného sextilu, je to Koperníkův spis o pohybu nebeských těles, který opět po tisíciletích nastoluje heliocentrický názor na svět (středem vesmíru je Slunce) a který o 50 let později dovede do důsled-

ků Giordano Bruno prohlášením, že světů a Sluncí je nekonečné množství.

Bruno je 1600 upálen, a v téže době umírá také Tycho Brahe a Alžběta I., což jsou symbolické postavy starého světa v přerodu. (Alžbětinská doba v Anglii, u nás doba rudolfínská.)

Kepler formuloval svoje zákony nebeské mechaniky v roce 1609 a prakticky v téže době vyšly první noviny.

Analogicky bychom v 30. letech příštího století měli čekat nějaký zásadní objev, jeho rozvinutí někdy v 90. letech a celý cyklus by měl vyvrcholit v letech 2130 až 2146 opozicí Neptuna a Plutona.

V minulém cyklu to má také svou analogii, bohužel ne příjemnou. Zmatek přerostl v těžký ideologický a mocenský konflikt a zvítězil racionalismus jako metoda, která byla až do naší doby ceněna tak, že se až zvrhla v různé druhy vědeckého fanatismu.

Nevíme, jak lidstvo zvládne svůj vývoj v době kvadratury (kritická situace, která když se zvládne, tak opozice vypovídá o něčem konstruktivním, ale když se nezvládne, opozice znamená rozpad), nelze tedy spekulovat o příštím směru vývoje společnosti. V minulém cyklu znamenalo nezvládnutí krize rozpad světa na objekt a subjekt: tzv. vědecké objektivitě bylo obětováno všechno a teprve teď to napravujeme zjištěním, že subjekt se od objektu oddělit nedá, že čistá objektivita neexistuje. Jako celek to evropská společnost nezvládla, ale někteří jedinci to dokázali. Viz florentská škola malířů, vědci a filosofové, tedy tvůrčí lidé.

Protože se jedná o cykly dlouhé více jak 500 let, můžeme hovořit jen o obecných tendencích. Uran, Neptun a Pluto fungují jako transformační planety. Jejich konjunkce, opozice a kvadratury se vždy snaží vykojit z rutinního způsobu života, ze stereotypů, snaží se zlikvidovat tzv. osvědčené způsoby řešení, protože my už víme, že ty neexistují a možná, kdyby byly dřív opuštěny, tak by ke ktizi

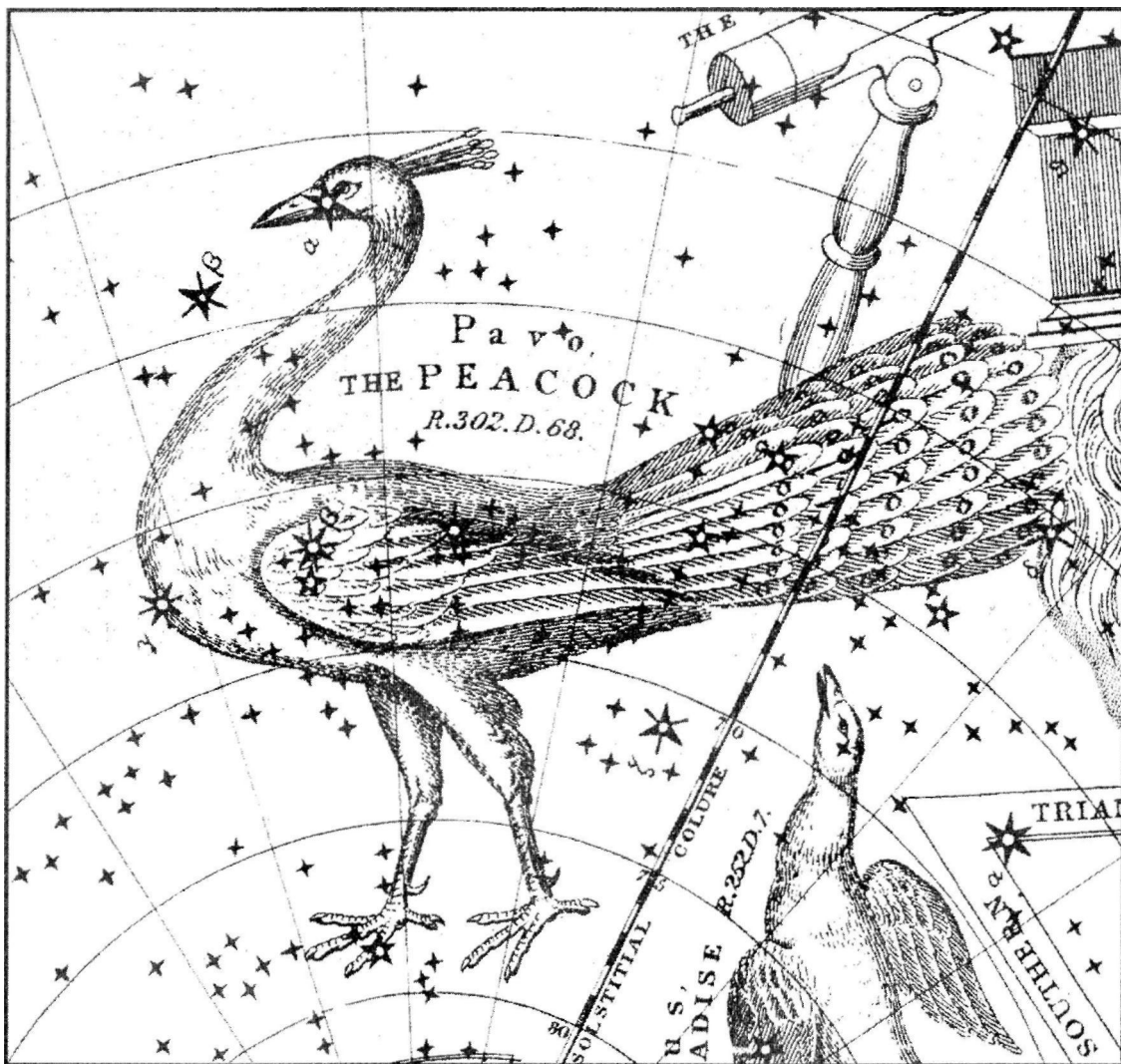
nemuselo dojít. Ale každá krize nese řešení, a v době krizí jsou netradiční, nová řešení blíže než kdy jindy.

V minulém cyklu to evropská společnost nezvládla, začínají náboženské války, (Bartolomějská noc, revoluce v Holandsku). Začíná období náboženské nesnášenlivosti, reformace a protireformace. Logickým následným krokem je pak všeobecná (třicetiletá) válka, protože (nezvládnutá) kvadratura nenastolila náboženskou toleranci. Kdyby to zvládli

(od dnešní doby asi do roku 2020), ale připravují se dalekosáhlé změny.

Tyto cykly se neustále opakují (i když nikdy nejsou úplně stejné: jsou ovlivněny jinými cykly atd.). My máme poprvé ale výhodu, že už víme co a jak. Poslední podobný cyklus začal v době, kdy už existoval tisk, takže víme, co se dělo a můžeme se poučit. Známe klíčové události. V současném cyklu je informací tolik, že jsme přehlčení, nevíme, která událost je klíčová: potřebujeme odstup.

Konjunkce jarního bodu tropického zodiaku a počátku siderického zodiaku přibližně před 2000 lety oznamovala konec starého cyklu, úpadek antických a starých civilizací, pád římské říše. Tvrdí se, že protnutí dvou zodiaku mělo za následek narození Krista. To je naivní představa, protože tu vždy musí existovat někdo, kdo ono „spiknutí“ nového věku připraví. Křesťanství v té době bylo jen jedna hereze, jedna sekta judaismu. Postupem doby se z toho stalo ná-

a tolerance byla nastolena, tak by možná nezvítězil naprosto mechanistický názor na svět, formulovaný Descartem (Descartes se účastnil války jako vojenský geometr u dělostřelectva, dokonce byl na Bílé hoře), nedošlo by k vítězství superracionalistického světového názoru: ten by pravděpodobně byl mnohem organičtější, „jinovější“.

V okamžiku, kdy je kvadratura pojednána jako souboj, a ne jako souhra, dojde k rozpadu.

My máme před sebou našťestí dlouhou odpočinkovou a tedy přípravnou fázi

Máme výhodu v tom, že poprvé sledujeme všechny cykly, protože v 18. století byl objeven Uran, ve 40. letech minulého století Neptun a v roce 1930 Pluto. Můžeme tedy asistovat u cyklů od začátku, můžeme se pokusit, pokud budeme vědět, který je správný, opravovat směr.

Nebudeme-li k sobě (nábožensky, ideologicky a kulturně) tolerantní, tak to skončí (v době opozice, v letech 2056 až 2070) superkatastrofou takových rozměrů, že by to zničilo nejen Zemi, ale i nejbližší okolí sluneční soustavy.

boženství, které přispělo k zániku antiky. To ale určitě nebylo v roce nula. Možná bychom spíše měli počítat dobu, kdy se křesťanství stalo státním náboženstvím a tak ztratilo ten osvobozující náboj.

Dnes se tyto body dostávají na 30 stupňů od sebe, znamená to tedy počátek nového svítání vědomí. Žijeme novou dobu, kdy se pomalu probouzíme z předchozího bezvědomí. A opět záleží jen na nás, jestli šanci (krizi) zvládneme nebo

V malém článku, otištěném v italském týdeníku Espresso (30. září 1994), se světoznámý literát, teoretik a postmoderní mystifikátor zamýšlí nad vztahem mezi náboženstvím a počítači.

Málokdo zatím věnuje pozornost nové undergroundové náboženské bitvě, která utváří moderní svět. Napadlo mne to už dávno, a zjistil jsem, že kdykoliv to komukoliv vyprávím, všichni se mnou souhlasí.

Skutečností je, že svět je rozdělen mezi uživatele počítačů Macintosh, a ty, kteří používají počítače kompatibilní s DOS systémem.

Jsem přesvědčen, že Macintosh je katolík a DOS je protestant.

Macintosh je protireformní a byl ovlivněn *ratio studiorum* jezuitů. Je veselý, přátelský, zprostředkovává, světuje se pravdivě s tím, jak krok za krokem zdolává - pokud ne Království Nebeské, tak alespoň dokument, který je právě

konečně vytištěn. Je katechistický. Podstata zjevení je vyjevna jednoduchou formulkou a přepychovými ikonami. Každý má právo na spasení.

Umberto ECO

Polnice bohyně

Minervy

La bustina di Minerva

DOS je protestant, nebo dokonce kalvinista. Dovoluje velmi volnou interpretaci Písma, vyžaduje obtížná osobní rozhodnutí, vnučuje svému uživateli jemnou hermeneutiku (nauku o pravidlech a prostředcích, jak vykládat bibli, pozn. překl.), a vážně se zabývá ideami, které ne všechny vedou ke spáse. Aby systém fun-

goval, musíte sami interpretovat program. Daleko od barokní komunity těch, kterým bylo vyjevno, uživatel je blížek osamění ve své privátní mučírně.

Můžete namítnout, že přechodem k Windows se svět DOS začal více podobat protireformní toleranci Macintoshe. Je to pravda. Windows reprezentují anglikánské schisma (rozkol) - nákladné ceremonie v katedrálách - ale je tu vždy možnost návratu do DOSu a také možnost změny v rámci bizarních rozhodnutí. Přejde-li na to, můžete se rozhodnout, zda umožníte, chcete-li, stát se kněží i ženám a homosexuálům. A pokud se týče počítačového kódu, který leží za oběma systémy (nebo prostředím, chcete-li)? No, to má co dělat se Starým Zákonem, a ten je Talmudický nebo Kabalistický.

Situace: Jsme na pokoji jedné univerzitní koleje, jsou tři ráno a dva studenti, kteří si dali Ecstasy, vytváří na počítači fraktální obrazce naší historie. Jaké je téma jejich konverzace: „Už jsme za horizontem události? Už jsme u atraktoru? Už procházíme branou času?“ O čem to všechno vlastně je?

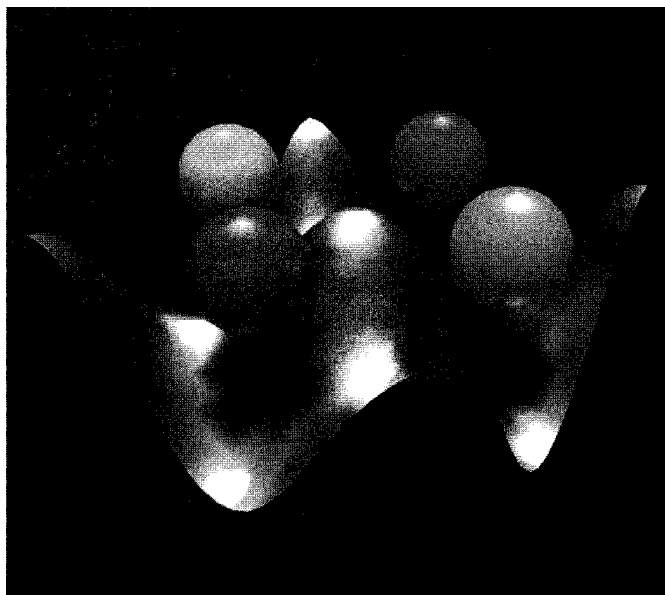
Poté, co si oba, podle konceptu nové matematiky nazvané teorie chaosu, sestavili na počítači fungující model reality, prožívají tihle hoši existenci jako pole vzájemně souvisejících rovnic. Skrz toto pole nyní proplouvá lidstvo a kdykoli může být ze hry vytrženo tou či onou rovnicí, asi tak jako může být do černé díry vstřebána planeta, nebo vtažen solární systém. Tyto zvláštní rovnice se v teorii chaosu nazývají chaos attractors (pozn. - atraktor je jakási matematická síla „osudově“ k sobě přitahující události). Tyto atraktory se podobají miskám. Jakmile překročíme okraj misky — horizont události - není jiné cesty než vtahování atraktorem, pokračovat dál dovnitř. Právě to prožívají na svém počítači naši dva studenti. I vy právě opouštíte tu úroveň reality, jakou dosud známe a nasává nás zcela jiná její úroveň. A všechno se tím mě-

V „počítačové hře“, kterou hrají oba kluci, však nejde o to, uvažovat

o této situaci - oni ji totiž cítí přímo a prožívají ji mnoha způsoby naráz: jejich vědomí je vtahováno na podivuhodný psychedelický výlet, zatímco jim počítačový obraz nabízí skluz do mnohazměrné reprezentace nové vývojové rovnice, ve které se svět kolem nich mění

rychleji, než dokáží vyslovit nebo si jen představit. Tihle kluci jsou lidé, kteří v tomhle dostihu na samém konci historie opravdu jedou.

Je to dost hrozný pocit, cítit se jako nějaký cizinec, jako emigrant v zemi, ve které vaše vlastní děti jsou rozenými

domorodci. A co hůře, tyhle děti jsou schopny rozvíjet složitou technologii rychleji, než jste vy schopni ji pochopit a naučit se ji akceptovat. Mluvim teď

HYBERIE SE OTEVÍRÁ

Douglas Rushkoff

o generaci, která se narodila do světa počítačů a kybernetiky.

Ano, žijeme teď ve světě, kde čas jakoby se neustále zrychloval. Nové ideje a technologie akcelerovaly naši kulturu do podoby, která se zdá téměř neuvěřitelná. A přitom ti, kteří jsou někde tam na

čele toho všeho, říkají, že je to jenom začátek. Říkají, že celé to množství nejrůznějších způsobů, jimiž dochází k proměně naší kultury, je možno chápat jako součást nějaké novověké renesance. Interpretují tuto renesanci inspirovanou počítačem, matematikou chaosu,

chemikáliemi měnícími vědomí, představivostí a kreativitou, právě tak jako níže zmíněný Terence McKenna: jako evoluční skok člověka do jiné dimenze. Ať už to tak je nebo není, budou ti, kteří povahu tohoto posunu dokáží pochopit a obsáhnout ji v sobě, nebo v tom všem dokonce „jet“, jako naši dva studenti, rozhodně lépe připraveni přijmout dvacáté první století, než ti ostatní.

McKenna se zmiňuje o blížícím se přechodu lidstva do „hyperdimenziální oblasti“. Prostřednictvím technologie je,

zdá se, přístup do této vyšší oblasti reality nejsnazší. Nyní, když jsou osobní počítače vzájemně propojeny sítí obepínající globus, spousta lidí tráví svůj čas v tomto expandujícím teritoriu digitálních infor-

mací — v kyberprostoru. Tento očividně neohraničený vnitřní počítačový vesmír ruší všechna pravidla fyzikální reality. Lidé mohou vzájemně komunikovat a spolupracovat bez ohledu na čas a místo.

Mohou po telefonních linkách odfaxovat psaný materiál, mohou uspořádat párty s video-telefonní konverzací třeba dvaceti účastníků v různých zemích, mohou se dokonce, díky novým technologiím jako je virtuální realita (pozn. — v prostředí počítače uměle stvořená skutečná

Většina lidí si myslí, že realizace virtuální reality je sice úžasná věc, ale všechno to jde tak nějak mimo. Nikoliv. Taille věc je daleko vážnější. Virtuální realita už je věcí skutečnosti. Chystáme se do virtuální reality proto, že se chystáme zjistit, co to je „bytí“. Jde o filosofickou pout' a naše dopravní prostředky na ní nejsou pouze kulturní, ale přímo biologické. Blížíme se té nezasadnější události, s níž se ekologie této planety může setkat: osvobození života ze zámostku hmoty. Nikdy předtím se to nikomu nepodařilo - chci říci, ani dávným dinosaurům, ani nějakým prokaryotům (pozn. - buněčným organismům, jež jsou bez viditelného jádra). Vpřed směřující evoluci trvá bilion let než dosáhne onoho bodu, kde se informace dokáže oddělit od své materiální matrice, a může, ve svém vyvázaném způsobu bytí, vstoupit do vyšší dimenze .

(Terence McKenna - botanik, psychedelický průzkumník, filosof)

skutečnost), jeden druhého „dotknout“ na vzdálenost tisíců kilometrů. Tohle všechno, ba mnohem mnohem víc, se může odehrávat v kyberprostoru.

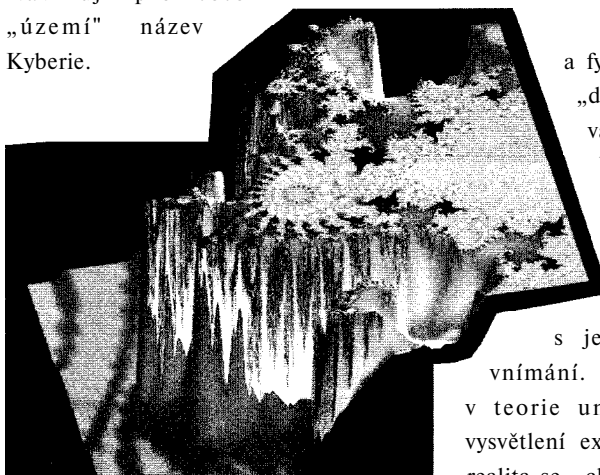
Kyberprostor má dnes i svou metaforickou hodnotu s ohledem na spoustu dalších typů zážitků a zkušeností. Drogy, tanec, duchovní techniky, teorie chaosu nebo novopohanské rituály, to vše lidi vede do podobných oblastí vědomí, ve kterých omezení času, vzdálenosti a těla ztrácí význam. Lidé se těmito oblastmi pohybují tak, jako se mohou pohybovat nejrůznější počítačové programy nebo video hry - neomezení pravidly lineární, fyzické reality.

Jen jeden příklad: mnoho počítačových programů a informačních knihoven je strukturováno do sítí v podobě, která vešla ve známost jako „hypertext“. Když se uživatel počítače (a této sítě) chce dozvědět dejme tomu něco o některém malíři, může si skrz tuto síť vyhledat bližší informace v nějaké galerii či muzeu. Najde si svého malíře v seznamu ostatních, odkud si také může vytáhnout některý z jeho obrazů. Jde-li o portrét, může pokračovat a zkusit si vyžádat životopisné informace o portrétované osobě. Může jít a zkoumat její rodokmen. Může postupovat dále do minulosti nebo naopak, až do přítomnosti. Narazí-li při tom na problém přistěhovalectví, a pokud ho to bude zajímat, může odbočit do databází s údaji o dobové přistěhovalecké politice Spojených států. Podobně by mohl odbočit třeba k průzkumu informací o rozvoji dobového trhu s realitami v New Yorku, nebo dokonce obchodu s koloniálním zbožím na Lower East Side. Při téhle hypertextové „videohře“ se hráč může stát třeba detektivem, prohledávajícím byt. V místnosti je skříň se zásuvkami. Vybere si zásuvku, otevře ji a uvnitř je sešit. Otevře sešit, objevuje se text. Čte jej a vidí jméno. Vybere si jméno a nechá si ukázat fotku. Zkoumá fotografii a jeden z detailů na ní je auto. Otevře si toto auto a jede se projet po okolí. Vidí zajímavý dům, vejde dovnitř... (atd.)

Ale podobný zážitek ve stylu hypertextu může poskytnout i nějaký „acid trip“, nový kyberpunkový román, video klip plný střihů na MTV, nebo noc v nějakém acid house klubu. Chci říci, že pravidla lineární skutečnosti se už nehodí, dokonce už nestačí. Už i zatvřelí

stoupenci fyzikálních a matematických zákonů zjistili, že částice i čísla se odmítla chovat podle předpovědí lineárních rovnic. Místo toho si přeskakují sem a tam diskontinuítním způsobem, ztrácí se, znovu se objevují, náhle získávají a zase ztrácí energii. Vědci soudí, že realitu již prostě nelze vykládat podle jednoduchých fyzikálních, v čase zasazených pravidel a zákonitostí pořádku (Rádu). Všechno je nějak navzájem spojeno, nikoli však tak, jak si myslíme. Existuje jakési jiné, větší, méně pochopitelné, méně zřetelné a viditelné teritorium, jehož pouhým jedním aspektem je fyzikální realita, taková, jakou jsme se ji naučili znát a mít rádi.

Když jsem se pokoušel najít nějaký výraz, který by toto nové neomezené teritorium označil, napadlo mne jedno slovo. Navrhují pro toto „území“ název Kyberie.

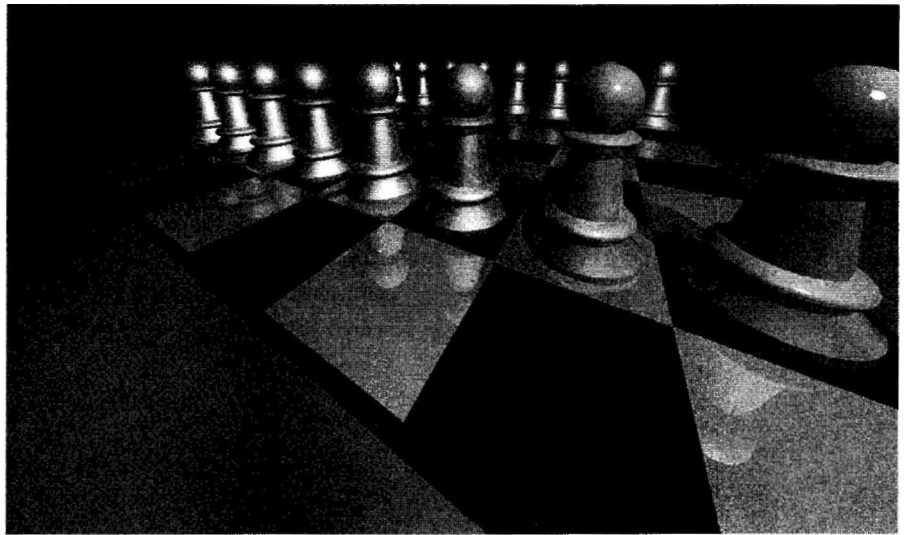
Kyberie je to místo, kam se dostává podnikatel při trans-globální telefonní konverzaci; místo, kam se dostává šamanský válečník, když cestuje mimo tělo; místo, kam se dostává mladý tanečník, který prožívá extázi techno-acidového tranzu. Kyberie je místo, k němuž nepřímo poukazují mystická učení všech náboženství, tak jako teoretické tečny každé vědy, nebo ty nejdivočejší spekulace každé fantaskní představivosti. Tentokrát se však zdá - jako nikdy v žádné jiné době, - že toto území, tento prostor (nebo, jak jej nazývá McKenna - hyperprostor), totiž Kyberie, je na dosah. Velké technologické kroky naší postmoderní kultury, provázené překvapivým znovuzrozením dávných duchovních ideí, naznačují možnost, že se v Kyberii brzy může ocitnout lidstvo jako celek.

Je opravdu možné, že se ocitáme na počátku renesance jež nemá precedens, a kterou umožnil rozvoj počítačů a dalších nových technologií, a jež se odráží ve vědě o chaosu a kvantové fyzice; renesance, jíž popohání vpřed palivo psychedelických drog a „brain foods“, a která se právě teď v populární kultuře projevuje jako nová hudba, nová literatura (pozn. - nová sci-fi se jmenuje kyberpunk), umění, zábava, hry, filosofie, náboženství, sex nebo životní styl. Některé tyto změny jsou již uskutečněny a těší se z nich skupina mladých lidí, které bychom mohli nazvat Kybeřany (Cyberians). To, co je charakterizuje nejvíc, je jejich primární víra ve schopnost znovu si, tentokrát ve vědomém rozhodnutí, vybrat vlastní realitu - připravovat si vědomě svou životní zkušenost.

Teoretičtí matematici a fyzikové byli první, kdo tuto „designér reality“ (vyprojektovanou skutečnost) předvídali. Věřili, že to, jak se jim, v rámci matematických či fyzikálních experimentů, jeví nejrůznější fenomény, je nerozlučně spjata s jejich vlastním způsobem vnímání. Poté, co vědci ztratili víru v teorie umožňující materialistické vysvětlení existence, začali zjišťovat, že realita se „chová“ podle toho, jaká jsou jejich očekávání, že reflektují svět, který je značně pozměněný již samotným aktem jejich pozorování. S ohledem na jejich čím dál větší závislost na počítači, který se stává nedílnou součástí jejich pozorování a výzkumů, se jejich předpoklady dále potvrzují: svět, který pozorují - svět, ve kterém existujeme - není možno redukovat na šikovné otázky a pohotově odpovědi; svět je nekonečně komplexní sérií vzájemných vztahů a závislostí, kde i ta nejjemnější změna na sebevzdálenějším místě může mít díky „ozvěně“ vliv na celý systém (pozn. - známý efekt mávnutí motýlího křídla). Když počítače zpracovávají informace o pozorování reálného světa, nevytvářejí jednoduché, lineární grafy zobrazující nějakou uspořádanou existenci, ale chrlí ze sebe mapy a diagramy fázi, jež svou spirálovou komplexností připomínají spíše bizarní starodávnou mozaiku, nějaký korálový útes nebo psychedelickou halucinaci. Když je

celý proces historických, biologických a kosmologických událostí přeanalyzován ve světle moderních matematických poznatků (věda o chaosu), všechny smyčky jejich fraktálních obrazců nebo zpětných vazeb poukazují k přelomu tohoto tisíciletí jako k momentu obratu, kdy člověk učiní skok z dějin do bezčasé dimenze Kyberie.

Matné představy o tom, jaká může tato nová dimenze být, dostáváme prostřednictvím zkušeností počítačových hackerů a psychedelických cestovatelů, kteří se v žádném případě nepovažují za nějaký temný konec spektra lidských aktivit, ale za synergickou kongregaci tvořivých myslitelů, kteří se s pomocí vyspělé technologie a rozvinuté duchovnosti pokouší toto poselství přenášet do obývacích pokojů široké veřejnosti. Je známo, že některá psychedelika dokáží odvážnějšímu konzumentovi poskytnout zkušenost toho, čemu se v dávných kulturách říkalo šamanský zážitek. Tato zkušenost jej pak vede k tomu, aby obecně akceptovanou realitu považoval spíše za realitu podléhající okamžité náladě, aby se snažil vidět možnost světa nespoutaného zastaralými a překonanými myšlenkovými systémy, institucemi a také neurózami. Mezi tím už kybernetická zkušenost dodává dětem

všech věků odvahu k výpravám do nové, neprozkoumané digitální země. S pouhým osobním počítačem a modemem teď kdokoli může vstoupit do datasféry (telekomunikačních a počítačových sítí) rozpínající se kolem světa i dál, až do vnějšího prostoru. Takové styčné počítačové technologie, jako je např. virtuální tealita, jsou příslibem, že Kyberie bude místem, kam je možno na projížďku pozvat nejen své duše, ale i svá těla.

Kybeřané takovýto rozvoj datasféry interpretují jako elektronické propojení (hardwiring) globálního mozku. Jde prý o konečné stádium rozvoje „vědomí Gaii“, živoucí bytosti Země, již vědomé

lidské bytosti slouží jako její neurony. Počítačová programátora a psychedelická válečníci, kteří zjišťují, že „vše je jedním“, začínají být přesvědčeni, že evoluce lidstva je zcela záměrným postupem směrem k vybudování Kyberie, jakožto dalšího domova našeho vědomí v jiné dimenzi.

Duchovní důsledky tohoto technologického a koncepčního rozvoje se podle nich nemají hodnotit v kostele, ale spíše na tanečním parketě, který, jako chrámy Mayů, slouží jako společná šamanská půda, kde se mohou scházet účastníci ze všech koutů Kyberie, aby zde oslavovali výstup do vyšších sfér lidské zkušenosti a blaženě rezonovali s akcelerujícím časem. Kybeřanská zkušenost nachází svůj výraz v nových druzích umění a zábavy, která spíše než na struktuře a lineárním postupu spočívá na prožitku textury a plného vnímání každého momentu. Mění se i jejich estetika: umění a literatura Kyberie (chcete-li, Cyberpunk) se vzdává oněch čistých linií a hladkých povrchů, dobře známých ze Star Treku nebo Vesmírné Odysey 2001, a dává přednost chmurnému pozdně-civilizačnímu realismu Neuromancera nebo Blade Runnera (pozn. — cyberpunková novela Williama Gibsona a film Ridley Scotta), kde počítače naše navržené lidské problémy nezjednodušují, ale spíše je odhalují, dokonce ještě více podtrhují očividné chyby v systémech naší logiky a sociálního inženýrství.

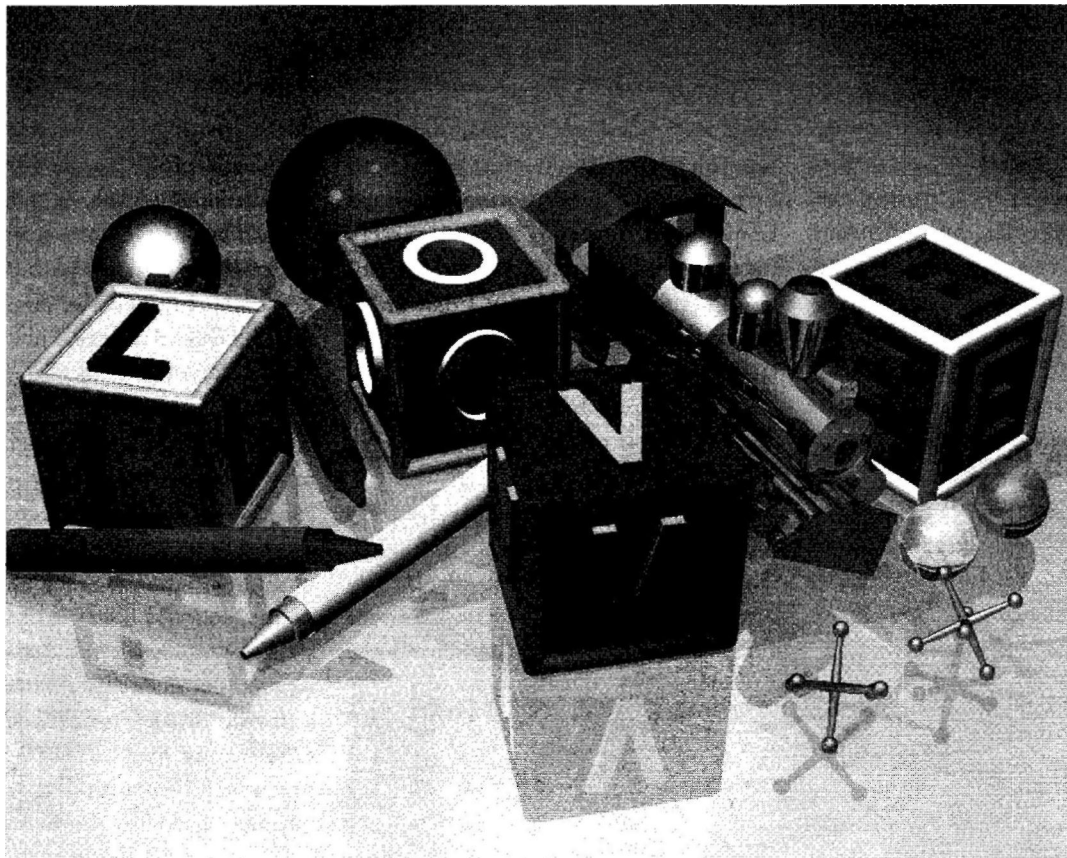
Nepřekvapuje, že reakce tradicionalistů na tento způsob kulturního vyjádření byla nevlídná a poznamenaná panikou. Kybeřané totiž zpochybňují samu realitu, na níž jsou vystaveny jak ideje, tak instituce ovládnání a manipulace. Možnosti

napojit se na nezávislé počítačové sítě se však dostává čím dál většímu počtu Kybeřanů, a ona hypnotická čaromoc manipulující televize a jejich „public relations“ je tím nalomena. Důsledkem je, že především mladší populace má možnost přehodnotit dříve přijímané společenské zásady a předsudky. Politicky uvažující Kybeřané, fungující v médiích jako „vity“, vysílají do datasféry rychlostí svět-

se optavdu na spirálovém schodišti lidské historie přiblížili k jednomu z těch vzácných momentů, kdy máme možnost nahlédnout zároveň celou cestu před sebou i celou cestu za sebou, vidět nahoru i dolů. Jestliže mají Kybeřané pravdu, a jde právě o tohle, pak to hlavní, co bychom se měli — než sklouzneme ještě hlouběji do attaktoru chaosu na konci času - naučit, je zvládat život uprostřed tolika změn.

Jako nějací pseudokolonizátoři této Kyberie, si vymýšlejí nové způsoby řeči (pozn. — kyberpunkerský argot), tvorby, práce, života i lásky. Vzpírají se přežilým systémům jazyka, myšlení i vlády a příznačně se tak ocitají na čelní vlně nového společenského hnutí. Zdá se, že jejich vliv nezůstane omezen jenom na kalifornské počítačové údolí, Silicon Valley, na půdu universit, nebo na stánky současné sci-fi

la potentní ideje, které otevřeně útočí na pokrytecké a nelogické sociální struktury a účinně je zpochybňují.

Již jsme se zmínili, že nové vědecké paradigma, nový technologický skok a nová třída psychedelických látek vytvořily podmínky pro to, čeho jsme dnes svědky a co mnozí považují za novou renesanci (pozn. - taková byla i původní idea new age, vodnářského nového věku). Jen některé paralely mezi přelomovými objevy naší doby a minulosti: počítač a vynález knihtisku; LSD a kofein; holografie a perspektivní malba; kosmická loď a kolo; datasféra a zemědělství. Kybeřané však v této době vidí více než pouhé znovuzrození klasických idejí. Možná jsme

Dnes, po několika desetiletích, znovu poznáváme, že tím nejzásadnějším přínosem šedesátých let a celé psychedelické éry pro populární kulturu byla a zůstává odvaha a chuť zvolit si svou tealitu svobodně. Nenechat si ji vnútit. Také mise nové, kybeřanské kontra-kultury 90. let, jež je vybavena pokročilými technologiemi, jež je dobře obeznámena s kyberprostorem a jež má dostatek trofufalosti k objevování dalších nezmapovaných oblastí vědomí, je stejná: vybrat si svou realitu úmyslně a cílevědomě. A Kybeřané další dimenzi nejenom aktivně zkoumají - oni pracují na tom, aby ji vytvořili.

literatury. Proměňují svět v sobě i kolem sebe, a činí tak se zcela konkrétní vizí.

Ať již je nám hromadný skok do další vyšší dimenze souzen nebo nikoli, existuje mnoho lidí, kteří věří, že historie, jak ji známe, se uzavírá. Něco nového se před námi otevírá a je více než pravděpodobné, že ignorovat estetiku, vynálezy a postoje Kybeřanů bude stejně těžké, jako ignorovat kalkulačku nebo satelitní vysílání. Kyberie se otevírá. Všichni se musíme naučit vyrovnat se, tím či oním způsobem, s přechodem do jiného času.

(Z časopisu Magical Blend přeložil Blumfeld S. M.)

V článku byly použity obrázky od Jana Buriánka z laboratoře počítačové grafiky katedry počítačů, ČVUT FEL

Kdyby se imaginativní inteligence (schopnost poznávat a učit se pomocí vytváření představ) zařadila jako jedna ze zásadních dovedností pro základní vzdělání, způsobila by nedozírné změny v pojetí školních osnov, ale ve skutečnosti by se tak vlastně jen obnovily prastaré praktiky. Lidstvo po bezpočet generací vzkvétalo v akustickém prostředí plném příběhů, písní, tanců a rituálů, které uchovávaly a předávají z generace na generaci poznání, dovednosti a hodnoty. Lidský organismus je uzpůsoben k tomu, aby získával a předával poznání pomocí představ. Dnes je ale představivost našich dětí formována kreslenými filmy Walta Disneyho a počítačovými hrami. Imaginativní inteligenci se lze naučit, a když dobře funguje, vytváří vědomí celistvosti a autentičnosti, které je základem pro vysoce motivovanou a produktivní tvořivost.

Austin Clarkson

Učení jinak

Elektromagnetická odpověď mozkové kůry se liší, myslíme-li ano nebo ne. Bez ohledu na jazyk, ve kterém myslíme. Navíc mozek nedokáže lhát. Jestliže je v našem nitru souhlas s výrokem, mozková kůra odpoví ano, i když nahlas třeba řekneme ne.

František Koukolík

Cpát dětem fakta do hlav a nechat si je pak odříkávat, to patří už definitivně minulosti. Základním úkolem školy je výchova k samostatnému úsudku.

Jiří Krupička

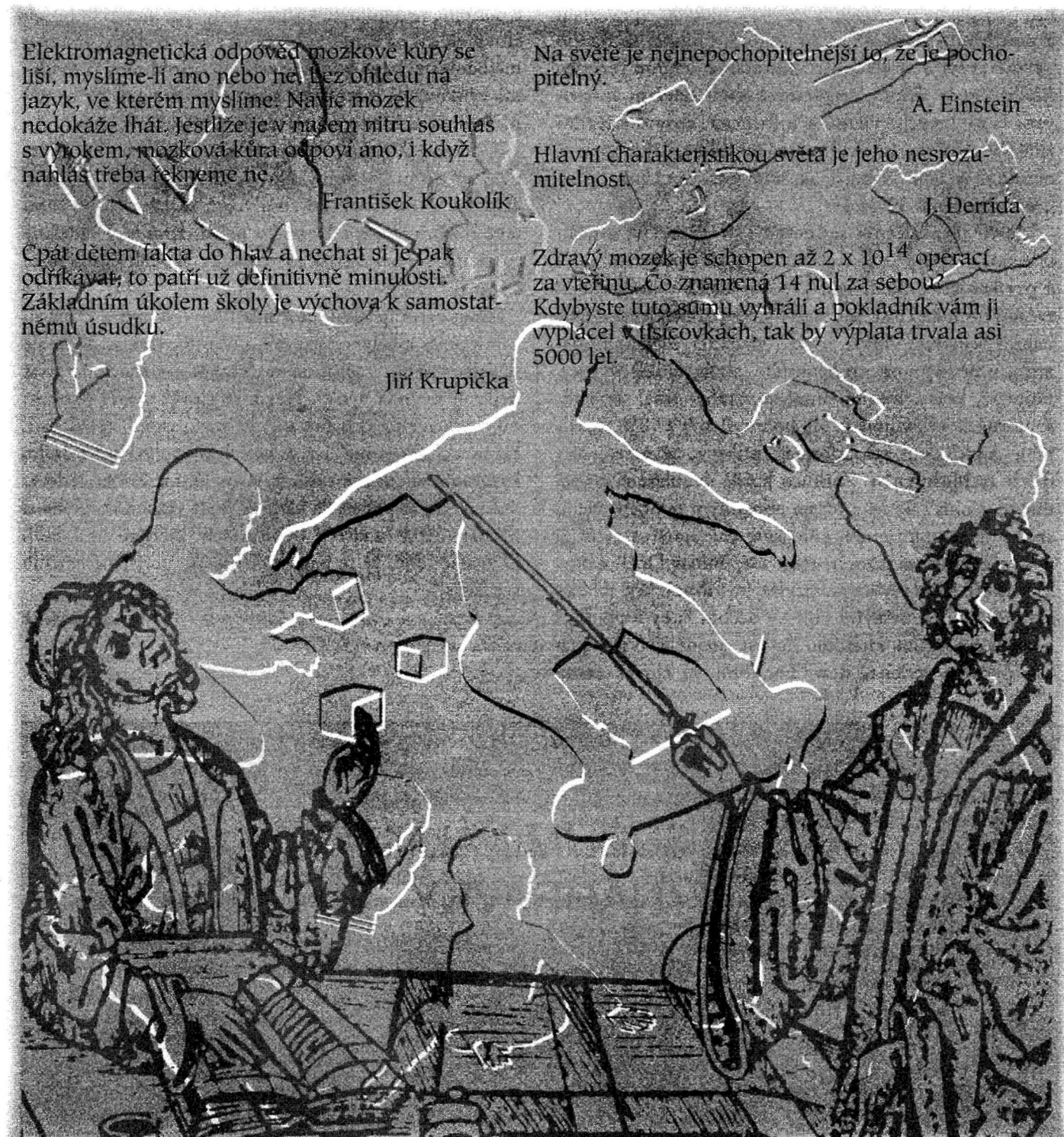
Na světě je nejnepochopitelnější to, že je pochopitelný.

A. Einstein

Hlavní charakteristikou světa je jeho nesrozumitelnost.

J. Derrida

Zdravý mozek je schopen až 2×10^{14} operací za vteřinu. Co znamená 14 nul za sebou? Kdybyste tuto sumu vyhráli a pokladník vám ji vyplácel v tisícovkách, tak by výplata trvala asi 5000 let.

Svět kolem nás zrychlil. Každý z nás prý denně zpracovává 65 000 x více informací než člověk před 100 lety. Stačí si uvědomit, že první letadlo vzletlo v roce 1905. Stačí si vzpomenout, jak před deseti lety vypadaly počítače a jak jsme žili před 5 lety.

Ukázalo se, že člověk dokáže přijímat nové informace jen do určité kapacity: pak se jakoby zahltí a další příděl novinek odmítá (souvisí to se způsobem, jakým naše tělo a mysl reaguje na novinky a také s energetickou náročností těchto procesů). Z tohoto úhlu pohledu jsou různá extrémní (nacionalistická, sektářská) hnutí pochopitelná: lidé hledají v tomto tak nejistém světě přece jen jakousi jednoduchou a rádoby tradiční jistotu - odmítají další změny. Zároveň se ale ukázalo, že ačkoliv obvyklými, donedávna fungujícími způsoby vnímání, zpracování a používání informací už na stále zrychlující se tempo vývoje světa a společnosti nestačíme, máme rezervy. Především se zjistilo, že přestává stačit lineární zpracování (smyslových) vjemů a informací, tedy dosavadní způsob učení ve smyslu hromadění údajů. Jaksi jsme se nenaučili se učit. Nebo jinak: stále ještě se učíme a jsme učeni metodami 19. století.

Jde to jinak, lépe, radostněji. V rámci výzkumu odlišných funkcí mozkových hemisfér objevili vědci a psychologové (kteří teprve v 60. letech tohoto století začali zkoumat, co to je „zdraví“), že zatímco levá, dominantní hemisféra vnímá jazyk, verbalizaci, logiku, a linearitu, v pravé mozkové hemisféře jakoby sídlila intuice, fantazie, krása, hudba, sluch a vztahy. Jinak řečeno, současný člověk vnímá (třídí, hodnotí) svět z 90% vizuálně a „logicky“. A jak informací přibývá, už nestačí sledovat rychlost změn. Zatímco každé dvouleté či tříleté dítě je génius (vnímá a učí se obrovským tempem všemi smysly a celomozkově), čím jsme pak starší, tím úžeji a omezeněji jsme schopni reagovat. Bulhar Dr. Lozanov začal v 60. letech vyučovat cizí jazyky formou hry, zahlcoval své žáky obrovskými objemy učební látky a používal při výuce pomalou klasickou hudbu. Stejně jako jiní psychologové a vědci té doby pochopil, že člověk zatím

využívá jen nepatrné části svých vrozených schopností. Jeho žáci pak za pár měsíců dokonale zvládali cizí jazyk a „sugestologie“ obletěla svět: dnes tuto metodu učení známe spíše pod názvem „superlearning“, tedy jakési „super-učení“.

Jak to funguje? Při použití sugestopedické metody se člověk učí např. cizí jazyk tak, že poslouchá magnetofonové kazety, na kterých je učební látka podána formou her, zábavným způsobem, podmalována hudbou. Student nejprve sleduje text (i v učebnici), ale pak v uvolněném stavu (do kterého ho uvede hudba a případně i instruktážní kazeta, která je součástí kompletu) naslouchá opakovanému textu. Poslouchá-li pravidelně, nejlépe denně, je schopen za dva měsíce rozumět cizímu jazyku a obstojně se domluvit. Odpadá tedy neefektivní biflování slovíček a i „věční“ začátečníci touto dnes nejlepší metodou cizí jazyk konečně zvládají (rozdíl mezi obvyklými výukovými metodami a superlearningem by se dal přirovnat, z hlediska uživatele počítače, k přechodu z Basicu do Windows). Protože jsou fráze a pojmy zabudovány do podvědomí, člověk nejen „myslí“ v cizím jazyce, ale (na rozdíl od absolventů socialistických škol) také rozumí (a nepřekvapí ho nejen oxfordsky vzdělaný Angličan, ale ani Američan, Texan, Skot, Ir či Filipínek a Ind).

Superlearning není „norimberský trychtýř“. Určitou sumu práce a hlavně času tomu musíte věnovat. Je to ale zdaleka nejefektivnější, nejmodernější a v současné době nejlepší metoda výuky. Navíc se člověk naučí uvolnit, díky pravidelně dosahovanému stavu „alfa“ zpozitivní, začne víc „fungovat“ i v ostatních disciplínách všedního života, a naučí se mít nejen z učení, ale i ze života, radost.

Ze to zní až podezřele ideálně? Stačí vyzkoušet. Nebo si nechat ukázat nadšené dopisy těch, kteří to již zvládli (a kromě toho, že se naučili cizí jazyk, pozitivně změnili své životy).

Vlastimil Marek

Kouříte a rádi byste přestali?
Snadno; se rozčillíte a nevíte,
jak se zvládnout?

Neumíte se koncentrovat? Rádi
byste zhubli? Nejde Vám učení?
Jste čato nemocní? Máte prob-
lémy v partnerských vztazích?
Rádi byste něco ve svém
chování změnili, ale nevíte jak?
Víte co byste chtěli změnit, ale
nemáte na to dost odvahy, síly
a energie?

Jste příliš líní, a tak jdou všech-
na předsevzetí za pár dnu
k čertu?

Máme tu něco pro Vás
(přesněji řečeno, pro Vaši mysl):

SUBLIMINÁLNÍ NAHRÁVKY

Nemusíte dělat nic: stačí pravidel-
ně poslouchat subliminální kazety,
na kterých je uklidňující hudba,
a pod ni, subliminálně, tedy tak, že
je neslyšíte, jsou natočeny pozitivní
afirmace.

N e m ů ž e m e z m ě n i t s v ě t ,
m ů ž e m e a l e z m ě n i t s v ů j
postoj ke světu.

Scarabeus s. r. o.

hudební a knižní vydavatelství
nabízí tyto kasety:

Koncentrace. Sebevědomí,
Pozitivní myšlení. Život bez stre-
su, Pevné zdraví a vitalita. Laská
a partnerství, Navždy štíhlý (-a),
Konečně nekouřím, Asertivita,
Dítě uvnitř tebe. Relaxace bez
námahy, Zvyšování kreativity

Sugestologie a počátky nové vědy

(Diane Dávalos)

Sugestologie se zrodila asi před 40 lety. Její růst, přes batolecí léta a dospívání až k dnešní dospělosti, byl ohrožován množstvím negativních vlivů, od upřímné skepse čestných kritiků až k politickým represím a (vědeckým i fanatickým) výzvám zakázat ji.

Dr. Lozanov se ale pohyboval v dobré společnosti. Koperník, Galileo, Darwin a docela nedávno i Ilya Prigogine, Karl Pribram, David Bohm a další sdíleli podobné osudy. Existují o tom i anekdoty: jedna vypráví, že Francouzská akademie oficiálně prohlašovala, že něco tak nesmyslného jako meteority nemůže existovat — dokud jeden mereorit nespádl přímo na posvátnou půdu akademie a nerozbil jim většinu oken.

Podle Marilyn Fergusonové, autorky knihy *Aquarian Conspiracy (Spiknutí Vodnářů)*, trvá asi 50 let, než je nějaký skutečně nový vědecký koncept všeobecně společensky akceptován. Na konci 20. století se nová paradigmatata objevují prakticky v každé oblasti vědy: ve vzdělávání, fyzice, matematice, chemii, biologii a neurofyzilogii. Pro stručnost se o nich budeme zmiňovat jen jako o „nových vědách“. Jejich představitelé a mluvčí jsou školení a uznávaní profesionálové — jejich současný náhled na vesmír je však, upřímně řečeno, revoluční.

Práce Dr. Lozanova, ačkoli vznikla v (politické) izolaci, se v mnohém shoduje s objevy jiných „nových věd“, například v těchto výchozích předpokladech:

- Veškerá hmota je vzájemně spojena.
- Racionální, logické přístupy k pochopení světa nejsou dostatečné, globálnější přístup je efektivnější.
- Souhrn nevědomých informací přitom hraje daleko větší roli, než jsme si uvědomovali.
- Protože vesmír je spíše pohyb a změna, než něco (mechanistického) statického, občas nás překvapí události mimo běžný rámec logiky.

Domnívám se, že vzájemný dialog mezi těmi, kteří svými názory mapují vědy „na okraji“, je nezbytný a nevyhnutelný: práce v izolaci, stejně jako přílišná specializace, dnes už nefungují. Domnívám se dále, že hlubokost jejich myšlenek a jimi nabídnuté nové vzory myšlení se v budoucnu hlubinně dotknou životů každého z nás. Je také pravděpodobné, že pomohou zachránit naši planetu.

Způsob, jakým jsme doposud „my-

sleli“, tedy systém vědeckého myšlení, založený již 300 let (od dob Newtona a Descarta) na racionálním, mechanistickém, převážně levohemisférovém stylu myšlení, přestává vyhovovat. Veškerou hmotu, včetně mozku a myslí, jsme považovali za něco na kousky rozebratelného a tudíž snáze analyzovatelného. Byl to dokonale fungující a přehledný systém a většina z nás tak stále ještě většinu času uvažuje. Naneštěstí však zcela ignoruje jak vědomí, tak ostatní možnosti a schopnosti člověka, např. v oblasti učení a mnoha dalších jevů.

Prakticky ve stejném čase, kdy Dr. Lozanov začal studovat potenciální a dosud nevyužité schopnosti člověka a přišel s překvapujícími výsledky, začali podobný výzkum podobní lidé i jinde ve světě. Reakce byly podobné reakcím na objevy v kvantové fyzice: prý to je „absurdní, nemožné, bizarní, nesmyslné“.

Podobně a možná ještě dramatičtěji se mění i chemie. V roce 1977 dostal Ilya Prigogine Nobelovu cenu za teorii dissipativních struktur, která se zabývá schopností systému přeskočit na vyšší úroveň. Odpovídá na otázky, které trápí vědce celá staletí: jesiže je entropický princip

I Einstein prý jednou prohlásil, že kvantová teorie mu připadá jako „systém iluzorních nápadů výjimečně inteligentního paranoika, prošpikovaný nesouvislými útržky myšlenek“. Jsou současní myslitelé blázni nebo géniové? Jsou-li géniové, pak to, co sdělují, je skutečné „zjevení“.

nedílnou součástí života, jak to, že se vesmír už dávno nerozpadl, ale naopak, vytváří stále složitější a komplexnější organizované systémy? Podobná restrukturalizace na vyšší úroveň dnes probíhá i v biologii, psychologii, sociologii i školství.

Nic v přírodě není jednou provždy dané. Vše se skládá z malých částí

v neustálém pohybu. Otevřené systémy (jako semínka, určité chemické reakce nebo mozek) jsou nazývány dissipativními strukturami: udržují svou formu díky nepřetržitě výměně energie s okolním prostředím. Jsou vysoce organizované a neustále se mění. Čím je systém složitější, tím složitěji je spojen a propojen se svým prostředím a tím je i zranitelnější, náchylnější k chybám. Jsou-li chyby (v energetickém poli) malé, systém je absorbuje a základní struktura systému zůstává neporušena. Když ale chyby a vnější vlivy přesáhnou kritickou mez, naruší celý systém. Ten kolabuje a přeorganizuje se do nového, vyššího řádu, systému.

Čím komplexnější systém, tím je zranitelnější, nestálější. Příliš silný vnější vliv tedy naruší rovnováhu systému a restrukturalizuje jej do nového pořádku. Dokonalý příklad dissipativní struktury je mozek. Je nekonečně složitý, komplexní. Je neustále v pohybu a neustále si vyměňuje energii se svým prostředím. Spotřebává 20% všeho kyslíku, které přijímá lidské tělo, ačkoli zaujímá jen 2% tělesné váhy. Vyžaduje neustálý přísun informací a podnětů. Mozkové vlny jsou odrazem pohybu energie, a v obvyklém stavu vědomí u lidí dominují beta vlny, měřitelné na EEG. Psychické uklidnění evokuje zpomalení vln na vlny alfa až théta. Jinými slovy, obrácení a soustředění pozornosti dovnitř generuje větší fluktuace energie, a někdy v tomto stavu dochází k dosažení kritické úrovně a přeskupení systému do vyššího řádu. Něco podobného se například děje vždy, když nás konečně najednou napadne řešení problému a my zvoláme: „Aha! Už to mám!“

Sugestologie nás učí vyvolávat tyto tvůrčí krize zapojením motivace, vzrušení, tvůrčího napětí a dokonce i trochy zmatku či úzkosti do výukového procesu. Víme, že krize je jen jiná forma šance či příležitosti, a že tvůrčí proces jaksi vyžaduje chaos, aby se posléze zjevilo nové řešení. Možná, že jsme v našich třídách dosud zbytečně zdůrazňovali pocit pohody a vyhýbali se krizím, a také proto se nám nepodařilo proces učení transformovat.

Uveďme některé základní prvky sugestologie: sugestivní podání, psychické uvolnění, presentace materiálu v souvislostech a značná suma materiálu (jak uvedl Dr. Lozanov na konferenci

ve Florencii v roce 1989: „Není-li student zavalen materiálem, není to sugestopedie“.).

Copak to nezní jako popis dissipativní struktury? Prigoginova teorie nejen pomáhá pochopit, proč je sugestopedie tak úspěšná, ale také vědecky objasňuje, proč se tak liší od tradičních způsobů výuky. Nelze říci, že proces učení zefektivňujeme prostě tím, že přidáme nějaké nové prvky nebo zvýšíme kvantitu materiálu. Sugestologie je systém zcela jiného řádu! Pokud bychom dokázali nějak změřit energii a způsoby práce mozku při běžném učení a při učení podle sugestopedie, jsem přesvědčena, že by výsledky byly hodně odlišné. Mozek by byl více propojen. Určité mentální i fyzické bloky (viditelně hustější části proteinů) by byly tozpuštěny.

Prigoginova ptáče přináší i další nové ideje.

Také teorie chaosu je zcela nový přístup, jakým dnes věda vidí, zkoumá a interpretuje vesmír a který má už dnes dalekosáhlé důsledky. Jedná se o matematické postupy, které pomáhají vysvětlit chování nelineárních struktur, jenž jsou nepředpověditelné nebo zmatené (např. počasí, mraky, řeky, pohyb na burze, šelsty na srdci a vlastně většina systémů ve vesmíru). Přestože v sobě zahrnují některé vypočitatelné a předpověditelné aspekty, v celku se chovají chaoticky. Teorie chaosu však naznačuje, že vesmír je převážně dokonale strukturován do jednoty i tam, kde se nám to jeví chaotické a náhodné. Takový je např. udivující svět matematických fraktálů, kde vzory obsahují další vzory - včetně teoretické možnosti, že jsou to vlastně dynamické vztahy s vnějším světem, které dávají vzniknout všem formám.

Na čistě subjektivní, metafotické úrovni je zajímavé srovnat teorii chaosu a to, co se děje v sugestopedické třídě. V obou případech existuje pečlivý plán a na povrchu to může vypadat zajímavě, leč značně chaoticky. Přijde-li ale vnější pozorovatel přesně v okamžiku, kdy uvidí všechny věci zapadat vzájemně do sebe, je překvapen krásou vzoru, ať už na úrovni umělecké, nebo co se týče vnitřní struktury prezentovaného materiálu.

Jiný prvek teorie chaosu, který je pro nás relevantní, je koncept, že když při práci s nelineárním systémem přidáme A plus B, dostaneme A plus B plus něco navíc, něco nepředvídatelného. Celek je pak větší než součet všech částí. Zkoušet pochopit vesmír tak, že rozbijeme všechno na malé kousky je stejné, jako zkoušet pochopit Hamleta tím, že knihu roztrháme na kousky... nebo jako když se pokoušíme naučit jazyk tím, že si opakujeme nepravidelná slovesa. Naneštěstí přesně takto, ortodoxně a redukcioní-

sticky, ještě dnes fungují vědecké a pedagogické komunity, kteté jsou u moci.

Jiný převratný koncept navrhl v roce 1964 fyzik J. S. Bell (tato teorie se dnes nazývá Bellova teorie a v roce 1972 ji potvrdil A. Einstein). Když se jedna částice z dvoučásticového systému (o identické polaritě) oddělí a experimentálně se změní její polarita, ta druhá se v tom samém okamžiku také změní. Zůstávají záhadně spojeny. I lidská identická dvojčata jsou spojena a sledováním se zjistilo, že mají nejen stejné chutě, činí stejná

studenty a mezi studenty navzájem by snad mohlo být zkoumáno i vědecky a mohlo by zefektivnit výukový proces i jinde.

Fyzik David Bohm z Londýnské univerzity hovoří o vesmíru v tetmínech implikátního a explikátního řádu. Neurofyziolog Kati Pribram ze Stanfordské univerzity vidí mozek jako hologram interpretující holografický vesmír. Přestože jsou oba ve vědeckém světě uznávání, tyto jejich teorie jsou považovány za příliš abstraktní a ezote-

osobní rozhodnutí, ale žijí stejnými styly života, vybírají si stejné ženy a když onemocní jedno, onemocní okamžitě i to druhé. Prvky ve vesmíru jsou nějak propojeny, svázány, na mikro i makroúrovni.

Tohle tedy také podporuje přesvědčení Dr. Lozanova, že sugestivní spojení jednotlivých prvků výukového materiálu je nanejvýš důležité. Když jsou studenti ve třídě emočně spojeni, stává se, že dýchají, gestikulují a jednají synchronně i s učitelem. Toto neviditelné, ale hluboké sugestopedické spojení učitele se

tické — není možno je prokázat. Oba sice zdůtazňují, že jejich koncepty jsou pracovní modely a budou v budoucnosti nahrazeny jinými, ale jejich provokující charakter může i pro naše sugestopedické potřeby poskytnout dodatečný náhled z jiné perspektivy.

Stručně řečeno, tyto teorie tvrdí, že náš mozek si matematicky konstruuje „konkrétní“ realitu tak, že interpretuje frekvence z jiné dimenze, ze světa vzorové primární reality, která není závislá na prostoru a čase. Ve stavu relaxované, uvolněné pozornosti, který Dr. Lozanov

nazývá „ostrážitostí“, se studenti jakoby dotýkají oné neviditelné matrice, která vytváří konkrétní realitu. Tato teorie pak může platit i pro ostatní jevy, které dosud vědě připadají tak nestravitelné a o kterých tvrdí, že jsou jen produkty našich smyslů. Teoretická fyzika již prokázala, že jevy a události ve světě atomů nelze interpretovat na základě mechanistických termínů. A dále, objevitelští myslitelé z tak odlišných odvětví lidské činnosti, jako obchod, psychologie, věda, umění, hudba, teologie, mystika a poezie stále častěji uvádějí, že své „nápad“ získali v jakémisi „jiném“, než našem obvyklém světě.

Holografie je fotografický proces, při kterém je vlnové pole světla, odraženého od fotografovaného objektu, zaznamenáno jako vzorec interferencí. Na negativu to vypadá jako nesmyslná struktura, ale v laserovém světle se objeví hologram, prostorový obraz původního objektu. Fascinující je fakt, že z jakéhokoliv kousku hologramu lze rekonstruovat opět hologram celého objektu.

David Bohm říká, že hologram je začátek zcela nového chápání a popisu reality — rozvíjejícího se řádu. Klasické studie reality se soustřeďovaly na druhotnou manifestaci - na zavinutý řád věcí, ne jejich zdrojů. Tyto formy jsou důsledkem nenahmatatelného a neviditelného proudu, který se neskládá z jednotlivých částí: je to jakási neoddělitelná propojenost všeho se vším.

Bohm, stejně jako jiní zde již zmínění teoretici, říká, že věda, která zkoumá svět jeho rozbíjením na části, nikdy nemůže poznat primární fyzikální zákonitosti. Karl Pribram věří, že hlubinné struktury mozkové činnosti jsou holografické (analogické s konceptem objevitele hologramu a nositele Nobelovy ceny Dennise Gabora).

Jestliže tedy mozek vidí, slyší, čichá a dotýká se pomocí matematických analýz časových a prostorových frekvencí, pak jsou tyto matematické procesy závislé na interakcích ve spojkách mezi synapsí neuronů. Nervové impulzy této sítě manifestují pomalé vlny schopné projevit se matematicky. (Jiní vědci spekulují s konceptem, že mozkové vlny alfa mohou být určující příčinou zvýšení efektivity. Dr. Lozanov však tvrdí, že jeho výzkum naznačuje, že alfa stav není pto superučení nevyhnutelně nezbytný: může nebo nemusí ovlivňovat výsledky).

Pribram naznačuje, že interferenční vzorce jsou uloženy napříč membránami nervových synapsí jako neustálé změny jejich elektrické citlivosti. V optické holografii může být v jednom kousku hologramu uloženo (a světlem zpětně vyvoláno) tisíce dalších hologramů. Podobně, uvádí Pribram, mohou synapse mozkových neuronů obsahovat tisíce

holografických obrazů. Tento model by vysvětloval i princip asociací - tedy jak si člověk vybavuje nebo vymýšlí myšlenku nebo zkušenost podobnou jiné, jak vjem vede k myšlence, a myšlenka utváří proud vědomí jako neustále se rozvíjející, holograficky uskladenou paměť.

I mezi prací Pribrama a Lozanova existují patálely. Oba zdůrazňují, že hologram i mozek distribuují informace všemi směry v systému, a oba naznačují, že učení je efektivnější, je-li distribuováno nelineárně.

Překvapením bylo zjištění, že tak jako v hologramu, chybí-li nějaká část informace o celku, mozek je schopen si chybějící část, i když ne tak přesně, doplnit. Pacienti s částečnou lobotomií překvapují lékaře tím, že jsou schopni vykonávat určité činnosti nebo si vzpomenout na určité údaje, přestože „sklad“, určitá část mozku, chybí. Podobné je to s hologramem - rozbije-li se negativ, i z té nejmenší části hologramu lze promítnout opět celek.

Zdá se tedy, že každá část vesmíru je schopna produkovat informace o celku. Anglický básník William Blake tomu také věřil:

*„Svit v zrnku Pisku vidět,
a Nebe v luční Květině,
Nekonečno v dlani držet
a Věčnost v jedné Hodině...“*

Jsme dnes svědky toho, že po stoletích vzájemné nedůvěry si básníci, filosofové a vědci znovu budou mít co říci? Možná se dokonce, řečeno metaforicky, schyluje ke svatbě. Pribram naznačuje, že básníci mají pravdu, tvrdí-li, že metafory neexistují — jinými slovy, že všechny metafory jsou pravdivé. Vše je isomorfní (podle hermetiků „jak nahoře, tak dole“). Možná, že právě žijeme čas sociálního hologramu, ve kterém se začíná rýsovat vzor propojenosti všech individuů. Jaké důsledky to má pro sugestopedii?

Po dvanácti letech vyučování cizímu jazyku sugestopedicky jsem zjistila, že:

1) studenti často přijdou se slovíčkem, o kterém tvrdí, že se je nikdy neučili

2) pocit vzájemného neviditelného spojení učitele se studenty se zdá být daleko nejdůležitějším prvkem a zárukou výborných výsledků

3) jedno ze zlatých pravidel zvýšené efektivity učení zní, že „celkový výsledek je větší než součet všech zahrnutých prvků v sugestopedické třídě“. Proč tomu tak je? Jak je to, v mechanistickém světě, možné?

Zmíňme se ještě o jedné teorii. Rupert Sheldrake je biolog a autor teorie morfických rezonancí. Tvrdí, že forma, vývoj a chování živých organismů jsou tvarovány a udržovány jakýmsi neviditel-

nými poli, vědou dosud nezaznamenanými. Tato „morfogenetická“ pole jsou vytvářena předchozí zkušeností toho kterého organismu určitého druhu, bez ohledu na prostotu a čas. Čím častěji a v čím větším počtu jsou nějaké znalosti a dovednosti prováděny (tenis, kreslení, jízda na bruslích), a stejné je to s mýty, legendami a rituály, tím snadněji jsou zvládnuty a prováděny dalšími příslušníky určitého rodu, kmene, společnosti.

Má-li Sheldrake pravdu, plyne z toho pro sugestologii:

1) Je možné, že se člověk naučí něco snadněji, učí-li se to od člověka, kterého si váží a který je mu vzorem? Nebo jinak: skočit do výšky dva metry bylo před pár desítkami let nemyslitelné, ale jakmile to někdo udělal, je to dnes již běžné a snadné. Způsobí tedy, když se někdo naučí cizí jazyk 3 až 5x rychleji, že pak ti další se to už naučí snadněji?

2) Klasická hudba, kterou slyšely statisíce lidí (zatímco tu včera složenou jen několik), je efektivnější, než současná. Totéž by mělo platit o obrazech, visících na zdech ve třídě.

3) Mýty, příběhy, symboly a rituály, které již byly nescísněkrát použity a ovlivnily mnoho lidí v průběhu staletí, jsou silnější a působivější než překlad současného filmu. Je tedy třeba pečlivě volit materiál pro dialogy.

Nové vědy, stejně jako sugestologie, nabízí mnoha lidem uspokojující alternativu k tradičním způsobům, jak nahlížíme na svět kolem nás. Zjišťujeme, že mnozí myslitelští „renegáti“ mají mnoho společného: kladou důraz na nelineární, holistický (celkový) přístup ke světu, pocit vzájemné propojenosti s přírodou a vesmírem, odmítají Newtonův názor, že všechno se dá pochopit a spočítat. Tak, jak se snažíme pochopit nejen přírodu a sebe, ale skrytý plán celého vesmíru, musíme vzít do úvahy také moudrosti našich předků, smíchat je se současnými poznatky, a nalézt způsoby, jak to vše použít, ať nás budoucnost postaví před cokoliv.

„Jako vědec mohu jen říci, že potenciály člověka jsou větší než se odvažujeme snít ...a osobně si myslím, že jsou nekonečné.“ (Dr. Lozanov)

Jak se přibližujeme 21. století, jedna věc je jistá: budoucnost je nejistá. Každý pokus pochopit život a vesmír je jen dalším zjištěním, že i ta nejmenší část je složitější než celek. Je nejvyšší čas naučit se učit sugestopedicky, protože snaha pochopit jemnost a komplexnost světa starými metodami je stejně nesmyslná, jako se snažit vypočítat trajektorie oběžných drah na počítadle.

Svět se mění. Mění se tak rychle jako nikdy předtím. Všechny ty sociální, ekonomické ale i ekologické problémy současnosti souvisí s prudkostí a intenzitou globálních a tedy i společenských změn.

Život je změna. Proces. Jeden ironický, ale o to upřímněji míněný výrok tvrdí, že Bůh je sloveso. A žena.

A o to jde.

Měníme se i my. Nemůžeme se nezměnit. Jinak bychom nepřežili. Otázka už tedy nezní zda změna či ne, otázka už nezní „proč“, ale „jak“ a kdo začne.

Teprve v 60. letech tohoto století začali psychologové zkoumat, co to je „zdraví“. Uvědomme si, že veškerá západní medicína je založena na studiu „nemoci“. Teprve v posledních dvaceti letech objevujeme, jak vlastně vidíme, slyšíme, jak vnímáme. A objevili jsme, že ač žijeme na konci 20. století, vnímáme (protože nás to ve škole, metodami 19. století, učili) špatně. Jsme otroky jazyka, konvencí, společenských struktur. Neumíme se učit se učit (jen bifluje informace), neumíme diskutovat (jen se snažíme překřičet toho druhého), nenaučili nás hladit, odpouštět, prohrávat, být zdraví.

Ukazuje se, že jsme všichni otroky svých levých mozkových hemisfér. Tam totiž „sídlí“ jazyk, verbalizace, matematika, racionalita, logika. Ego.

Ukazuje se, že pravá mozková hemisféra (nás většiny praváků) je sídlem intuice, fantazie, snů, vztahů, chápání krásy, hudby. Ukazuje se navíc, že muž má daleko méně vzájemných propojení levé a pravé mozkové hemisféry než žena. Jinak řečeno, pro muže jsou věci

jednoznačně definovány, tedy — co je černé je černé a když řeknu přijdu, tak přijdu, zatímco pro ženu černá není tak docela a za všech okolností černá a když řeknu přijdu, tak to může znamenat že taky nepřijdu. Ukazuje se, že žena má pravdu. Mince má vždy 2 strany. Zároveň.

Současná věda (nukleární fyzika, kosmologie, teorie chaosu, fraktální geometrie, grandunifikační teorie superstrun atd.) už zjistila, že poznání nikdy nekončí. Ze svět nelze poznat tak, že se budeme neustále mužsky (analyticky) ptát „proč“ a rozbíjet atomy na malé a ještě menší kousky. Svět není vědecky poznatelný, stejně jako řez z okvětího lístku kopretiny pod sklíčkem a tubusem mikroskopu není kopretina.

Ukazuje se, že právě dnes, v čase hlubinných změn na všech úrovních, na konci jedné epochy a začátku nového věku, potřebujeme více ženy v muži a méně muže v ženě. Více intuice, umění dávat situace a jevy do souvislostí, tedy více krásy a umění. Určitě není náhoda, že i ve světě tak mužském, jakým je svět politiky, existuje stále více prezidentek a předsedkyň.

Psychologové zjistili, že mužská touha prosadit se, dominovat, uzurpovat, vládnout není nic jiného než nedostatek ženské něhy v dětství, mládí a dospívání.

Mám pro vás, dívky, ženy a matky české a moravské, návrh. Začněte své syny, hochy a partnery, muže a šéfy, politiky a dědečky, víc hladit. Věnujte jim to, co dnešnímu světu tak chybí — ženskou něhu. Nesnažte se jim domlouvat či dominovat. Nedělejte tutéž chybu a nepoužívejte mužských zbraní. Nelze se prohat k pravdě a vybojovat mír. Uvědomte si, jak jste dokonalé, začněte se mít rády, a potom obejměte, pohlad'te, pochvalte muže kolem vás. A změníte svět.

Synové budou vnitřně jistější a v pubertě najdou sami sebe. Straničtí a političtí vůdci a generálové nebudou tak soupeřit o uznání, dostane-li se jim ho doma, od vás. Začněte hned. Mužové svět změnit k lepšímu nedokáží (jen se podívejte jak dnes vypadá) — je to na vás.

Meteorologové znají tzv. motýlí efekt. Když motýl mávne křídly na Havajských ostrovy, na Filipínách je z toho smršť. Zkuste, ženy, domyslet, co způsobíte, začnete-li (dnes tak mužsky se projevující) svět hladit. Je to neobyčejná zodpovědnost, ale také šance, radost a výzva. Z.ávidím vám ji.

Západní medicína se na novorozence dívá jako na tvora s nevyvinutým „volným“ systémem, nevědomé stvoření, motivované jen animálními potřebami, které je díky svému chaotickému vnímání neschopno vědomě se rozhodovat a konat. V porodnicích je s novorozenci zacházeno jen jako s uzlíčkem masa a kostí bez citu nebo schopnosti pamatovat si bolest.

Nové výzkumy však dokazují, že nejen novorozenec, ale i ještě nenarozené dítě v děloze je vnímavé, pozorné, schopné akce, komunikace, schopné pamatovat si. Zjistilo se, že děti i dospělí jedinci si pamatují na pobyt v děloze. Objevujeme také, jak kvalita našich kontaktů s ještě nenarozenými dětmi ovlivní v jejich budoucím vývoji různé kvality osobnosti, například tvořivost. Důsledky těchto objevů, jak pro rodiče, tak pro pediatrii a psychology, jsou nedozírné.

TVOŘIVOST V LŮNĚ MATKY

Richard Heinberg

Donedávna byli vědci o limitech dětského vědomí hluboce přesvědčeni. Vývoj dětského mozku přece není ukončen: v okamžiku narození má dětský mozek jen čtvrtinu váhy v dospělosti a nervový systém se teprve začíná rozvíjet. Navíc přece myelinové pokrytí neuronů, které moderuje rychlost výměny signálů, je zformováno jen zčásti. Protože mozek je přece tak zapojen do pocitů utpění, bolesti, procesu učení, zapamatování a myšlení, neurologové se přirozeně domnívali, že všechny tyto primární funkce vědomí jsou v tomto věku nevyvinuty stejně jako fyzikální systémy, které je produkují. Tento docela logický předpoklad vedl vědce k dojmu, že novorozenec je jen jakýsi „polotovár“ a reflexy bolesti nebo rozkoše bral jen jako pouhé „reflexy“.

Embryologická a další studia plodu (včetně použití nitroděložní fotografie, elektronového mikroskopu a dalších moderních technologií) nám poskytla kvalitnější a přímější náhled do světa nenatozeného dítěte. V tuctech zásadních experimentů začali vědci pozotovat ne to, co očekávali že se stane, ale to, co se skutečně dělo. A případ po případu začalo být jasné, že nová zjištění mění dosavadní teorie na čáry papíru. Zjistili jsme již, že novorozenci přicházejí na svět s již vyvinutým hmatem, chutí a slyšením. Ze jsou schopni se hýbat směrem ke zdroji příjemných nebo směrem od zdroje nepříjemných pocitů a že vyjadřují své emoce (i v děloze se smějí nebo pláčou). Ze jsou sociálními tvory, schopnými komunikace, napodobování, vyjádření náklonnosti. Ze jsou schopni se učit - jak sami o sobě, tak o svém okolí. Dokonce se zjistilo, že jsou schopni si navozovat stavy, podobné tranzu, jakési spontánní formy meditace.

Tvořivost v děloze

Průkopník pre- a perinatální psychologie Thomas Věrný vyznívá rád příběh jedné celistky, která studovala jeden koncert v době, kdy byla těhotná. Jak cvičila, intenzivní tóny violoncella samozřejmě rozechvívaly její rostoucí břicho a očividně i toho ještě nenatozeného. O mnoho let později si onen

hoch, nyní ditigent, všiml, že když měl jeho orchestr nastudovat ptávkův tento koncert, on sám se ho vůbec nemusel učit nazpaměť - už ho uměl.

Tato historka dramatičticky ilustruje schopnost dítěte již v děloze slyšet a pamatovat si - možná na překvapující úrovni. Stále více rodičů (a těch, kteří mají co do činění s těmito dětmi) si uvědomuje schopnosti ještě nenarozených dětí a hledají způsoby, jak s nimi navázat komunikaci, jak jim pomáhat vnímat a oceňovat to, co je pro ně „vnějším“ světem.

Pediatrii a gynekolog René Van de Catt z Kalifornie již založil něco, čemu říká Prenatální univerzita, program, který učí budoucí tatínky a maminky jak zpívat, hovořit a hýbat si s dětmi, které jsou ještě v bříšku. Van de Catt tvrdí, že zatímco růst mozku v děloze je podmíněn geneticky, určité části specifických neuronových drah jsou spjaty a kontrolovány senzorickeými stimuly. Poukazuje na průzkum dětí na Stanfordské univerzitě, při kterém skupina těch dětí, které ještě v prenatálním stadiu byly senzoticky stimulovány, měly později o 13 bodů v průměru vyšší IQ. Ve své knize Prenatální škola pak nabízí rodičům specifické programy, jak plod stimulovat hovorem, zpěvem, hudbou, doteky. „Když si takto s dítětem povídáte, obtáčíte jeho pozornost a vědomí od něho samotného a od jeho aktuálního prostředí k prostředí vnějšího světa. Stimulujete tak jeho nervová centra: je vnímavější, více si uvědomuje. To pak přirozeně ústí ve větší schopnost komunikace a později v rozvoj takových rysů, jako je otevřenost a zodpovědnost. Rozvíjí se také jakýsi sám sebe stimulující mozkový mechanismus - jedinec pak dovede začínat nové akce, je více aktivní než pasivní. Náš výzkum více jak 3000 matek a otců ve čtyřech kontrolních skupinách ukázal, že děti, které byly takto, již v děloze, stimulovány, sedí, stojí, chodí a mluví dříve než děti, které stimulovány nebyly. Mají více svalové hmoty a lepší koordinaci oko - ruka.“

Van de Carr věří, že platí také opačný případ: děti, kterým tyto stimuly chybí, mají tendenci být intovterní a antisociální.

Stimulované děti vyžadují více péče a také méně spí, ale „zvýšená aktivita, pokud je cílená a vede k učení, je vítaná.“ Takováto interaktivní senzorickeá stimulace navíc nestojí víc než čas a laskavou pozornost rodičů.

Vědomí a vývoj mozku

Psycholog David Chamberlain, autor knihy „Děti si pamatují porod“, a prezident Asociace Pie- a Perinatální Psychologie a Zdtaví (APPAH), patří k několika předním vědcům, kteří svými revolučními pracemi zkoumají lidský vývoj. „Ještě nedávno jsme nevěřili, že by je mohlo něco bolet,“ říká Chamberlain. „Dokonce i během obřízky, když je kolem plno krve a dítě se celé třese, říkali doktoři asistentům - to nic není, to jsou jen reflexy. Nevěřili, že by dítě mohlo skutečně cítit bolest. Naštěstí tento postoj ustupuje. Výzkumy mladších kolegů jednoznačně prokázaly, že novorozenec bolest cítí. Přesto je ale značný počet lékařů, kteří se s tím nechťejí smířit.“

Schopnost cítit bolest je jen jedna část širokého repertoáru novorozence, pokud jde o emoční a poznávací schopnosti. Při jednom experimentu italská výzkumnice Alessandra Piontelliiová sledovala ultrazvukem v děloze matky (od 20. týdne těhotenství) dvojčata, chlapce a dívku, hodinu denně jednou za měsíc. Již ve dvacátém týdnu po početí byl chlapec aktivní, zatímco děvčátko se zdálo být stále ospalé a tiché. Chamberlain popisuje, co Piontelliiová viděla: „Chlapec, jako správný muž, šel za svým obchodem a tím vzbudil zájem sestřičky. Přiblížil se k membráně, která je oddělovala, a jemně se jí dotýkal, aby ji probudil a upoutal její pozornost. Pak si spolu, tvář na tváři, hťáli. Prý to bylo velmi něžné a citlivé. Holčička odpovídala a oba to velmi zajímalo. Bylo to velmi intimní a milé.“

Jak to je všechno, přes vešketá omezení nedovyvinutého nervového systému, možné? Možná, že je chybný náš předpoklad, že všechny funkce musí čekat, až se vyvinou odpovídající nosné struktury. Chamberlain tyto poznatky a teorie nazývá revolučními nejen pro jejich přínos novému chápání vývoje člověka, ale také pro naše poznání, jak fun-

guje mozek a vědomí. „Fakt, že je mozek plodu (a novorozence) tak malý, vedl vědce k přehlédnutí toho, co se skutečně v děloze děje,“ říká Chamberlain.

Klíčem k pochopení toho, jak je evidentně nevyvinutý netvový systém novorozenců schopen tolika věcí, jsou nejen nejnovější poznatky v oboru pre- a perinatálního výzkumu, ale také poznatky o činnosti a funkcích mozku a vědomí všeobecně. V roce 1980, po generacích neúspěšných pokusů zjistit, kde je skladována a uložena paměť, přišel Kati Pribram s teorií, že mozek zaznamenává informace hologramicky, a že tak každá i sebe-menší část obsahuje informace o celku: to by pak vysvětlovalo, proč je nějaký celek schopen daleko více činností a funkcí, než na jaké by se dalo usuzovat pouhým součtem odpovídajících struktur. Asi ve stejném čase psychoneuroimunoložka Candance Pertová a její kolegové objevili, že neuropeptidy - molekuly přenášející informace z neuronových buněk - cestují po celém těle v imunním či endokrinním systému. Tento objev vedl neurologa Richarda Berglanda k teorii, že mozek je jakási gigantická žláza, protože produkuje hormony, obsahuje hormonové receptory a vykonává téměř veškerou svou činnost na základě užití hormonů. A protože hormony se vyskytují v celém těle, Betglund spekuluje, že myšlenky a paměť nemusí být nutně lokalizovány v oblasti hlavy.

Postupující hranice paměti

Tyto na první pohled radikální nové modely mozkových funkcí a vědomí popírají dosud platné teorie myslí jako pouhého vedlejšího produktu elektrochemických procesů náhodně vznikajících v našich lebkách. Možná ale ani tyto teorie nejdou dostatečně daleko. Studie ukázaly, že dítě si pamatuje svůj potod a dokonce i život v děloze. Vědci tak začínají uvažovat i o závislosti vědomí na anatomickém mechanismu mozkové struktury.

Myšlenka, že psychologické otisky zážitku porodu přežívají do věku dospělosti a ovlivňují charakter člověka, není tak docela nová. Na konci 19. století, na začátku experimentů s hypnózou, výzkumníci v Paříži i v New Yorku objevili a zaznamenali vzpomínky pokusných subjektů na natální a prenatalní období svých životů. Protože však vůbec nezapadaly do převládajícího systému vědeckého světónázoru, dostalo se jim jen velmi malé pozornosti. Freud spekuloval, že mnohé neurózy mohou mít svou příčinu v porodním traumatu, ale i on považoval aktuální vzpomínku na potod za pouhou fantazii. Jeden z jeho žáků, Otto Rank, však později přišel s názorem, že vzpomínky na porod mohou být reálné.

Psycholog Arthur Janov v roce 1970 navrhl teorii jakési „primární bolesti“, která má své příčiny v potlačených traumatických zážitcích v děloze a během potodu. Vytvořil svou „primární terapii“ jako způsob uvolnění a transformace těchto traumát. Ve stejném čase český psychiatr Stanislav Gtof začal v USA intenzivní výzkum porodních traumát a předporodních stavů, při kterém nejprve aplikoval LSD a později systém „holotropního dýchání“. Pak v roce 1981 kanadský psycholog Dr. Thomas Věrný publikoval svou

převratnou práci „Tajný život nenarozeného dítěte“, ve které poskytl přesvědčivou dokumentaci porodních a předporodních vzpomínek dětí a dospělých, a tvrdil, že to, co se děje v průběhu devíti měsíců od doby početí k okamžiku porodu, formuje naši osobnost, životní cíle a názory.

Dnes již tisíce dospělých i dětí znovu prožily své předporodní a porodní zkušenosti při různých terapiích („rebitthing“, primární terapie, hypnotická regrese), po užití psychedelických drog, ale i meditací. Bylo také zjištěno, že dvou a tříleté děti jsou mnohdy schopny komentovat své porodní zážitky i bez hypnózy. I když je jejich slovník omezen, děti

Zjistili jsme již, že novorozenci přicházejí na svět s již vyvinutým hmatem, chutí a slyšením. Ze jsou schopni se hýbat směrem ke zdroji příjemných nebo směrem od zdroje nepříjemných pocitů a že vyjadřují své emoce (i v děloze se smějí nebo pláčou). Ze jsou schopni se učit. Dokonce se zjistilo, že jsou schopni si navozovat stavy, podobné tranzu, jakési spontánní formy meditace.

jsou schopny popsat a „přehrát“ svůj porod a někdy i opakovat rozhovor lékařů, který se udal v okamžiku jejich porodu na porodním sále. Pokusy ověřit přesnost takovýchto vzpomínek je jen potvrdily.

Jsou-li vzpomínky na porod vyvolány hypnózou, děje se tak většinou za přítomnosti lidí, kteří o tom všem nevědí vůbec nic a kteří tomu také nevěří. Detaily jsou totiž velmi osobní a mají vnitřní souvislost, která vnějšímu pozorovateli uniká. Vzpomínky jsou chápány z dětské perspektivy a zahrnují věci, které si nikdo jiný než ono dítě nemůže pamatovat. Navíc se při takové seanci vynořují i nevědomé vzpomínky.

Ještě zajímavější než samy přesné vzpomínky na porod jsou vzpomínky zážitků a situací, které se odehrály za pobytu plodu v děloze. Často jsou plny spíše fyzických pocitů a emocí, než přesněji formulovatelných myšlenek. V jednom případě Chamberlain uvádí výroky čtyřletého dítěte, které si vzpomělo na pocity, prožité v děloze, když byla matka bita otcem dítěte. Zena se pak rozvedla, znovu vdala, a když byla opět těhotná, čtyřletý klouček poslouchal s uchem na mámině bříšku a oznámil: „Děťátko pláče.“ Jeho matka odpověděla, že děti v bříšku nepláčí. „Ale já jsem plakal“, odpověděl hoch.

Několikrát se podařilo zaznamenat vzpomínky na neúspěšný pottat. Chamberlainova pacientka Irena uvedla v hypnóze: „Je to tak smutné. Pamatuji si to. Ještě nemám žádný tvar a maminka užila něco, co mě mělo spláchnout.. je to velmi hořké. Vím, že se mne snaží dostat ven odtamtud. Jsem malinká a nevím jak to vím, ale vím to. Má teta dává mamince instrukce. Slyším její hlas

a taky hlas další ženy. Máma asi neměla otěhotnět. Nezná mne. Ale medicína nezabírá. Velice a osrže to páchne, jako čpavek, je to velmi nepříjemné. Vím jak vypadám, jsem velmi maličká. Vím, že mne nikdo nechce. Ale já jsem se rozhodla. Celý život jsem pak byla tvrdohlavá. Kdyby máma věděla, že to vím, zabilo by ji to.“

Hypnóza: brána k zasuté paměti?

Není pochyb o tom, že vzpomínky na dobu před porodem a na porod samotný mohou být velmi dramatické a mohou mít velký význam. Do jaké míry jsou skutečné? Většinou se k nim dostáváme jen za pomoci hypnózy. Hypnotická regrese je však terčem značné kritiky, např. co se týče právních aspektů případů sexuálního zneužívání dětí, které takto vyjdou najevo značnou dobu po spáchání deliktu.

Doktor David Cheek, hypnoterapeut, který pracuje jako konzultant pro FBI (pomáhá svědkům si ve stavu hypnózy vzpomenout na určité události a detaily), je v tomto ohledu nejvyšší autoritou. Věří, že verbální materiál vyprovokovaný za hypnotického stavu může být ovlivněn očekáváním jak hypnotizovaného, tak hypnotizujícího. „Je důležité vědět, že je celkem snadné změnit paměť člověka pomocí verbálních instrukcí.“

Takto vyvolané vzpomínky však v mnoha případech lze ověřit. Cheek vymyslel metodu, která obchází případné problémy zneužitelnosti hypnoticky vyvolaného materiálu. Popisuje ji ve svých knihách „Klinická hypnoterapie“ a „Hypnóza a aplikace ideomotorické techniky“. Tato technika zahrnuje spojení nevědomé gestikulace, vzpomínek a prstových symbolů, označujících něco jako kývnutí či zakroucení hlavou na „ano“ a „ne“. „V lehké hypnóze nechám klienta zvolit si prst, který bude označovat ano. Je to vědomá volba, ale velmi brzy přejde do oblasti nevědomí. Mám pak možnost, zvláště ve sporných případech sledovat, jak prstový signál je hlubší, a důvěřuji právě tomuto signálu. Ne že by ten který člověk chtěl podvádět, jde jen o signály z různých hloubek vnímání.“

Po desetiletích výzkumu i klinické práce hypnoterapeuta je dr. Cheek přesvědčen, že vzpomínky na porod jsou v mnoha případech skutečné.

Existují i jiné způsoby jak si ověřit takovéto vzpomínky. Dr. Chamberlain provedl výzkum deseti matek s dětmi: porovnával dětské vzpomínky vyvolané v hypnóze s vědomými vzpomínkami matek. Nikdo z dětí (od dvou do dvaceti tří let) si na porod vědomě nepamatoval a žádná z matek informace o průběhu porodu dítěte nesvěřila. Výpovědi dětí i matek byly natáčeny. Vyprávění se někdy shodovala až ve dvaceti čtyřech detailech, zatímco diametrální rozpory ve výpovědích byly velmi řídké. Děti správně popisovaly např. denní či noční dobu a hodinu porodu, místo, počet osob v porodním sále, chování sestřiček a lékařů, vybavení místnosti. Při pozdější ptáči s tímto materiálem dr. Chamberlain zjistil, že deset z deseti již dospělých dětí bylo ve stavu hypnózy schopno si vzpomenout na přesnou polohu hlavy či pohyby ramen během svého porodu. To jsou detaily známé jen specia-

listům a žádný z dotázaných o nich předtím nevěděl.

Vzpomínky na početí

Je-li možné hypnotickou regresí vzpomenout si na okamžiky po i před potodem a pobytu v děloze, proč nejtít ještě dále? Někteří vědci to zkusili a s překvapivými výsledky. Zdálo by se, že předporodní vzpomínky se utvářejí jen během posledních měsíců těhotenství a předtím existuje jen závoj možného zapomnění. Není tomu tak.

Výpovědi dosažené hypnotickou regresí obsahují záznamy až k samému okamžiku početí. Zdálo by se že to není možné. Jedna z pacientek dr. Chamberlaina, Němka Ingrid, si vzpoměla, jak se její rodiče milovali na gauči, ještě než byli oddáni, a neočekávaně se vrátila domů z nákupů jejich babička a teta. Všichni byli šokováni. Ingrid vypovídala: „Má matka byla celá bez sebe... věděla, že ptávej otěhotněla, a obviňovala z toho mne. Styděla se za to.“ Ingrid se pak celý život obviňovala z utrpení druhých a to ji také přivedlo k hypnoterapeutovi. Vysvětlovalo to také její stavy úzkosti vždycky když slyšela zvonek dveří nebo telefonu.

Jiná pacientka, Ida, si vzpoměla, že už tři týdny po početí se usadila „na pohodlném místě, které nelze ani popsat ani opustit.“ „Je to plně klidu a míru“, vypovídala pod vlivem hypnózy, „a přála bych si abych se s vámi o to mohla nějak podělit. Je to tak nádherné až se mi chce plakat.“

Tyto vzpomínky jsou pro všechny, kteří vysvětlují vědomí materialisticky, velkou záhadou. Jak se mohou formovat vzpomínky tam, kde chybí základní fyzický materiál pro jejich tvorbu? Dr. Chamberlain říká: „Člověk se musí vzdát všeho materialistického způsobu uvažování, a začne uvažovat o tom, že paměti existuje nějak v myslí a mysl existuje nějak i mimo tělo. Posuzujete-li tuš těla fyzikálně, můžete postupovat stupeň po stupni a dokážete pak možná vysvětlit vývoj organismu tím, že vysvětlíte vývoj jednotlivých buněk. Jenže to se jedná jen o fyziologii mozku, ne o mysl. Stále více je zřejmé, že

mimo naše těla existuje něco, co je velmi jiné.“

Vzpomínky na početí a první dny života plodu nedělají těžkou hlavu těm, kteří se pokouší vysvětlit vědomí z nematerialistických pozic. Rupert Sheldrake spekuluje s tím, že mozek je jakési vysílací a přijímací zařízení, schopné se „vyladit“ na určité frekvence. Právě tak jako rozhlasový přijímač, mozek přijímá vysílání, je schopen se „naladit“ na něco, co existuje mimo tělo.

Psychické spojení mezi matkou a plodem

Vzpomínky na pobyt v děloze jsou problematické, nejen protože zde chybí nějaká fyziologická struktura nutná pro jejich vznik. Často obsahují i informace, které se k plodu nemohly dostat smyslově. Na základě práce s 1000 pacientů vyslovil David Cheek názor, že plod si je v děloze vědom, co se děje vně těla matky, telepaticky. Nerozumí, samozřejmě, slovům jazyka, ale přesto „ví“, jak se cítí matka, ví o otci a ví leďacos o životě. A toto intuitivní „vědění“ je dost jasně, aby se vtisklo do paměti.

Cheek věří, že „telepatie je základem komunikace savců, ptáků a malých dětí“. Během výzkumu hypnotických regresí odhalil vzpomínky nejen na pocity matky (projektované hormony nebo telepaticky), ale i na okolnosti mimo dělohu, kterých by si jinak dítě nemělo být nijak vědomo - např. jakou barvu měly šaty matky, kdo byl ještě v místnosti v nějaký důležitý okamžik. Pokud to bylo možné, tyto vzpomínky byly ověřovány a díky porovnání se vzpomínkami matek se ukázaly jako obecně teálně.

Studie hypnotických regresí naznačují, že veškeré pocity a zkušenosti, které plod zažívá v průběhu těhotenství, na něho mají velmi hluboký vliv se značnými důsledky. Cokoliv matka pociťuje, jakkoliv reaguje, vždy se to zrcadlí na stavu plodu. Když je matka smutná či rozzlobená, plod poplašeně reaguje a překládá si tento zážitek do pocitů ohrožení nebo hrozby zániku. Tyto pocity pak takového člověka provází celý život a vyúsňují v pozdější traumata. Velmi často jsou pocity

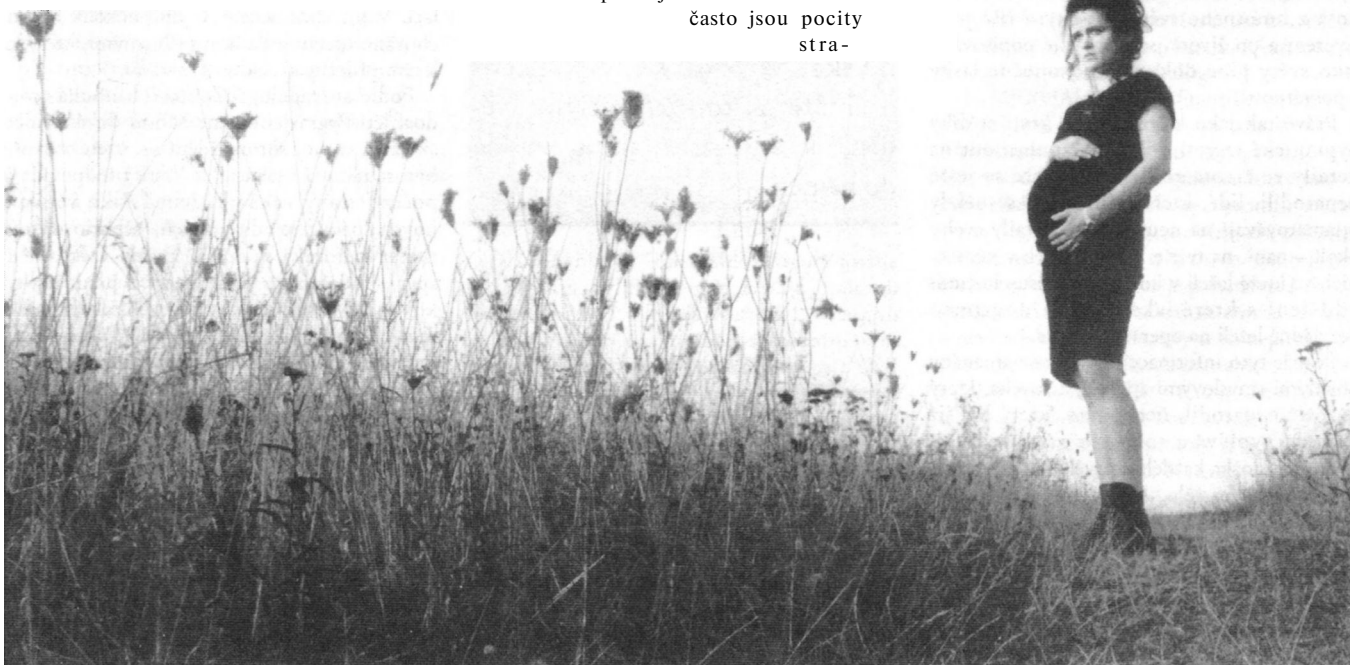
stra-

chu a neschopnosti v dospělosti vystopovatelné až k zážitkům v době těhotenství, a také jen jejich zviditelněním a přehodnocením, jejich transformací, lze docílit úspěšné léčby.

Léčba těch nejhlubších ran

Hypnoterapeut Michael Gabriel, autor knihy „Voices from the Womb“ (Hlasy z dělohy), během své výzkumné práce na konci 70. let objevil, že jeho pacienti byli neschopni změny proto, že zcela vymazali vzpomínky na první léta svého života. Když pak v hypnóze šel ještě dále proti proudu času, do období těhotenství, uslyšel od svých klientů popisovat spoustu událostí, které jednoznačně naznačovaly, že všechny ty strachy a fobie v dospělosti byly nastartovány právě v tomto kritickém období. „Právě příhoda z prenatálního období může často vysvětlit, proč má pacient v dospělosti např. astma. Ptací se s klientem tak, abychom společně vyvolali vzpomínku na dobu před potodem, a jak potom sledujeme onen psychický problém dál, velmi často symptomy najednou, zázračně zmizí a již se nikdy nevtacejí. Lékařské záznamy z té doby a tozhovoty s příbuznými a rodiči vždy potvrdí, že příhoda se skutečně udála, a že dotyčný o ní nemohl vědět, protože byl ještě v bříšku maminky.“

Plod nalézá své způsoby, jak teagovat a přizpůsobovat se situacím a problémům v životě svých rodičů, a to se pak hluboce vtiskne do jeho psychického života. Ve své knize M. Gabriel cituje několik překvapivých výpovědí. Například žena jménem Šandy si během hypnózy vzpomněla, že její matka během těhotenství často propadala pocitům beznaděje a smutku z toho, že si jí její manžel nevěšmá. Šandy reagovala tím, že byla na svou maminku aletgická a odmítala mateřské mléko. Když dospěla, měla tendenci odmítat lidi, spoléhat se jen na sebe a nikomu nedůvěřovat.

Někdy si děti, v reakci na manželské problémy rodičů, jakoby usmyslí vztahy mezi rodiči zachránit. Obviňují se za matčiny potíže a chtějí s tím něco udělat. Jedna žena, Katie, v průběhu hypnotické regrese řekla: „Mým posláním je zachránit jejich manželství“. Jenže to je pro malé dítě neuskutečnitelný úkol a nevyhnutelně následovalo dlouhé období frustrace, zklamání a pocitu viny. Manželský konflikt během těhotenství je častou příčinou citové vyprahlosti budoucího dítěte a nedostatku sebedůvěry.

Gabriel také uvádí, že sexuální orientace dítěte je často předurčena rozhodnutím ještě nenatoženého plodu v závislosti na rodinných vztazích. Jeden klient, Brian, odmítal podle něho kruté a násilné požadavky svého otce v průběhu těhotenství matky. Prý „věděl“, že jeho matka si přeje holčičku a bál se, že její přání nebude moci splnit. Začal se matky bát a v pozdějším životě a v dospělosti se bál žen. Pomocí hypnotické regrese si uvědomil, že jeho homosexuální orientace byla výsledkem jakéhosi vlastního rozhodnutí...

Je tedy zřejmé, že rodinné konflikty v průběhu těhotenství jsou plodem registrované a emočně jej ovlivňují. Gabriel však odmítá zjednodušující stanovisko některých psychologů a věří, že dvě děti reagují na stejnou situaci různě. Už ve velmi raném těhotenství plody, děti, projevují svou unikátní individualitu.

Porod a znovuzrození

Odkud se tedy, vzhledem k době porodu, bete „osobnost“? Je výsledkem genetických předurčení, nebo nějakých již existujících duchovních složek? Přestože zvláště tato hypotéza je trnem v oku většiny vědců, stále natůstající počet údajů a informací je již nemožné přehlížet.

Někdy lidé v průběhu hypnotické regrese popisují jakýsi předkonceptní, nehmotný svět, který úzce koresponduje s vizemi, popisovanými lidmi, kteří zažili NDE, zážitek smrti. V obou případech byly individuální „duše“ doprovázeny průvodci, ochránci, kteří se zdáli být zodpovědní za vkládání a odebrání duší do a z hmotného světa. Obě tyto říše před životem a po životě jsou obvykle popisovány jako světy plné dokonalé nekonečné lásky a posvátnosti.

Právě tak jako když klienti, kteří si díky hypnotické regresi dokázali vzpomenout na detaily ze života rodiny, do které se ještě nenarodili, lidé, kteří zažili NDE se někdy upamatovávají na neuvěřitelné detaily svého okolí - např. na tvar a barvy chodeb v nemocnici, ve které leželi v komatu na tesucitačním oddělení a které jaksi „viděli“, zatímco bezvládně leželi na operačním stole.

Jestliže tyto informace nebyly zaznamenány obvyklými smyslovými způsoby (člověka, který se ještě nenarodil, nebo toho, který byl již mrtev), vyplývá z toho, že existuje duše, duchovní složka každého člověka, která existuje i mimo jeho tělo. A jestliže duše existuje i před narozením a po smrti, otevírá to znovu statodávne koncepte znovuzrození, reinkarnace.

Přibližně dvě třetiny lidstva věří v reinkarnaci. Vzpomínky na události z minulých

životů se v průběhu hypnotických regresí objevují velmi často. Vlastně jsou tak časté a frekventované, že někteří hypnoterapeuté si právě z této části hypnotických regresí udělali hlavní způsob obživy. Dokonce i mnozí ostří kritici ideje reinkarnace přiznávají, že s tím úzce souvisí i některé překvapivě úspěšné výsledky klinické praxe v případě pacientů, kteří si touto metodou „vyčistili“ emoční život.

Je obtížné představit si experiment, který by přímo vědecky potvrdil platnost koncepce znovuzrození. Psycholog Ian Stevenson však nashromáždil neuvěřitelné, i když nepřímé, důkazy. Ve své studii uvádí vzpomínky na minulé životy od 266 indických a 79 amerických dětí, které si pamatovaly nejen své porody, ale i svou smrt, kde žily, kdo byli jejich rodiče. V 77 % případů indické děti uváděly detaily, které se daly ověřit, a které jim nemohly být v tomto životě známy.

Těhotenství a porod v tradičních kulturách

Myšlenka, že plod a novorozenci jsou již vyvinuté duševní bytosti, schopné reakcí a s hluboce vtisknutými sociálními zvyklostmi, vypadá možná z hlediska západní vědy revolučně, ale ve skutečnosti není vůbec nová. Mnohé staré kultury, včetně těch „primitivních“, věří v totéž, co my nyní objevujeme pomocí hypnotické regrese. Mnohé mají navíc v průběhu porodu zvyky, které se z tohoto úhlu pohledu jeví daleko šetrnější a osvěcenější, než mnohé nejnovější západní způsoby porodů v nejmodernějších porodnicích.

Anne Maidenová, psychoterapeutka a sociální psychologka, stávila deset let srovnávacím studiem porodnictví různých kultur. „Zajímala jsem se o určité alternativy vzhledem k našemu současnému západnímu systému rození dětí,“ řekla v jednom rozhovoru, „a cítila jsem, že bude užitečné zaujmout

Plod si je v děloze vědom, co se děje vně těla matky, telepaticky.

Nerozumí, samozřejmě, slovům jazyka, ale přesto „ví“, jak se cítí matka, ví o otci a ví ledacos o životě. A toto intuitivní „vědění“ je dost jasné, aby se vtisklo do paměti.

antropologické hledisko“. Maidenová studovala osmdesát různých kultur a navštívila dvacet čtyři kmenových společností. Obzvláště se soustředila na studium porodů v Tibetu, na Bali a u Aboridžinců v Austrálii. Citovala např. tibetský text z 11. století (Tibetan Medical Paintings), který obsahuje některé velmi zajímavé detaily ze života v děloze. „Ve dvacátém šestém týdnu života v děloze“, píše se v textu, „je vědomí dítěte velmi jasné a dítě vidí své minulé životy. Vidí, jestli bylo čistou, nezkaženou bytostí, a jak se narodilo předtím, než se má narodit v tomto případě.“ Na Bali jedna žena vyprávěla Maidenové, že okamžitě když zjistila, že je těhotná, šla za dukunem,

vesnickým šamanem. Ten jí pomohl navázat dialog s dítětem v její děloze, aby tak zjistila jeho identitu a účel jeho existence. Tyto dvě otázky, po identitě a smyslu, pak provázely každého Balijce v průběhu dalšího vzdělávání a duchovního výcviku, aby tak mohl v této inkarnaci naplnit své životní poslání.

Nesčetné psychologické studie dokazují, že agrese a násilí v dospělosti jsou vždy spojeny s nějakým zneužitím v dětství.

Aboridžinci věří, že duch dítěte existuje už před početím a přebývá na určitém místě, v posvátné říši Snů. Robert Lawlor ve své knize „Voices of the First Day: Awakening in the Aboriginal Dreamtime“ (Hlasy prvního dne: probuzení v aboridžinské říši snů) napsal: „Pro mysl Aboridžince je představa splnutí spermie a vajíčka absudní. Podle nich spermie připravuje cestu pro vstup dítěte do dělohy, ale duch dítěte se objevuje nejprve ve snu otce.“ V některých případech může žena přilákat duši dítěte tím, že odejde do zvláštní „plodné“ jeskyně, do které muži nesmí. Zeny australských domorodců poskytují dítěti, duši s již vyvinutým duchovním životem, dočasný úkryt, a věří, že duch do plodu nevejde naplno, dokud plod nedosáhne určitého stupně vývoje, asi v desátém týdnu po početí. Dbají také na dobu svého těhotenství, aby se vyhnuli přelidnění kmene, a koji své děti tři až pět let, aby tak zabránily dalšímu početí. Znají desítky léčivých bylin jako ochtanu proti nežádoucímu těhotenství a umí se také v taných stádiích těhotenství plodu zbavit. Žena ví, že je-li dítě potraceno, jeho duch bude stále existovat a najde si jinou příležitost k inkarnaci.

Potod není Aboridžinci brán jako něco příliš nebezpečného. Obvykle se ho účastní porodní bába, většinou starší příbuzná. V některých kmenech je porod oslavován, a matka i novorozenec zůstávají několik týdnů v izolaci. V jiných kmenech je dítě několik hodin chováno otcem a dalšími příbuznými, kteří se k této příležitosti sejdou s matkou.

Podle antropologa Colina Turnbulla stře-doafričtí Pygmejci kmene Mbuti dokáží vidět „začátek všeho, shromáždění sil, které vytvoří bytost takovou jaká je, a které předpovídají početí enony věků předem.“ Jako většina jiných sběračů plodů a lovců, Mbutiové jsou na své potomky nesmírně pyšní. Děti smějí spát s rodiči a smějí se napít z prsu matky kdykoli o to projeví zájem. Nikdo jim nic nezakazuje a ony nekřičí a nepláčou. V kontextu kmenové společnosti se zdá, že tento způsob příjemného uvitání do života produkuje sebevědomé, šťastné, dobře společensky přizpůsobivé jedince.

Psycholožka Jean Liedloffová ve své knize *The Continuum Concept* popisuje porody a život dětí mezi indiány kmene Yequana v džunglích Venezuely. Když totiž tento kmen jako spisovatelka navštívila v roce 1970, byla dojata a upoutána psychickým zdravím a sociální přizpůsobivostí a pružností lidí,

kteří potkala. Snažila se zjistit důvody jejich neustálé pohody a vyrovnanosti. Tvrdí, že za to může způsob, jakým jsou v tomto kmeni rozeny a vychovávány děti — od okamžiku početí se dítě může cítit jako důležitá a se všemi rovnocenná součástí kmene a jeho okolí. Když Yequanští chlápci a dívky dosáhnou puberty, mají již stabilní a pružné emoční základy, které jim pomáhají celý další život.

Podobně je tomu u severoamerických Indiánů. Šaman kmene Cherokee Dhyani Ywahoo o tom ve své knize „Voices of Our Ancestors” (Hlasy našich předků) píše: „Vybíráme si rodinu, ve které se mohou rozvinout naše dovednosti, a ve které můžeme dokončit svůj cyklus učení. Svou rodinu slyšíme a vnímáme ještě když jsme v říši své matky. Již tehdy cítíme kvality myslí svých rodičů a přímo reagujeme na myšlenky směřované k naší matce. Proto je velmi důležité, aby těhotné ženy měly kolem sebe neagresivní, co nejklidnější prostředí plné lásky.”

Porod a násilí

Od časů Freuda připisujeme spoustu psychických potíží v dospělosti „porodním traumatům”, jakémusi šoku ze vstupu do cizího nepřátelského světa. Jestliže by toto trauma mělo platit univerzálně, jak to, že „domorodci”, příslušníci kmenových společností, jsou vůči němu a jeho následkům imunní?

David Chamberlain věří, že porodní trauma není nevyhnutelné, ale je ve skutečnosti z větší části výsledkem způsobu porodnictví v moderních nemocnicích. Děti jsou často ponechány pláčící na studeném, hladkém povrchu stolů delší čas samotné. Děti i dospělí si později vybavují pocity plné strachu a svých zděšených reakcí na ostré světlo, hluk, injekce, oční kapky a plácnutí přes zadeček. Matky jsou během porodu utlumeny drogami, a novorozenci jsou cizími lidmi odvázeni pryč, aby celé hodiny čekali na dotek svých matek. Regresivní hypnózou vyvolané pocity zahrnují často např. depresi, stach, ale také zlost a hněv na lékaře, sestry i matky, které dovolily, aby se to dělo.

Chamberlain předpokládá, že strach z osamění a celoživotní potíže s pocitem bezmoci a oběti není ani tak důsledkem porodu, ale následkem porodů jako takových, institucionalizovaného zneužití porodů. Běžné porodnické procedury prý jsou paralelou vztahu k násilí v naší společnosti. „Každý se ptá, jak to, že se lidé chovají tak bláznovsky? Myslím, že jednou z příčin je porod. V polovině našeho století se začalo víc lidí rodit v nemocnicích a ne doma. A to byla velmi významná změna. Dnes se v porodnicích rodí více jak 95% dětí. Rodí se násilně a s bolestí.”

V průběhu posledních dvaceti let se zvedly mnohé hlasy žádající změnu. Fredetick Le Boyer, francouzský porodník, který odrodil 9 000 dětí obvyklými metodami, si všiml, že ve Francii, zemi s 50 miliony obyvatel, je přes milion dysfunkčních dětí. Uvědomil si souvislost s potody, opustil své místo v nemocnici a odejel do Indie, aby studoval tamní vesnické formy porodů. Spojil tradiční formy s novými vědeckými poznatky, svými zkušenostmi a vyvinul nový systém porodu. Jeho kniha „Porod bez bolesti” přiměla mnohé jeho kole-

gy k radikálnímu přehodnocení stylů své ptáče.

V tradičních společnostech asistují u porodu ne lékaři, ale porodní báby - ženy, které asistují rodičkám v průběhu těhotenství, při jejich běžné práci i při porodu. Lékaři porodníci jsou školeni, aby se na porod dívali ne jako na přirozený proces, ale jako na operaci, která vyžaduje uklidňující prostředky, operační stůl a sál. Porodní báby, které byly v mnoha státech světa postaveny mimo zákon, jsou dnes znovu akceptovány jako profesionálky. Ustavují své profesní cechy a získávají souhlas k činnosti od vládních agentur a úřadů. Zároveň se stále větší počet rodiček rozhoduje porodit doma, v atmosféře klidu a pohody. Někteří také experimentují s porody pod vodou, s technikou, která se zdá být jak pro matku tak pro dítě pohodlnější a snadnější.

foto Klára Haderová

V mnohých porodnicích už mají speciální místnosti, dovolující i mužům být svědkem porodu. Namísto obvyklého sprchování, vážení a měření se novorozenci okamžitě přikládají k tělům matek. Tyto reformy však nejsou něčím všeobecně platným. David Chamberlain se domnívá, že „sestý jsou ve svém přístupu k novorozencům intuitivnější a snadněji než lékaři odkládají dřívější profesionální znalosti. Hovoří s novorozenci, hladí je a chovají.”

Nesčetné psychologické studie dokazují, že agrese a násilí v dospělosti jsou vždy spojeny s nějakým zneužitím v dětství. Člověk se až diví, proč společnost, ve snaze něco dělat s rostoucí vlnou násilí, neupřije svou pozornost tímto směrem. Chceme-li vybudovat společnost s větší mírou klidu a bezpečí, musíme začít docela brzy — hned u porodu, a možná ještě dřív.

Duchovnost a nenarozené dítě

Jestliže se příčiny násilného chování lidí dají vysledovat až do dělohy, totéž bychom mohli říci o inteligenci, tvořivosti a laskavém chování.

David Cheek chválí pokusy Van de Carra a jiných podporovat inteligenci a tvořivost plodu a novorozenců. Upozorňuje ale, že se to nemá přehánět. Plod spí dvacet dvě hodiny denně, většinu času tedy dává přednost tichu a klidu. Zatímco tichá hudba a klidná řeč je velmi stimulující, pouštět ještě nenarozenému dítěti co nejčastěji hlasitě Mozarta a předčítat Shakespeara asi není nejvhodnější.

Cheek věří, že rodiče by si měli být neustále vědomi psychických svazků mezi nimi a plodem, a pečlivě zvažovat, jaké signály jsou směrem k nim vysílány. Smíšené emoce, vyvolané drobnou rozmlůvkou mezi partnery, mohou být plodem mylně interpretovány jako

odmítnutí. „Jako pediatři bychom měli nastavujícím maminkám daleko víc pomáhat navázat duchovní vztah s plodem,” říká Cheek, a tadí: „Pokud vás manžel rozčílí, poklepejte si na břicho a řekněte, hele, zlobím se na svého otce, ne na tebe.”

Cheek, Věrný, Chamberlain a další autoři navíc naznačují, že komunikace mezi plodem a rodiči nemusí být jednosměrná. Můžeme se učit od dítěte právě tak, jako se ono učí od nás. Mnohá tradiční náboženství přikládají dítěti jakousi svatost, právě proto, že je tak blízko duchovnímu světu. Při komunikaci s ještě nenarozeným dítětem bychom si toho měli být vědomi a ptát se např. „Co mě chce tahle dětská duše naučit?” nebo „Jak můžu téhle duši pomoci splnit její poslání?” nebo „Ptoč si tahle duše vybrala pro své zrození právě mne?” A potom tiše naslouchat a čekat na intuitivní odpověď.

Z časopisu *Intuicion*, 8/94, přeložil V.M.

ALCHYMIE A JÓGA OHNĚ CHEMIE VNITŘNÍHO SPOJENÍ

Ralph Metzner

Profesor Ralph Metzner je odborníkem na východní i západní psychologii s více než třicetiletou praxí. Původně studoval lingvistickou filosofii, psychoanalýzu a behavioristickou teorii; později zkoumal psychedelické i jiné (tradiční) metody rozšiřování vědomí (patřil spolu s Dr. Timothy Learym a Dr. R. Alpertem - Ram Dassem — k průkopníkům psychedelického výzkumu). Svého času pracoval jako klinický psycholog na Stanfordské univerzitě, pořádal semináře na Esalenském institutu a v jiných střediscích rozvoje osobnosti. Dnes je děkanem Kalifornského institutu integrálních studií v San Francisku. Mimo to se soukromě věnuje psychoterapii, rozvoji ekopsychologie, studiu esoterických věd, pořádá přednášky. Je autorem mnoha inspirativních článků a knih. Mezi nejznámější patří „Psychedelická zkušenost“ (napsaná spolu s Learym), „Mapy vědomí“, „Otevření třetího oka“ atd. Metzner se účastnil pražské transpersonální konference v roce 1982, na níž vystoupil s tématem Rozštěp ducha a přírody v evropském vědomí a připravil seminář na téma Rozvíjení ekologického uvědomění.

Následující ukázka z Metznerovy širší práce Mapy vědomí, je první v řadě dalších textů, kterými bychom se rádi věnovali dědictví, případně i novým interpretacím tradičních techník - chcete-li, učení.

VSTUP DO KRÁLOVSKÉHO PALÁCE SYMBOLŮ

Dějiny alchymie jsou velmi úzce spjaty s historií takzvaných tajných společností středověku. Víme, že tajný charakter těchto společností byl ve své době nezbytný pro jejich přežití. Součástí učení těchto tajných společností bylo i osvobození se od falešných mentálních konceptů a předem naprogramovaných duševních projekcí. Jeho otevřená deklarace by se okamžitě dostala do střetu s mocí etablované církve. To však nebyl jediný důvod utajení existence podobných učení. Potřeba tajnosti částečně tkvěla již v samotné povaze práce všech podobných škol vyučujících vnitřní proměně. Tato tajnost spočívala ovšem v tajnosti technického jazyka, argotu, jehož používaly, nikoli v nějakých utajovaných pokusech získat si politický či obchodní vliv.

Díky zmíněnému faktoru utajení je velmi obtížné přesněji rekonstruovat historii těchto psychologických škol, zvláště s ohledem na to, že velká většina informací, které se dochovaly, má svůj původ v prostředí církve, jež vůči nim vedla permanentní dífamační kampaň. Přesto víme, že

aktivity těchto tajných škol psychologické proměny vzkvály právě v období, kdy Evropu ovládala moc církve. Nevíme ovšem, do jaké míry lze hovořit o nepřerušené kontinuitě tradice tohoto učení, které jakoby se v různých obdobích objevovalo vždy znovu v různých převlecích, a do jaké míry jde o formulaci nových učení na bázi konceptů odvozených z dávných, polomýtických zdrojů. To vše je velmi obtížné říci. Alchymisté a další skupiny samozřejmě zdůrazňovali, že jejich učení bylo totéž, jemuž učili již dávní mudrcové. Prvním legendárním učitelem byl podle nich Hermes Trismegistos (autor Smaragdové tabule), egyptský zasvěcenec, jehož Egyptané ztotožňovali s Thothem, písařem bohů, a Rekové s Hermem, poslem bohů. Je faktem, že autorství bezpochybně děl anonymních středověkých alchymistů písčích latinštiny, bylo jednoduše připsáno právě Hermovi. Mezi dávné autority, které alchymisté rádi citují a které označují za zasvěcence své tradice, jsou Šalamoun, Pythagoras, Sokrates, Platon i Anaxagoras; mezi těmi středověkými pak Avicenna, Albertus Magnus, Roger Bacon, Raymond Lully a další.

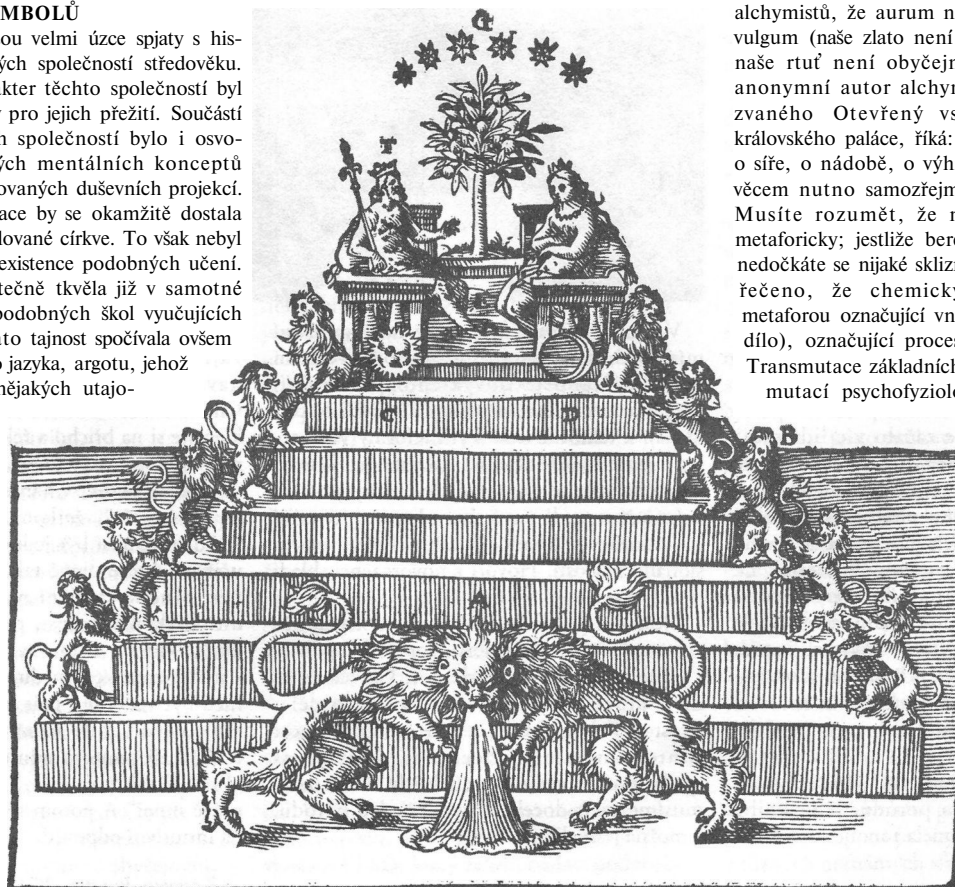
Model této tradice je vždycky podobný: kolem jádra obvykle anonymních učitelů roste komunita adeptů, nebo bratrstvo, které se, proto, aby navenek ilustrovalo učení a získalo ke své podpoře dostatek materiálních zdrojů, specializuje v tom či onom řemeslném umění nebo vědě. Například svobodní zednáři byli původně

skupinou adeptů, kumulujících stavitelské znalosti, takže pracovali jako mistři architekti. Studovali a střídali zákony geometrie a proporcí, zabývali se charakterem materiálů a buďovali chrámy, jež se měly stát inspirací povznášející vědomí, a to i těch, kteří o jejich pravém účelu nevěděli téměř či zohla nic.

Jiní, jako např. Rosikruciani (Bratři růžového kříže) a Bratrstvo zlatého kříže, se specializovali na přírodní vědy a studovali dílo Boží i dílo Přírody v kosmu (astrologie) a ve složení hmoty (alchymie). Další prováděli výzkum bylin, zabývali se farmacií, objevovali nové přístupy k medicíně a léčení. Například Paracelsus, německý alchymista 17. století, byl prvním, kdo objevil koncepci chemické specifčnosti, jednoho z úhelných kamenů moderní terapie. Templáři, kteří pravděpodobně vznikli jako pokus skupiny adeptů, členů vojenské kasty, konvertovat rytířstvo na duchovní orientaci, směřovali své vnější aktivity do obchodu a kulturní výměny. Právě jim můžeme vděčit za to, že se na Západ dostalo množství materiálního, ale i vědeckého bohatství arabského a řeckého světa.

Současná věda se na alchymii dívá tak, že i když alchymisté významnou měrou přispěli k vydláždění cesty směřující k moderní chemii, utápěli se politováníhodným způsobem v nesmyslných a pověrečných pokusech vyrobit zlato. Tento názor však nevidí, či nechce vidět tak často opakované a naléhavé poznámky alchymistů, že aurum nostrum non est aurum vulgum (naše zlato není obyčejným zlatem); že naše rtuť není obyčejnou rtutí. Například, anonymní autor alchymického traktátu, nazvaného Otevřený vstup do uzavřeného královského paláce, říká: „Hovořil jsem o rtuti, o síře, o nádobě, o výhni, atd. — všem těmto věcem nutno samozřejmě rozumět s rezervou. Musíte rozumět, že moje řeč byla vedena metaforicky; jestliže berete má slova doslovně, nedočkáte se nijaké sklizně.“ Zde i jinde je jasně řečeno, že chemický jazyk alchymie je metaforou označující vnitřní práci, opus (velké dílo), označující procesy psychické proměny.

Transmutace základních kovů ve zlato je transmutací psychofyzilogických prvků v člověku. Jde o proměnu ze stavu charakterického překážkami a nečistotami do stavu vyčištění a otevřenosti vůči vysokofrekvenční energii. Vzácné kovy byly považovány za nejrozvinutější ze členů minerálního království; analogie hovořící o umění učinit zlato hovoří o umění učinit sebe samého vysoce rozvinutým členem lidského království.

Skuteční alchymističtí adepti si byli vědomi, že jejich učení zkresluje a komolí různí šarlatáni, kteří tvrdí, že jsou schopni vyrobit fyzické zlato, a kteří počítají s chříčem hlupáků, které chtějí využít. Díky aktivitám těchto falešných napodobitelů přetrvala špatná reputace alchymie až dodnes. V tomto směru je zajímavé, že ačkoli moderní vědci obviňují středověké alchymisty, že si tímto způsobem pokoušeli vydělávat peníze, a věří, že oni sami pracují jen pro vědu samu, jen pro samo poznání, jde ve skutečnosti o obraz ne-li přímo falešný, pak zcela jistě idealizovaný. Vždyť většina moderních vědců dnes pracuje, ať veřejně či skrytě především pro potřeby průmyslu a armády, tedy pro peníze.

TRANSMUTACE OSOBNOSTI - UMĚNÍ INTEGRACE

Dnes je těžké, téměř nemožné, odhadnout do jaké míry používali alchymističtí adepti fyzikálních experimentálních soustav, a nakolik se věnovali pouze vnitřnímu dílu. Víme však, že mnoho jich nesouhlasilo s vzrůstajícím trendem používání vnějších materiálů. Je zřejmé, že sestavy laboratorních analogonů jakožto pomůček vnitřní práce u některých alchymistů založily tendenci víc a víc se zabývat přírodou a kompozicí vnějších prvků a znamenaly ztrátu stopy vedoucí k původnímu cíli. Takový vlastně byl zrod moderní chemie, jež se, postupem času, rozrostla a rozdělila v bezpočet dalších specializovaných disciplín.

Alchymisté o své metodě často hovoří jako o umění „spagyrickém“, což je slovo složené z řeckého kořene znamenajícího „oddělit – dáti stranou“ a výrazu „spojit dohromady“. Tento paradoxní termín je označením pro kombinaci toho, čemu dnes říkáme analytická a syntetická chemie, ovšem přeneseno do vnitřního prostoru; oddělení prvků, extrakci zlata z rudy, na straně jedné, a syntéza (sloučení) jemnějších substancí, kombinaci prvků, na straně druhé. Analýza zkouší a ověřuje, jde dovnitř, odděluje: je to funkce maskulinní, dynamická. Syntéza spojuje a kombinuje, uzavírá v sobě: je to funkce feminní, magnetická. Fúze mužských a ženských energií, známá jako konjunkce, je ústředním alchymickým procesem. Mnoho ilustrací „velkého díla“ zobrazuje muže napravo a ženu nalevo, oba provádějící rozličné operace v nádobě, jež je umístěna ve středu. Oba se připravují na to, co se v alchymii nazývá „chemická svatba“, vnitřní svatba chemikálií.

Hermetická nádoba, některými nazývaná „kořen a princip našeho umění“, v níž probíhá veškeré alchymické operace, je lidské tělo. Snad bychom mohli říci: celková organizace těl a plánů, jež se mají stát předmětem regenerativní vnitřní práce. Jung píše: „Hermetická nádoba, to je uterus duchovní obnovy nebo-li znovuzrození“ – to však je jen polovina obrazu. Neboť obnova je zde jak fyzická, tak duchovní. Nádoba bývá kruhová, nebo ve tvaru vejce, korespondující s tvarem organizujícího pole, senzitivní pozorovaného kolem lidských bytostí.

Aby došlo ke správnému smísení chemikálií, alchymisté zdůrazňují důležitost udržování nádoby v „zapečetěném“ stavu. Tato takzvaná hermetická pečť je jako jakási ochranná pole, které kolem sebe adept zakládá, aby zabránil vejít „vzduchu“ (to jest, nepatřičným myšlenkovým formám, které mohou být vůči probíhajícímu procesu destruktivní), stejně tak aby zabránil zbytečnému úniku „vzduchu“ (to jest, zabránil, aby se mentální energie promrhala ve vnějších projekcích). Tento aspekt připomíná Patandžaliovu definici jógy jako „omezení fluktuací myšlenkové látky.“

Tak jako některé jógové techniky i alchymické „dílo“ spočívá v integraci a transmutaci jednotlivých „prvků“, jednotlivých úrovní vědomí. Je nutno je integrovat, protože za normálních okolností jsou v člověku ve stavu konfliktu a zmatení, a jsou programovány představami a vtištěním nízkých úrovní vědomí. Alchymisté o tomto původním stavu hovoří jako o „chaosu“, „změněné hmotě“ nebo také nigredu – „černotě“. Před tím, než mohlo začít transmutační dílo, bylo důležité uvědomit si tento stav vnitřního chaosu, neustálé války „mnohých Já“, jak to nazýval Gurdjieff.

Integrace lidské roviny uvědomění (lidského těla), s úrovněmi obdařenými nižší frekvencí – zvířete, orgánu, buňky – je jedním z aspektů vnitřního sjednocení. Jiným je možnost komunikace, kooperace a spojení s vysokofrekvenčními úrovněmi nebo, chcete-li, méně „hustými“ těly: vjemovým (někdy nazývaným „nižší astrál“), emočním (někdy nazývaným „astrální“) a mentálním. Jsou to doslova jemnější těla, která je mohou zakoušet jako vzájemně se prostupující, přesahující daleko mimo, jež jsou koaxiální s tělem fyzického časoprostoru.

Člověk je dvojsměrným transformátorem energie: nízkofrekvenční energie vtištěné do naší osobní i do kolektivní a evoluční minulosti jsou transmutovány a ve své frekvenci povýšeny; vyšší frekvence, kosmické energie, ve své frekvenci míře sestupují dolů ze svého zdroje, aby došly objektivní manifestace a tvořivého vyjádření ve vnějším světě. K dosažení vnitřní celistvosti (a synergie) je nezbytné akceptovat všechny struktury a funkce na každé rovině vědomí a abstrahovat identitu z těch představ, které jsou příčinou iluzorních pocitů nebo vnímání odtrženosti, nadřazenosti nebo zbytečnosti. Jakmile jsme dosáhli komunikace mezi nimi, směřujeme ke kooperaci, a nakonec k jejich propojení, kdy rozličné struktury a funkce každé roviny vědomí vstupují do zkušeností jednoty, již mají v nesmrtelné přítomnosti Skutečného Já, jež je stvořilo.

Někdy bylo očišťování nebo transmutace prvků popisováno jako proces výstupu následovaný sestupem. Na Smaragdové tabuli Herma Trismegista se píše: „Vystoupilo to ze země na nebesa a znovu sestoupilo na zemi a pojalo do sebe síly vyšší i nižší. Takto i ty nabudeš slávy celého světa.“ Nejde samozřejmě o výstup do fyzického prostoru, ale spíše výstup po rovinách vědomí, jejich frekvenční intenzitou; a sestup je návratem z cesty, která něco z kvality vyšších rovin přenáší do rovin nižších.

CHVÁLA TRPĚLIVOSTI - UMĚNÍ SOUSTŘEDĚNÍ

Víme, že učitelé alchymistů od svých studentů vyžadovali nejvyšší kvalitu charakteru a odevzdání, protože obtíže provádějící konání díla byly takové, že bez těchto kvalit by v něm nebylo možné pokračovat a protože si nepáli, aby tyto techniky padly do rukou těch, kteří by je mohli zneužít pro své osobní zájmy.

Takřka všudypřítomná je v alchymické literatuře chvála trpělivosti. Alchymisté vždycky varovali, že nepatřičný spěch by mohl být pro práci destruktivní, exploze by mohla zničit „výheň“ (pec) a zmařit mnoho měsíců usilovné práce. Explozí alchymisté pravděpodobně měli na mysli exploze emocí, které by mohly narušit vnitřní chemickou rovnováhu, ke které toto umění směřovalo. Gurdjieff říkával, že jediný okamžik hněvu ho stojí tři pinty krve.

Jinou překážkou, před kterou alchymisté varovali, je sklíčenost a strach. „Kniha rituálních předpisů alchymie“ radí: „Věnujte pozornost tomu, abyste čas od času svou mysl osvobodili od

mnohých jejich urputných zaměstnání; váš duch by mohl být přetížen melancholií a sklíčeností a mohli byste ztratit srdce pro pokračování v díle.“

I proces vnášení světla ohně do zatemněných energetických systémů těla a osobnosti je nutně postupný. Jde o postup kroku za krokem, kdy se člověk učí směřovat vysokofrekvenční energii. Přijetí světla na jedné rovině vědomí je však často provázeno rezistencí na jiné rovině. V literatuře o duchovní či mystické filosofii existuje zavádějící koncept náhlého osvětlení, jakobychem se zábleskem mohli z pouhých smrtelníků proměnit v nesmrtelné děti Boží. Hledači pak očekávají náhlé satori nebo mystické zjevení, a neuvědomují si, že v příkladech, o kterých je řeč, takové náhlé iluminaci předchází dlouhodobější příprava. Tento mýtus znovu získal na popularitě s rozšířením psychedelických látek.

Sám jsem se při několika příležitostech pustil na „trip“ s předsevzetím dosáhnout budhovského osvětlení „teď nebo nikdy“. Předem jsem se celé dny postil a pak si pro jistotu vzal dvojitou dávku, abych mi „nic neuteklo“. Jediné, co jsem zjistil bylo, že dokud není vnitřní kapacita zvětšena, systémy nejsou schopny zvýšení náboj vysokofrekvenční energie dočasně indukované prostřednictvím drogy přijmout a udržet si ho.

Neznamená to, že chci říci, že k průlomům tímto způsobem nedochází. Naopak. Proces se však podobá rozpouštění ledu na řece. Postupným narůstáním horka, jež alchymisté nazývají „jemným vařením“, táním, uvolňuje ztuhlou a krystalizovanou energii. Alchymisté tuto energii rozpouštěli pomalu, ačkoli někdy se mohou náhle odломit velké porce, jež dokážou proud energie velmi zvětšit. Vyšší energie je v nás ve zmrzlém, krystalickém stavu – je nutno ji rozpustit zahříváním, vnitřním ohněm; olovo se mění ve zlato, v zářícího ducha – to je uvolňování energie z nitra hmoty (těla).

KONJUNKCE SLUNCE A MĚSÍCE - CHEMICKÁ SVATBA

„Spojení protikladů“ je v alchymii nejčastěji popisováno jako „konjunkce slunce a měsíce“, nazývaných také zlatem a stříbrem. „Zlato, ten nejdokonalejší ze všech kovů je červenou tinkturou, zabarvující a transformující každé tělo. Stříbro je bílou tinkturou, zabarvující těla svou dokonalou bělostí.“ Tento text se snaží vysvětlit, že zlato ani stříbro zde nejsou chápány ve své metalické podobě; žádná jiná tinktura než naše vlastní není míněna. Slunce se zde popisuje jako živoucí oheň, ruměnný a planoucí. Zlato, filosof, je jakýmsi urychlujícím fermentem, který musí být zaset do „země“. Nebo jinak: živoucí zlato musí být extrahováno ze své rudy, jež je země. Toto se nazývá regenerace zlata. Na alchymických kresbách a ilustracích bývá slunce obvykle vpravo nahore nad adeptem, někdy též stojí za ním. Měsíc bývá vlevo nahore. Někdy má žena měsíc i pod svýma nohama.

Zlato, slunce nebo rudá tinktura jakoby byly názvem pro některý aspekt vnitřní práce: pomůckou transmutace, očišťování a transformace. K transmutaci dochází ve vědomí, alespoň na začátku, a napomáhá se jí prostřednictvím aktivity ohně. Merkuriáš (rtuť jakožto symbol vědomí) rozmnožuje zlato, ale „spíše v čistotě než na váze“. Jinými slovy, vědomí zesiluje transformační moc.

Měsíc je v alchymii zdrojem vlhkosti, skryté rosy, ale také chuti, emocí jako jsou vztek nebo touha. Tělo a měsíc reprezentují ženský princip, zatímco voda a slunce princip mužský. Lunární mytologie je spjata s takovými zvířaty jako jsou draci, hadi, škorpioni, mloci a ropuchy; lví, med-

vědi, vlci, psi; orli a havrani. Plazi, savci a ptáci se objevují ve vědomí, přibližně v tomto pořádku, jako důsledek konjunkce slunce a měsíce. Měsíc je považován za uchovatele minulých evolučních tendencí a otisků. Jestliže tyto zvířecí, lunární faktory vědomí si osobují lidskou rovinu vědomí, důsledkem bývá „náměšičnost“ (angl. lunacy), šílenství. Když však nastoupí transformativní moc „červeno-zlatého slunce“, tyto zvířecí formy vstoupí do vědomí a dojde k jejich transmutaci.

Alchymisté se velice zajímali o zvířecí aspekty naší přirozenosti; o to, co by mohlo být nazváno lunární vědomí „tvořivého těla“ (creature-body), jež sebou nese silné reziduální otisky a předobrazy, které jsou pozůstatky minulých evolučních stádií. Jedna alchymická kresba zobrazuje vlka a psa, jak spolu zuřivě a zlostně bojují; (Vlk a pes se také objevují na tarotové kartě Měsíc.) Je to souboj mezi divokou a domestikovanou přirozeností, jakási evoluční bitva o přežití. Spisovatel Hermann Hesse velmi krásně píše o tomto vnitřním konfliktu ve svém Stepním vlkovi. Fritz Perls totiž nazval zápasem horního psa s dolním psem. Když jsou proměněni v jednoho jediného tvora, stávají se pro alchymisty tou „největší a nejdokonalejší medicínou“. Transmutaci zvířecího, lunárního vědomí vyjadřují také časté slovní či vizuální motivy korunované hady, korunované ptáky, okřídlené dravce nebo savce s lidskými hlavami.

Konjunkce protikladů byla popsána mnoha různými způsoby a ve svých nejrůznějších aspektech. Dalo by se říci, že ke spojení, ke sjednocení, musí dojít na všech úrovních vědomí. Na úrovni zvířecí, na úrovni tvořivého těla, často nalézáme reprezentace lva a lvice. Svatba krále a královny je spojením transmutované mužské a ženské energie. Anglický alchymista John Pordage to popsal jako spojení Marsu, náruživého života a Venuše, ohně křehké lásky. Tato svatba byla nahlížena jako spojení ducha a těla, integrace nejvyššího a nejnižšího, jako integrace rovin vědomí vysoké i nízké frekvence, jako spojení ohně a vody. Jak říká Avicenna: „Svatba je smíšením jemného s hustým.“

Na sérii kreseb ilustrujících jednotlivé stupně konjunkce, neboli toho, co je nazýváno hierogamos, „posvátné svatby“, je možno vidět, jak alchymisté pojímali postupné vnitřní sjednocení muže a ženy. Na prvním zobrazení je muž se sluncem pod svými nohama, a na druhé straně žena, jež má pod nohama měsíc. Jeden druhému podávají levou ruku a pravou se drží překřížených větví. Uprostřed nad nimi je hvězda a shůry sestupuje jakási holubice, která drží v zobáku jinou větev. Obraz zachycuje první nemotorný kontakt mezi oběma půlemi přirozenosti za pomoci holubice míru a světla hvězdy.

Na dalším obraze je již pár nahý. Jeden druhého konfrontuje s větší otevřeností, nemaskované a bezbranně. Oba drží vždy protilehlou ruku větev, vyjadřující již větší vzájemnost a souvztažnost. Sol, mužská solární síla říká: O, Luno, dovol mi být tvým manželem. A Luna, ženská lunární síla odpovídá: Ó, Slunce, budu mít pro tebe pochopení.

Na následujícím obrázku již jsou muž a žena společně ponořeni v lázni. Jsou omývání, očišťování, zahřívání; nečistoty, neboli faktory bránící spojení, se rozpouští a odcházejí pryč. „Náš kámen je vylouhován z přirozenosti dvou těl,“ říká doprovodný text.

Další obraz představuje spojení solárního krále a lunární královny.

Na následujícím obrázku se již král a královna spojili v jedinou bytost se dvěma hlavami. Leží v hrobce, neboť staré zemřelo a nové se teprve

musí narodit. „Smrt jednoho je zrozením druhého.“ Toto je klasické téma regenerace prostřednictvím smrti a znovuzrození. Je to jednoznačně konec celého procesu: na následujícím obrázku již duše stoupá a opouští tělo, tělo je očištěno rosou shora a duše putuje do nového, lehčího, spojeného, androgynního těla. Tato bytost se nazývala „synem“ nebo „dcerou“ filosofu. „Nyní jest kámen utvořen, elixír života připraven, dítě lásky zrozeno, nové zrození kompleťováno a dokonale dílo uzavřeno ve svém

Žádný aspekt alchymického učení, nebo esoterické filosofie vůbec, nebyl tak nepochopen, jako koncept konjunkce nebo královské svatby. Komunikační přehrady zastírají, že máme co dělat se zkušeností, a navíc velmi významnou. Pro toho, kdo tento zážitek neměl, kdo podobnou zkušeností neprošel, jsou všechna slova jen čirou fantasií. Navíc, sami alchymisté byli, pokud šlo o tento aspekt Jejich práce, velmi rezervovaní a používali výhradně alegorií. V díle Rosarium Philosophorum to bylo vysloveno takto: „Existují věci, o kterých člověku nelze hovořit. Takovéto záležitosti je nutno přenést do mystických výrazů, používati fabulí a parabol.“

- VYŠŠÍ OBJEKTIVITA

Když byl plod zmíněného vnitřního procesu - alchymické svatby - očištěn, zjemněn a posílen opakovanými výstupy a sestupy, destilací a sublimací, výsledkem by měl být vytoužený filosofický kámen, „ten nejdávější, nejsvatější, nejpřirozenější, nepochopitelný, pozeňnaný a blahofečený, nebeský a trojjediný Kámen Mudrců.“

Co však je tento magický kámen, o kterém toho bylo již tolik napsáno? „Nazývá se dokonale, protože má v sobě povahu minerálu, rostliny i zvířete. Proto je kámen trojí a jediný, mající čtvero přirozeností.“ Je nazván kamenem ne snad proto, že vypadá jako kámen, ale jenom proto, že díky čistotě a síle své vnitřně zpevněné povahy odolává účinku ohně. Podle „Smaragdové tabule“ je „Slunce jeho Otcem, Měsíc jeho Matkou, vítr jej nosí v sobě a země jej kojí.“ Zdá se, že tento kámen je spíše zvláštní schopností, která je alchymickým uměním získána díky konjunkci slunce a měsíce; tato moc se nejprve rozrůstá ve vzdušném elementu, na mentální rovině vědomí; pak je vyživována v zemském elementu, ve fyzickém těle. Nazývá se také zlatým květem, t.j. produktem (květem) transmutačních procesů (zlata).

Kde je možno tento kámen nalézt? Alchymisté říkají: „Náš kámen je možno nalézt ve všech horách, ve všech stromech, ve všem rostlinstvu, ve všech zvířatech a ve všech lidech. Má mnoho rozličných barev, obsahuje čtyři elementy a byl stvořen jako nějaký mikrokosmos.“ Je věčný, vstupuje do všeho a zahrnuje jakousi syntézu elementů, těl nebo rovin vědomí. „Tento kámen je pod vámi, vedle vás, je nad vámi i kolem vás.“ Většinou je však ve vás: „Tato věc je louhována z vás, neboť vy jste její ruda.“

Člověk si může položit otázku, proč alchymičtí adeпти ve svých metaforách a parabolách pro cosi tak přímočarého, jako je schopnost být objektivní, zacházeli až tak daleko. Proč to nemohou říct, jak to je? Je to paradoxní, ale učinit to tímto způsobem by mohlo vyvolat další nedorozumění. Alchymisté říkají: „Naše substance je odhalena před očima všech a přesto není poznána. Učenci ji mají před očima každý den, přesto jí nerozumí, neboť si jí nikdy nevšimnou.“ Jde o nedorozumění proto, že lidé nechápou, že dílo nalezený kamene mudrců je

nutno především a hlavně provést uvnitř. „Nejlepší způsob, jak se zbavit pochyb o experimentu, je zkusit jej sám na sobě,“ napsal Dorn. Jak zábrany k poznání pravdy, tak sama pravda, leží uvnitř nás.

Nemůžeme dosáhnout vyšší objektivitu pokud jde o cokoli vnějšího, dokud nedokážeme být objektivní pokud jde o nás samé. Být objektivní znamená být celistvý, být vědomý na všech rovinách bytí. „Cíle našeho umění není dosaženo, dokud Slunce a Měsíc nejsou vzájemně spojeni a nestanou se, jak mají, jediným tělem.“ Toto celistvé tělo je podobné „diamantovému tělu“ buddhistických tanter, tělu oně neproměnlivé moudrosti a neoblomné podstaty. Jde o naprosto transmutované tělo, komplet bytosti, její osvěcené, mnohazměrné, objektivní vědomí. „Když jsou očištěné a esenciální prvky spojeny milujícími ekvilibriem harmonie a rovnováhy, jako je tomu v našem Kameni, jsou nedělitelné a nesmrteľné jako lidské tělo v Ráji.“

NOVÁ ALCHYMIE - ROZŠÍŘENÉ VĚDOMÍ

Moudrost alchymistů se zdá velmi starodávná a nadčasová. Ve své podstatě šlo o stejné učení, jež vzniklo i na jiných místech a v jiných dobách: učení o moudrosti celistvosti, a o tom, jak jí dosáhnout. Metafory a symboly alchymistů odpovídaly představám soudobé vědy. V tomto novém věku, ve kterém žijeme, se bezpochyby objeví jakási nová alchymie, která bude zcela samozřejmě počítat se vším, co se naučili dnešní chemici a nabídne úplnější formulace.

Snad si citlivější a vnímavější jedinci mezi přírodovědci uvědomí ten prostý a přesto tak významný fakt, že vše, co lze studovat „tam venku“, lze také, a lépe, studovat „tady uvnitř“. Bariéry vědecké objektivitu totiž leží uvnitř. Pochybnosti je nutno rozřešit vnitřními experimenty, stejně jako je možno jenom uvnitř pochopit a uskutečnit evoluční záměr. Pak je možno toto poznání přenést navenek. Kdybych byl dotázán, jak si tím můžu být tak jist, odpovím jako alchymisté, že to vím díky experimentu a zkušenosti.

Gurdjieff se ve své době pokoušel formulovat jakousi revidovanou alchymii. Na své „tabuli hydrogenů“ popisované v Ouspenskyho díle In Search of the Miraculous, sestavil škálu „látek“ rozdílných hustot a frekvenčních úrovní, od těch nejvyšších k těm nejnižším. Jeden úsek tohoto spektra byl rozsahem látek, jež zahrnují i člověka. „Chemie, o které zde hovoříme, studuje látku na odlišném základě, než obyčejná chemie a bere v úvahu nejenom chemické a fyzikální, ale také psychické a kosmické vlastnosti látky.“

Nové alchymie je zapotřebí zvláště pro plné pochopení psychedelických látek, jež jsou substancemi, jejichž překvapivé kosmické a psychické vlastnosti mají alarmující efekt. Podobné látky nebyly starým alchymistům neznámé.

Na úrovni chemie se často hovoří o tom, že psychedelické látky vlastně působí v nervovém systému jako katalyzátory (urychlovače nebo spouštěcí mechanismy); že usnadňují chemickou výměnu v tekutinách obklopujících nervové buňky a způsobují, že buňky jsou daleko reaktivnější, že reagují vzrůstajícím proudem elektrických impulsů. Urychlují a rozšiřují vnímání. Zvýšení vnímavosti smyslu je ekvivalentem redukováného prahu spotřebovatelného paliva neuronů. Tato zvýšená a rostoucí reakčnost může vést k dočasnému osvobození od neurofyzilogických vtisků. Jak řekl jeden alchymista: „Jak se droga roznítí, stín hrubého těla je sejmuto.“

Většina katalyzátorů je reversibilní a je schopna usnadňovat reakci od A k B i tu opačnou, od B k A. Zdá se, že totéž platí i pro LSD. Jestliže převládající tendence, metaforicky řečeno, čistí existující programy, bude tomuto čištění a vyjasňování pomáhat. Jestliže naopak dominují poli vědomí mentální nebo emoční vtisky, LSD je jenom posílí. Psychedelika dokáže mnohonásobně zvýšit jasnost vnímání a proud vědomí, mohou přispět k „probuzení“; stejně tak ovšem mohou zvětšit nánosy zakalených názorů a zintenzívnit negativní pocity. Mohou doširoka „otevřít dveře vnímání“, ale mohou je také ještě více zabouchnout. To je důvod, proč je dobré chápat LSD především jako pomůcku amplifikace, jakýsi psychologický zvětšovací přístroj. LSD není samo od sebe jakýmsi spolehlivým vůdcem, který by určoval ideální směr, nebo sám byl prostředkem získání celistvosti.

V nové alchymii by bylo možné současné znalosti biochemie a psychofarmakologie integrovat do jakéhosi experimentálně ověřitelného poznání systémů našich psychofyzických energií. To, co víme dosud, je pouhá masa jakýchsi separátních a nesyntetizovaných údajů. Jistě se brzy přijde na totéž, co zjistili staří alchymisté: že existují jisté zákony, které jsou operativní na každé úrovni organizace energie a s ní korespondující rovině vědomí.

Staří alchymisté často hovořili o potřebě digesce - vylouhování jemným vařením na živém ohni. Máme tu co do činění s tím, co Julian Huxley nazval psychometabolismem: zpracování informací mozku a nervového systému jako paralely ke zpracování potravy trávicím systémem. Zkušenosti, které nejsou stráveny, které takřka nelze strávit, působí jako rezidua bránící volnému proudu energie. Na emoční úrovni tato rezidua poznáváme jako traumatické komplexy. Na fyziologické a nervové úrovni jsou zakoušeny jako krystalizace. Při práci s tělem rolfovského či reichovského typu lze tyto krystalizace pociťovat doslovně, neboť, když probíhají, vytváří ostrou bolest.

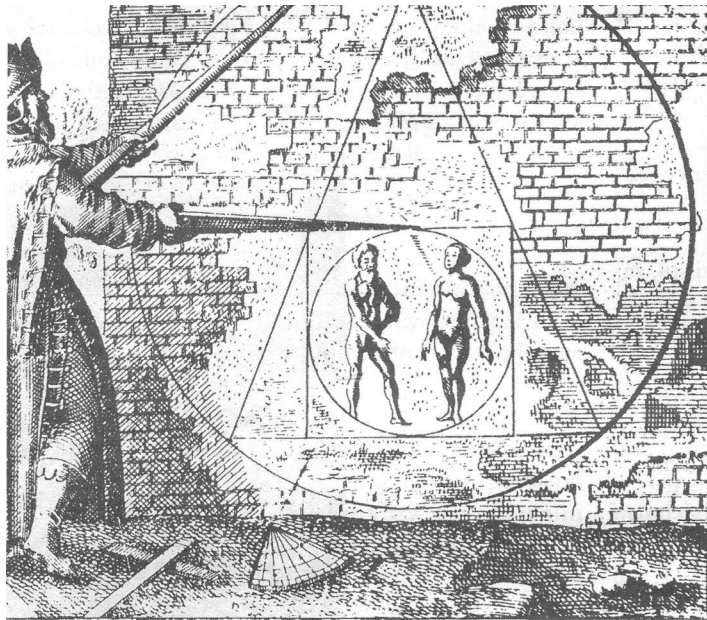
Mnohem hůře lze dosáhnout takových struktur vtištěných faktorů a představ, jež díky dlouhodobému dědictví a procesům kulturního podmínění v mozku zkrystalizovaly. Části alchymického umění je rozpustit tyto krystalizace tak, aby vědomí mohlo fungovat bez překážek, aby plynulo volně. Pak se i systémy energií o vyšších frekvencích mohou ve vědomí objevit v daleko pevnější, neprchavé podobě. „Rozpusť a sraž,“ říkali alchymisté.

Máme ve své hlavě „promítací paprsek“, který prochází sadou obrazů a představ zaprogramovaných do našeho „projektoru“ a tímto způsobem vrháme repliky těchto představ, v životní veličnosti, na plátno vnější reality. Sedíme v biografu své mysli jako vězni pověsné Platónovy jeskyně a trpíme či se radujeme s fantasmaty na projekční ploše, zapominající na to, že sami jsme jak světelným zdrojem, tak navrstvenými představami a obrazy - obojí je v nás. Pokusme se vymočit vložený film předprogramovaných představ, které cloní jasné vnímání a místo toho, abychom vysílali paprsek skrze tyto předem přebrané programy, necháme paprsky

světla prozařovat to, co skutečně je. To je cíl jógy světa.

EXPERIMENTY - ZKOUŠKA OHNĚM

Alchymisté se znovu a znovu vraceli ke svému tématu studia možností Přírody a napodobování Přírody v její prostotě - konání experimentů pro-to, aby se rozpustily jakékoli pochyby. Radili, že by měly být studovány knihy, ovšem jen do jis-tého stupně, protože mohou zavádět, zatímco Příroda nikoli. Jeden z alchymistů dokonce na-bádá: roztrhejte knihy, než bude vedví rozpolceno vaše srdce. Alchymie není ani filosofii do pohodlného křesla, ani spekulativní

vědou. Je to praxe vnitřního spojení všech úrovní vědomí; spojení probíhající odděleně na každé rovině, i na všech dohromady a navzájem. „Mnozí usilují o dosažení tohoto oddělení a konjunkce; jen málokdo však uspěl, aby dosáhl takového spojení a jednoty, jež může vystát zkoušku ohněm.“

Podobnou metodu práce s ohněm používá indická Agni jóga - agni znamená oheň a jóga znamená spojení; jde o metodu sjednocení ohněm. Učení Agni jógy bylo v Indii známo již před tisíci lety. Originálu podobné praktiky se až do nedávných dob uchovaly v Tibetu mezi místními buddhisty, kteří, snad díky geografické izolaci tohoto horského území, byli schopni tyto metody a učení využívat v méně vychýlené formě. Ústřední byla pro toto tibetské učení metoda tuma, metoda vnitřního ohně. Stopy jógy ohně lze nalézt i u Číňanů v jejich alchymickém díle Tajemství zlatého květu, stejně jako ve starodávných kulturách Afriky a Středního východu, zvláště v Egyptě a Persii, jež jsou považovány za kolébkou arabské alchymie. Samozřejmě i mezi středověkými alchymisty.

Ze i Ježíš učil světlem a léčil ohněm, bude zřejmé každému, kdo si přečte řádky nekánonizovaných evangelií, nebo dokáže číst mezi řádky evangelií ortodoxních. Podle evangelia sv. Tomáše řekl Ježíš, že „v člověku světla je světlo, jímž osvětluje celý svět“. V Agni józe se živoucí oheň používá, aby vnesl světlo do zatemněných oblastí vědomí; stavující aspekt ohně je využíván, aby spálil překážky bránící volnému toku energie z vnitřních zdrojů. Příměsí a překážky vytvořené podmíněním a předprogramováním člověka jsou tím eliminovány.

Tyto principy jsou důležité v díle vnitřní transformace, která je esencí jak jógy, tak alchymie. Když jsou konfliktní a iluzorní představy spáleny, přibývající zkušenost jednoty nám umožňuje větší a větší synergické nasměrování vnitřní energie.

Metody středověkého alchymického adepta samozřejmě nelze popsat. Přesto je možné dosáhnout jakéhosi smyslově - tělesného porozumění jejich idejím. Čtením se mysl může dozvědět jenom o něčem. Právě pochopení ovšem vyžaduje postoj, neboť tělo a jeho buňky musejí vše poznat prožitkem, přímou zkušeností.

Například se snažíme koncentrovat na smysl toho, co jsou v nás elementy - oheň, voda, země, vzduch. Který z aspektů našeho vědomí zajišťuje pocit naší pozemskosti, pevnosti? Je možno vědomím volně prostupovat skrze ony základní strukturální elementy? Můžeme se ponořit do země jako do nějaké schránky, najít v ní útočiště?

A nebo voda - dokážeme se rozpustit v tekoucím a plynulém médiu života? Můžeme pociťovat plynulé pohyby emocí, které skrze nás protékají? Můžeme rozlišit ostré spurtování adrenalinu v krvi při pocitech strachu a vzteku; pomalu expandující konejšivou a zklidňující radost; slanou hořkost vln žalu a smutku; hojivou sladkost blaženosti?

Jistě stojí za to pokusit se plně prožívat směs těchto aspektů vědomí. Fluidní pocit se stává prchavou myšlenkou, ohnivá energie se noří do struktur země. Idea kondenzuje v pocit nebo sublimuje do hmatatelné pevnosti, jako krystal sněhové vločky. „Učiň

pevné prchavým a prchavé pevným.“

Je možno připravit experiment analogický s alchymickým, kdy zapálíme nějaký vnější oheň nebo svíčku. V přítomnosti ohně, plamene, je vhodné použít některou z forem meditace, tu, kterou člověk právě považuje za nejpůsobivější. Je možno propojit vnitřní soustředovací bod se zvukovým nebo vizuálním aspektem vnějšího ohně. „Já“ se stává pouhým svědkem, pozorovatelem bez myšlenek, který splývá s ohněm.

Funkce nezaujatého pozorovatele je při jogínské práci základní nezbytností. V Agni józe se člověk učí pozorovat účinky světelných energií různých kvalit, nejdříve na fyzické rovině vědomí, postupně také na vyšších i nižších frekvencích.

Stejně přínosné může být zkoumání rozdílů (jestliže jsou) mezi levou a pravou stranou těla. Alchymické androgynní vědomí, tak jako jeho tantrický protějšek, je polarizováno na část dynamicky mužskou napravo a magneticky ženskou nalevo. Vnímavým pozorováním rozdílů ve dvou polovinách „zemského těla“ se můžeme naučit, jaké přístupy a pocity mají dvě poloviny naší přirozenosti jedna vůči druhé. A začínáme si všimát, jak jsou tyto postoje, pocity a představy projektovány do vnějších jednotlivců v mužské či ženské podobě.

-Jedna minuta takového experimentálního sebezkoumání je podle praktiků víc než několik hodin čtení.

Přeložil a zpracoval Blumfeld S. M.

Viliam Poltikovič

DUŠE SVĚTA

Od malička mě přitahovaly dvě věci. Pociťoval jsem obrovskou touhu po poznání, a touhu po jakémsi tvořivém vyjadřování. Jako malý kluk jsem vymýšlel pohádky, vyprávěl je dětem, nebo jsem rozkresloval jejich děj pastelkami na proužky papíru a ty jsem pak protahoval krabičkou od žiletek a sledoval děj okénkem krabičky jako televizní obrazovkou. To byly moje první filmy.

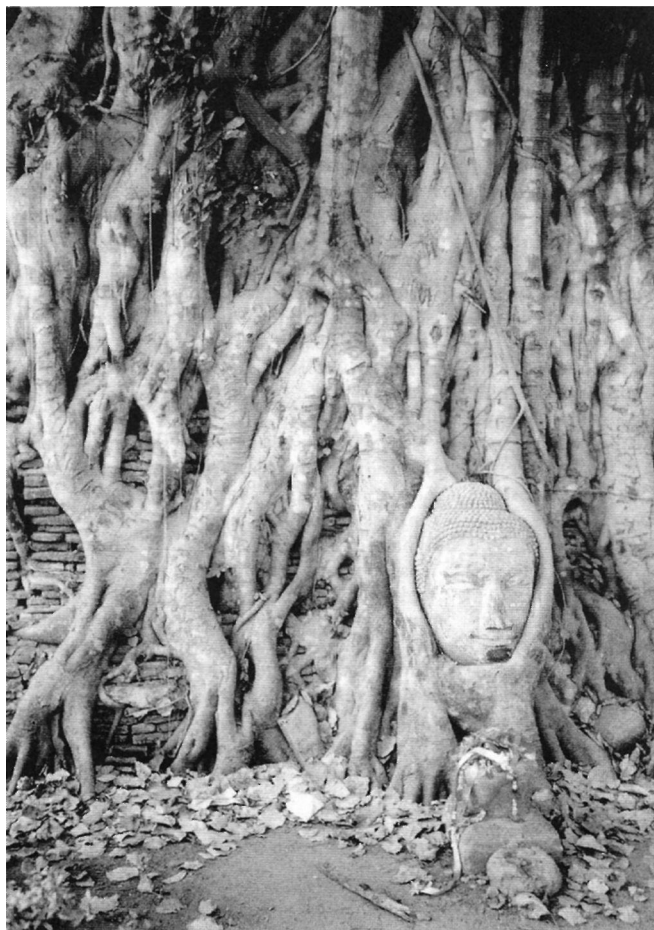
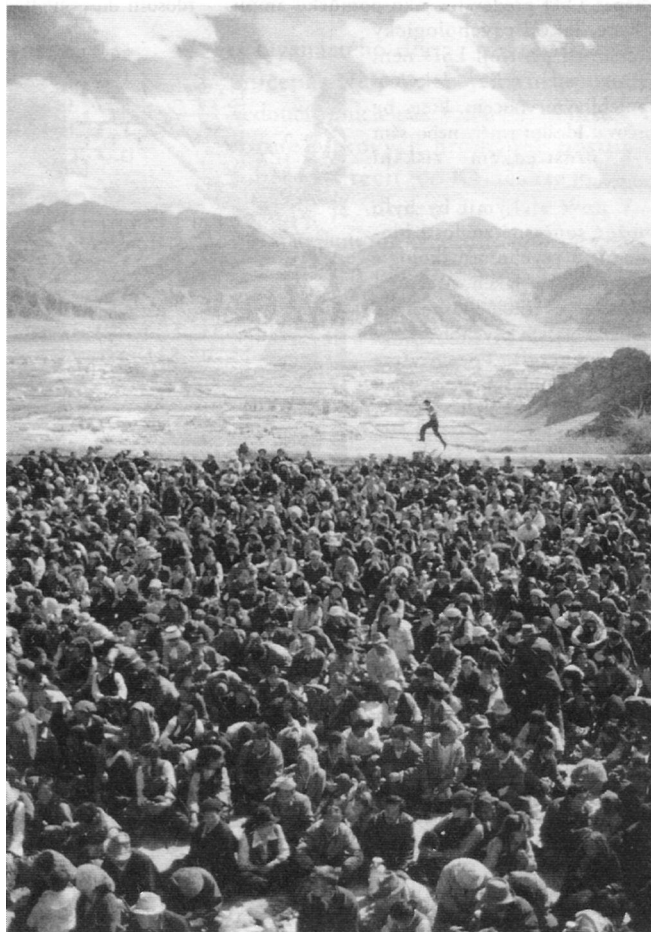
V době studií na gymnáziu jsem zjistil, že mohu „na přání“ slyšet zevnitř, ze sebe, hudbu. Symfonie, jednotlivé nástroje, ale i rock a jazz. Přicházelo to jako spontánní inspirace, bez jakéhokoliv úsilí. Vlastně by stačilo to jen zapsat do not, ale k tomu jsem neměl patřičné znalosti a ani jsem necítil potřebu.

Jako malý kluk jsem slyšel pohádku o modrém koníčkovi. Byly mi asi čtyři roky, když jsem se rozhodl, že ho půjdu

hledat. Maminka zrovna připravovala oběd. Nenápadně jsem jí vzal mrkev a kedlubnu, uložil je do papírové tašky přes rameno a vydal se na dalekou cestu. Na pískovišti jsem o své výpravě mluvil tak přesvědčivě, že se ke mně okamžitě připojila ještě jedna malá kamarádka. Tenkrát jsem byl nejdál na nádraží, které pro mne znamenalo konec světa, a tak když jsme překročili koleje, věděl jsem, že

tady to začíná. Vešli jsme do lesa a já cítil, že není nic víc, než putovat za modrým koníčkem.

Vesmír nám tehdy naaranžoval do cesty jednoho moudrého pána, který se maličko podivil, co dělají uprostřed lesa dva malí človíčky a šikovně se zeptal, kam jdeme. Pozorně si mne vyslechl, trochu se zamyslel a řekl: „Ale takhle modrého koníčka nenajdeš. Takhle bys pořád jen

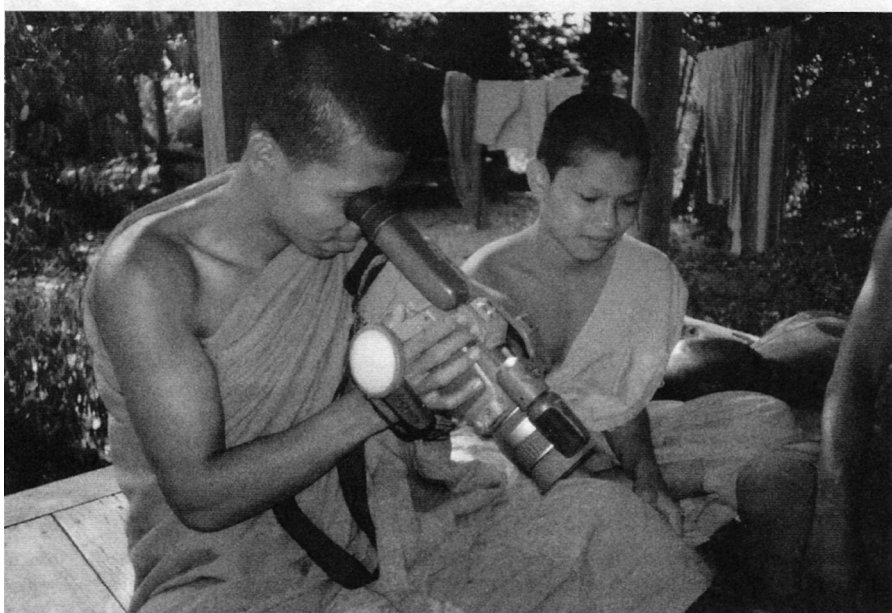

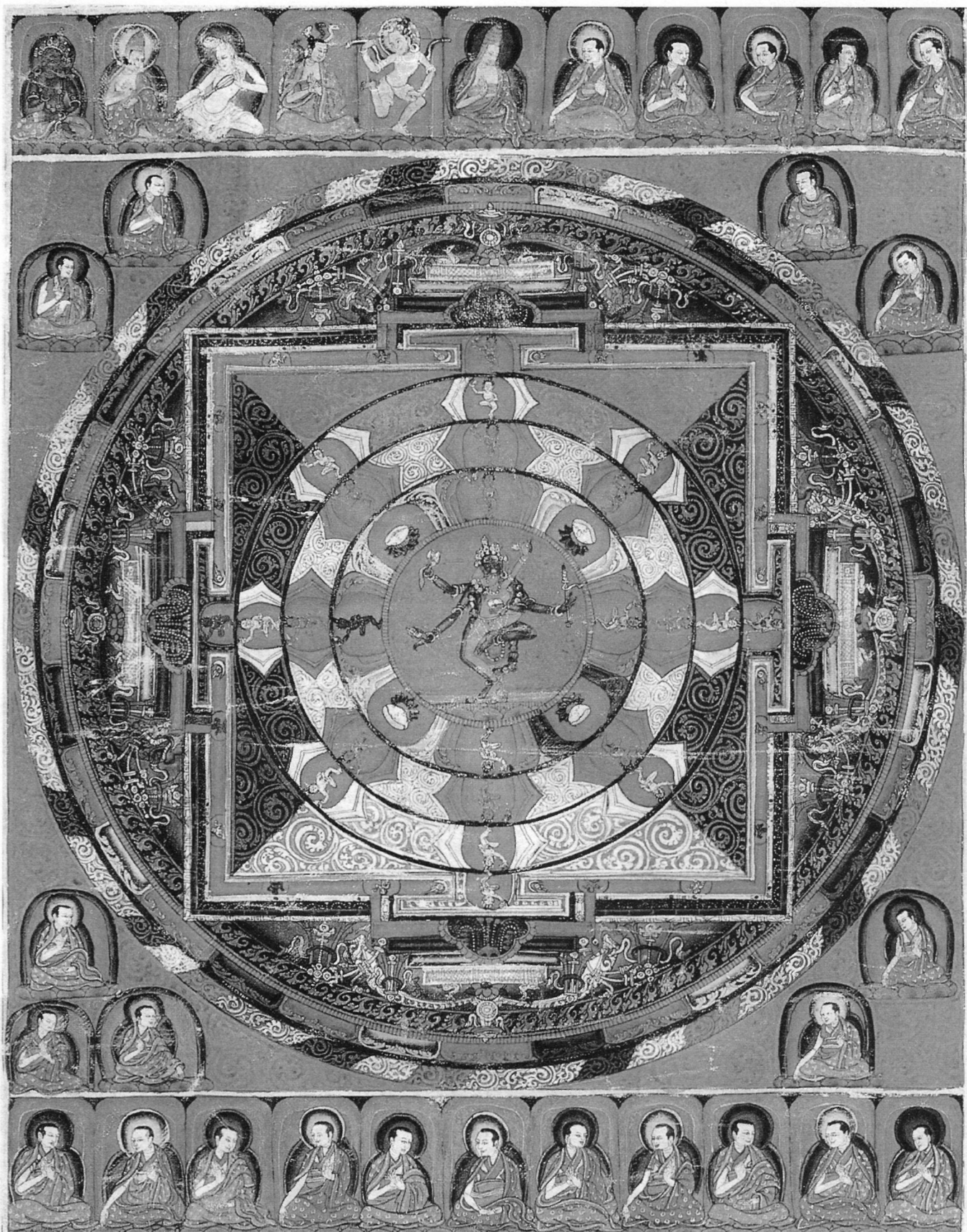
cestoval a modrého koníčka bys nepotkal. To se dělá jinak. Musíš ho hledat v sobě, se zavřenýma očima. V lese není, ale uvidíš ho, když půjdeš spát, doma večer v postýlce. Vždycky si ho před usnutím přeješ a on se ti objeví."

Vrátili jsme se zpátky domů a maminka tenkrát nic nepoznala. Na modrého koníčka, o kterém jsem pořád mluvil, si však pamatují dodnes.

Viliam Poltikovič pracuje na cyklu duchovných rozhovorů s manželi Tomášovými (Umění klidu mysli), s malířem Zdeňkem Hajným připravují film, založený na animaci, ožívání jeho mystických obrazů počítačovou technikou, pro pražskou hudební skupinu Hypnotix točí videoklip ke skladbě Jah Love Forever. Připravuje film o 17. karmapovi. S finským režisérem Arto Halonenem si loni v Tibetu obhlížel prostředí. Po cestě do Thajska a na Kanárské ostrovy se chystá k pramenům Gangy, aby se sádhuem Ram Krupalu z Říšikéše procestoval posvátná místa Himaláje. Rád by navázal na seriálfilmů Duše východu a snímek Slovo Buddho a natočil volné pokračování (Duše světa) o duchovním pojmání světa na různých místech zeměkoule. Dalším cyklem by měl být seriál Víry a vyznání světa, jakési mapování kořenů hlavních náboženství a toho, co přinášejí dnešnímu světu.

Mandala Buddhakapala

Jižní Tibet, 17. století

Buddhakapala je původní tantrické božstvo. Zlostný čtyřramenný Yidam ve středu čtyřbarevného paláce na slunečním lotosovém trůně v mileneckém spojení s úplně blaženou rudou Pradžna Citrasenou. V předních rukou drží Yidam kultovní nůž a lebku coby svou partnerku, v jiném páru rukou dřímá ruční bubinek a tantrickou hůlku. Dvojice stojí na mrtvém těle, které symbolizuje podmaněné Já - žádostivost. Kolem páru, tančícího v rudém ohni, se rozprostírají tři soustředné kruhy, počínaje osminásobným lotosovým kruhem, jehož listky střídavě zobrazují Dákiní a bílou Kapalu. Pokračují dva oktogonálně rozdělené kruhy, které jsou současně obsazené čtyřmi Dákiními. Společně tvoří 24-člennou družinu Buddhakapaly. Současně v tomto uspořádání vystupuje oktagonální „kruh nauk“ (dharmačakra), který Buddha svým prohlášením uvedl do pohybu. Nebeský palác je obklopen čtyřnásobnou ochranou hradbou, kterou musí meditující projít, aby se dostal do středu mandaly. Tato cesta je zároveň cestou očisty.

Kolem paláců je pětibarevný kruh plamenů, úzký tmavý pruh vadžer, čtyřbarevný kruh lotosových listků a opět zlatý plamenný kruh. V horním a dolním okraji obrazce, stejně jako v čtyřech rozích jsou v nepřetržitém sledu zobrazení nositelé tradice tantry. Modrý Adibuddha Vadžradhara, a pak pandité a siddhové: Naroka, Saraha se šípem v ruce a Nagadržuna, dva z jeho žáků a pětadvacet tibetských lámů školy Sakya.

MANDALA

Transformativní syntéza tvarů, barev a symbolů v prostoru a čase

Vlastimil Marek

Mandala symbolizuje jakési „duševní“ ohlédnutí, pohled zpět, tam, odkud jsme přišli, kde začíná vědomí reality. Není to snadné — vyžaduje to přinejmenším nějakou (bezpečnou) techniku. Mandala (nebo např. šri jantra) reprezentuje pohled zpět do „úst, které požírají prostor a čas“. Proces meditace (na mandalu či jantru) má obrátit pohled mysli dovnitř a dohlédnout přímo do centra procesu vzniku vědomí světa. Klíčové slovo v sanskrtu zní „paravítiri“, otočit se. Vnější formální rysy tohoto procesu, uctívání symbolů, rituály a oběti, jsou jen způsoby a prostředky, jak „se vrátit“ a jak možnost návratu v prostoru a čase v mysli udržet.

Proces meditace (a v klasickém tantrickém či tibetském slova smyslu proces uctívání mandaly) pomáhá sjednocovat emoce či imaginaci na jedné, a fyziologické reakce organismu na druhé straně. Mandala „učí“, že vše (co vznikne aktem stvoření) jsou věci, to, co považujeme za hmotné, ale že nesmíme zapomínat, že i „věci“ jsou výsledkem a prezentací střetávání a sjednocování energetických polí a sil. Duhu můžeme pozotovat jen tehdy, když se sluneční paprsky, vodní kapky a další atmosférické procesy setkají v místě a čase s tím, kdo pozoruje. Stejně tak nám např. šri jantra připomíná, že všechny věci, situace, příčiny i jejich následky jsou vzájemně propleteny, a pocit oddělenosti a osamocení existence člověka a jakkoli různých objektů, např. kamene, rostliny, mraku, motýla či hvězdy na noční obloze, je jen produkt lidské mysli.

Koncept času a závislost na iluzi času zde hrají důležitou roli. Mandala obchází představu jednotného, stále se odvíjejícího času. Stejně jako při optimálním

poslechu hudby je mandalou evokovaný okamžik Teď a Tady (včetně následného umění nelpět na koncepcích času a symbolů) i dnes, a právě dnes, jedním z rozhodujících momentů klasifikace i potenciálního řešení krize současného vědomí světa. Prokázalo se např. že čas, který (fyziologicky) člověk skutečně vnímá, trvá jen 2 sekundy - vše před i po je jen iluze (produkt našeho stylu vnímání a stereotypu myšlení). Fyzika nedávno objevila, že světelné vlny a elektromagnetické záření se mohou po svých původních trajektoriích dokonce vracet zpět v čase! (Tento jev, tzv. optická fázová konjunkce, vzniká při tvorbě usměrněných paprsků laseru. V našem makrosvětě není možný).

Mandala (či její pouze geometrický ekvivalent, jantra) je zároveň prostředek i obrazové vyjádření cíle. Návod s instrukce i proces meditační cesty časem k smyslu nezkreslenému vnímání existence.

Mandala symbolizuje harmonii. Černá je vyvážena bílou, smutek tádostí, smrt zrodem. Přeneseno do lidského rozměru současníka — pochopit svět analýzou či studiem stále menších rozměrů a částic, vypařovaných z celku a kontextu, už nefunguje. Superspecializace odborníků je brzdou a slepou uličkou. Právě naopak: programátorské úspěchy reenagerů, holistické programy řešení ekologické, sociální i vzdělávací krize, jakož i celosvětově se šířící hnutí rozvoje lidských potenciálů prokazují, že staroindický (nebo tibetský, čínský) způsob vnímání světa jako propojeného celku, zároveň ve středu a všude kolem, symbolizovaný mandalou, je znovu nanejvýš platný a nutný.

1. PROČ?

„Nepřemýšlej, neanalyzuj, jen udržuj mysl v její přirozené harmonii.“
Tilopa

Představte si, že byste coby malíř (filosof, historik, teolog, fyzik a kosmolog) dostali úkol namalovat Obraz světa, na kterém by byly zobrazeny a zašifrovány do symbolů všechny lidské vědy, včetně Ideálu lidského snažení a smyslu lidské existence. Navíc by vaše dílo mělo obsahovat i program dešifrování a návod s instrukce pro cestu do onoho ideálního stavu harmonie mezi vnějším a vnitřním, mezi člověkem a jeho myslí, okolím a dobou, ve které žije. Ze je to absurdní představa? Pro nás Evropany, ano, Tibeťan (a Ind či Japonce) má mandalu.

Systémy kruhů, čtverců, troj úhelníků, časoprostorové vztahy a neustálé změny a střídání period, to vše je mandala. A proto a právě proto stojí za to užasnout nad vnitřní nádherou a rytmičkou i batevnou vyvážeností mandaly (a posléze všeho kolem nás).

Západní civilizace (a jí uctívaný tzv. vědecký, materialistický světový názor) je u konce svého vývoje: dál už je jen chaos a ekologická katastrofa. Ukazuje se, že musíme změnit způsob myšlení. Kvantová mechanika se dobrala až k základům atomu a zjistila, že svět nejsou „hodinky“, které občas stačí seřadit, ale spíše (možnost) myšlenky, ideje.

Právě dnes, uprostřed globální krize humanity, je třeba ohlédnout se zpět, ke zkušenostem předků. Samanské, tantrické, jogické a jiné meditační techniky, navozující změněné stavy vědomí,

ukazují možnou cestu nejen ke změně myšlení, ale i k záchraně lidstva.

2. ODKUD?

„Člověk je symbol stejně jako objekt kresby. V symbolu něco ožívá. Potřebuješ k tomu průvodce, ale než ti může ukázat cestu, ty sám musíš být připraven.

Hledáš-li Cestu a Pravdu, dosáhneš jí, hledáš-li odměnu a zásluhu, ztratíš nejen to, ale i sebe. ”
Kwaja Pulad (Eridané)

Buddhismus v mnohém navázal na ttadiční hinduistické koncepce. Podle jedné z nich je člověk zajatcem samsáry, věčného koloběhu životů (tození a umírání) a svými činy a snažením (na pozadí karmy, určité předurčenosti osudů se může vysvobodit v nirváně. Asi od počátku našeho letopočtu, a zvláště pak od 2. století, od dob Nagardžuny, se dají vysledovat pokusy esoterních buddhistů hledat a nacházet takové způsoby a „cesty“, pomocí kterých lze dosáhnout osvícení, vysvobození ze samsáry, za pomoci učitele. Esoterní buddhisté proklamovali, že i podle Buddha Sakjamuniho je každý člověk vrozeně dokonalý, osvícený, a záleží jen na něm, jak rychle a do jaké hloubky je schopen se „očistit“ a prohlédnout, znovunalezt, co vždy stejně měl. Adepti a mistři téhle dlouhé a krátké cesty vypracovali celou řadu technik. Hindští mystikové a posléze buddhisté v Tibetu, Číně (od 7. stol.) a Japonsku (9. stol.) propracovali systém mandal k formální dokonalosti.

Kolo bytí, zobrazující cyklus životů a smrtí, tedy jakási mandala, je návodem, meditačním polem i ideálem pro milióny buddhistů na celém světě. Je svítáno v zubech a drápech Máry, boha smrti a chtivosti, ale zároveň vtělení bodhisattvy Avalokitéšvaty, symbolizujícího lásku a soucit. (Mimochodem, buddhismus a zvláště ten tibetský, nikdy neoduzuje tzv. „špatné“ vlastnosti člověka, právě naopak. Nejde mu o potlačení, ale o transformaci „zlých“ sil využitím jejich energií — proto může jeden bůh symbolizovat smít i lásku.)

Vnější kruh zobrazuje 12 příčin, pro které je člověk vázán ke koloběhu samsáry: nevědomost, chybné myšlení, závislost na vnějších formách (jméno a tvar), závislost na pětismyslovém vnímání, snažení se, ulpívání, početí a zrození a umírání. Hlavní pole kruhu je rozděleno na 6 částí — v horním sektoru je svět

bohů (Buddhů), a proti směru hodinových ručiček pak svět lidí, svět zvířat, peklo, svět hladových duchů a svět titánů. Každý tvor může postupovat výše či klesat níže, záleží jen na něm. V každém světě je zobrazen Buddha, symbol naděje a směru duchovního usilování. Uprostřed kola jsou namalovány symboly tří největších překážek lidského osvícení — zášti (vepř), nenávisti (had) a chtivosti (kohout).

Buddhismus tvrdí, že každá duše je potenciálně „božská“ a dokonalá, ale následkem zaslepené nevědomosti, ignorance, člověk prochází nesčíslnými inkarnacemi (převtěleními), zhypnotizován svým tělem a jeho smyslovými počitky a potřebami. Cvičením těla (jóga, mandaly, dechové cviky, tantra, mantry aj.) a mysli (koncentrace, meditace) se mu může podařit toztrhat závoje iluzí a prohlédnout - dosáhnout osvícení (jako když odpluje mrak, který zakrývá slunce, které tu přece ale bylo stále).

Západně vzdělanému člověku připadají koncepce buddhismu či jógy přinejlepším jako autosugesce, ale o to nejde. Představte si, že v temné zařadě spatříte stočenou hadici na zalévání, ale protože právě jdete z přednášky o hadech, leknete se, že to je zmije písečná. V mžiku se zpotíte, stoupne vám ktevní tlak, zrychlí se tepová frekvence, v krvi se začne prohánět adrenalin. Po chvíli zjistíte omyl — byla to iluze, ale vaše tělesné reakce byly reálné!

Tibeťan, ponořený do imaginárního světa mandaly, sleduje všechny symboly a vizuálně se s nimi ztotožňuje - představuje si soucit a lásku a poté JE soucitem a láskou. V tomto smyslu buddhismus není náboženství. Pomáhá člověka vyvést z iluzorního světa intelektuálních koncepcí a smyslových závislostí. Tak, jako lze zmnohonásobit objem bicepsu, lze „cvičit“ i představivost, nebo rozšiřovat a prohlubovat úroveň vědomí. V průběhu procesu studia mandaly (me-

ditace, zenového sezení aj.) lze obejít dominantně ptacující levou mozkovou hemisféru (sídlo vetbalizace a jazyka, logiky a linearity) a vzájemnou synchronizací a harmonizací celého mozku spustit takové procesy, kterým se z nedostatku lepších možností říká satori, nirvána, mokša, osvícení.

Odkud tedy pramení moudro, jistota a vytovnanost statých Indů, Číňanů, Japonců a Tibeťanů, Bodhisattvů, gutuů, mistrů? Zevnitř. Ze samého středu (mandaly) každého z nás.

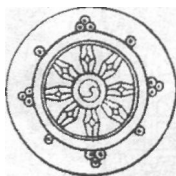
3. CO?

„Člověk, který pochopí symbol, nejenže se otevírá objektivnímu světu, ale zároveň vyhledává z osobních problémů.“

Díky symbolu a individuální zkušenosti je probuzen a symbol je transformován v duševní akt“.

Mircea Eliade

Na všech mandalách nalézáme symboly: 8 základních symbolů představuje posvátný deštník (coby ochrana Dharmy, buddhistického učení), zlaté ryby (volnost a lehkost s jakou buddhismus osvobozuje lidské duše), mušle (jako hudební nástroj i symbol mluveného slova), nekonečný uzel (reprezentující jednotu všech věcí a iluzornost času), váza (jako schránka na cennosti a symbol skrytých pokladů), květ lotosu (který vyrůstá z bahna, ale symbolizuje čistotu), kolo Dharmy (s osmi loukotěmi, osmidílnou cestou jógy, symbol jednoty a také samotného Buddhy) a ptapor (vítězství buddhismu). Často se setkáváme i se symboly sedmi darů Buddhovi, posvátným zrcadlem (poznání osudu), vázou s broskvemi (ovoce dlouhověkosti), nebo joguttem (prvním pokrmem, který Sakjamuni dostal od dívky a pozřel po dosažení osvícení).

Naprostá většina mandal je obklopena ktuhem ohně, planoucí bariérou, která chrání před nepříznivými vnějšími, ale i vnitřními silami, a také reprezentuje vědomí, které musí spálit nevědomost — zničit říší omylu a zla a ukázat svým světlem cestu k vysvození.

Následuje kruh diamantový, symbolizovaný vadžrami (hromoklíny). Diamant představuje nejvyšší poznání, podstatu všeho, Kosmické vědomí, nedotknutelné a nezničitelné. Buddha je často zobra-

zován jak sedí na diamantovém sedátku (vadžtásána), kreté je mimo čas a prostot.

Kruh lotosových lístků reprezentuje otevírající se duchovní svět. Vnější lístky představují vchod do světa duchovna, středové poupě lotosu, uzavřené do sebe, symbolizuje buddhovskou ukončenost duchovní cesty i původní syntézu všeho. Osmilístkový lotos na

některých janttech symbolizuje naplno rozvinutou moudrost Buddhy, kreté v běžném životě je přítomna jen jako poupě či semeno, tedy potenciální možnost a naděje. Květ lotosu navíc reprezentuje lidské srdce (v tom duševním slova smyslu) a někdy celé lidské tělo v duchu buddhistické ideje, že Poznání dosáhneme jen tehdy, když se naše tělo a srdce naplno otevřou a zbaví iluzí.

Vše, co je na mandalách (a janttech) kruhové, symbolizuje Vesmír, přírodní jevy a to, co člověk nemůže ovládat. Vše tovné, čtvercové, pak představuje věci, vytvořené člověkem.

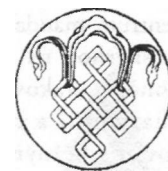

Další částí mandal jsou paláce, místa, kde sídlí král či vládce, orientované a rozdělené podle světových stran. Každý palác má svou blánu do písmene T, obkrouženou (sedmibarevnými) ozdobnými pruhy, a nad bránou je vždy torana, triumfální arkýř na dvou či třech sloupech, sestavený postupně z jedenácti stále kratších střeš. Na vrcholku je vždy disk nebo přímo kolo Dharmy a po sttanách gazely v upomínku prvního Buddhova kázání v gazelím parku. Vedle jsou pak posvárné deštníky, ve vázách cennosti (někde z váz rostou stromy Ráje a jiné obsahují nektar nesmrtnosti).

Jantra je mandala bez postav, znaků a symbolů. Veškerá symbolika je tedukována na minimum, vše je zde reprezentováno jen geometrickými tvary. Nejrozšířenější je tzv. Srí jantra, systém devíti vzájemně se prostupujících trojúhelníků obklopených šestnáctilístkovým a osmilístkovým kruhem lotosových kvítků. Tato jantra symbolizuje spojení ženského ptincipu, energie Sakti (5 t r o j ú h e l n í k ů směřujících dolů)

a mužského principu, Šivy (4 trojúhelníky směřující nahoru). Ve středu jantry je někdy zobra-zován mystický bod bindu. Jantra je v neuvěřitelném propletenci 44 dílů po devíti oddělených viditelným, i když symbolickým vyjádřením nepřetržitého ptocesu vznikání a zanikání, přeměny energií a principů.

4. JAK?

„Jak se adept blíží ke středu mandaly, blíží se i ke středu svého vnitřního světa. Jakmile „vstoupí“ do mandaly, ocitá se v posvátném prostoru mimo čas a série meditací mu pomáhá nalézt Boha ve svém srdci...“

Mircea Eliade

Původně se mandaly „kreslily“ barevnými pigmenty na upiavený kus země, později se rituál vzniku mandaly podařilo tak „zkomplikovat“ různými předpisy, že tvořba mandaly je zároveň terapeutický proces, cvičení koncentrace. Tantrické spisy předepisují nejen barvy, typ a kvalitu látky či pomůcek, techniku vytýčení základní konstukce (v barevných pigmentech protažené šňůry se nappnou a cvrnknutím otisknou základní linie), ale i takové detaily, jako je síla a kvalita provázků či druh dřeva na kolíky.

Smyslem meditace je po rituálním vyladění a očištění postupně projít všemi sektory a částmi mandaly (adept přefíkává a „medituje“ na symboly či ctnosti a projektuje rak své vědomí do takto symbolizovaných Buddhů a Bodhisattvů) až do středu, nejen fyzického, ale především mentálního. Střed, „pátý“ sektot, není konec, ale jen přestupní stanice do „jiného“ Vesmíru (alternativního stavu vědomí), aby v jediném záblesku člověk zvěděl a pochopil Vše: octne se ve středu mandaly i subjektivního vesmítu vlastní existence, identifikuje se s mystickým lotosem nad svou hlavou (7. čakra) a sám se stává symbolem všeho co bylo, je a bude.

Mandala je symbolem kosmické desintegrace a reintegetace, projekcí vesmíru, ale i subjektu a jeho těla. Indové odjakživa považovali a uctívali tělo jako násttoj k dosažení „božství“. Věděli o (a cvičili) harmonii vnitřních mentálních stavů v závislosti na vibračních stavech těla a opačně.

„Mechanismus“ působení mandaly lze pochopit v termínech neurofyziologie oka. Mandala je vlastně zobrazení oka a centrum mandaly koresponduje se slepou skvrnou na sítnici, tedy s místem zakončení zrakového nervu. Informace (o harmonii a řádu) se tak dostává, zátověň s běžným způsobem vnímání, i podvědomě, *přímo*, do mozku. Vědomí se koncentruje na oblast ostře viděnou, ale podvědomí registruje vše ostatní (bez cenzury emočních předpojatostí atd.). Člověk většinou opravdu pro oči nevidí... nebo jinak, vidí jen co chce vidět.

5. JINAK

„Máš vědět, že tato zjevení jsou jen odrazem vlastních pocitů a myšlenek.“
Bardo Thedol

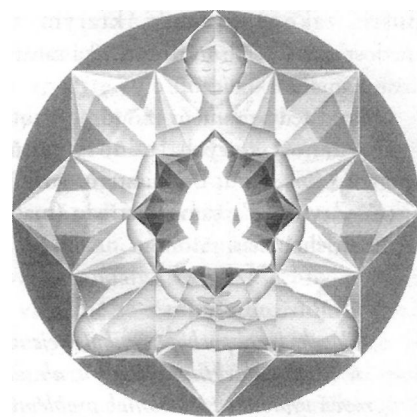
Adept mandalové meditace, ponořen do světa pravidelných obrazců, harmonických vztahů a vtahován dovnitř, do ideálního světa řádu, ptacuje s iluzemi, resp. s „kladnými“ iluzemi, ale jeho tělesné reakce jsou reálné, harmonizující, očistné. Dlouhodobý a z hlediska času

velmi volný a v jiných dimenzích fungující proces vizualizací jednotlivých symbolů vyvolává odpovídající asociace: budu-li usilovně myslet na dobro a jeho konání, po nějaké době už nemohu než dobro i konat. Takovéto sebeptogramování (joganidra), pozitivní motivování, je základem jakékoliv změny.

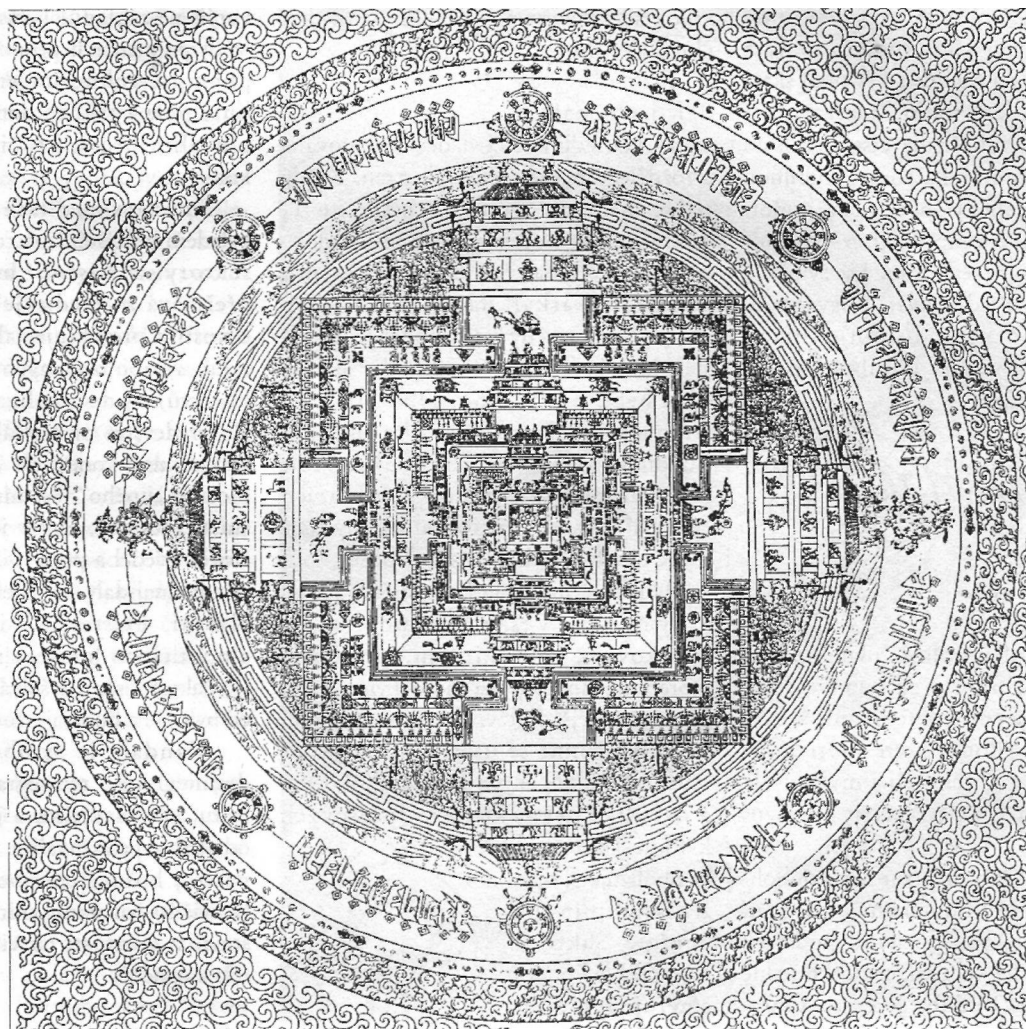
Zatímco je adept mandalové meditace cele soustředěn na obtazec, který studuje, nedostává jiné informace než ty, které právě prožívá. Mysl nemusí řešit jinak nepřetžitý proud všednodenních a mnohdy zcela zbytečných proudů emočně zabarvených a zahuštěných informací — její velké, jinak neustále zablokované části konečně mohou relaxovat.

Navíc, děsivé postavy ochranných tibetských božstev s náhtdelníky z lidských lebek, končetinami plnými seket, nožů a kopí jsou především ochranou proti zlu a špatnosti vně i uvnitř. Například ženská démonka Vadžravaráhi má rělo červené, protože je dedikována pro dobro živých tvorů, má jedinou tvář protože představuje Jednotu všeho, dvě ruce protože Pravda je dvojí, absolutní a relativní. Je zobrazena nahá a s rozpuštěnými vlasy, protože je zbavena iluzí,

které nám ostatním zaktývají podstatu věcí. Svým htozným zjevem má zapuzovat podvrtné síly, stojí na šestnácti nohou protože existuje šestnáct druhů

nepřipoutání k vnějším formám, má třicetčetři rukou, protože existuje třicetčetři dtuhů osvěcení. Nožem zabíjí nevědomost, břitvou odřezává hříchy, sekerou testuje falešné koncepce, bodec naznačuje podřízení tělu a světu, sekáček odsekává omyly myšlení, kopí ničí falešné teorie a hák tlačí ke spasení. Kyjem strhává závoj karmy, disk roztáčí kolo Dharmy, kladivo drtí htabivost a lakotu, meč nese

různé magické síly, buben vibruje nejvyšší dokonalostí a svým mocným zvukem harmonizuje svět jsoucná, Tathagatu, lebka plná krve symbolizuje nejvyšší přísahy a příkázání, štít je symbolem vítězství nad temnem a plány boha smrti Máry, noha je symbolem toho, kdo je v meditaci roven Buddhovi, luk je znamením triumfu nad třemi světy, smyčka svazuje a přitahuje nejvyšší moudrost, střeva vysvětlují nefotmovost věcí, potrháná látka zdůrazňuje, že vše je maya, iluze...

Démoni jsou vždy zobrazováni se svými ženskými protějšky, v objetí na jediném trůně: vše je v rovnováze, nic nesmí přečnívat. Buddhismus nikdy nehovoří o potlačení vášní, on je radí přeměnit.

6. KAM?

„Medituj na čisté světlo. Když se soustřeďuješ na symboly božstev v mandale, pociťuj pychu a radost, že jsi zrovna tak dokonalý jako oni.“

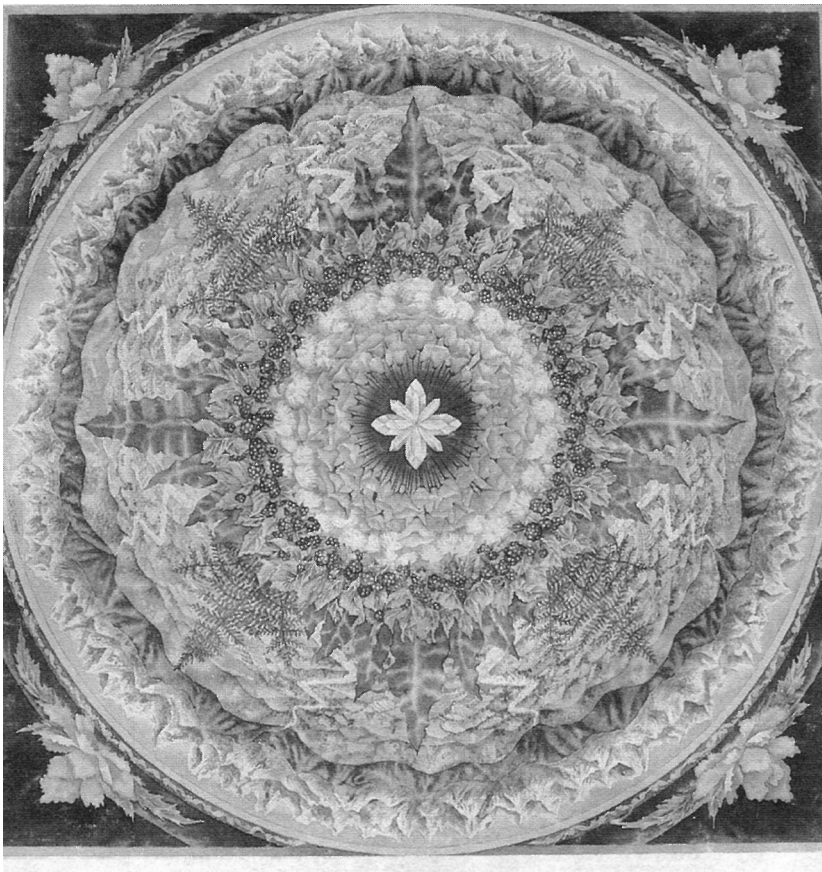
Teong Kapa, 14. stol.

Mandala je rozdělena na pět částí — střed a čtyři světové strany (Buddha Vairocana a čtyři variace základní gnoze). Toto tozdělení není pouze „geografické“, ale i psychologické: evokuje vybalancované centrum s podmínkami pro neustálou změnu, pohyb v čase a prostoru. Pro staré Hindy byl veškerý vnímaný svět spekulací, rozdělenou do jednotlivých kategorií. Lidská osobnost se pro ně skládala z pěti částí, těla (rúpa), pocitů vnímaných smysly (vedaná), registace a rozlišování věcí (samdžná), síly karmy (samskára) a osobní vědomosti, znalosti (vidžňána).

V člověku se světlo a stín, vědomí i vášně, dobro a zlo míchá dnes stejně jako v době Sakjamuniho. Vairocana, Buddha Univerzální moudrosti (někdy symbolizován trojúhelníkem) s sebou

nese schopnost překonat čtyři demony utlačující lidské bytosti: démona zlých přání (Klešamáru), démona pěti závislostí (tělo, vnímání, koncepce, vůle a vědomí (Skandhamáru), démona smrti (Mrtyamáru) a démona šestého a nejvyššího nebe ve světě tužeb, kteří se snaží lidi odvrátit od konání dobta (Devaputtamáru).

V buddhismu je moudrost jen manifestací soucitu (a naopak). Mandala je vyjádřením vztahu mezi smrtelníkem a kosmickým Vaitocanou, vizuálním vyjádřením koncepce lásky a soucitu,

Návod k použití:

Opřete mandalu pokud možno kolmo před sebe (asi tak do vzdálenosti 50 cm). Zaostřete do centra, pak ale jakoby rozostřete a couvněte pár centimetrů zpět. Zkuste vnímat střed, ale zároveň mandalu celou. Nevšímejte si toho, co se vám bude dít v hlavě, zkuste jen znovu a znovu zklidnit svůj (vnitřní) zrak a vychutnejte řád a harmonii, kterou tak uvnitř, ztadto vaší mysli, začne odrážet.

nekonečného zkvalitňování a rozšiřování moudrosti, která umožňuje prakticky každému, kdo se o to přičiní, přiblížit se ideálnímu centru, Jednotě.

Neexistuje pojem Mesiáše, spasitele: Indové a Tibeťané vědí, že vše záleží na člověku samém. Mandala je mapa vnitřního kosmu, proces vyjádřený symboly, kteří adepta provázejí a vedou k osvobozujícímu zážitku, ke zkušenosti Jednoty.

Vairocana reprezentuje znalost ve které se odráží archetypy věcí, moudrost moudrosti, Buddha Akšobya náhodnou znalost, Ratnasambhava znalost základní identity věcí, Amitabha znalost ctností, ve kterých se zjevuje bytí, a Amoghavadžra vědění, ze kterého se dá čerpat síla jednat.

Všechny cesty v mandale vedou ke středu. Odkudkoliv člověk začne, na kteroukoliv ctnost či kvalitu se soustředí, postupně se propracovává nesčetnými variacemi soucitu, lásky atd. dovnitř (do podvědomí, do centra sebe samého). Protože

každý člověk je svým Vesmírem a na něm záleží, jaký je svět, ve kterém žije. Teprve až každý zažijeme zkušenost (mandaly) Jednoty v čase a prostoru, těle a mysli, teptve až se třeba i pomocí mandal i mytady v Evtopě naučíme učit se (a ne jen sbírat po nějakém čase neužitečné informace) lásky a soucitu, toleranci a umění povzbudit (ne jen kritizovat), józe a dechu a lásky, teptve potom začne člověk a (mandala) Země fungovat v té unikátní nádherné propojenosti všeho se vším. Jako život, mandala je zároveň jednoduchá i nekonečně komplexní. Jako v životě, problém je výzvou k řešení a prohlubování kvality vědomí, cesta je důležitější než cíl, a v rámci věčného koloběhu — není cesta k mandale, mandala je Cesta.

P. S.: Zkuste si namalovat svou mandalu. Dobrovolnosti a barevnosti se meze nekladou. Absolventi kurzů holotropního dýchání i žáci některých mateřských škol by mohli vyprávět...

KALAČAKRA

Kruh času — písková mandala

Písková mandala Kalačakra je reprezentace pětioschoďového paláce boha Kalačakry ve dvou dimenzích. Ve starém Tibetu se často mandaly zhotovovaly z písků drcených přímo z barevných kamenů. Dnes se používá písek z bílého drceného kamene, který se barví. Základními barvami jsou bílá, černá,

modrá, červená, žlutá a zelená. Poslední čtyři základní barvy pak mívají ještě tři odstíny - temný, střední a jasný.

Každé ze 722 božstev, na mandale znázorněné, stejně jako mandala samotná, je manifestací boha Kalačakry. Každé reprezentuje jiný božský aspekt Kalačakových kvalit.

Lidé, kteří mandalu vidí poprvé, se ptají „Kde jsou ta božstva?“ a poté „Proč jsou znázorňována symboly?“ To, že jsou božstva znázorňována symboly a přesně tak, jak je předepsáno, je velmi důležité: prostorové omezení symbolu zabtaňuje lidem, aby takováto „božstva“ začali zbožňovat.

Na pískové mandale Kalačakra jsou všechna božstva symbolizována buď sanskrtskými slabikami, nebo tečkami. Výjimku tvoří sám Kalačakra, který je symbolizován svým atributem, vadžrou (hromoklínem, což je doslovný překlad tibetského slova dordže), symbolem pro něco tvrdého a nerozbitného jako diamant (nebo vírou obrněná mysl).

Mnichové používají pískovou mandalu jako diagram, nebo návod, jak její pomocí vizualizovat v průběhu iniciačního obřadu a každodenní meditace Kalačakrův palác. Tvrdí se, a mnohá svědectví to dokládají, že jen soustředěním na mandalu dosáhne člověk hlubokého vnitřního klidu a míru. Ti pilnější pak dosáhnou přímého spojení se svým božstvem. Tato mandala navíc slouží účelům očištění zamořeného životního prostředí.

Písková mandala kalačakra se skládá z pěti čtvercových mandal, jedna v druhé, obklopených šesti soustřednými kruhy. Každá čtvercová mandala reprezentuje jeden z pěti Kalačakrův paláců. Největší je známa jako mandala Osvíceného Těla. Dále je to mandala Osvícené Reci. V té je pak mandala Osvícené Mysli. Tyto mandaly mají na každé světové straně jednu bránu. V mandale Osvícené mysli je pak mandala Osvícené Moudrosti, a úplně uprostřed je mandala Velkého Posvěcení. Pokud bychom mandalu viděli ve třech dimenzích, tato mandala by vytvářela samotný vrchol pyramidu dalších mandal. Zde ve středu (na vrcholu) sídlí samotný Kalačakra, se svou družkou Višvamatou a osmi služebnicemi (šakti).

Každý z šesti soustředných kruhů představuje jeden ze šesti prvků. Ten úplně uvnitř reprezentuje zemi, základ, na kterém palác stojí. Pak následuje prvek vody, ohně, větru a prostoru. Když si adept mandalu vizualizuje ve třech dimenzích, má tyto prvky seřazeny postupně pod sebou. Šestý prvek, moudrost, nebo světlo vědomí, tvoří vše kolem mandaly.

Orientace

Struktura kreslené nebo sypané mandaly ve dvou dimenzích je podobná mapě, orientované ve čtyřech základních světových stranách. Zatímco my Zapadáné jsme zvyklí, že sever je vždy nahoře, během iniciačního obřadu kolem mandaly Kalačakry se studenti shromažďují nejprve na východní straně a odtud, ve směru hodinových ručiček, obcházejí mandalu dokola. Když visí mandala, vyfotografovaná nebo namalovaná, na stěně, černá

brána východu je dole, takže ten, kdo mandalu pozoruje, vidí přímo ústřední tvář božstva.

Barvy čtyř kvadrantů mandaly korespondují s barvami čtyř tváří božstva. Pozorujme-li mandalu z východu, vidíme nejen Kalačakru ve středu mandaly, ale také východní kvadrant, který koresponduje s černou Kalačakovou tvář, doprovázenou prvkem větru. Po levici je červený jižní kvadrant prvku ohně, korespondující s červenou tvář Kalačakry. Po pravici je bílý severní kvadrant, spojený s prvkem vody a korespondující s bílou tvář Kalačakry. Žlutý západní kvadrant je spojen s prvkem země a koresponduje se žlutou tvář Kalačakry, což je ve skutečnosti jeho zadní tvář.

Příprava na rituál

V tibetském buddhismu je základním motivem (a realizací původní „prázdnoty“) altruismus, služba druhým. To je také základem rituálu vytvoření pískové mandaly.

Rituální umění je jak meditativní praxí a cvičením, tak prostředkem poselství Buddha. Pro buddhisty je to hlavním zdrojem štěstí a prosperity všech živých bytostí. Mniši se snaží o dokonalost provedení, aby tak, kromě jiného, docílili autentičnosti svého učení.

Každý den začínají mniši speciálními očištnými modlitbami pro kultivaci stavu vnitřního klidu a míru. Modlitby zesilují motivaci umělců. Mniši si pak sami sebe představují jako božstvo, aby ve své práci dosáhli dokonalosti.

Když mandalu vytvářejí, jsou si vědomi, že kvalita jejich práce odráží duchovní kvality, stejně a živé dnes jako za časů

Buddhy. Jejich maximální snaha o dokonalost tak zajistí, že se všem, znalcům, i těm, kteří mandalu uvidí poprvé v životě, dostane poselství, které Buddha předal lidem před více než 2500 lety, v té nejautentičtější podobě.

Při konstrukci mandaly pracují mniši ve skupině, diskutují o symbolických a filosofických významech detailů malby a vzájemně si pomáhají. Každý se snaží podat maximální výkon.

Kreslení mandaly

V průběhu iniciace Kalačakry se struktura mandaly začíná kreslit druhý den. Stejně jako u jiných mandal, i Kalačakra mandala je kreslena podle písemných instrukcí starobylých buddhistických textů, které zůstaly nezměněné od dob Buddha.

Kreslení mandaly začíná geometrickým vymezením prostoru na dřevěné, obvykle červeně nebo modře namalované desce. Mandala může být jakkoli velká, umělci jsou omezeni jen rozměrem desky.

Nejprve se nakreslí dvě hlavní, ve středu mandaly se na sebe kolmo křížící (brahmánské) čáry, a poloměr budoucí mandaly se rozdělí, zkusmo, pomocí papírků, na 13 dílů. Dalším rozdělením diagonálními čarami skrz střed vznikne na osm dílů rozdělený útvar. Pomocí tří různých měřítek se nanosou tři čtverce tří mandal, mandaly Osvíceného Těla, Řeči a Mysli.

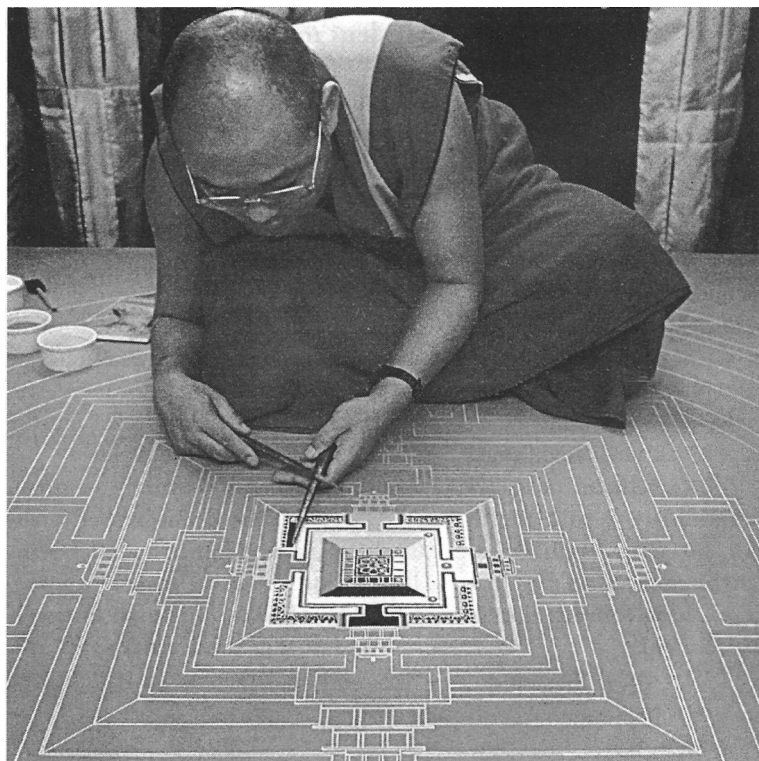
Začínajíce od středu, mniši pak nakreslí vnitřní základní kruh pro lotos a pomocí daných měřítek další čáry a kruhy. Uprostřed se nakreslí osmilístkový lotos a 14ti čtvercový prostor pro symboly

božstev a vázy. Dalšími výpočty jsou pak určeny a nakresleny brány mandaly Osvícené Mysli. Podobně, jen s většími měřítky, se postupuje i u mandal Osvícené Reci a Osvíceného Těla. Nakonec se nakreslí, opět podle předem daných poměrných měřítek, 6 soustředěných kruhů.

obvodech kruhů. Každý oddíl mandaly nejprve dokončí (například mandalu Osvícené Mysli), vzájemně na sebe počkají, a až potom začnou pracovat na dalším úseku (mandale Osvícené Řeči).

Písek je opatrně vysypáván z tenkých, kovových trubiček (v tibetštině čakpu). V jedné je nasypán barevný písek, a druhou mnich tře plnou trubičku a vibrace dovolí kontrolovat intenzitu výsypu písku na podložku. Čakpu jsou různých velikostí.

Vysypávání mandaly barevnými písky

Obvykle začínají čtyři mniši, kterým pak, jak mandala roste, pomáhají další čtyři. Trvá jim to sedm dnů. Když vysypávají mandalu jen čtyři mniši, trvá jim to až několik týdnů.

Začíná se vždy ve středu. Mniši sedí přímo na mandale, vždy hlavou do středu. Denně recitují mantry a modlitby, vizualizují další čáry či oddíly mandaly, aby tak zůstali naplno soustředěni po celou dobu práce na mandale. Obvykle má každý mnich na starosti jednu čtvrtinu mandaly.

Mniši znají mandalu nazpaměť. Naučili se to v rámci vyučování klášterní školy. Protože mandala funguje jako součást Buddhova učení, čistota motivace mnichů a pevnost jejich soustředění je součástí jejich duchovní práce. Každý detail je kreslen a vysypáván tak, že mnich vidí střed.

Jakmile se začne pracovat na kruzích, mniši pracují ve dvojici a postupují po

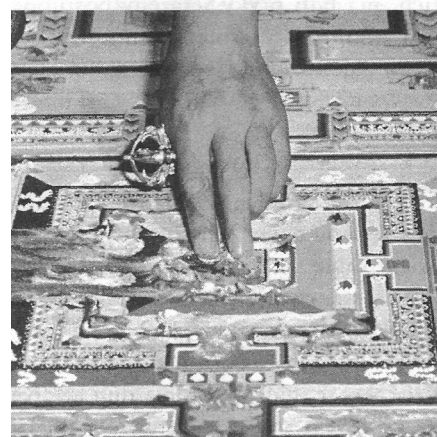
Vstup do mandaly

Během iniciačního rituálu vedoucí mnich postupně, od vnějšího kruhu, vysvětluje významy a symboly jednotlivých částí, teček a linií. Postupuje se směrem do centra, k popisu ústředního božstva Kalačakra a jeho partnerky Višvary.

Obřad zničení mandaly

Dvanáctého dne je písková mandala zničena. Nejprve se všichni pomodlí, vedoucí mnich pak všech 722 božstev ve formě pískových hromádek postupně sebere za recitace Kalačakra mantry a písek je uložen do urny (většími hromádkami mnich prostě projede prstem a vezme jen pár zrněk písku). Zničení mandaly probíhá opačným směrem než její kreslení a vysypávání. Mnich postupuje od vnějších kruhů a ve směru hodinových ručiček. Vedoucí mnich pak křížnými liniemi naruší energii mandaly a proces opakuje v hlavních směrech. Čtyři mniši pak směrem do středu smetou všechny písek na jednu hromadu. Poté je písek umístěn do speciálních uren a odnesen k řece. Mniši si sednou na deku, s urnou mezi sebou, a modlí se. Prosí ochranná božstva vody, aby akceptovala posvátný písek pro spásu všech bytostí. Písek je pak vhozen do vody. Každý zúčastněný trochu písku dostane s radou, že umístěný do základů domu působí jako ochrana.

Zničení mandaly lze vysvětlit jako snahu o nepřipoutání, nesobeckém opuštění věcí. Ceremonie připomíná buddhistický koncept pomíjivosti všeho a neustálé změny. Mniši věří, že zničení mandaly je nejefektivnějším prostředkem jejího uchránění.

Z knihy Barry Bryanta „The Wheel of Time: Sand Mandala” (Harper, San Francisco 1992) připravil V.M.

PhDr. Boris Merhaut, jehož chceme představit jako hosta prvního čísla MANY, je velice zajímavá a mnohotvárná, značně nekonformní bytost. Zatímco starší generace jej a jeho ženu Elišku Merhautovou zná především jako propagátora jógy, mladší jej poznali především jako radikálního ekologa. Ze syntézy obojího lze využít, jaká je asi jeho hlavní specializace: Boris Merhaut je *ekologický šaman*. Když J. Halifaxová říká, že funkcí moderního šamana je přinášet světlo nejen jednotlivcům, ale i Matce Zemi, okamžitě si vzpomenu na Borise Merhauta - psychoterapeuta s hlubokou ekologickou moudrostí.

EKO - ŠAMAN

(CESTA BORISE MERHAUTA)

Učenci se dnes shodují na tom, že buddhismus, šamanismus a ekologie jsou v podivuhodné shodě, pokud jde o přesvědčení o příbuznosti a vzájemné závislosti všeho živého. Podle nich nežije nic samo o sobě a ze sebe, vytrženo ze souvislosti a vztahů k ostatnímu, k jednotlivinám i celku. Zmíněné disciplíny sdílí hluboké přesvědčení, že citění není dáno jen lidským bytostem, ale také zvířatům, stromům, skalám atd. Není pochyby o tom, že takovýto filosofický rámec je nezbytným základem pro soucit se vším stvořeným, pro harmonický vztah k přírodnímu prostředí, kterého se tak nedostává naší planetě na konci 20. století. Zmíněný filosofický rámec a životní postoj je typický právě pro Borise.

Když jsem se na začátku našeho rozhovoru Boris Merhaut zeptal, co vlastně je, jestli buddhista, hinduista, zenista, taoista, křesťan, šaman, jogín, léčitel, filosof, psycholog, psychoterapeut, léčitel či ekolog, odpověděl: „*Vyjádřeno hindsky, jsem ‚zamín ká dás‘ - služebník matky - Země. Jsem hlasatelem všech tradic, což se označuje pojmem ‚philosophia perennis‘ - filosofie věčnosti. Jsem také často pohoršením pro ty, kteří mne poznali a přitom nepoznali.*“

Aby toho nebylo dost, dodejme, že Boris Merhaut, který je činný i jako novinář, publicista a překladatel, „pohoršuje“ i svou znalostí šesti jazyků (angličtina, němčina, francouzština, ruština, španělština, hindština, sanskrť); jako ideologický diverzant (na tom nic nemění ani změna režimu!); jako ekologický disident, propagátor alternativního životního stylu a organického zemědělství, praktik dobrovolné skromnosti. Je známým uctívačem Gáii, matky Země, vodního živlu ve všech podobách, včetně ženských duchů vody - vil.

Je tím vším nejen proto, že ve svém pestrém životě prošel nespočtem rolí a zkušeností, ale protože do sebe dokázal absothovat veškerou moudrost, která byla v jeho dosahu. I když přáním jeho rodičů bylo, aby pokračoval v rodinné tradici (otec a dědeček byli lékaři) a studoval medicínu - Boris byl po válce skutečně dva roky zapsán na lékařské fakultě — vzbouřil se a vybral si jinak: přešel na filosofickou fakultu a začal studovat indologii a religionistiku. Přesto - nebo právě proto - zůstal spojením medicíny a filosofie věrný. Připomeňme jenom Merhautův podíl na vydání legendárního sborníku *Jóga* (s podtitulem *Od staré Indie k dnešku*), známého také jako „žlutá jóga“, jenž se na dlouhá léta — vyšel na počátku normalizace — stal jediným kvalitním zdrojem informací o indické filosofii a jogínské praxi.

Když byl Merhaut po 17 letech práce v Orientálním ústavu ČSAV jako nespolehlivý živel propuštěn, našel si

místo redaktora Zdravotnických novin, ale také místo na indexu osob sledovaných StB. V „přestavbových“ 80. letech začíná svými články přispívat do ekologického bulletinu NIKA. Jako správný šířitel světla pokračoval v překládání nejrůznějších filosofických a duchovních spisů, které šířil v samizdatu. Chalupa manželů Merhautových na Budínku u Dobříše se stala známým centrem osvěty. Budínkem prošla spousta jejich přátel a hostů, kteří prošli sprchou jejich světla a laskavosti. B. Merhaut k tomu říká: „*Občas kolem nás rotuje několik tučtů většinou mladých lidí, kteří přijdou a my je „umejeme“ a, učešeme a oni zase jdou...*“ A dodává: „*Je potřeba, aby se vytvářely pospolitosti, protože buddhistická sangha, to je ten element, který onoho jedince podržel už tenkrát v době dešťů, a nyní, když na nás prší celý rok, je podobného podržení o to víc potřeba.*“

Na otázku, jak se dostal k indologii, Merhaut odpovídá, že připouští vliv dětské četby - Indiánek. (V tom se paradoxně podobá Křištofu Kolombovi, který hledal Indii a objevil indiány a Ameriku; Boris Merhaut objevil Indii, protože hledal Indiány.) V důchodu se B. Merhaut ještě více vrací k indiánským ideálům svého mládí. Jestliže jako dítě chtěl být neohroženým indiánským bojovníkem (a dá se říci, že jím v jistém smyslu celý život byl), stává se ve stáří moudrým a zkušeným bílým indiánským šamanem. Praktikuje metodu Johna Seeda nazvanou eko-dech, jenž je jakousi šamanskou variantou holotropního dýchání. Po revoluci se ještě hlouběji zabývá ekopsychologií a ekofilosofií. Angažuje se v psychoterapii (je členem Světové asociace duševního zdraví) a jako rehabilitovaný novinář bojuje na poli ekologie. Ty, kteří ho znají dobře, nepřekvapuje, že tento velký přítel žen (jejich kamarád a zpovědník, jak o sobě říká), „na stará kolena“ naplno sympatizuje s ekologicky uvědomělým proudem feminismu - ekofeministkami. O to více se prohlubuje jeho skepse k technokratismu a bezbřehému konzumenství.

Do divočiny to měl jako kluk z rodinného domu v Hlubočepích vždycky jen pár kroků. Sbíral v údolí Dalejského potoka (a v Prokopském údolí) ulity šneků, ptačí peří, zkašeněliny, těšil se z brouků a motýlů i housenek. Když se nedávno odstěhoval z Hlubočep (které dávno pohltilo město) k Dobříši, aby byl divočině nablízku, znovu kolem nedalekého rybníka něco sbírá. Tentokrát jsou to odhozené plechovky, láhve a jinou havěť a odváží je na odpad. Přesto, nebo právě proto, zůstal věrný sám sobě. Loni oslavil věčně usměvavý bojovník Boris Merhaut své sedmdesátiny.

Blumfeld S.M.

MANA: Jaký byl ptůběh vaší životní cesty - vaší duchovní biografie? Vzpomínáte si na události či okamžiky, které pro vaše uvědomění znamenaly „bod obratu“? Jakou „iniciaci“ jste prošel? Koho považujete za svého učitele? Kteří autoři na vás měli zásadní vliv?

B. MERHAUT: Od útlého dětství jsem měl pocit, že sem na svět nepatřím, že tu jsem v exilu. Z toho vytrysklo rozhodnutí se už do světa stastí a slasti nevracet. V pravou chvíli pak přišli gumové, z nichž první byl Květoslav

Minařík, kteří mi ukázali strategii úniku z dvojných pout. V oblasti literatury to byli znaleci západní duchovní tradice René Guenon, který se na sklonku života uchýlil v Egyptě do muslimského kláštera, v Británii usedlý Rek Marco Pallis, zasvěcený do tibetských nauk, exkomunikovaný maronita, básník-revolucionář Chalíl Džibrán, Nikos Kazantzakis, američtí transcendentalisté, z Indie Rabíndranáth Thákur, mahátma Gandhí. Sankara.

MANA: V úvodu k „žluté józe“ - psaném v r. 69 - se zmiňujete o působení psychedelických (vědomí rozpínajících) látek. Píšete tam, že mikrodávka LSD dokáže smést představu o „poctivosti věci ze solidní hmoty“ - jinak řečeno, rozbití i ten nejzavrtzelejší materialistický světónázor. Jak jste se Vy dostal k tetapeutickým sezením s LSD?

B. MERHAUT: LSD není halucinogen, tj. původce halucinací, jak nám namlouvá konvenční psychiatrie, nýbrž látka, která odbourává normálně fungující filtry, zamezující vstup do jiných dimenzí reality. Pomáhá nám navíc lip poznávat skutečnost, jež se podobá

mrakodrapu o mnoha patrech. My jsme však napodmiňování užívat jen dvě tři spodní patta. Případá mi legrační, když naši přední státníci požadují soustředit se jen na ekonomické přizemí reality. S psychedelickými látkami jsem se seznámil v bohnickém Výzkumném ústavu psychiatrickém, kde Stanislav Grof měl kontrolní skupinu, složenou z kumštýřů a hrstky zájemců z jiných oborů. Přiznávám se, že jsem měl jako každý probant z LSD strach. Avšak už první sezení přineslo extatické zážitky, z něhož mne tušily dvě postavy v bílých pláštích (Stan a jeho boss), kladoucí nezapně otázky. Protože zábrany byly uvolněny, poslal jsem je do přič. Později u primáře Milana Hausnera v Sadské, kde jsem byl jako psycholog zaměstnan v nadúvazku, se uplatňovala zásada, že každý terapeut - facilitátor, který funguje jako

původce při LSD sezení, musí mít s touto vědomí rozpínající látkou vlastní zkušenost.

MANA: Mohl byste nějakou podobnou vizionářskou zkušenost blíže popsat?

B. MERHAUT: Ve stavu rozšířeného vědomí se mi dostalo takového zrcadlení, kteté bylo pro mne jako bývalého medika a religionistu nejsrozumitelnější. Rozvinutý řád řiolopohybu se mi zjevil jako laboratoř, kde zdánlivá změť skleněných nádob s trubice-mi s různobarevnými rozroky tvořila účelný celek. Laboratoř se proměnila ve vnitřek těla a já se ztotožnil s červenou krvinkou v tepně, která překypovala jásavou radostí, že je součástí koloběhu. Ta tam byla svěrací kazajka ega - osobnosti a jáství. Vytryskla jistota, že každé živé jsoucno, nejen homo sapiens, je nedílnou součástí síťové vespolného ŽIVOTA a že Stvoření, které vzniklo z vůle Třikrát Svatého, je dobté. Stíny houstnou po neuvážených zásazích pyšného člověka do dění přírody. Arogantní člověk, který se pokládá za míru všech věcí, si o sobě myslí, jaký je pašák! Ve skutečnosti však má sklon danou rovnováhu ekosystémů jen ničit...

MANA: Není tato

osvobozující radost dána hlavně tím, že člověk (v tomto stavu) ztrácí kritičnost, nebo jistou podezřavost vůči Stvoření, kteté se nám v normálním stavu nejen jen dokonalé, ale i nedokonalé? Působí nejen radost, ale i strast. Ze se tu jaksi zářkem ocitá na té světlejší straně a zapomíná na stín?

B. MERHAUT: Ptáš se z pozic duality - objekt versus objekt, avšak tam tato hranice padá... Plamen svíčky svítí i páli. Ve světle je pokoj a mít, v pálení je utrpení. Není místa někde vedle. Konzumní člověk, místo aby si svíčkou posvětil, strká prsty do plamene a pak fňuká, že se spálil. Co to znamená vnímat vše jako jednotné nepřetržité kontinuum - pole, jehož jedním polem je naše velectné já, a druhým to, co nazýváme prostředím? Když na podzim jezdím k Svatopolskému rybníku s dvoukolákem, a když

z vypuštěného rybníka posbírám láhve, střepe, odpad z plastu, který tam rekreanti i rybáři zanechávají, nedělám to ani tak z ochranářského hlediska, z nějaké pořádkumilovnosti, nýbtž proto, že jsem rozšířil své vědomí a chápu toto své okolí, mně blízkou a oslovující krajinu - mohl jsi ji vidět v dokumentu Majky Šandové „Myslet jako strom“ - jako své tělo, které prostě chce mít čisté. Chápeš ten rozdíl?

MANA: Rozumím - je to otázka ztotožnění. Nicméně, i když si člověk ve vyšším stavu vědomí uvědomuje, že všechno je dobré, je nutno připustit, že jde „pouze“ o změnu kvality vašeho vědomí nikoli o změnu kvality světa. To, co člověka motivuje ke změně, je právě dojem nedokonalosti světa i člověka.

B. MERHAUT: Stvoření je dobré, ale kromě světla musí být i stíny, den a noc, bílé, i četné. Nemluvil bych o dobru a zlu, nýbrž o plus-pólu a mínus-pólu: obojí je nutné, aby projev stvoření byl vůbec možný.

MANA: Dobře, nicméně člověk, který se z vyššího stavu vědomí dostává zpět na rovinu běžné reality je, myslím, mnohem citlivější k tomuto polování a mnohem více si uvědomuje, co je „plus“ a co je „mínus“. Oč více přitakává, řekněme světlu, o to více odmítá tmu. Poukázat na zlé, to je přece také výraz dualismu.

B. MERHAUT: Tady bych se odvolal na citát z epistol sv. Pavla k Efezským, kde říká „vezměte na sebe celé odění boží, na hlavu přilbicí s pásy, a v tuce mějte meč ducha“. Potom se od tebe ty šípy temnot odrážejí, zlo tě nemůže zasáhnout. Neublíží mi sebezuřivější útoky na mého „zevněho člověka“, osobnost a jáství, protože se s nimi neztotožňuji. Nečiní mi však potíže přiznat, že jsem se mýlil, nebo že se nechovám podle etikety. Takovýto postoj odpůrce štve a vyvádí z míry.

MANA: Otázka střetů s nedokonalým světem lidí, který je třeba směřovat k onomu pozitivnějšímu pólu, ovšem zůstává. Sám často vystupujete radikálně, protože hlubinná ekologie je radikální výzvou ke změně chování. „Angažovanost“ má vždycky podobu boje za něco proti něčemu jinému - pořád se pohybujeme v iluzorním světě duality.

B. MERHAUT: Víš, co znamená křestní jméno Boris? V ruštině je to rozkazovací způsob slova „borot sja“...

MANA: Bouřit se?

B. MERHAUT: Bojovatí. Kéž bych se jmenoval Bohumír, Bohuslav nebo Friedrich - bohatý mítem - tehdy bych měl zcela jiné poslání. Karma mi přisoudila náročnou svad-harmu kšattije — bojovníka proti bezpráví a nespravedlnosti. Tento trpký úděl je snesitelný jen tehdy, jak nás učí Bhagavadgíta, je-li Atdžunovým vozatajem sám Pán, tedy Kršna. A tak, ač bych měl nárok na poklidnou penzi v přírodě, kde bych se měl dívat Pánubohu do oken, a být nejspokojenější, když tam nic nevidím, jsem i dnes jako veterán vyslán do husté řezže, kde sekám a mtzačím různá ega, či propíchnu nějaká ta ega nafouklá jako balón. Pottefeně husy často kejhají, jaký jsem to hulvát.

MANA: Když už jsme u toho boje, vy jste přece během totality působil jako „ideový záškodník“ a šířil nejrůznější samizdaty...

B. MERHAUT: Byl jsem ocejchován jako zvlášť nebezpečný ideologický diverzant. Posílali za mnou provokatéry, pokoušeli se mne získat do kontrarozvědky s nástupní funkcí majota. Prodělal jsem hodiny pohovorů a výsledků za okolností, kdy kamarádi za odmítání spolupráce byli bití jako žito. Já však nedostal jedinou ránu. Jak to vysvětlit? Snad jsem opovázlivě spoléhal na vyšší ochranu či „pancıf spravedlnosti“. Naše víkendová chalupa na Budínku ostře sledovaná, StB získala člověka, který zapisoval čísla vozů, které k nám jezdily. Byly mezi nimi i vozy CD - diplomatického sboru. Tak Budínek léta sloužil jako komunikační centrum pro přátele jógy. V době, kdy nebylo možné dostat se ke xetoxům, lidé přijížděli a opisovali si různé překlady a texty na stroji.

Toto poslání dnes skončilo a já se rád zbavil břemene péče o tuhle nemovitost. Mám tam ovšem hodné nástupce a uživací právo. Už se tam těším, jen co bude tepleji.

S ČÍM SE KDO ZTOTOŽŇUJE, TÍM SE STÁVÁ

MANA: Jak se vlastně z indologa stal hlubinný ekolog?

B. MERHAUT: Raději užívám termín - *transpersonální ekolog*. Byl to vývoj logický a organický. Neznám jinou kulturní oblast než Indii, která by vcítění se do celého kosmu, včetně živých tvotů, učinila součástí etiky širokých lidových mas. Za vzor mi sloužila Gándhího satjagtaha, doslova „uchopení pravdy“, a jeho ahinsa - nenásilí, jež je zbtaní statečných, ne štítem zbabělců. Pro Gándhího byl boj za politickou nezávislost Indie neméně důležitý než boj za duchovní povznesení. Britští politici ho nechápali, pro ně byl polonahý fakír, který si s sebou vodil kozičku, jejímž mlékem se živil. To byla pravá ekologie člověka, ne soubor vědomostí, který se pod tímto titulem přednáší.

MANA: Hovoříte zatím jen o vztahu člověk / člověk.

B. MERHAUT: Otec hlubinné ekologie, norský filosof Atne Naess, byl Freudovou psychoanalýzou zatížen jako transpersonalista Stan Grof. I Naessovi trvalo snad deset let, než se od těchto vlivů oprostil. Jeho analytická filosofie byla na příliš vysoké intelektuální úrovni a teprve styk s kalifornskými praktiky mu umožnil větší srozumitelnost. On a George Sessions se spolu vydali tábořit do Údolí smrti a na poušti zformulovali 8 zásad, které vyjadřují životní názor a postoj hlubinné ekologie.

MANA: Již v roce 69 jste ve „žluté józe“ poukázal na potřebu *syn-tézy* západního a východního myšlení, tj. jejich uvedení do stavu rovnováhy. Máte pocit, že hnutí New Age je realizací této představy?

B. MERHAUT: Jen do jisté míry. New Age je zastřešující tetmín pto pestré spektrum názorů od těch, které jsou v souladu s tradicí, až po různé výstřelky esoteriky a aserivní návody, jak být úspěšný, tj. nikoli ego odbourávající, ale naopak ego posilující. Mnoho z New Age se nepříjemně zkomercializovalo. Na druhé straně křesťané, místo aby v něm hledali spojení proti konsumerismu, se spíše nechávají indoktinovat lidmi jako je „nevěsta Kristova“ Basilea Schlinková, jejíž pamflety si u nás přeložili fundamentalisté typu „Živá voda“. Pokud jde o mne, dopotučuji přistupovat ke všemu, co má nálepku New Age, s jistotou opatrností. Myslím, že k elitě

tohoto hnutí patří především směry jako transpersonální psychologie, ekofeminismus, hlubinná ekologie. Důležitým objevem je např. model spektra vědomí Ken Wilbera. I když, na můj vkus je příliš antropocentrický.

MANA: Vzpomínáte ještě, jak na transpersonální konferenci v Ptáze před třemi lety zateagovaly církevní kruhy?

B. MERHAUT: Jistě. Do Prahy se tehdy sjela intelektuálsko — duchovní elita. Pro naše „duchaborce“ to byla hostina, jakou dosud nezažili. Ovšem reakce nebyly zdaleka jen pozitivní. Například fundamentalisté nejdřív obtěžovali kde koho ve vládě, aby se tady konference nekonala, pak uspořádali demonstraci: zaplnili foyet Obecního domu a seděli na schodišti s biblemi, aby tím stížili účastníkům jejich registraci. Černí šerifové by je byli rádi vyhodili, ale organizační štáb nedovolil, aby došlo k nějakému násilí. Dostal jsem také takový časopis o tom, že New Age je dílem ďábla. Bylo to velmi infantilní.

MANA: Co z New Age považujete za to hotší? Ptám se na to, protože si myslím, že i ty horší stránky New Age — ta banalizace spousty duchovních témat — je pořád lepší, než ten hlavní materialisticko-spotřební proud, který všechno táhne někam „do háje“...

B. MERHAUT: Ano, rozumím a souhlasím. Myslím, že zbytečné je třeba to spoléhání na ty „gadgets“ (pozn. ted. - anglický výraz pro různé pomocné přístroje, doslova „serepetičky“), myslím tím takzvané ty psychotechnologie. I když vybavování alfa — či theta — vln pomocí přístroje je možné, myslím si, proč meditovat s „gadgets“, když to jde i bez nich? (smích). Proč si pořizovat elektrický kattáček, když vystačíme s obyčejným,

nebo když to domorodcům jde stejně dobře s roztrženou modřínovou větvičkou. A pak, všechnen ten „showmanship“ (pozn. red. - šoumenství) se tváří tak smrtelně vážně, že stěží potlačují smích. Také mi vadí živnostenský přístup k duchovnosti.

MANA: Někdo by mohl namítnout, že tibetské mandaly nebo jantry jsou také „gad-

ující vědecký výzkum psychotropních látek), která výzkum psychedelik obnovila. Nedávno byl v ČR její zástupce vyhledat ty, kteří měli oprávnění s LSD ptacovat. Bylo nás asi 30. Primář Hausner má např. unikátní sbírku asi 1500 kreseb, což je světová rarita. Rada kolegů zemřela, jiní jsou v mém věku, pokud vím, nikdo neměl chuť se na 2-3 toky do Kalifornie smluvně vázat.

MANA: S podobnými výzkumy začínal i Stanislav Grof. Jak se díváte na holotropní terapii, kterou nahradil užívání LSD?

B. MERHAUT: Gregory Bateson říkal, že Stan by si zasloužil Nobelovu cenu. V detailech se však mé zkušenosti trochu liší. Podle mne Stan přecenil svou vlastní zkušenost z porodního trauma. On ovšem pracoval s pacienty, především s neurotiky. Mne zaučovala Marie Grofová, Stanova matka, a holotropní dýchání jsme zkoušeli na jogínech, více méně v normě. Stan převzal pojem porodní trauma od Ranka. Kromě toho se Stan podrobil kompletnímu psychoanalytickému výcviku, což je pro duchovní cestu takový handicap, jako zkušenost vstupu do partaje kvůli kariéře, nebo šlápnutí do enóna...

MANA: Chcete naznačit, že na jeho teorii perinatálních matric je i něco zavádějícího?

B. MERHAUT: Ne, to se nedomnívám, protože ji pokládám za nesmírně užitečnou. Ale beze zbytku platí jen pro utětitý druh pacientů. Holotropní dýchání má mnohem širší aplikaci než pro léčení neuróz. Např. hlubinný ekolog John Seed po jednom vrcholném zážitku dále nepokračoval a převzal z holotropní terapie pro sebe to nejpodstatnější. Jeho technika se jmenuje „eko-dech“. Vyzývá ke ztotožnění s určitou formou života. Je to praktické zúžení celého spektra vědomí na poměrně úzký vlnový rozsah, ale úplně stačí třeba pro lidi se vztahem k přírodě. Mohu dát příklad: když se během eko-dechu student anglistiky ztotožnil se stromem, získal tím trvale jiný vztah ke stromům, a už na ně nikdy nebude pohlížet utilitaricky jako na kus dřeva. Tato jediná zkušenost stačila, aby vyzrál k *biocentrismu* a k pochybnosti o účelnosti svěrací kazajky osobnosti a jáství.

MANA: Jaká je souvislost mezi eko-dechem a tradičními šamanskými rituály? Jaká je vlastně souvislost mezi ekologií a extatickým transem?

B. MERHAUT: Eko-dech úzce souvisí s šamanským *rituálem rozvzpomínání*, protože má za cíl ztotožnit se s něčím jiným, než s tímto „vakem potaženým pokožkou“, jak bychom mohli označit naši tělesnost. S eko-dechem je tento ptůlom snadnější. Nevyznali se facilitátor v transpersonální oblasti, může dýchajícího uvést ve zmatek. Vstup do této oblasti může být šok, který totálně nabortává dosavadní svetonázor člověka. Pokud mu někdo novou kosmologii nevysvětlí, má potíže s novou orientací.

MANA: Máte pocit, že se to podobá tomu, kdy se děti hodí do vody a a mají se tam instinktivním plácáním naučit udržet nad vodou? Že tomu chybí dodatečná hlubší interpretace a jakýsi osobní kontakt mezi učitelem a žákem?

B. MERHAUT: Stan Grof své klienty na holotropní dýchání poměrně dlouhými pohovory připravuje, aby se mohli orientovat v různých neznámých sférách reality. I u nás

gets“. Nebo to, že ani Ježíš se nevyhnul jistému „šoumenství“... Někdy je potřeba najít způsob, jak lidi nadchnout pro věc. LSD je také cosi jako „gadget“ a přesto pomohlo tolika lidem otevřít jejich vnitřní „dveře vnímání“, jak to nazývá Aldous Huxley. Někdy se zdá, že každá doba hledá své době adekvátní prostředky. Žijeme v technologické době, proto i prostředky k její transcenci jsou paradoxně i technologické. S tím se asi nic nenadělá. Myslíte, že pozitivní vztah technologie a duchovního poznání je nesmyslný?

B. MERHAUT: Myslím si, že sebekázeň a meditaci nenahradí žádné technické pomůcky. Zcela postačující symbol je „oko pravdy“ - tři soustředné kružnice, čili mandala. Jiná je situace v ekologii, kde přijímám ekologicky šetrnější technologie, solární varičiči vytápění.

MANA: Myslím si, že New Age je možno chápat i jako utětitý dozvuk LSD „boomu“ v 60. letech. Spousta lidí takto zasažených nepřestala hledat způsoby, jak utětit nabyté duchovní zkušenosti zptacovat a využít. Poktačovala v hledání a odrazilo se to v umění, vědě i běžném životě...

B. MERHAUT: Ono to bude pokračovat dál. V Kalifornii byla založena Hofmannova nadace (pozn. red. - Albert Hofmann je vynálezce LSD, který založil nadaci podporu-

by zájemci o holotropní dýchání měli být k němu připuštěni až po splnění přísných podmínek, jaké dříve vyžadovaly různé iniciace. Nejsem sám, kdo má výhady ke Gtofově metodě atestace, na níž aspirující psychoterapeuti do různých zemí dojížděli v příliš vysokém počtu. Praktikování holotropní terapie vyžaduje různé odborné znalosti jako

ne našel dostatek zájmu, takže odjel do Španělska. Norman Duncan je mimochodem člověk, který založil a rozvíjel tzv. Institut transpersonální ekologie. Jezdil po bývalém SSSR na kole a vozil s sebou komputer na solární panel, který ho stál jako bavorák či mercedes. Jsou tu ale třeba Hate Kršnovci v Chotýšanech u Vlašimi s tvrdými regulemi,

B. MERHAUT: Vždycky se počítá s tím, že „solí země“ bude jen ta menšina. Pokud je někdo šťastný, že má vepřo, knedlo, zelo a ten tuplák k tomu, neberme mu to. My jsme si to třeba už mnohokrát prožili, než jsme se toho nabažili.

MANA: Na západě, hlavně v Británii a USA, se hovoří o revivalu pohanství, resp. *novopohanství* - o obnově poutí na posvátná místa přírody, objevování ducha místa, keltských tradic a mýtů, znovusvěcení starodávných svátků. Máte pocit, že i tudy vede cesta?

B. MERHAUT: Ano, ale já se nesmíme ostře stavím proti tomuto výstupu - pohanství, - protože je to zase klacek, kterým mohou mávat fundamentalisté. Já bych spíš řekl, že je to návrat k tomu, co nazývám *philosophia perennis* - filosofie věčnosti, která je od té původní tradice odvozená, a která nepotřebuje příliš mnoho pravidel, protože každý, kdo má probuzené svědomí, ví přesně, jestli něco dělá dobře, nebo jestli něco dělá špatně. Nedělej druhému, co nechceš, aby se dělalo tobě.

MANA: Vás se tetmín „pohanství“ dotkl, jakobych řekl „barbatství“. Pořád se tu výstupu pohan rozumí v jakémsi pejorativním smyslu. On se tenhle výraz původně používal pro jakékoli cizince, kteří se objevili před hradbami Říma - pagani. Dnes se k tomuto označení hlásí na Západě spousta mladých lidí provokativně právě proto, že tolik „pohanů“ muselo shořet na hranicích kvůli tomu, že vyznávali přírodní filosofii. Oni dnes prostě znovu objevují předkřesťanskou tradici, keltské dtuidy atd.

B. MERHAUT: Ono není zas tak moc známo, že když přišlo křesťanství ke Keltům, oni již podstatu oné duchovní cesty znali. Pro ně to nebylo nic cizího. To je ten substrát z doby *matriarchie*, jak se teď moderně přejmenovává matriarchát, z období vlády matriarchátu asi 10 000 až 3 500 let před Kristem, než sem pronikli ti loupežní Indoevropané a nastolili agresivní patriarchát trvajícím dodnes.

MANA: Církev, jak katolická tak protestantská, s obnovou účtů k duchu Přírody dnes sice už mnoho nezmůže, ale dává najevo své znepokojení. Ostatně sv. František - jediný reprezentant ekologického vědomí v dějinách církve - jen o vlas unikl inkvizičnímu ohni. Co si myslíte o vztahu křesťanské teologie a „pohanské“ ekologie?

B. MERHAUT: Svatý František dosud zdaleka není doceněn. Mimochodem, v křesťanské teologii existují dva proudy. Jeden se datuje od sv. Augustina, který sám měl velké sexuální problémy a promítl je i do své teologie. Z jeho pojetí *civitas dei*, čili města božího, se odvozovalo také to, že město je pro křesťany, kdežto venkov je pohanský. Pak existuje druhý proud takzvané *creation theology* - nevím jak to přeložit, aby se to nepletlo s kreacionistami, těmi fundamentalisty, kteří věří v doslovný výklad bible - a toto učení se táhne od dob žalmů ve Statém zákoně, kteté opěvují Boží stvoření, protože je od Boha a to, co je od Boha, je dobré. Svatoaugustinské přesvědčení, že tělo a příroda je ďábel, že příroda není místo setkání člověka s Bohem, nýbtž něco, co odvádí člověka od Boha, to je bohužel ta teologie, která zvířezila. Přesto se celým křesťanstvím už od řeckých církevních otců, ať už to byl Ireneus, Origenes nebo

práci s tělem (Gestalt). Těm se lze naučit, ale žádný diplom nezaručí duchovní zralost. Proto jsou mezi Grofovými vyškolená velké individuální rozdíly. Prokázalo se, že čím větší počet dvojic se terapie účastní, tím intenzivnější je dynamika prožitků, což uzdravení urychluje. Teprve budoucnost ukáže, kolika lidem to opravdu přispělo k duchovnímu zrání.

MANA: Znamená to, že technika eko-dechu a holotropního dýchání je prakticky stejná, jenom cíle jsou odlišné?

B. MERHAUT: Nezapomínejme, že holotropní terapie je pro lidi v tísní, pto pacienti či klienty. Jsou instruováni: buďte otevřeni všem možnostem. Cíle eko-dechu jsou skromnější: ztotožnit se s nějakou jinou fotmou bytí.

MANA: Hlubinná ekologie propaguje cestu ohledů a sebezapření. Jak však tuto cestu udělat stravitelnou pto víc lidí?

B. MERHAUT: Počkejme, jak si povede například italská alternativní komuna Damanhur. Je to skupina mladých lidí na křesťanském, ale nekonfesijním základě, která se žíví otganickým zemědělstvím. K tomu mají různé přidružené výroby a řemesla, vydavatelství, konsultační servis atd. Tihle, na rozdíl ode všech těch neziskových ekologických organizací, z nichž každá jenom natahuje tuku po dotacích, jsou zcela *soběstační*, a v tom vidím ten model, který u nás zavádějí zatím jen cizinci. Byl tu třeba Notman Duncan, který se na bývalé sovětské vojenské základně ve Velké Bystřici u Olomouce pokoušel založit podobnou komunu. Na Hané však

nebo Neohumanistická společnost, která v Městečku na Benešovsku chystá Ekopatku pto mládež. Tohle jsou zárodky komunit, kteté by, jako taková síť, měly pokrýt tuto zemi. Z nich se bude rekrutovat těch budoucích 5 procent, které by vyvolaly známý efekt sté opice...

Určitou naději se mi jeví i třeba taková alternativci jako Rainbow Coalition, kteří utvářejí jakousi paralelní společnost. S jedním z nich, jménem Marc, s poloindiánem z kmene Irokézů, jsem se setkal na pátém Airplánu v Lotyšsku. O nich se také nedá říci, že jsou nějak nepřátelští technologii. Jejich uvědomění je způsobeno tím, že již spotřební hojnost zažili a nenašli v ní uspokojení. Malý český člověk však ještě pořád šilhá po západních automatických pračkách, myčkách, bavorácích...

MANA: Cítíte zklamání z obecného nezájmu o ekologickou problematiku v této zemi?

B. MERHAUT: Můj duchovní učitel říkával, že potřebujeme takovou vládu, ktetou nebude zajímat, když se nás tucet sejde. My dneska takovou vládu máme, ale přesto je ten tlak na indoktrinaci stejné obtížný, jako byl tlak ke konformitě za bolševismu. Opět bych zdůraznil, že žijeme v kali juze, v černém věku, a že nesmíme příliš mnoho očekávat. Mně se to nesmírně osvědčilo. Pokud od lidí nic neočekávám, je milé, když mě pak překvapí příjemně. Když ne, nejsem zklamán.

MANA: Do jaké míry je součástí hlubinné ekologie skepse, pesimismus? Není v tomto ohledu téměř totožná s jistou soucitnou skepsí buddhismu?

později abatyše Hildegarda von Bingen, táhne i ten dtuhý proud. Tato zelená teologie byla v církvi soustavně potlačována, ale dnes se, třeba velkou zásluhou benediktina Mathew Foxe, znovu dostává, pod titulem eko-teologie, ke slovu.

MANA: Zase jeden heretik mezi milionem „pravověrných“...

B. MERHAUT: Jistě jsi viděl kněze v ornátu. Ten ornát znázorňuje, že kněz, který jej nosí, by měl mít spásné obrození. Měl by ho mít minimálně každý biskup. Když tu byl tibetský dalajláma, měl slyšení u všech našich hodnostářů církvi. Přejel všechny očima a potom šel k jedinému z nich a tomu podal tuku. Pak všichni rozmlouvali a on se opět rozloučil s tímhle jediným, který se vši silou bránil tomu dobrému vlivu, který z dalajlámy vychoval, protože jeho pánem je jenom Ježíš. Čili, i ten jediný člověk mezi nimi, který měl toto spásné obrození, má klapky na očích, a všichni ostatní, ať byli té či oné církve, jako by ten ornát nosili vlastně neprávem. Taková je situace. Ani tomu, který by měl mít oči pootevřené, není dáno poznat svatost v člověku jiného náboženství!

MANA: Je možno otevřeně říct, jaká je ještě za takové situace role institucionalizované církve?

B. MERHAUT: Minimálně má ještě roli charitativní pomoci. Měla by se prostřednictvím řádů statat o tu část obyvatelstva, kde ta péče je tak obtížná, že se těžko shání personál. To jest o lidi statě, nebo o ty tužně postižené děti, kde taková služba vyžaduje službu Páně skrze toho člověka a nemůže to být za peníz. Ale kromě toho je nutno říci, že mše, tak jak se zachovala, je úkon magický a k *transsubstanciaci*, k proměně svátosti, skutečně dochází.

MANA: Podobnou charitu teď potřebuje příroda, ale žádná *zelená* cítkev a *zelené údy* bohužel neexistují. Rytířský způsob pomoci se však přírodě pokouší poskytovat různá zelená hnutí jako *Greenpeace*, *Hnutí Duha*, *Děti Země*, *Aninuil S. O. S.* Zdá se mi naprosto absurdní, že nová tajná policie zařadila tyto organizace na seznam extrémistů, kterých je nutno se obávat jako nějakých „ekofašistů“ a „ekoteroristů“.

B. MERHAUT: Když jsem byl v Madridu, pan Goldsmith (pozn. red. - významný vědec, ekolog, respektovaný představitel ekologického hnutí, vydavatel časopisu *The Ecologist*) mi gratuloval, že nám v Jakobovi Patočkovi (pozn. red. - aktivista Hnutí Duha) vytůstá slibný politik. Stejně mě překvapilo, jaké obrovské autoritě se všude na Západě těší *Greenpeace*, kdežto u nás je pokládáno za „lunatic fringe“, za extremistické hnutí. Přitom jsou všude na Západě, vzhledem k tomu, že *Greenpeace* má prostředky na vlastní laboratoře, pokládáni za *služebníky veřejnosti*. Čili, názory pana premiéra, který se chlubí svou ignorancí globálních problémů, mne nepřekvapují. Neznám jiného politika, který by dnes odmítal např. tetmín „trvale udržitelný rozvoj“. On se staví na pozici, ktere v Americe převládaly za období Reganovy vlády, a které politolog J. K. Galbraith ve svém díle *Spokojená společnost* označil jako to, co se neosvědčilo. Je tragedií, že u nás se všechno to, co se v Americe před 15 lety neosvědčilo, musí opakovat.

MANA: Co s tím?

B. MERHAUT: Světová banka přiznává, že je ve světě IOx víc oběživa, než je třeba k nákupu a prodeji potřeb člověka. Znamená to, že devět desetin peněz slouží ke spekulaci a korupci. Na oceánu sociální patologie centrálního řízení a kapitalistické tížní ekonomie bychom měli vytvářet jakési ostrůvky normality.

MANA: - ostrůvky alternativy...

B. MERHAUT: Ano, jakási lokální společenství a pospolitosti, co možná soběstačné, fungující mimo žentour majoritních soustav. Za bolševismu jsme dokázali vytvořit paralelní kontaktultutu. Není pravda, že není třetí cesty, těch cest jsou stovky. Vzorem nám mohou být indická Autoville, skotský Findhorn, italský Damanhur. A tucty eko-vesnic a otganických fátém stoupců tužných ideologií, jejichž společným jmenovatelem je *dobrovolná skromnost*.

MANA: Nakonec bych se zeptal na vaše životní krédo?

B. MERHAUT: Jsem přesvědčen, že každý z nás má přístup do *ráje srdce*, hlubiny bezpečnosti, kde promlouvá hlas vlastního svědomí. Varujme se osmi zel: bezpracně nabytého bohatství, rozkoše bez svědomí,

vědění bez chatakeru, vědy bez pokory, politiky bez zásadovosti, podnikání bez mtavnosti, náboženské víry bez oběti, občanských práv bez zodpovědnosti.

Pokládejme za evidentní a samozřejmé tyto pravdy:

- že Gáia, matka - Země, je jediný vzájemně propojený životodárný systém
- že jsme všichni děti téhož tvůrčího Ducha nekonečného Života
- že naším posláním je nejen koexistovat, nýbrž se navzájem milovat z celého stdece, myslí i duše
- že máme sloužit ostatním tvorům, nejen lidem, ale i mimolidskému stvoření (rostlínám, zvířatům, ptákům, přírodním jsoucům jako řekám, jezětům, hofám, divočině)
- že základní ptávo na život, volnost, důstojnost a sebeuskutečnění je neoddělitelné od naší zodpovědnosti a povinnosti cítit posvátnost veškerého života
- že vlastním příkladem se máme přičiňovat o blaho celé matky - Země a že se k ní máme chovat jako dobře vychované děti, ktere doveudou nejen btát, ale i vděčně vtacet.

(Za Manu s PhDr. Boršem Merhautem v březnu '95 rozmlouval Blumfeld S.M.)

foto Klára Hadererová

SUBLIMINÁLNÍ NAHRÁVKY

Seznámení s nejnovějším fenoménem na poli duševní hygieny – magnetofonovými kazetami s motivačními programy pro transformaci osobnosti.

„Je to nezbytné, tedy to je možné.“ G. A. Borghese 3.

1.

Jedním z nejdůležitějších objevů moderního výzkumu v oblasti vnímání bylo zjištění, že vnímáme daleko víc, než si uvědomujeme. V roce 1957 se v biographech v New Jersey promítaly (tak rychle, že to nikdo nepostřehl) zábleskově obrázky a hesla (Jezte popcorn, pijte Coca-colu!), které pomohly zvýšit ptodej těchto „lahůdek“ o 58%. Subliminální, podptahové vnímání je dnes používáno např. na kazetách, které kromě hudby obsahují (do rytmu a hudby tak zpomaleně nebo zhuštěně) zakódovaná poselství, např. „Jsem štíhlá, jsem hatmonická, jsem dokonalá, jsem štíhlá.“ (nejúspěšnější subliminální kazeta v USA, program pro hubnutí Fotever slim).

Nedávno se začaly používat speciální kazety v samoobsluhách: zákazníci slyší jen tichou příjemnou hudbu nebo zurčení potůčku, a netuší, že jejich podvědomí přijímá myšlenku „Jsem čestný“. Za půl toku se snížil počet drobných krádeží o 37%.

Atleti a sportovci používají subliminální kazety pro relaxaci, lékaři je užívají na operačních sálech nebo na chodbách a v čekárnách nemocnic.

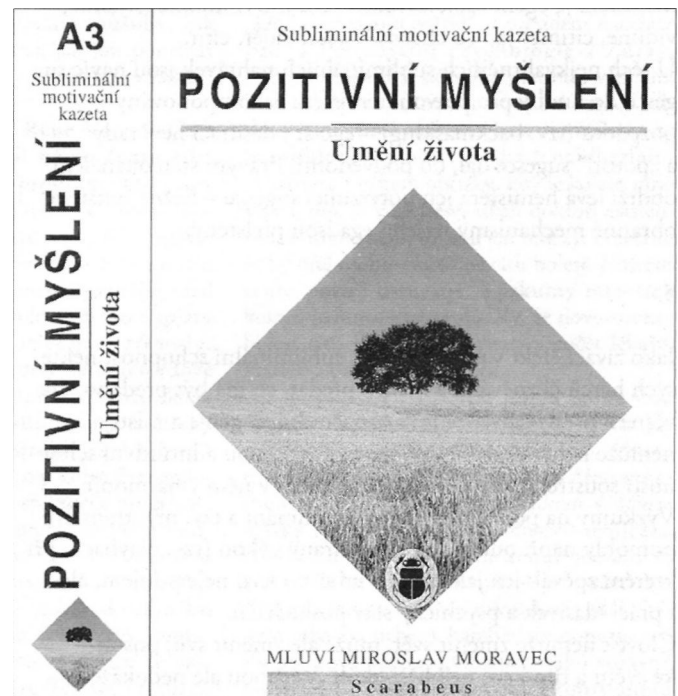
2.

Ukázalo se ale, že kdyby byly příkazy na kazetách negativní, např. „Nejsem tlustá“ nebo „Nekradu“, nefungovalo by to. Poselství musí být pozitivní! Právě na subliminálních nahrávkách se prokázalo, že pto odstranění negativních účinků podvědomých, nechtěných myšlenek a po léta vsugetovávaných představ jsou nejúčinnějším a nejjistějším prostředkem pozitivní sugesce. A ještě rafinovaněji a jinak, vědomě neregistrované pozitivní sugesce. Mysl (levá hemisféra) má stereotypní tendence všechno hodnotit a posuzovat – nepřipustí, aby se pozitivní sugesce dostaly do podvědomí: zcenzuruje vše, co se „jí“ nehodí. Subliminální způsob poslechu – vědomě slyšíme jen hudbu nebo přírodní zvuky – elegantně cenzuruje naše ego obchází. Vlk ucho (ego) se nažtal, ale poselství o harmonii a pozitivní změně v přístupu ke světu (a problému, který chceme řešit) se dostane tam, kam má: do podvědomí.

Podvědomá mysl pracuje jako počítač, v binárním kódu (buď „ano“ nebo „ne“). Takže když můj přítel jedlík pochválí po posledním soustu oběd slovy „Mno, nebylo to špatné...“, je vedle jak ta jedle, stejně jako reklamy na Minoltu, která „nemá chybu“ a všichni, kteří posledních několik dekád „bojovali“ za mír.

Jsmo indoktrinováni jazykovými zvyklostmi a přemírou negativity kolem sebe: jen si spočítejte v novinách a televizních zprávách, kolik mrtvol, katastrof, zemětřesení, nehod a problémů se tam vyskytuje dnes a denně. Jen si vzpomeňte, jak málo je kdokoliv z nás pochválen za něco, co se mu povede, a jak jsme zvyklí kritizovat vždy vše a každého!

Jsmo to, co a jak myslíme. Pozitivní myšlenky, věty a vzpomínky vytvářejí pozitivní tělesné a emoční reakce. Obraz krásné krajiny či zvuk zurčení potůčku vyvolává (i podvědomě, subliminálně) příjemné vzpomínky a také příjemné harmonizující tělesné reakce. Lidská pozornost je výběrová, jsmo si vědomi jen 10% toho, co dokáží vnímat naše smysly.

A pokud se týče běžné otázky běžně vnímajícího a negacemi proškopovaného šourala – „A nedá se to zneužít?“ – je to jako když se po výprasku od dvoumetrového opilce ze sousedství rozhodnete naučit se aikido a násilníkovi to jednou oplatit i s útoky. Čím víc budete trénovat neagresivní asijskou metodu aktivní obrany, která je především tréninkem vlastního sebevědomí, lidské jistoty a vnitřní harmonie a vyrovnanosti, tím méně pak budete mít motivaci se ptát. Zjistíte, že „není cesta k míru, mír je cesta“.

Současné subliminální kazety (zejména díky technologickému pokroku posledních deseti let) fungují v několika rovinách. Za prvé, těsně pod hladinou běžného vnímání hudby (nebo přírodních zvuků), o 3 až 5 dB méně, jsou v nahrávce zrychlené a v několika vrstvách nahrány pozitivní afitmace.

(Mimořádně, to také znemožňuje nekvalitní kopírování z kazety na kazetu: šum takto vzniklý překrývá subliminální sugesci a kazeta pozbývá subliminálního účinku. Proto také jsou subliminální nahrávky v naprosté většině k dostání jen ve formě kazet a na CD). Je naprosto jednoznačně prokázáno, že podvědomě dokáže člověk vnímat nejen vědomě již neslyšitelné, ale i zrychlené nahrané příkazy. Navíc se taková subliminální nahrávka dá smíchat ze tří hlasů, mužského, ženského a dětského, aby si posluchač (žena, muž nebo dítě) mohl „podvědomě“ vybrat.

Za druhé, všechny sugesci jsou pozitivní a vytvořeny speciálním týmem odborníků - fungují.

Za třetí, objev různých funkcí levé a pravé mozkové hemisféry (Roger Sperry za svůj objev publikovaný v roce 1960 dostal o dvanáct let později Nobelovu cenu) je u subliminálních nahrávek využit tak, že levý stereokanal dodává sugesci pro pravou mozkovou hemisféru. Zatímco naprostá většina nás, ptaváků a evropsky, západně vychovaných a vzdělaných lidí vnímá svět převážně levou mozkovou hemisférou, ve kteté, zjednodušeně řečeno, sídlí jazyk, logika a linearita, více intuitivnější, fantasknější, snovější a podvědomější pravá mozková hemisféra je egem zablokována. Vědomě vnímáme (slyšíme, vidíme, cítíme) jen co chceme slyšet, vidět, cítit.

U těch nejkvalitnějších subliminálních nahrávek jsou navíc sugesci do hudby pro pravou hemisféru zakomponovány pozpátku (tzv. backmasking) - ego si s dešifrací neví rady a „pouští“ sugesci dál, do podvědomí. Pravým stereokanalem obdrží levá hemisféra jen potvzující sugesci - běžně spustěné obtanné mechanismy našeho ega jsou přelstěny.

5.

Jako zivací efekt v plné čekárně, subliminální schopnost některých herců či zpěváků a malířů předat, co má být předáno, tak větně a přesvědčivě, že jsou označováni za génie a mistry, nemůže nebýt podvědomě spjata s vrozenou a intuitivní schopností soustředit se na téma, být s ním a v něm v harmonii.

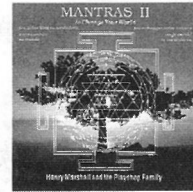
Výzkumy na poli subliminálního vnímání a rzv. myotransferu pomohly např. odhalit, že předstíraný výkon (tzv. playback, při kterém zpěvák jen jakoby otevírá ústa) kazí nejen dojem, ale i ptáci hlasivek a psychický stav posluchačů.

Člověk nemůže změnit svět, může ale změnit svůj postoj ke světu a tím i své nejbližší okolí. Většinou ale nedokáže radikálně změnit své celoživotní zvyky (myšlení) a tak obvyklá novoroční předsevzetí nemají dlouhého trvání. Úmysl je dobrý, ale jen „povrchový“, v rozporu s tím, co je naprogramováno v podvědomých vrstvách našeho mozku. Nyní ale máme dokonalého pomocníka: subliminální nahrávky. Každý z nás může změnit znaménko svého přístupu ke světu kolem sebe a opravdu se změnit. (Mimořádně, muž který sázel stromy, Helsing Boufier, dokázal sám změnit podnebí a tvář pouště, která byla ještě počátkem století na jihu Francie).

SCARABEUS s.r.o. hudební a knižní vydavatelství vám nabízí 12 unikátních alb světoznámých autorů New Age Music

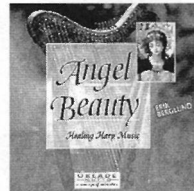
Music for Beauty
G. E. Evans

Mantras
Henry Marshall

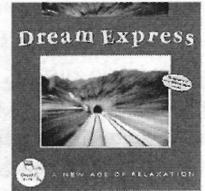
Angel Love
Aeolia

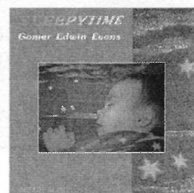
Angel Beauty
Erik Berglund

Silver Wings
Mike Rowland

Dream Express

Sleepytime
G. E. Evans

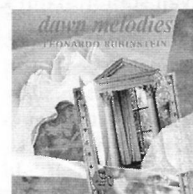
Friends of the
Rainforest
G. E. Evans

Together
Simon Cooper

Leo
Med Goodall

Dawn Melodies
L. Rubinstein

Coral Sand
Med Goodall

Od nepaměti používali lidé na celém světě hudbu k uklidnění, uvolnění, k různým rituálům a ceremoniím. Z tohoto hlediska je „new age music“ hudbou nového věku, pokusem o návrat ke kořenům, k víře v moc a sílu působení zvuku na člověka. Pro mnohé současné posluchače představuje tato hudba explozi lidské zvidavosti a tvořivosti, odkrývá potenciály člověka. Pro mnohé další je to hudba sdíleného pocitu změny vědomí. Jak pomalu končí dvacáté století, je tato hudba stále více a více populárnější. Posluchači v ní nacházejí magické tóny a zvuky, fascinující hudební škály a nekonečné možnosti pro svoji imaginaci.

I vy si můžete přímo na sobě vyzkoušet blahodárné účinky této hudby.

**Scarabeus s.r.o., Sobolákova 19, Praha 4 - Kunratice
PSC 148 00, tel. 644 63 88**

Téma

Hudba

připravil Vlastimil Marek

HUDBA JE EROTICKÁ... Tajemné knihy lásky (Kámásutra) a esoterické hudební teorie ztrácejí svou přitažlivost, když jsou lehce dostupné všem.

Cornelius Cardew

Rozčlenili jsme oktávu na dvanáct stejných intervalů, poněvadž jsme si museli nějak vypomoci, a upravili nástroje (hlavně klávesové nástroje měly důkladný vliv na náš sluch), takže nejsme schopni slyšet jinak než – nečistě.

Ferruccio Busoni

Pokud chápeme věčnost nikoli jako nekonečné časové trvání, ale jako bezčasovost, pak věčně žije ten, kdo žije v přítomnosti.

L. Wittgenstein

Rutina mění chrám umění v továrnu. Ničí tvorbu. Neboť tvořit znamená budovat z ničeho.

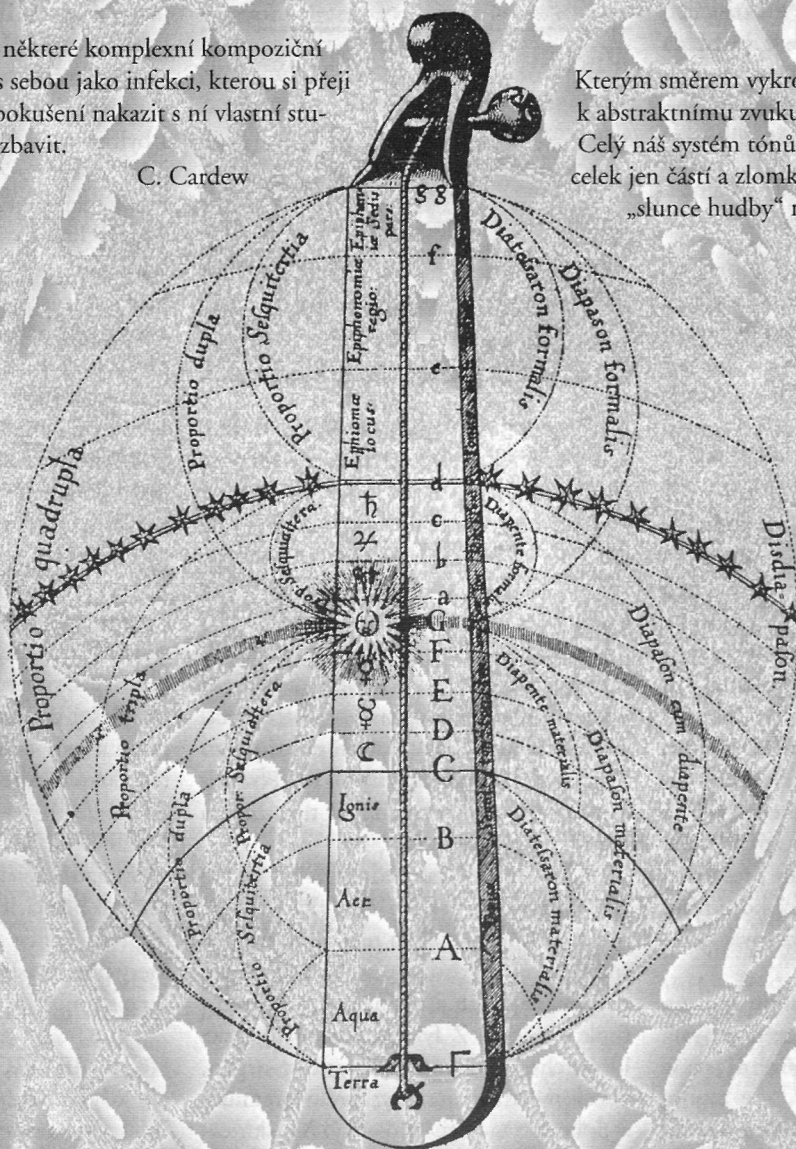
Ferruccio Busoni

Díky škole jsem si osvojil některé komplexní kompoziční techniky a nosím je stále s sebou jako infekci, kterou si přeji vyléčit. Občas se dostaví pokušení nakazit s ní vlastní studenty a tím se jí konečně zbavit.

C. Cardew

Kterým směrem vykročíme? Myslím, že zamíříme k abstraktnímu zvuku, k tónové neohraničenosti. Celý náš systém tónů, stupnic a tónin je jako celek jen částí a zlomkem rozloženého paprsku „slunce hudby“ na obloze „věčné harmonie“.

Ferruccio Busoni

Léčení zvukem
Esoterické zvuky
Hlasy mnichů ve 20. století

O tichu a hudbě
Bioakustika
Zvuková meditace

Léčení zvukem

Náš zrak je dnes zaměřen. Už nevidíme budoucnost. Musíme se naučit posuzovat společnost spíše sluchem.
Jaques Attali

Umění naslouchat, tvrdí francouzský ušní specialista, psycholog a tetapeut Dr. Alfred A. Tomatis, není nic menšího než brána k „božskému“. Zatím o tom ví jen málokdo.

Proč má hudba a zpěv takový efekt na kvalitu života člověka?

Není přece náhoda, že si lidé celá tisíciletí zpívají a že považují některé písně za „posvátné“. Mohlo by se říci, že „posvátné“ jsou subjektivně jen pto toho kterého zpěváka, ale vědci zjistili značné neurofyziologické efekty.

V UCHU JE NĚCO,

co dokáže člověka vzrušit, „probudit“. Moderní výzkumy potvrdily, že existují přinejmenším dva základní druhy zvuků: zvuky, které „vybíjejí“, oslabují, unavují posluchače, a zvuky které „nabíjejí“, dodávají energii, rovnováhu, přispívají zdraví. V posledních dvaceti letech se vědecky potvrdilo, že mozek musí být neustále aktivován senzory podněty. Jedna skupina vědců dokonce prokázala nejmenší nutný počet takovýchto smyslových podnětů — je to nejméně 3 milióny podnětů každou vteřinu, nejméně po čtyři a půl hodiny denně.

Před několika lety jmenovali v jednom klášteře ve Francii nového opata, mladého muže, který změnil dosavadní denní řád života mnichů. Benediktýni do té doby až 6 hodin denně zpívali, ale mladému opatovi se podařilo přesvědčit ostatní, že zpěv nemá žádný konkrétní užitek a že by ten čas mohli věnovat něčemu důležitějšímu.

Ve skutečnosti se mniši tímhle zpěvem „nabíjeli“, jenže oni si to neuvědomovali: bez zpívání začali být všichni stále unavenější.

Když už to vypadalo téměř na epidemii únavy, sešli se na celoklásterní poradě a přemýšleli, co dělat. Pohledem na rozvrh dne zjistili, že na rozdíl od obyčejných lidí málo spí. A tak začali chodit spát dříve a vstávali později. Každý to ale známe, když spíme déle než je zdrávo, jsme ještě unavenější. Přesně tohle se

stalo i našim mnichům - byli ještě unavenější. Zvali různé lékaře, výživáře a jiné specialisty, ale nic nepomáhalo.

DOKTOR TOMATIS,

ušní specialista, našel 70 z 90ti mnichů kláštera bezmocně ležet ve svých celách. Během následujících měsíců je všechny vyšetřil, nainstaloval své přístroje, okamžitě obnovil pravidelné zpívání a za půl roku byli všichni zdraví, schopni celé dny tvrdě pracovat při několika hodinách spánku.

Sluchové ústrojí člověka je stále nedoceňováno a stále o něm ještě nevíme spoustu věcí. Každý si myslí, že slyší dobře, ale ve skutečnosti je sluch využíván nejméně ze všech ostatních smyslů. Ani netušíme, co všechno nám tak uniká.

Dr. Tomatis je vyléčil zvukem. Víme, jaké zvuky člověku pomáhají a máme již také technologii, jak lidi zvukem „nabít“. Možná si to většina lidí neuvědomuje, ale meditace či modlitba je také velmi těžká „práce“. Zkuste si někdy kleknout a půl hodiny se modlit, nebo meditovat, a hned zjistíte, jaká spousta myšlenek vás začne napadat a rušit vaše soustředění a jak mnoho energie budete potřebovat, abyste to všechno dokázali eliminovat. V případě těchto benediktýnů dr. Tomatis mnichy úspěšně revitalizoval tím, že jim vrátil zvukové stimuly.

Není to ale zase tak jednoduché, jak to zní. Sluchové ústrojí člověka je stále nedoceňováno a stále o něm ještě nevíme spoustu věcí. Existuje několik základních přetrvávajících úrovní nepochopení funkce sluchu. Z fyziologického hlediska lidé ucho považují za smyslový orgán, podobný ostatním smyslovým orgánům a dokonce za méně důležitý. Ve skutečnosti je sluch nejsložitějším a nejdůležitějším lidským smyslem. Za druhé, každý si myslí, že slyší dobře, ale ve skutečnosti je sluch využíván nejméně ze všech ostatních smyslů. Ani netušíme, co všechno nám tak uniká.

JSME STVOŘENI PRO NASLOUCHÁNÍ

Žijeme díky slyšení a slyšení je náš život. Jenže jsme na to jaksi zapomněli, jako ryby zapomněly, že žijí ve vodě. A tak jako ryby musíme „vodu“ opustit, abychom si to byli schopni uvědomit.

Ucho je (kromě úrovně estetické a duchovní, kterými se teď zabýváme nebudeme) vědecký problém nejvyššího řádu. Mnohé jeho funkce jsme dosud zcela ignorovali. Víme např. o funkci ucha jako orgánu rovnováhy, ale nezamýšleli jsme se nad dalšími úrovněmi této funkce. Naši předkové, kteří měli méně technologií, ale o to více času a schopnosti soustředění, chápali funkci ucha lépe a byli si více vědomi toho, jak na člověka působí zvuk. Zjistili, že např. určité zvuky mají souvislost s určitými pozicemi a gesty lidského těla. Staří Indové znali jógu zvuku a tzv. mantra jógu. Aby zvuková část mantry fungovala, museli adepti přesně dodržovat i určité tělesné pozice. To také vysvětluje, proč si v dnešní době řada lidí mantrou spíše škodí než pomáhá - nevědí nic o existenci a důležitosti tělesných pozic.

Naši předkové věděli, že při určitých pozicích je lidské tělo schopno víc a rozsáhleji „slyšet“ a vnímat tak své okolí. Subjekt se světa dotýká zároveň vně i zevnitř — a tím lépe poznává svět i sebe sama. Za druhé, lépe „drží rovnováhu“, lépe se orientuje vertikálně. A to je obzvláště důležité pto kvalitu mozkové práce a tedy i kvalitu řeči. Není-li pozice těla dokonalá, je obtížné dospět k (lidské) dokonalosti.

Všimněte si, že když posloucháte hudbu, například klasickou, zaujímáte intuitivně určitou pozici. Hlava je ttošku vychýlena dopředu, právě tak jako sochy Buddyho, který přece naslouchá „zvuku Vesmíru“. A co s tím má společného ucho?

UCHO JE ORGÁN ROVNOVÁHY,

ale když řekneme rovnováha, myslíme daleko víc než jen fyzickou schopnost stát rovně. Myslíme tím také tělesné napětí, ale také tělesné postoje, gesta, neverbální řeč těla. Vestibulární funkce ucha se také vyvíjí nejdříve.

Další funkcí ucha je ta, o které se domníváme, že ji známe: analýza a dekodování zvuků z vnějšího prostředí. Tímto

jsme ale eliminovali všechny zvuky těla, a obzvláště vztah ucha a vlastního hlasu, kterému dr. Tomatis říká audiovokální kontrola.

Třetí funkcí ucha je ta, o které vyprávěl příběh mnichů. Lékaři tuhle funkci zcela ignorují, ale zoologové ji dobře znají u mnoha živočichů, a zvláště u ryb. Ucho, orgán registrující vibrace, slouží k nabíjení organismu elektrickým potenciálem. Jen díky uším dokážeme „nabíjet“ svou mozkovou baterii. Samozřejmě se nejedná jen o elektřinu. Veškeré modifikace tělesných metabolismů jsou překládány do jazyka elektřiny — tak to alespoň zatím vidíme. Vnitřní mechanismus toho, čemu říkáme neuronové pole, je řízen, nabíjen a ovládán vnějšími podněty, stimuly. Tyto podněty přicházejí kůží, klouby, svaly a tisíce jinými cestami z vnějšího prostředí. Ale je to ucho, které tento „potenciál“ převádí a tlumočí mozku. To nás opravňuje k tvzení, že kůže těla je jen prodlouženým uchem a ne naopak.

Pozice kloubů, tělesných částí, postoj těla, všechno, co používáme v boji se zemskou tíží, je nějak spjato s ušním labirintem. Je to labyrint vestibulárního aparátu v uchu, který to všechno kontroluje a udržuje v rovnováze. Tomuto mechanismu vděčíme, podle tvrzení některých současných vědců, za 60 % své mozkové energie. Připočteme-li k tomu energii získanou z akustické energie vnějších zvuků, můžeme předpokládat, že až 90 % elektrického potenciálu získáváme díky uším.

NAŠI PŘEDKOVÉ TO VĚDĚLI.

Měli i vypracované techniky, např. v józe, nebo zenovém buddhismu či tibetském lamaismu. Je však zajímavé, že posvátný zpěv z oblastí vyšších nadmořských výšek obsahuje víc nižších frekvencí. Vysoké frekvence (nad 800 Hz) jsou tam také, ale nad základními tóny, které jsou vždy velmi hluboké. Je to způsobeno atmosférickým tlakem: ve vyšších nadmořských výškách je obtížnější udržet vysokofrekvenční tón, bohatý na harmonické frekvence, aniž by zpěvák sklouzl do falzeta (např. jódlování v Tyrolích aj.). Tibeťané tak vlastně mění polohu hrtanu a hlasivek, aby produkovali co nejnižší základní tón svého zpěvu, na jehož kontrole pak závisí i kvalita dalších harmonických tónů.

Jaký druh zvuků tedy lidi „nabíjí“? Pro všechny lidi bez výjimky je to nahrávka matčina hlasu. Dr. Tomatis pak zvuky různě filtruje, aby simuloval jakoby nitroděložní poslech. Nabíjí ale také

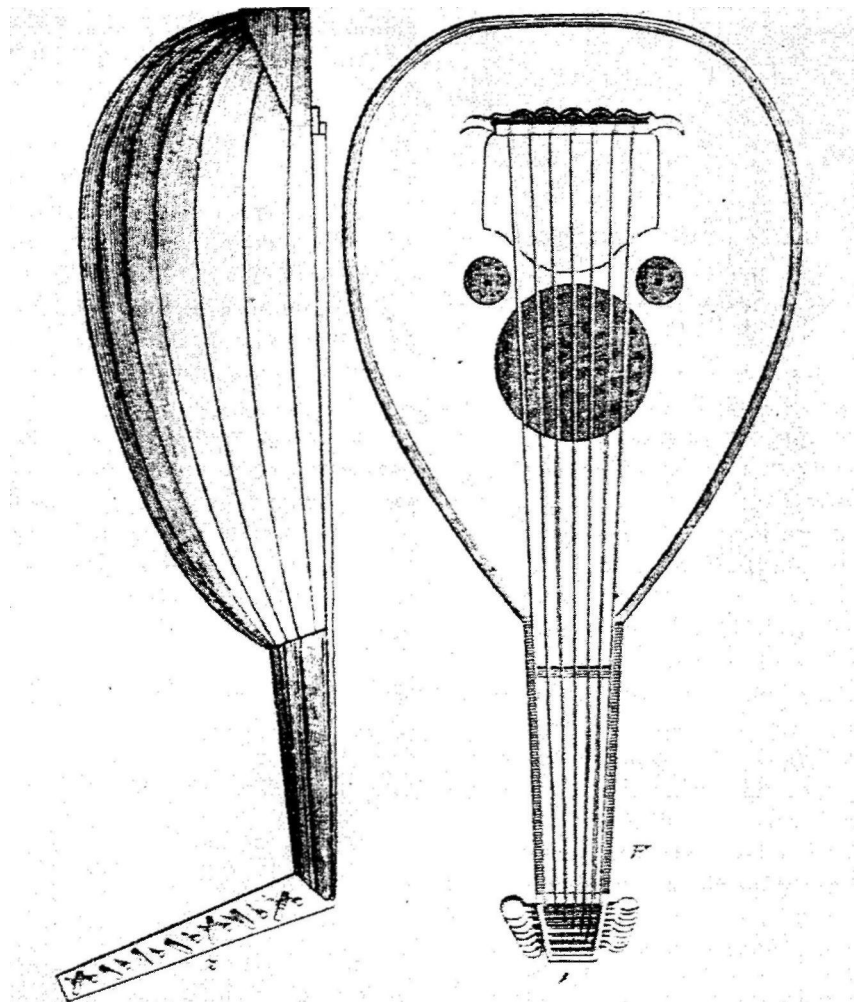
hudba, ale zde záleží na druhu a kvalitě hudby. V současné době je nejúspěšnější, kromě tradičně efektivního Mozarra,

GREGORIÁNSKÝ CHORÁL

(Canto Gregoriano, nahrávka z opatství Salinas, zvláště ranní a půlnoční Vánoční mše). Když zkoumáte gregoriánský chorál pomocí osciloskopu, zjistíte, že všechny tóny se pohybují v oblasti, která uchu dodává energii. Ani jediný tón nevyboč-

Určitě se vám také stalo, že jste „ztratili nit“ toho, co vám někdo povídal, přestože vás to vlastně docela zajímalo. Bylo to možná proto, že jeho hlas neměl dost „barvy“, byl vybitý. Místo aby vás nabíjel, užíval vaší energie. Z tohoto hlediska je zvuk zpěvu gregoriánského chorálu dokonalou energetizující potravou.

Ještě jeden zajímavý detail - ty kláštery, které byly zrušeny, jsou přesně ty, ve kterých se přestalo zpívat.

je. Gregoriánský zpěv obsahuje všechny frekvence hlasového spektra, od 70 Hz až k 9 000 Hz, ale s odlišnými „obalovými“ a doprovodnými frekvencemi než u normální řeči. Dochází např. k zesílení hlasu až o 18 dB v průběhu jedné oktávy, zvláště pak u frekvencí odpovídajících zvýšenému lidskému hlasu při řeči, mezi 2 až 4 000 Hz. To jsou frekvence, které dodávají hlasu charakteristickou barvu. Má-li váš hlas dobrou „barvu“, je-li bohatý na harmonické tóny (overtones), nabíjíte se vždy, když hlas používáte a samozřejmě to navíc pomáhá těm, kteří vás poslouchají.

Druhou důležitou věcí gregoriánského chorálu je to, že v něm chybí tempo, má jen svůj vnitřní rytmus. Když třeba posloucháte mnicha, který zpívá Aleluja, máte dojem, že se snad nikdy nenadechne. Jedná se o jakýsi velmi účinný až jógický cvik velmi úsporného dýchání, který vyžaduje absolutní uvolněnost a klid toho, kdo zpívá a dýchá. Funguje to pak ovšem i opačně, navodíte-li hluboké a klidné dýchání, navodíte i duchovní a emoční klid a mír.

Další zajímavostí na gregoriánském chorálu, řekněme na zpěvu Aleluja, jsou zakončení po dlouhých drženích tónech.

Když budete poslouchat pozorně, všimnete si, že vnitřní rytmus těchto zakončení je podoben tepu srdce. Jinými slovy, člověk přijde do kostela, znaven a se všemi svými životními problémy, vy ho ale pomocí hudby a zpěvu uvolníte. Pomocí velmi účinného dechového

Stavitelé gotických katedrál konstruovali žebroví a klenby svých staveb tak, aby zesilovaly a vytvářely mnohonásobný a pro lidské tělo a duši tak příznivý efekt vysokých frekvencí zpěvu a hudby. Zpěvem gregoriánského chorálu ovlivníme šedou kůru mozkovou a onu opici v nás zvládneme, místo abychom dělali co chce ona.

cvičení mu upravíte a zklidníte tep srdce: začne se postupně cítit lépe a lépe.

Není náhodné, že gregoriánský chorál se donedávna zpíval výhradně v latině. Ve francouzštině s jejími členy a nosovkami to už tak nevyzní, ale například v jazyce bantu zní také velice dobře.

Aby se mladý mnich naučil dobře zpívat gregoriánský chorál, trvá to nejméně tři, čtyři roky. Askeze je ale mnohem víc než ostříhaná hlava nebo víra v srdci. Člověk musí změnit také své dosavadní, celoživotní zvyky. A přesně o totéž jde v případě Elektronického Ucha, terapie Dr. Tomatis - změnit způsob, jakým jsme si zvykli poslouchat. Podařilo se mu mnichy připtavit na sborový zpěv za dva až tři měsíce. Pomocí přístrojů změnil způsob, jakým doposud poslouchali.

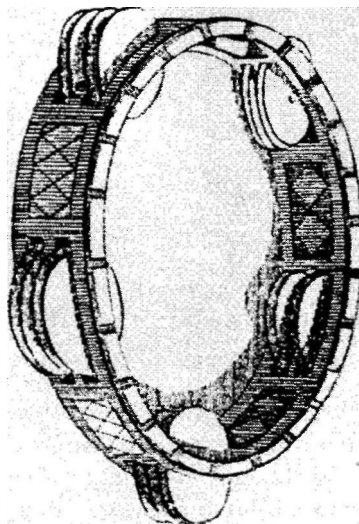
ELEKTRONICKÉ UCHO

Dr. Tomatis je přístroj, do kterého člověk hovoří a jedním kanálem slyší svůj hlas ve sluchátkách tak, jak se slyší obvykle. Druhý kanál ale zvuky filtruje s preferencí na vysoké kmitočty. S oběma zapojenými a vnímanými kanály pak člověk slyší asi tak, jako gregoriánským chorálem vytrénovaný mnich. Přepojováním jednotlivých kanálů pak člověk kontroluje, vědomě či nevědomě, frekvenci a intenzitu svého hlasu. To je ale zároveň velmi efektivním cvičením pro svaly ve středním uchu - je to jakýsi ušní aerobik. Mnich je vlastně dobře trénovaný atletem v oblasti svalů středního ucha - umí je posilovat a dobře je ovládat.

Mezi tím, co člověk slyší a jak hovoří nebo zpívá je velmi přímý vztah. Ústa reagují prakticky okamžitě, protože existují ve stejném neuotologickém poli jako uši. Otevrou-li se uši, otevrou se okamžitě i ústa. Cvičením slyšení se vyprovokuje zlepšená práce hlasivek, hrtanu, to zpětně stimuluje vnitřní ucho a tedy mozek. Lidé se učí slyšet tak, jak slyší plod v děloze. Tento „neslyšitelný“ zvuk je ovšem také cílem snah rádzajogínů.

Vezměme například tibetské óm. Když zazpívá naprostá většina Evropanů óm, je z toho plochý, prázdný zvuk bez barvy a energie. Je to zvuk vycházející jen z oblasti krku a nejen že nás nikam nedovede, navíc nás oslabuje.

Podobně slyšíme-li zvuk tamtamů - rytmické zvuky tamtamů nás mají uvést do jiného stavu vědomí - ztratíme pocit těla. Zvuky o nízkých frekvencích spolu s rychlým rytmickým pohybem (a přehnaně rychlými otřesy endolymfatické tekutiny ve vestibulárním aparátu) člověka uvedou do hypnotického stavu tranzu. Zvukům bubnu málokdo odolá. Jsme ottoky šamana, který si s námi, pomocí bubnu, dělá co chce. Můžeme být unavení, vyčerpaní, ale za zvuků vojenského bubnu a pochodu vyrazíme jako jeden muž. Vysoké frekvence zvuků trumpet nebo dud pak dodají energii celému regimentu vojáků.

ZPĚV,

posvátný zpěv, je jakýmsi probuzením vědomí. Když to velmi zjednoduším - hypnotické efekty nízkých frekvencí působí na primitivnější části mozku. Zpěvem gregoriánského chorálu ovlivníme šedou kůru mozkovou a onu opici

v nás zvládneme, místo abychom dělali co chce ona.

Navíc tu hraje důležitou roli i kolektivní vyladění (mniši by měli být co nejrychleji „na stejné vlně“), prostor ve kterém se zpívá (a klášterní prostory jsou z tohoto hlediska ideálním sonickým prostředím), ale i pravidelná doba. Zdi kláštera jsou pak provibrovávány pozitivními frekvencemi. Tajemství techniky stavby kostelů a chiámů je podmíněno jedním účelem - zesilovat vysoké frekvence, poskytnout pocit dalšího centra všehomíra někde nad hlavou člověka. Existuje jedna velmi zajímavá studie kanadského skladatele R. Munitaye Schafeta „Tuning the World“, která tvrdí, že stavitelé gotických katedrál konstruovali žebroví a klenby svých staveb tak, aby zesilovaly a vytvářely mnohonásobný a pro lidské tělo a duši tak příznivý efekt vysokých frekvencí zpěvu a hudby.

Když člověk zpívá nebo mluví, produkuje zvuk nejen svými ústy a tělem, ale zní i v kostech. Tak jako zdi kostelů, i kosti našeho těla jsou provibrovávány zvuky, které produkujeme, nebo na které reagujeme.

Mnich, který nezpívá, nebo člověk, který špatně slyší, má velké potíže pochopit, o co tu vlastně jde. Je „hudbou“ obvykle unaven. Proto se vyskytují lidé, kteří tvrdí, že gregoriánský chorál je „smutný“. Dr. Tomatis uvádí, že má to štěstí a žije mezi zvuky neustále. Je posedlý prací, spí jen asi čtyři hodiny denně, velmi brzy chodí spát a velmi brzy vstává, obvykle jde spát v devět večer a o půlnoci se probouzí a do pěti rána pracuje. Při práci si pouští, jak jen může, ne moc nahlas, gregoriánský chorál.

Blahodárné účinky gregoriánského chorálu objevil, když mu bylo 25 let. Objevil, že jiní lidé to neposlouchají. Bud měli něco proti náboženství, nebo mším, takže kdykoliv zaslechli gregoriánský chorál, hned žádali, aby to vypnul. Bohužel i církev sama přestala zpívat.

Dr. Tomatis tvrdí, že HUDBA NÁM POMÁHÁ

spojit všechny úrovně, ve kterých se pohybují naše životy. V biologii tomu říkáme Život, v oblasti citů Lásky, v psychologii Vědomí a teologové tomu říkají Bůh. Když dobře a jasně hovoříme, hovoří a zpívá skrze nás Vesmír, Bůh. Staří Indové věděli, co to je umění naslouchat - říkali, že to je stadium moudrosti. Asketové se učili naslouchat nejen sobě a lidem či přírodě, ale celému Vesmíru.

Esoterické zvuky

Jeff Chitouras

Všechno to jsou vibrace, bylo slyšet koncem 60. let. Vibrace (zvuku a barev) dnes léčí.

Zvuky a barvy se používaly v mnohých mysterijních, náboženských, prorockých, mystických školách pro účely osobní přeměny, transcendence a léčení. Jaké jsou esoterické možnosti využití zvuku a ovlivnění duše a těla člověka?

Všechno vibruje

Z praktických důvodů jsem vybral tři oblasti: subatomovou fyziku hmoty, otázky rezonance a synchronizaci.

Středoškolská fyzika učí, že veškerá hmota, ať je to papír tohoto časopisu, nebo látka vaší košile, nebo vaše kůže, krev či kosti, je složena z atomů, zkombinovaných do miliard forem světa, který kolem sebe vidíme. Jeden atom, dejme tomu atom vodíku, se skládá z jádra a obíhajícího elektronu. Rozdíl mezi atomy různých prvků je v odlišném počtu protonů a neutronů v jádře a v počtu obíhajících elektronů. V základu je ale všechno, co vytváří náš svět, v pohybu. Rozdíl mezi kovem auta a betonem domu či svaly vašeho těla je jen v počtu a pozicích těchto částic. Jinými slovy, všechno na světě je ze stejných částic, které se neustále pohybují.

Kdybychom mohli pozorovat svět atomů, zjistili bychom, že neexistuje nic pevného. Všechno je energie, pohyb, a chcete-li – vibrace. Einsteinova nejpolupárnější rovnice říká $E = mc^2$. Hmota a energie jsou zaměnitelné. Hmota je zahuštěná energie, která se našim smyslům jeví jako něco pevného.

Jiný způsob pochopení univerzality vibrační vede k elektromagnetickému spektru. Od slyšitelných zvuků, přes barvy, rádiové vlny, televizní signál a Roentgenovy paprsky až po gama záření, to vše jsou elektromagnetická pole, která se liší jen frekvencí, jakou vibrují. Jestliže vzduch vibruje v rozmezí 20 až 20 000 kmitů za vteřinu, naše uši to zaznamenají jako zvuk. Vibrují-li fotonové částice nějakých 50 oktáv výše, naše oči to zaznamenávají jako světlo a barvy. Přesněji řečeno, slyšitelné zvuky nejsou součástí elektromagnetického pole, protože naše uši nezaznamenávají vibrace elektromagnetického pole, ale vibrace vzduchu. Nicméně zvuk a barvy jsou vibrační povahy.

Rezonance je frekvence, na kterou objekt přirozeně vibruje. Možná jste zažili zpěváka, který svým hlasem rozbije skleničku. Molekuly skla se tak rozvibrují, že překonají energii, která

atomy skla drží při sobě a sklo se roztříští. Jiným příkladem je rozbití hradeb Jericha troubami Izraelitů. Zvuku tedy lze využít jak k rozbití hmoty, tak k léčení.

Každá buňka, každá kost, každý orgán vašeho těla má svou rezonanční frekvenci. Je-li zdravý, každý orgán tedy „zpívá“ určitým tónem.

Synchronizace nastane, když se různé tělesné rytmy (srdeční tep, dech, oběh krve, mozkové vlny) sladí a začnou vibrovat ve stejném tempu. Ve fyzice je znám pojem interference nebo zřazování: když se dva příbuzné rytmy setkají, zamknou se do sebe. Teorie tvrdí, že příroda má tendenci ušetřit a vibrace obou zřazovaných systémů je energeticky méně náročná než různé vibrace těchto dvou systémů.

Představte si skupinu mnichů, kteří zpívají gregoriánský chorál. Tělo každého mnicha je vysoce organizovaný vzorec vibrujících energií. Během zpěvu se mniši postupně vyladují, takže nakonec všichni „rezonují“ stejně. Synchronizace způsobí, že zpívají „jako jeden muž“.

Současná fyzika (v rámci kvantové teorie a teorie relativity) naznačuje, že věda a metafyzika mají mnoho společného.

Základním zjištěním fyziky je fakt, že všechno ve vesmíru, od atomů až po galaxie, vibruje. Lidské tělo je souhrn vibrační – jakýsi hudební nástroj. Na základě vibrační teorie je tedy možné pomocí vibrační zvuku a barev „hrát“ na nástroj lidského těla a pomocí harmonie, rezonance a synchronizace léčit případné lokální disharmonické či nerytmické problémy.

Co to znamená pro léčení?

Jsmo souhrnem různých energetických polí, která z našeho těla, od myšlenek až po pocity, vyzárají. Když jsme nemocní, tedy „rozladění“, proud energie je přerušován nebo zastaven. Voda,

krv, vztahy, všechno co je přerušeno a zastaveno stagnuje, rozkládá se. Léčení je prostě odstranění bloku, aby mohla energie opět volně proudit.

Existuje mnoho léčebných stavů a transformačních technik, které využívají zvuk a barvy: od mystických škol kabaly, přes západní magické praktiky, gregoriánský chorál či víření súfistů, od mongolského a tibetského šamanského zpěvu až po posvátné písně amerických Indiánů.

I letmý pohled na tuto oblast ukazuje, že všechny nejrůznější techniky a veškerá učení jsou založena na principu vibrace.

Francouzský duchovní učitel, hudebník a učitel bojových umění Fabien Maman po 30 let zkoumal vztahy mezi zvukem, barvou, duší a pohybem těla a jejich působením na zdraví člověka. Poslední čtyři roky jsem s ním studoval jeho techniku Tama-do, protože se mi zdálo, že to je nejhodnější způsob cvičení pro obě hemisféry mého mozku: pro fyzickou i metafyzickou, vědeckou i duchovní část mé osobnosti, a zahrnuje navíc i léčebné praktiky východu i západu.

Esoterické léčení vyžaduje tři faktory: Za prvé určitou techniku diagnostiky a přístupu k energii těla. Za druhé správný záměr léčitele, který tyto techniky používá. Protože jde o práci na velmi jemných energetických úrovních, stav mysli léčitele nebo jeho postoj může ovlivnit výsledek. Za třetí otevřenost pacienta (jistou kvalitu jeho mentálního postoje).

Tama - Do používá celou řadu systémů, aby vystavila tělo pacienta působení zvuků a barev. Jeden systém pracuje se systémem čaker, další pracuje s čínským systémem meridiánů, energetických drah, na kterých leží akupunkturní body.

Používají se ladičky, které jsou přikládány na akupunkturní body. Dají se ale použít také tibetské mísy, zvony a gongy, monochord (jednostrunný nástroj, na který hrával už Pythagoras) a lidský hlas.

Pokud se týče barev, používají se barevnými filtry opatřené baterky (na oči, akupunkturní dráhy, čakry) nebo barevné kousky hedvábí, přikládáné na konkrétní části těla. Léčebná seance začíná diagnostikou. Pomocí znalosti akupunkturního systému a celé řady pozorování, naslouchání, vypytování se (jaká je barva kůže, jazyka, jaké barvy jsou šaty, jaký je tón hlasu, jak rychle nebo pomalu mluví, proč přišel atd.) a dotýkání léčitel určí diagnózu. Na konci seance se ještě zkouší čínský pohmat pulzu.

Po chvíli soustředění hrají na monochord ten tón, který koresponduje s ročním obdobím. Tak se vyladím já i pacient. Klidná mysl je velmi důležitá. Dobře to jde i s meditací. Znovu nahmatám pulz (je to navíc dobrá zpětná vazba) a rozhodnu se, co udělám.

Mohu pak pracovat s barevnými světly, s ladičkami, hudebními nástroji nebo s kombinací více prostředků. Fyzické a psychosomatické problémy (např. alergie) vyžadují nižší vibrace (ladiček nebo gongu), zatímco emoční a psychické problémy vyžadují vyšší vibrace barev a zvuky bohaté na alikvotní tóny (případně jejich kombinaci s lidským hlasem).

Když jsem hotov, „uzemním“ osobu pacienta zvukem SU a položím své ruce na jeho druhou čakru a nohy. Naposledy nahmatnu pulz, abych viděl, co se změnilo.

Příklady z praxe

Sedmiletý, předčasně narozený chlapec s problémy ledvin a plic musel celá léta denně brát řadu léků na své alergie, bronchitidu a ledvinové potíže. Přidaly se problémy vzniklé vedlejšími efekty léků. V listopadu 1992 byl hospitalizován, protože jeho plíce pracovaly jen z 25 % a lékaři matce oznámili, že musí nasadit steroidy. Protože o mě věděla, matka mne požádala, abych použil barvy a zvuk. Chěla zkusit něco nechemického. Chlapečův pulz a čakry ukázaly, že je velmi nevyrovnaný. Děti jsou na barvy a jemné vibrace velmi citlivé. Použil jsem sadu barev tak, aby hoch mohl barvy vždy dva dny po sobě po dobu 14 dnů „pít“ svými očima a pak jsem jednou týdně přikládal ladičku na každou čakru. Za tři měsíce nemusel brát vůbec žádné prášky, nabral svou původní váhu a zbavil se alergie.

Osmnáctiletá dívka s alergiemi po celý život mi jednou hlídala děti. Použil jsem na ni ladičky (na meridiány), což jí dočasně stav zhoršilo, ale poté se uzdravila a dodnes nemá zdravotní potíže.

Když měla má žena porodní bolesti (docela dlouhé a po pěti minutách se vracející), použil jsem ladičky na jeden akupunkturní bod. Během minuty se kontrakce ustálily na dvou minutách.

Pokud bych mohl poradit, co je třeba k získání vyrovnaného zdraví, zmínil bych se o třech oblastech.

Naučte se dýchat břichem (přesněji harou, čtyři centimetry pod pupkem), nejen hrudníkem a rameny. Dech se tak prohloubí. V mnoha esoterických tradičních učeních je dech hlavním prostředkem transformačních zážitků.

Za druhé, praktikujte nějakou disciplínu tělesného uvědomění a rovnováhy, např. tai-či, nebo tanec. Naučí vás to rovnováze, správnému dýchání, spojíte mysl s tělem.

Za třetí, zpívejte si, notujte, prozpěvujte, nejlépe ve své přirozené základní výšce s množstvím harmonických (žamanských) tónů.

Jak svůj „základní“ tón najdete? Pevně ale uvolněně se postavte a zazpívejte jen tak spatra několikrát řadu samohlásek (ú, ó, á, é, í). Dejte pozor, abyste zpívali víc „břichem“ než hrudníkem. Na píano nebo jiném hudebním nástroji zjistíte, ve kterém tónu jste zpívali. Pak zazpívejte totéž o půltónu níž nebo o půltónu výš. Přezpívejte tak celou stupnici. Při některém tónu zjistíte, že vám tělo rezonuje víc než při jiných tónech. Vaše tělo bude rezonovat víc na tomto tónu i v jedné stupnici. To je váš základní tón.

Jsme směsí nejrůznějších energetických polí, zahrnujících tělo, myšlenky, pocity. To vše vytváří kombinaci základního zvuku, nebo rezonantní frekvence, která koresponduje s prostředím, ve kterém se vyskytujeme. Harmonické (aliquotní) tóny se mohou stát jakýmsi Jákobovým žebříkem, prostředkem spojení těla, mysli a duše se světem okolo nás.

(Z časopisu Gnosis přeložil V.M.)

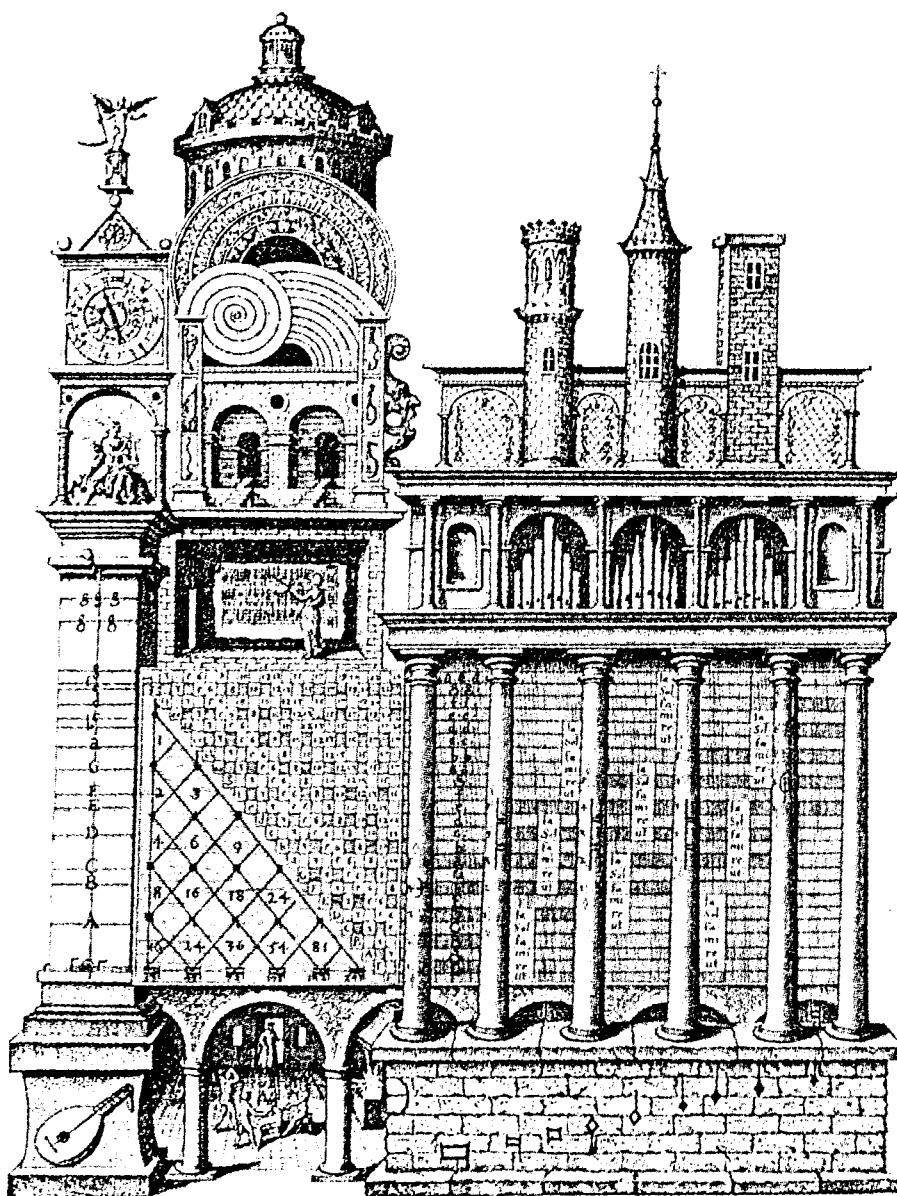
Čtvrtletník GNOSIS vychází v San Francisku od roku 1985. Každé číslo je věnované nějakému tématu (např. Alchymie, Kabbala, Magie, Tajné společnosti, Rituál, Bohyně, Staré civilizace aj., připravují se témata jako Duchovnost Ameriky, Hvězdy). Gnosis je distribuován 11 distribučními společnostmi a 7 knižními velkoobchody v USA a Kanadě a má 5 000 stálých předplatitelů. Celkový náklad je 16 000 výtisků.

ROBERT FLUDD, RENESANČNÍ UČENEC STŘEDOVĚKÉ ANGLIE, NAROZEN 10 LET PO SMRTI MICHELANGELA, DOKTOR, ILUSTRÁTOR, OKULTNÍ FILOSOF, SE SNAŽIL SPOJIT VĚDU, FILOSOFII A NÁBOŽENSTVÍ. SUMARIZOVAL SVOU KOSMOLOGII V PODOBĚ ZÁZRAČNÉHO MONOCHORDU (COBY ILUSTRACI PRVNÍHO SVAZKU HISTORIE MAKROKOSMU). PYTHAGOREJSKÝ MONOCHORD JE ROZDĚLEN DO DVOU OKTÁV A SYMBOLIZUJE V ZÁKLADNÍCH INTERVALECH ZÁKLADNÍ PRVKY VESMÍRU. SCHÉMA ZAČÍNÁ NÍZKÝM Q, KTERÉ SYMBOLIZUJE ZEMI, POKRAČUJE VE STŘEDNÍ C, KDE SE ZJEVUJE BŮH, AŽ NAHORU, K VYSOKÉMU Q. DVOJITÁ OKTÁVA SYMBOLIZUJE HARMONII VESMÍRU (MUSICA MUNDANA).

viz obr. na str. 47

ROBERT FLUDD SE INTENZIVNĚ ZAJÍMAL O TZV. „UMĚNÍ PAMĚTI“, DŮLEŽITOU TECHNIKU ROSIKRUCIÁNŮ. NAKRESLIL MNOHO „PALÁCŮ PAMĚTI“, MNEMOTECHNICKÝCH POMŮCEK, KTERÉ ADEPTŮM UMOŽŇOVALY NAUČIT SE NAZPAMĚŤ CELÉ SVAZKY FILOSOFICKÝCH A VĚDECKÝCH ZNALOSTÍ. „CHRÁM HUDBY“, MNEMOTECHNICKÁ POMŮCKA PRO STUDIUM HUDEBNÍCH ZÁKONŮ HARMONIE, JE KONCIPOVÁNA JAKO BUDOVA BAROKNÍHO DIVADLA. NA LEVÉ ČÁSTI JE „ZÁZRAČNÝ MONOCHORD“, VE VCHODU OBRÁZEK PYTHAGORA, JAK OBJEVUJE HARMONICKÉ PROPORCE V DÍLNĚ KOVÁŘE. TABULE SLOUŽÍ SKLADATELŮM JAKO POMŮCKA PŘI HARMONIZACI - UKAZUJE KTERÉ NOTY SPOLU LADÍ. HODINY ILUSTRUJÍ ČASOVOU DÉLKU NOT, A SLOUPY A CIHLOVÉ ŘADY UČÍ STUPNICÍM. VE STŘEDU VĚŽE PAK STOJÍ MÚZA, KTERÁ UKAZUJE NA KOMPOZIČNÍ MODEL

Hity zpívajících Bulharek, tibetských a španělských mnichů, tóny gruzínského duduku, arabského oudu, egyptského naye, jihoafrické kalimby a indického santuru postupně transformovaly spotřební konzervativnost do celoplanetární (zatím jen hudební) tolerance: tak jako to byla „hudba“ (rock 'n' roli, rock, jazz rock, art rock, punk aj.), která pomohla v 60. (a dalších) letech změnit svět a vyprovokovala i změny sociální a troufám si říct i politické, tak je to i dnes hudba, která začíná transformovat intolerantní dědice ideologicky rozděleného světa. „Proletáři všech zemí“ se tehdy spojili (a Beatles znali kluci v Praze, Moskvě, Teheránu, Vladivostoku, Adis Abebě, Jeruzalémě, Sao Paulu i v Melbourne). Dnes se hledají, nalézají a spojují pionýři a proletáři cest duchovních.

Hlasy mnichů ve 20. století

Jak mnišský chorál (konečně) vdechl nového ducha hudebnímu průmyslu

Západní Evropa a zvláště USA už té módě podlehly: všichni poslouchají gregoriánský chorál v podání benediktýnských mnichů španělského kláštera Santo Domingo ze Silos. Když společnost EMI vydala dvojalbum *Canto gregoriano*, jakousi kompilaci až dvacet let starých nahrávek náboženských zpěvů, nemohla tušit, co spustila. Během jednoho roku se prodalo v celém světě přes 6 miliónů kopií, v mnoha státech se mniši vyhoupli na čelo popových žebříčků, a ostatní společnosti urychleně vydávají další verze jiných chorálů v podání jiných mnichů. V časopisech se vyrojily i kreslené vtipy na téma mnichů, kteří nechápavě kroutí hlavou: „Nemá to rytmus, není to o lásce, nejsou tam bubny, nechápu to...“

Mniši samotní nadále odmítají nahrávat další „hity“, a zatímco už vyšly zpěvy k Vánocům, a společnosti s případnými názvy jako „Angel“ vydávají další série nahrávek zpěvu gregoriánského chorálu, muzikologové ani marketingoví odborníci netuší, proč ten zájem.

Mnozí podlehli módě, mnohým se to líbí, protože je to docela jiné než cokoli předtím slyšeli, skeptici tvrdí, že většina

z těch, kteří si CD koupili, je nikdy nedoposlouchali do konce.

Přesto se ale něco děje. Před několika lety se takto roztrhl pytel s nahrávkami bulharského vícehlasého zpěvu (*Tajemství bulharského vokálu I, II, atd.*). Překvapivě dobře se prodávají nahrávky tibetských mnichů „recitujících“ velmi nízkými hlasy své šutry. „World music“, rytmická hudba s prvky etnických melodií nebo nástrojů, už má, stejně jako hudba „new age“, své místo na desítkách regálů v obchodech s hudbou na celém světě.

„Stará“ (a relaxační a etnická a bůhvíjaká ještě) muzika je víc než jen novinka na hudebním trhu. Něco se děje. Něco se mění. A na veletrhu hudebních vydavatelství (MIDEM) mělo své „new“ age tituly už 1 000 ze 3 000 celkem vystavujících vydavatelů.

O magické síle a účinnosti zpěvu gregoriánského chorálu si můžete přečíst v článku „Léčení zvukem“. Teď se zkusme zamyslet na jiné, podobné téma.

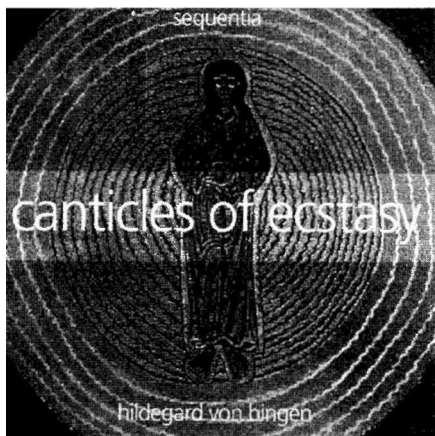
Během výstavy obrazů z Guggenheimova muzea (New York) v Národní galerii v Praze jsem před více jak 7 lety zorganizoval přednášku na téma „pozitivní energie“. S přáteli proutkaři, léčiteli a sensibily jsme „měřili“ a porovnávali, nakolik se kterému umělci podařilo vpravit mezi barvy a linie na obrazech

i onu emoci, o kterou v čase malování šlo. K našemu překvapení jsme na mnohých obrazech slavných malířů našli mnohá „slabá“ místa (Picasso, Pollock), ale zároveň velmi silné energetické působení (překvapil Modigliani, Kandinskij a zvláště abstraktní František Kupka).

Když přednáška skončila a přátelé odešli, něco mne napadlo: vrátil jsem se zpět, ale do jiného patra, a opravdu. I ten „nejsilnější“ obraz modernistů se nemohl srovnávat s průměrem „vyzařování“ z obrazů ve sbírce holandského umění 17. století a z ikon.

Jen si představte, jaký pečlivě zázračný proces to musel být, když takový holandský mistr si sám třel své pigmenty, vázal štětce, napínal plátno na rámy, jak dlouho studoval a skicoval námět, a jak, cele soustředěn, protože maloval, čemu věřil a čím žil, měsíce stál

deset hodin denně půl metru před plátnem budoucího obrazu. Všechno s láskou a maximální oddaností, pokorou a koncentrací. Není divu, že jeho obraz ještě po pár stoletích „září“, protože je nasáklý vírou, vším tím nevyslovitelným, co tenkrát soustřeďovalo jeho myšlenky a hýbalo jeho duši.

A teď si představte současného malíře, který maluje koupenými štětci a barvami (kdo je vázal, z čeho, jak třel barvy, v jakém prostředí a v jakém stavu myslí?) na někým jiným napnuté a šepsované piáno, s kazeťákem na plné pecky, a myslí plnou představou peněz, které hodlá za obraz utřít...

Přeháním, vím, ale přece jen: není právě tady důvod, proč mnohé starozitnosti jsou jejich majitelům tak blízké? Japonci obdivují a cení si šálků na čaj a keramiky tím víc, čím je starší, ohmatanější, používanější.

Přítel, amatérský malíř pastelových spirál a zářících kruhů na tmavém podkladě, omylem zjistil, že i jím jen o pár desítek minut později malovaná přesná kopie obrazu je zjistitelně „slabší“. Citliví lidé dokáží i pod bílým plátnem skryté obrazy snadno rozeznat od jejich kopií.

Myslím, že tu jde o stejný problém jako u homeopatie. Homeopatická medicína pracuje se zákonem podobného (stejně léčí stejným) a s ředěnými roztoky: určitou substancí naředí 99 x (destilovanou vodou nebo lihem), a tento roztok znovu naředí 99 x, a tak dál. Dokonce i sami homeopate přiznávají, že po tisícínásobném ředění nemůže být v konečném roztoku ani molekula původní substance, přesto ale, jak prokazují dvěstěleté výsledky homeopatie, právě tyto roztoky jsou neúčinné,

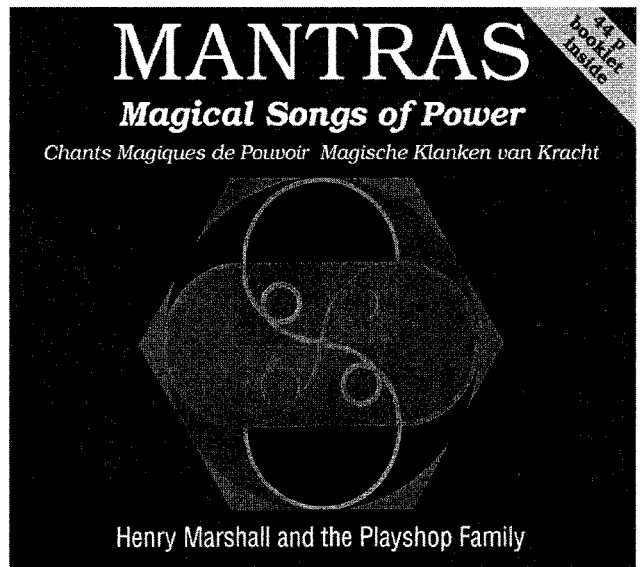
nejší, nejděle působící. Myslím, že to, co zbudě, není „hmota“, ale myšlenka: informace o hmotě, esence původní substance.

Rezonance, vzorek, informace o informaci.

Myslím, že právě takové informace o harmoniích jsou skryté v hudbě (mezi notami a rytmy) tibetských (nebo benediktýnských) mnichů, nebo v obrazech či keramice a sochách, mezi liniemi a v kombinaci barev či tvarů... a zůstávají tam i na kopiích kopií. Zůstávají, protože byly vytvářeny s upřímnou pokornou soustředěností na jedno jediné, člověka přesahující téma.

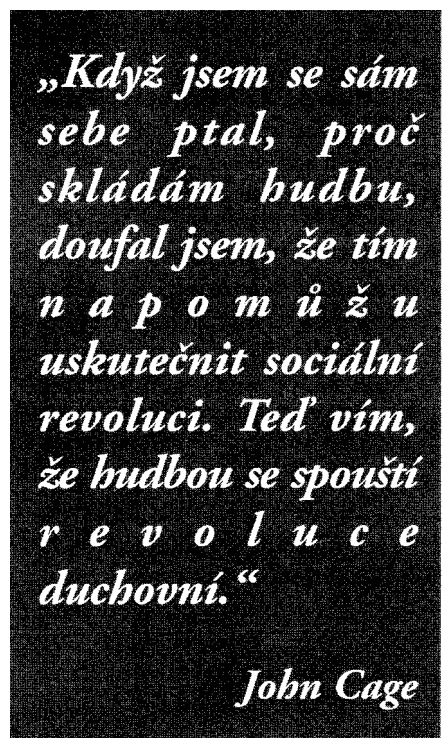
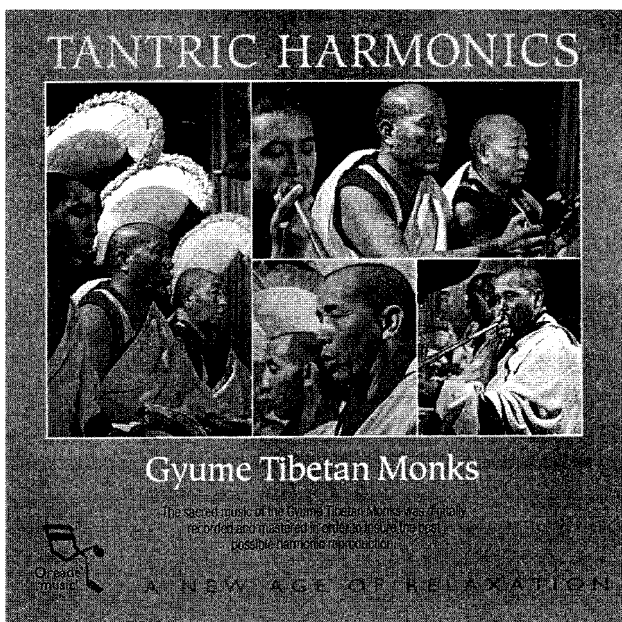
Co se asi děje, během malování, v malířově mysli, jaký vliv mají na proces tvorby umělcovy zpětnovazebné reakce na barvy, tvary a námět? Co se děje v mysli hudebníka či zpěváka, hudbou cele sjednoceného v sobě i se sebou, s prostředím i záměrem? Není umělec příkladem a prototypem člověka budoucnosti, který intuitivně i záměrně žije a tvoří v rovnováze a harmonii uvnitř i vně? Není to právě dnes, v druhé polovině 20. století, právě hudba, a nejsou to právě hudebníci, kteří prostě jen dřív než ti ostatní cítí a tuší, že se něco děje?

V chaosu dneška hledá stále víc lidí možnost zastavení, spočinutí, klidu a míru. Kde jinde se dá klid a mír najít, ne-li v nahrávkách, které přímo vznikaly v klidu a míru? Kde jinde nalézt jednoduchost, ne-li v hudbě, která také jednoduše, bez not, instrumentace a harmonických převrátů, vznikala? Kde jinde dnes ještě můžeme, ve věku vypočítaných nebo počítačem zpracovaných frekvencí všude, nalézt původní „lidské“ vibrace, ne-li v nahrávce autentického, elektronikou a „laděním“ nezkaženého (nerozmazaného) zpěvu v konzervatořích neskolených amatérů (od amare, milovat)?

Proto je dnes hudba „new age“, tedy hudba určená k odpočinku, uvolnění a nalezení pocitu Jednoty, stále žádanější. Proto se nahrávky španělských benediktýnů prodalo tolik miliónů kusů. V této hudbě, v každé a kterékoliv její části, je jako v gigantickém hologramu zakódována informace o klidu a míru. Nepojmenovatelný a nezaškatulkovatelný autentický zážitek klidu a míru. Ne pouhý popis, komentář. Tak jako se „čtením o koláči nenajíme“, tak se „bojem za mír“ míru nedočkáme. Ten musíme zažít.

Zážitek mimočasu a mimoprostoru při poslechu hudby, kdy člověk zapomene na sebe, může být a také často bývá katarzní spouští změn vědomí.

O tichu a hudbě

Otta Svoboda se narodil v roce 1955 v bývalém Československu. O třináct let později její rodiče vyvážejí do NSR, později (1976) do USA, kde vystudoval. Od 90. let působí na různých amerických univerzitách a věnuje se psychoakustice. S O. Svobodou rozmlouval hudební skladatel a publicista Petr Kofroň. Přetištěno se svolením časopisu UNIJAZZ.

P. Kofroň: Víím o tom, že se na univerzitě zabýváš vztahem mezi zvukem a tichem. Jak to s nimi tedy je?

O. Svoboda: Zdánlivě jsou to protiklady, ale když o tom víc přemýšlíme, zjistíme, že absolutní ticho neexistuje. Protiklad zvuk versus ticho spočívá pouze v tom, že sluch si nemůže vybírat: chceme-li něco slyšet, slyšíme všechny zdroje zvuku, které k nám dolehnou, takže chci-li slyšet pouze některý ze zdrojů zvuku, je ticho ostatních pro to předpokladem. To u jiného vnímání není: zrak např. je schopen vyjímát z jemů jediné ten, který chceme vidět.

P. Kofroň: Jak jsi to myslel s tím, že absolutní ticho neexistuje?

O. Svoboda: Jednak relativně: kolem nás pořád něco zní a chceš-li zažít naprosté ticho, musíš vyhledat jednu z mála mrtvých komor, které jsou většinou součástí továren na výrobu audiopřístrojů. Naopak třeba tma je snadno dostupná — dokonce půlku dne je tma. A jednak absolutně: v mrtvé komoře slyšíš sám sebe, a když ti navíc zacpou uši, slyšíš své srdce, svůj nervový systém.

P. Kofroň: To jsou celkem známé věci, ale jedna z tvých ústředních tezí je, že se mění význam slov „ticho“ a „hudba“.

O. Svoboda: To musím začít trochu širěji. Ticho v hudbě bylo dlouho záležitostí skutečně „antipodální“. To znamená, že ticho hudbu ohraničovalo - před začátkem hudby bylo ticho, po konci hudby bylo zase ticho. Ticho hudbu členilo - mezi úseky, které chtěl skladatel oddělit, byla pauza. Ticho ale hudbu také spojovalo - v tradiční nauce o hudebních formách je takové pravidlo, že nevíš-li, jak dost nesourodé typy

hudby navázat, dej mezi ně pauzu — ticho vše propojí.

Až od baroka se v hudbě setkáš s tzv. mluvícími pauzami. Tím se rozumí, že pauza v toku hudby je na stejné informační rovině, jako hudba kolem.

P. Kofroň: Jak to myslíš?

O. Svoboda: No, třeba Beethoven. Pátá, tu každý zná, začátek. Papapapá - pauza - papapapá. Mohlo to jít hned za sebou bez pauzy - papapaápapapaá. To ale není tak zajímavé, jako to, že posluchač si až v průběhu následující hudby, kdy je počáteční rytmický motiv rozvíjen, uvědomí, že před těmi papapaá byla pauza, o které tehdy nikdo neměl ani tušení. V tomto ohledu toto místo z Beethovena přímo symbolizuje přerod vztahu hudby a ticha. Beethoven jakoby říká: no dobrá, té pauzy jste si nevšimli, ale uvědomte si, že tam byla. A do budoucna laskavě na pauzy dávejte pozor.

P. Kofroň: Myslíš si tedy, že v dějinách hudby roste význam pauzy?

O. Svoboda: Nejen to, tvrdím, že v dějinách evropské hudby nastává etapa, kdy se ticho mění v hudbu a hudba v ticho.

P. Kofroň: Kdy k tomu, podle tebe, došlo?

O. Svoboda: Jak už jsem říkal, Beethoven, mluvící pauza. Během pozdního romantismu dochází k dalšímu zajímavému jevu: některé úseky se hrají jakoby z dálky - lonanto. Posluchač si uvědomuje, že hudba tu zní jakoby „do ticha“. Někdy to vypadá, jako že de facto běží ticho a hudba z dálky nás upomíná na něco, co jsme už slyšeli.

P. Kofroň: Ale pořád je to zvuk...

O. Svoboda: Ano, ale s důrazem, že se k tobě dostává skrze prostor ticha. Zvuk je „daleko“, mezi jím a tebou je prostor ticha, možná i prostor času.

P. Kofroň: A co taková ta odcházející hudba - předpisy morendo, al niente a podobně?

O. Svoboda: Samozřejmě, všechny příchody, odchody a propady hudby do „nicoty“ opět naznačují, že existuje ticho, s nímž se tu počítá. Až Cage nakonec řekl: ticho je hudba.

P. Kofroň: Říkal jsi také, že hudba se mění v ticho...

O. Svoboda: Ano. Hudbou se stalo nejen ticho, ale cokoliv. Každý zvuk může být hudbou. A nemusí to být ani zvuk člověkem organizovaný, viz opět Cage. Pak samozřejmě může nastat extrémní případ, kdy vše, co kolem mne zní, přijímám jako hudbu - ticho, hluky, tóny... Takový způsob vnímání je však vlastní pouze výjimečným lidem. Většina normálních lidí se čím dál tím více učí selektivnímu sluchu, tzn. že určité věci neslyší. Kdybychom měli např. celý život „slyšet“ tikající hodiny v kuchyni, asi bychom se zbláznili. Pak se samozřejmě může stát, že neslyšíme ani hudbu. Takový člověk pak vše, co zní - hodinky, Beethovena - neslyší. Toto ticho je ticho „subjektivní“. A na něm je postaven celý „muzak“ a background music. Vytváří pouze zdání něčeho znějícího.

P. Kofroň: Ale na zdání znějícího je postavena i tvoje teorie ambientní hudby...

O. Svoboda: To je trochu jinak. Jestliže ze světa zmizelo ono rytmizování zvukového toku tichem, na pozadí ticha a podobně, jestliže vše je vlastně hudba a zároveň jí není, je jedinou šancí, jak onen zvukový svět znovu vytvarovat, **stáhnout se do nitra**. Každý člověk je schopen nastolit v sobě ticho - dokonce se může naučit některé objektivní zvuky absolutně neslyšet. Všechny pokusy, které jsem dělal, ukazují, že člověk je schopen po vnitřním utišení slyšet nějakou **vnitřní hudbu** dle návodu, který mu dám. V tomto vnitřním světě tedy opět existuje ticho a hudba jako jasné protiklady. V objektivním světě už vlastně **není** ticho ani hudba. To je možné pouze ve virtuálním světě. Tvůrci hudby tak vlastně musí vytvořit svět ticha a v něm teprve hudbu nainstalovat. V tomto smyslu se umění hudební stalo uměním ticha.

P. Kofroň: Znamená to, že se nebude komponovat žádná hudba?

O. Svoboda: Hudba se může komponovat dál, ale jistě tu bude existovat sféra virtuální hudby, kde role skladatele bude úplně jiná. Bude to spíše psycholog, který bude umět u posluchače nastolovat různé stavy a formulovat takové návody, aby „slyšel“ určité věci. Technika, kterou se dosahuje, že posluchač něco slyší, tedy bude úplně jiná. Dnes skladatel píše noty a hraje je na lesní roh do ucha posluchači. Já spíše na posluchače mluvím, nebo mu dám papírek s instrukcí.

P. Kofroň: Jenže oni nic objektivně neslyší...

O. Svoboda: Jde o to, co je slyšet. Je jistě rozdíl ve slyšení lesního rohu „live“, živě, nebo ve vzpomínce, nebo ve snu. Ale jde spíše o druh zážitku a toho, jak posluchač různé druhy slyšení vyhodnotí. Pokusy opět ukazují, že virtuální slyšení přináší mnohem intenzivnější zážitky.

P. Kofroň: Jak to?

O. Svoboda: Protože virtuální slyšení probíhá v jiném stavu, než je běžné objektivní slyšení. Evropské slyšení je příliš racionální, zejména ve vážné hudbě. Posluchač permanentně hodnotí. Nebo je příliš pudové (pop music), posluchači se dává to, co bylo dokonale ověřeno jeho „principem slasti“. A tak nás většina vážné hudby nezajímá, protože jí **nerozumíme**, případně proto,

že jsme to **už někde slyšeli**. A pop music naopak posloucháme pudově právě proto, **ze. jsme to už někde slyšeli**.

Při virtuálním slyšení je nejčastější reakci „něco tak krásného jsem ještě nikdy neslyšel“, ale není to racionální hodnocení, jde spíše o nepřesné slovní vyjádření zážitku.

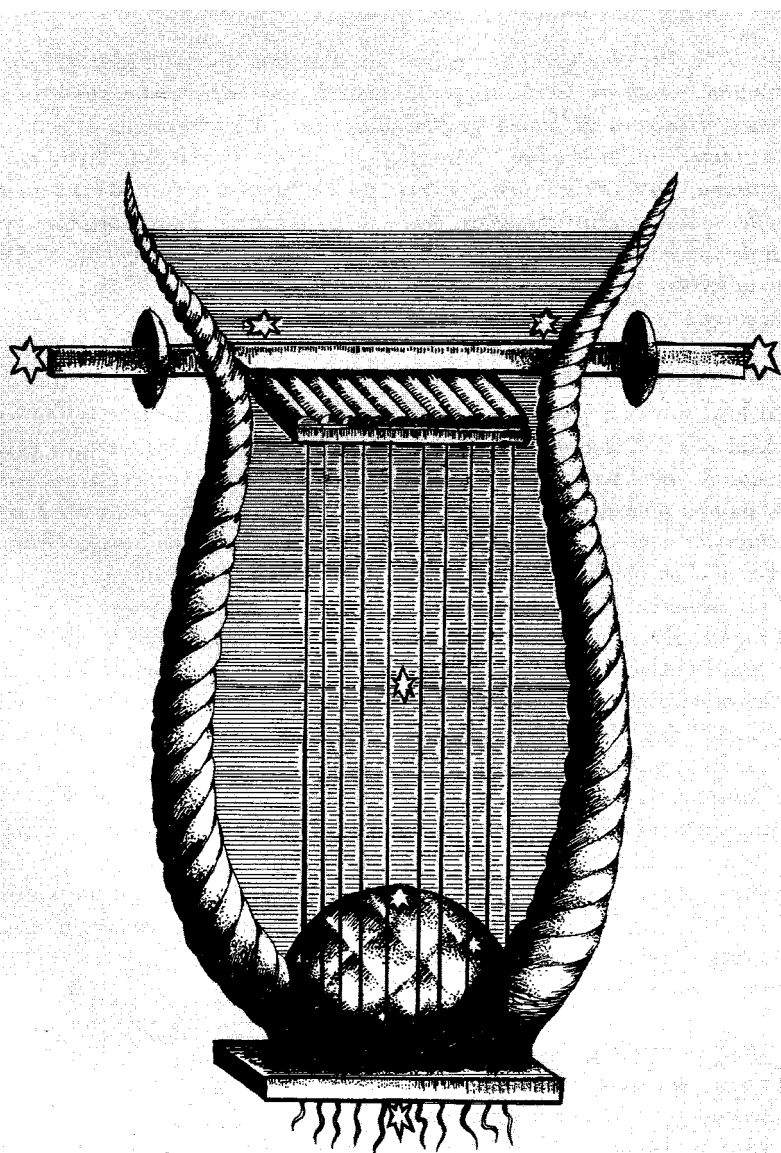
P. Kofroň: Dá se podobný trend posunu sfér pozorovat i v jiných uměních?

O. Svoboda: Samozřejmě. Např. ve výtvarném umění také bylo kdysi jasné, co je **dílo** a co **prostředí**. V okamžiku, kdy návštěvník galerie neví, je-li vesař u dveří **dílo** nebo **prostředí**, vyzval konceptualismus lidi, aby si doma stoupli a třeba stokrát vylezli na židli a zase z ní slezli. Dali návod k nějaké zkušenosti. Byla to zkušenost haptická - kontakt se židlí -

i vizuální: při neustálém pohybu nahoru a dolů se svět trochu rozhoupal.

P. Kofroň: Nedá se také trend k tichu považovat za trend k subjektivnějšímu prožívání? K odklonu od reality?

O. Svoboda: Ano, ale to je mnohem širší oblast než virtuální hudba. Minimal music, např. je tradiční hudba, to znamená, že někdo píše noty, někdo je hraje a někdo je objektivně poslouchá, ale je to hudba, která ve velké míře počítá s tím, co v ní objektivně **není**: s různými psychoakustickými jevy, vznikajícími sčítáním a odečítáním reálných frekvencí.

BIOAKUSTIKA

Richard Beamount

Tělo každého člověka produkuje (neverbální) zvuk. Tento zvuk, unikátní, a jako otisky prstů neopakovatelný vzorec individuálních frekvencí, odráží psychický a fyziologický stav těla.

Třeskuté ticho. Pak ohlušující ovace publika, složeného ze studentů, lékařů, terapeutů a inženýrů. Hodinová přednáška nakonec trvala téměř sedm hodin. Sharry Edwardsová používala roentgenové fotografie, tabulky, statistické údaje, klinickou dokumentaci a videodokumentaci něčeho, co bychom mohli nazvat jako léčení jemnou energií.

Příběh Sharry Edwardsové začal před dvaceti lety, když na škole psala práci o „pískání v uchu“ (tinitus). Informace, že vysokofrekvenční zvuky, které neustále slyšela, mohou předznamenávat symptomy některých nemocí, ji přivedla k lékařovi. Ten jí chtěl otestovat sluch a tak ji usadil do zvukotěsné místnosti a pouštěl různé zvuky. Sharry nic neslyšela a tak chtěla lékaři předvést, jaký že to zvuk jí neustále zní v uších. Lékař, který trpěl na vysoký krevní tlak, klesl na kolena a později uvedl, že jako student bojových umění konečně slyšel zvuk, kterým starí bojovníci snižovali tlak krve protivníka. Další testy prokázaly, že Sharry má výjimečně dobrý sluch (pod i nad obvyklých 20 - 20 000 Hz), ale také výjimečně kvalitní hlas. Dokázala napodobit i velmi čisté tóny s neobyčejnou přesností.

Rozhodla se tenkrát dále zkoumat své schopnosti „snižovat lidem tlak krve svým hlasem“ (až o 32 bodů) a prokázala to ve své práci i laboratorně.

V roce 1982 objevila, že dokáže svým hlasem doplňovat chybějící frekvence v hlasech nemocných na principu

mozkových vln. Prakticky řečeno, když někdo potřeboval ke snížení svého krevního tlaku frekvenci 10 Hz, což je pod hranici slyšitelnosti, Sharry mu hrála do levého ucha zvuk o 30 Hz a do levého ucha 40 Hz: mozek pak následně vytvořil sám svůj „zvuk“ o 10 Hz, aby vnější zvuky vybalancoval.

Přítečce ji požádala, aby zkusila pomoci jejímu muži, který trpěl nevyčísitelnou nemocí. Sharry za pomoci přítele inženýra a syntezátoru vytvořila Frankův „původní zvuk“ (signatuře sound), který teď v jeho hlasu chyběl, a natočila mu jej na kazetu. Symptomy nemoci velmi rychle mizely.

Sharry pak vytvořila SMAD (Self Management Auditory Device), přístroj pro vytvoření potřebné chybějící frekvence, a Frank si tak mohl, bylo-li to třeba, dodat svůj zvuk sám. Po třech měsících poslouchání svého zvuku byl Frank vyléčen a symptomy se nevrátily.

Se zvyšujícím se počtem podobných případů bylo stále jasnější, že dodáním

oscilografický záznam obyčejného hlasu

těch frekvencí, které v jejich hlasovém spektru chyběly, lze ovlivnit něco, co se pak odráží v kvalitě mozkových vln.

Dalším důležitým faktorem se při výběru vhodných doplňkových zvuků ukázala být dominance některé mozkové hemisféry (levá, pravá, nebo celý mozek). Prokázal se také přímý vliv některých hudebních tónů a barev na emoční stav člověka.

V té době, kdy se Sharry potvrdil blahodárný vliv zvuku na léčení takových nemocí, jako např. vysoký krevní tlak, cukrovku, rozedmu a oční nemoci, začal mít potíže její dvacetiletý syn. Zlomil si při lezení na skálu nohu a rozdrtil česku v kolenně. Sharry mu v nemocnici hrála jeho „zvuk“, aby mu pomohla snášet bolest a nemusel dostávat tolik morfinových injekcí.

Když seděla u postele svého syna, studovala právě tabulku atomových vah prvků. Všimla si, že zvuk jejího syna (tedy frekvence chybějícího tónu) byl přesně takový, jako je rozdíl mezi atomovou vahou vápníku a magnézia. Zkusila mu do každého ucha vysílat frekvence udané právě atomovou vahou těchto prvků. Tělo jejího syna se najednou začalo chvět. Sharry se vylekala, ale syn se cítil velice dobře: bylo mu to příjemné. Během dvou měsíců se uzdravil a na operovaném kolenně nezbyla ani jizva. Dokonce mu narostla nová česka. Lékaři

oscilografický záznam hlasu Sharry

sice uvádějí několik případů, kdy nová česka narostla dítětem, ale u dvacetiletého to byla naprostá výjimka.

Sharry Edwardsová říká, že dělá vědu „odzadu“. Viděla, co její hlas dělá, a snažila se to vysvětlit. Každý nový objev byl další novou záhadou. Vztah atomové váhy prvků našeho těla k hudebnímu zvuku je fascinující.

Například lidé s očními problémy mají často problémy s notou „A“, a testy prokazují, že mají větší obsah železa v krvi. Atomová váha železa je 55, a 55 Hz je nota A v dolní oktávě. Atomová váha se vypočítává podle počtu elektronů a protonů v atomu a ty zase určují orbitální pohyb částic.

Tato souvislost je fenomenálním objevem. Stupnice byla původně vypočítána podle šesti viditelných planet naší soustavy. Stupnice vytvořená na základ atomových vah prvků obsažených v lidském těle se velmi podobá diatonické stupnici. Když pak promítneme tyto relace ještě o oktávu níže, pod oblast slyšitelného zvuku, vytvoříme škálu, která napodobuje mozkové vlny.

Naše těla jsou vytvořena z atomů, které se podobají pohybům planet, které se podobají mozkovým vlnám člověka! Starodávné tvrzení hermetiků tvrdí: jak dole, tak nahoře.

Sharry navrhuje, abychom se u mnohých jevů přestali ptát: „existuje to skutečně?“ Měli bychom se pokusit tyto jevy prostě vysvětlit: „Jak se to děje?“

Sharry byla jednou zvolána k případu muže, který utrpěl otravu zinkem. Muž byl v kritickém stavu, po několika infarktách, mnoho jeho životně důležitých orgánů už nefungovalo. Už po prvních 15 minutách, kdy byl vystaven zvuku, se jeho stav stabilizoval, a o 12 hodin později byl mimo nebezpečí. Skeptický lékař vypnul zvukové zařízení, ale stav pacienta se okamžitě zhoršil. Po dalším vysrvení působení zvuku byl muž za nějakou dobu vyléčen. Lékaři se divili, kam zmizel zinek. Později si všimli, že mužovi zčervenaly vlasy. Analýzou bylo zjištěno, že organismus všechn jedovatý prvek vyloučil z těla do vlasů.

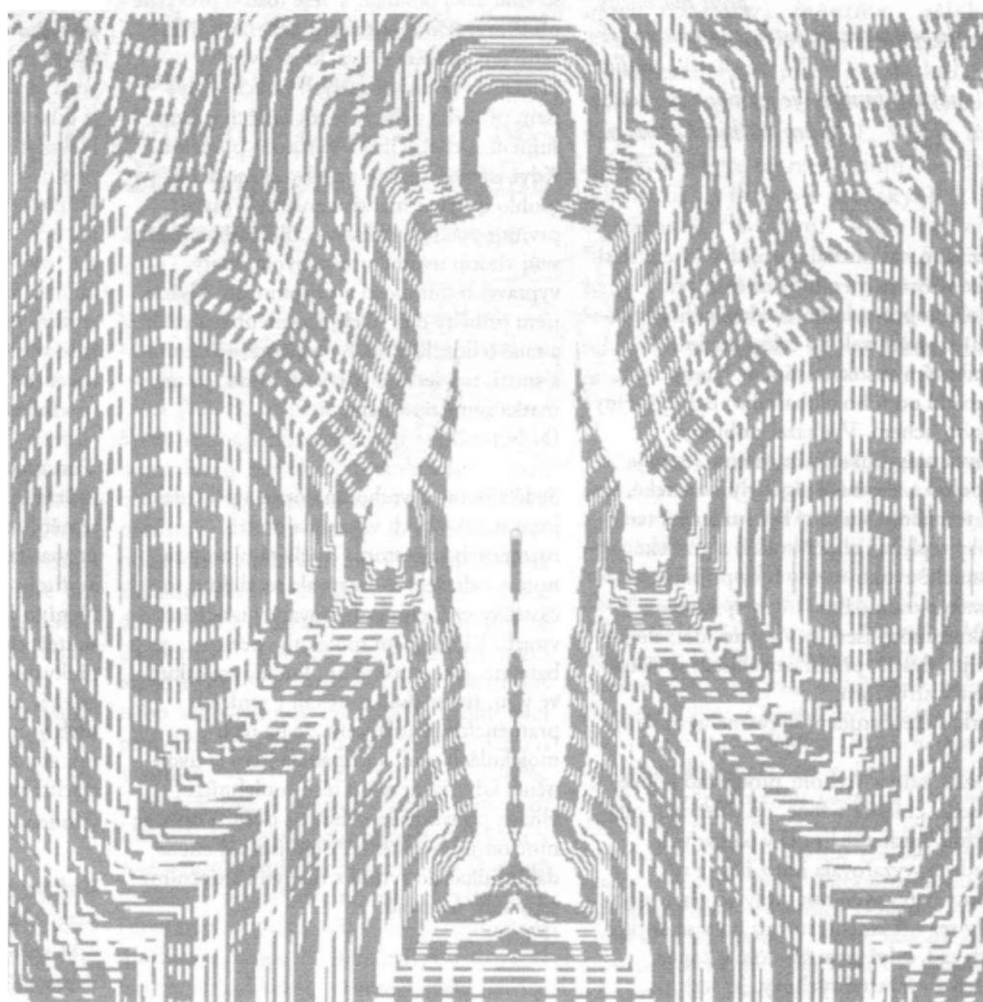
Jak to funguje? Sharry si nahráje pacientův hlas při řeči a třeba pomocí píana pak určí noty, ve kterých hlas nemocného rezonuje. Za pomoci neustále měřeného tlaku krve pak snadno zjistí, který tón schází, nebo je potlačen.

Nabízí se vize téměř jako ze science-fiction: přístroj, velký jako náramkové hodinky, bude analyzovat zvuky lidského těla, a dodávat chybějící frekvence. Nebo jiná představa - člověk přijde domů a zařízení ve dveřích zmonitoruje jeho stav. Automaticky pak pustí chybějící zvuk a pomůže tak člověka dokonale zharmonizovat.

Není sporu o tom, že bio-akustika (termín je, stejně jako „signatuře sound“, chráněn ochrannou známkou) je novým hitem na poli komplementární medicíny. Možná to potrvá další desetiletí, než bude běžně využívána. Je třeba vyvinout nové technologie, sesbírat více údajů, provést další výzkumy. Ale to už je jen otázka času.

A pak se snad dočkáme doby, kdy, jak prohlásil jeden starý čínský mudrc,

„člověk bude znám nejen podle svého jména, ale i podle svého zvuku.“

Zvuková meditace

podle Paulině Oliverosové

Představte si, že jdete někam do přírody, na své oblíbené místo. V představě si lehněte na zem a naslouchejte zvukům, které vycházejí ze země. Po chvíli se postavte a představte si, že v dálce je nějaký kopec, z něhož k Vám doléhá nějaký krásný zvuk. Po chvíli se, zase v představě, vraťte zpět do místnosti a můžete si s přáteli o svých zážitcích popovídat. Můžete se pokusit to i nakreslit.

„Zatímco pasivní fantazie nezřídka nese pečeť morbidity, nebo alespoň ukazuje jistou známku abnormality, aktivní fantazie je jednou z nejvyšších forem psychické aktivity.“

C. G. Jung

Když jsem naslouchal zemi, slyšel jsem seismické vlny (velmi táhlé dunění). Na vrcholu kopce bylo něco skleněného (pyramida) a osvětlovalo to celou krajinu pronikavým vysokým tónem. Tento zvuk (na rozdíl od toho globálního) byl slyšitelný lidským uchem. Vycházel z oblohy a z pyramidy (nikoli z čtyřstěnu, který je čtyřboký) a vlastní zvuky byly akustické, ale také termální (hluboký byl studený a ten vysoký teplý, až téměř horký) a grafické (seismické zvukové vlny byly přímky, zatímco pyramidální vlny byly zaoblené!). Ve skutečnosti jsem ty vlny neviděl, ale jak jsem je „slyšel“, představoval jsem si vizuálně jejich strukturu.

(Mark, 22letý student výtvarného umění)

Vyrazila jsem k vrcholu protějšího kopce, kde seděl chlapec a žena, on s flétnou, ona s hatfou, hudba se linula v barevných proudech, vyzářovala jim z hlav a těl, fáborky batevných not vířily ve větru a obtačely se, vítr změnil směr a noty se dotkly mých zad, když jsem šla dolů s kopce, (učitelka výtvarné výchovy, 35 let)

Mým oblíbeným místem je hustý les, jímž se vine úzká pěšinka. V lese rostou převážně modřiny, sem tam míšené s břízami. Na zemi leží spousta dřeva, které vypráví příběhy o krásných zašlých časech. Když jsem přiložila ucho k zemi, zaslechla jsem šumění suchého listí z loňského podzimu. Když jsem je rozhrnula, aby se mé ucho mohlo dotýkat matky země, byla mým prvním pocitem chladivá, vlhká hlína. Měla svůj vlastní uvolněný tep života, který vyprávěl o minulosti a přítomnosti. Slyšela jsem příběhy o prvcích, živých obyvatelích a také o lidech. Příběhy o životě, zrození a smrti, to všechno patřilo k tomu, co měla matka země na srdci. (N.N.)

Seděla jsem na vrcholku kopce a připadala jsem si, jako bych vstoupila do třírozměrného prostotu. Zněla tam nota za notou, odtáhla se a ozývala se, dokud se částičky vzduchu pohybovaly v tančících vítech. Viděla jsem molekuly, pestrobarevné, jak se pohybují, kutálí, poskakují ve víru, řítí se dolů a stékají v tenkých praménkách. Cítil jsem, že na těch molekulách plují a připadala jsem si uvolněně, když jsem se po těch hudebních vlnách pohybovala nahoru a dolů. Vůbec se mně odtud nechtělo. Pořád jsem si chtěla dál btoukat do rytmu s různými srdečními tepy těch nástrojů. (F.)

Austin Clarkson si se svolením účastníků této zvukové meditace některá vyprávění uschoval. Neustále se opakovala slova: „nádherné, božské, překvapivé, okouzující.“

Meditace se odehrávaly u venkovského domu, v nějakém místě z dětství, v exotické lokalitě nebo na zcela neznámém místě.

Počasí bylo většinou slunné a jasné a často bývá přítomna voda v podobě jezera nebo bystřiny, vodopádu nebo mořského pobřeží.

Objevují se zvuky pohybující se země a písku, zvuky vegetace (vítr v trávě a sttomech), hmyzu (včely, cvrčci, mravenci kteří si zpívají při ptáci, zvuky různých červů), savců (verky, králíci, psi a domácí zvířata) a mnoha druhů skutečných i smyšlených ptáků.

Mezi lidskými postavami se často objevují pasáčekové hrající na flétny, ženy hrající na harfy a zpívající dětské sbory.

Je slyšet známá hudba, někteří účastníci meditace si představují původní hudbu, kterou zapíší v notách, nebo je to hudba, kterou nedokáží popsat. Objevují se známé i neznámé hudební nástroje. Podivuhodně převládají flétny a harfy, sem tam nějaké housle, trubka, varhany, klavír a syntetizér. Občas zazní větná zvonkohta nebo aeolská harfa.

Byl jsem v horách, jen se sluncem a věttem. K mým uším doléhal zvuk vody. Vydal jsem se na průzkum. Došel jsem k vodě, byl to břidlicový lom, kde je křišťálově čistá voda až na záhadný zelenavý odstín, který je důsledkem ložisek mědi v břidlici. Několik minut jsem tiše plaval, nahý, jak jsem to často dělal, když jsem byl malý. Hluboká temnota vody a těžká výška skal mě ochraňovala před světem. Zničehožnic mě ledový chlad vody vypudil z tůně a ocitl jsem se na břehu malého potůčku. Bylo to ztození řeky. Bělostná voda tančila a třpytila se ve slunečním teple jako právě narozené jehně, a já byl zpátky ve Skotsku, (podnikatel, 40 let)

Tím zvukem bylo naprosto křišťálově průzračné ticho, tak skutečné, že bylo téměř hmatatelné. Je to něco úžasného, poznat takovou naprostou absenci zvuku a přitom ji slyšet jako zvuk sám o sobě. Není to osamělý či prázdný vjem, ve skutečnosti je velmi ucelený a plný. Byl to překvapivý zážitek. Umožňuje člověku, když je sám, aby se zaposlouchal do vlastních vnitřních prostotu, a když je s ostatními, aby zcela beze slov vstoupil do jejich duchovního světa, (studentka hudby, 22 let)

Z referátu Austina Clarksona na konferenci „Ladění světa“ (1993), který otiskl časopis *Konserva/ Na hudbu* č. 12, vydává Sdružení na podporu vydávání časopisů, Bolzanova 7, 110 00 Praha 1

William Kautz

Pět knih, které změnilý můj život

Vše, co v životě zažíváme, nám přímo či nepřímó pomáhá duševně růst. Nicméně většina z nás dokáže uvést několik událostí, lidí nebo dokonce knih, které na nás a naše „probuzení“ měly zvláště hluboký vliv. Pomohly nám lépe pochopit, kdo jsme, o co tu skutečně jde, a jak sami sebe v tomto světě vnímáme.

Stearn, Jeff: The Sleeping Prophet (Garden City, NY: Doubleday 1967)
Edgar Cayce byl prostý, nevzdělaný křesťan, který zjistil, že v noci „ze spánku“ odřikává ze svého nevědomí (nebo skrz něj) velmi užitečné informace o způsobech léčení různých lidí. Tento příběh jeho života mi v době, kdy jsem bojoval o odpovědi na některé zásadní otázky o sobě samém, velmi pomohl. Zvláště pokud se týkalo otázky, proč Stvořitel dopustil tolik utrpení. A navíc, vědomí, že Cayce mohl dělat to, co dělal, mi odhalilo nezměrné možnosti lidské mysli. Kvůli němu jsem začal meditovat a posledních dvacet let pomáhám zkoumat, jak by se tato ohromná síla dala využít v praxi.

Roberts, Jane: Seth Speaks (New York, Bantam Books, 1972)
Tato kniha, spolu s dalšími v této sérii od stejné autorky, mi pomohla při pokusech pochopit, kdo skutečně jsem (kdo skutečně jsem), a jak funguje nevědomí. Dokonce i dnes jsou Sethova vysvětlení dál, než cokoliv jiného a kdokoliv jiný na poli psychologie.

Rodegast, Pat and Julith Stanton: Emmanuefs Book: A Manuál for Living Comfortably in the Nineties (Weston, CT: Friends Press, 1985)
Konečně intelektuální návod k praktické duchovnosti. Rada hlubokých, překrásně vyjádřených osobních zkušeností. Nikdy předtím jsem nečetl něco tak prostého, jasného a výmluvného o tom, co by se dalo pojmenovat „smysl lidské existence a moje role v ní“.

Peck, M. Scott: The Road Less Traveled (New York: Simon Schuster, 1978, v češtině Nevyšlapanou cestou, Odeon 1993)
Tady jsem našel soucitné rady osvěcovaného psychoterapeuta o tom, jak se základní duchovní principy dají úspěšně použít nejen na poli psychologie, ale i v každodenním životě, zvláště pokud jde o vztahy k jiným.

Anon: A Course in Miracles (Tiburon, CA: Foundation for Inner Peace, 1975)

Této velmi silné publikace (více jak 1 000 stran) se prodalo půl miliónu výtisků, ještě než začala oficiální reklamní kampaň. Učí novému „myšlenkovému systému“ jak překonat zlozvyky, strach a utrpení, ve kterém se nám zdá, že se utápíme. Přestože používá jakoby křesťanskou terminologii, její učení jde hlouběji, dál než obvyklá náboženství nebo filosofie. V poslední době jsem se z této knihy naučil víc než z kterékoliv jiné, převážně o svých omezeních a nevědomě špatné interpretaci světa okolo mne. Je smutné, že tato kniha nejméně dalších deset let nebude do češtiny přeložena, ale některé její základní ideje jsou obsaženy v knize G. Jampolskyho: Láska znamená zbavit se strachu (Praha, Pragma 1991)

William H. Kautz, doktor věd, počítačový vědec a zakladatel, donedávna ředitel Centra pro Aplikovanou intuici v San Francisku, žije nyní v Praze, kde učí, píše, a řídí dva projekty na pomoc přistěhovalcům a etnickým menšinám.

Pokud jste se i Vy potkali s knihami nebo deskami (CD), které změnilý váš život, a máte chuť se o své zážitky podělit, napište nám.

Možná bude zajímavé takto sestavit jakýsi žebříček nejuspěšnějších knih a nahrávek z oblasti New Age, filozofie, spirituality i ekologie.

MANA

časopis rozšířeného vědomí

si můžete objednat na adrese vydavatele:

Scarabeus, Sobolakova 19, 148 00 Praha 4

tel. fax (02) 6446388

K dostání všude tam, kde dostanete subliminální kazety
a u dealerů Superlearningu

Z OBSAHU 2. čísla:

Téma: Sen

Umění snít, Probuzení snílka,

Snový kyberprostor,

Hlasy z času snů,

Paměti šamanky.

Cesta Joan Halifaxové

Znovuobjevení času

(I. Prigogine)

Intuice (Gary Zukav)

Kurz zázraků (Roger Walsh)

Potíže s náboženstvím

(Mathew Fox)

Homeopatie a sen

(Dr. Moravec)

Nový věk Rosikrucianů

Zdrava výživa. Biopotraviny. Vitamíny.
Přírodní léčiva. Byliny. Čaje. Nápoje. Biokosmetika.
Léčebná kosmetika. Ekologické výrobky.
Pomůcky pro postižené.
Vodní filtry. Klimatizace.
Obnovitelné zdroje energie.
Recyklovatelné obaly.
Vzdělávací, léčebné, výchovné kurzy.
Duchovní literatura. Hudba new age.

TO VŠECHNO A MNOHÉ JINÉ
můžete cíleně inzerovat v našem časopise.

Recenze

mindrood

Terry Oldfield

Terry Oldfield se narodil v Londýně v roce 1949 a vzdělání získal v klášterní škole benediktýnů. Jako hudebník je samouk, skládat začal když mu bylo 25 let, a hudbu „new age“ neznal, dokud mu ji nevnutil přítel, malíř. Živil a žije se skládáním scénické hudby do rozhlasu a televize (skládal hudbu pro rozhlasový pořad o sovách, spolupracoval např. s Davidem Attenboroughem na televizním dokumentu o znameníkách). Poslouchal, a stále ještě dává přednost poslechu klasické hudby - jeho oblíbení autoři jsou např. Stravinskij, Bach, Debussy, Holst a dokonce i Richard Strauss, poslouchá rád i gregoriánský chorál. Když před nějakou dobou žil v Řecku, začal skládat hudbu, která dnes konejší a harmonizuje miliony posluchačů na celém světě. Ticho a vnitřní klid dosahuje meditací, cvičí i příležitostně jógu, snaží se žít ekologicky. Žil čtyři měsíce v poušti, pracoval v měděných dolech v Austrálii, zkusil rýžovat zlato. Když má vyděláno, peníze utrácí cestováním. Když žil na Bali, spal na pláži a celé dny surfoval, ale také navštěvoval buddhistické chrámy.

Po celodenním skládání nebo natáčení ve studiu rád sportuje: hraje squash, tenis, badminton, plave a také střílí z luku. Žije v Gloucestershire se svou ženou a čtyřmi dětmi.

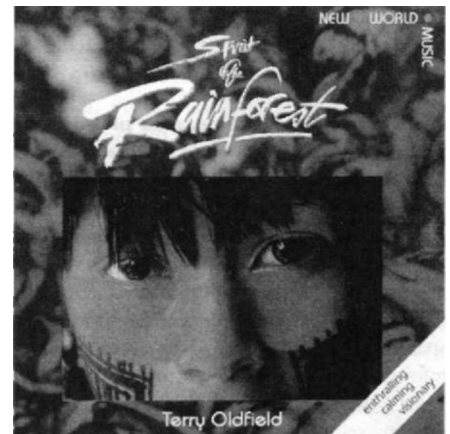
Soukromě říkám hudbě Terryho Oldfielda „new age 3. kategorie“. Po

prvních ozvucích nového hudebního trendu konce tohoto tisíciletí koncem 70. let (T. Scott, Kitaró, Vetter, Micus aj.) se v druhé vlně rozlil proud hudby „new age“ do mnoha různých směrů (připomeňme jen produkci vydavatelství Windham Hill Records, Kuckuck Records, Celestial Harmonies): od hudby prostorové a meditační, přes vokální a léčebnou hudbu až po nahrávky tibetských mís a rituálů.

V jiné rovině šlo o skladatelský a interpretační vývoj autorů: od prvotního okouzlení exotikou hudby Dálného východu v první fázi, přes široké a lákavé technické a nahrávací možnosti digitální technologie a ukázky vlastního umění v druhé fázi, až k pokorné cestě zpět k niternému prožitku a vlastní zkušenosti. William Ackerman (a mnozí další rychle zbohatnuší autoři této hudby) prodali mercedesy a opět se vydali, většinou jen se stanem, na cesty. A právě osobní zkušenost tibetské, japonské, africké a australské kultury inspirovala Terryho Oldfielda k sérii nahrávek, která dnes patří k nejúspěšnějším albům produkce anglické společnosti New World Company.

Terry Oldfield: Spirit of the Rainforest
- Duch deštného pralesa (NWCD 195, 1990)

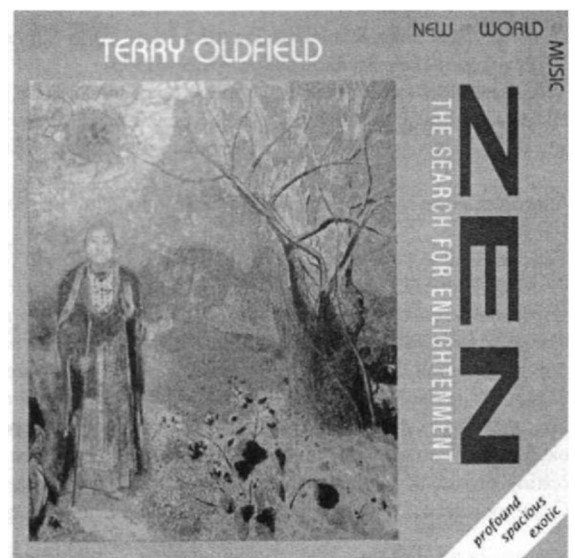
Dvě téměř půlhodinové improvizace kouzelné panovy flétny nad přírodními

zvuky deštného pralesa. Velmi jednoduchá, ale o to hlubinně účinnější hudba spíše zvuků a popěvků než souvislých hudebních ploch, na které jsme většinou zvyklí. Tahle nahrávka uklidní i nejroztřesenějšího intelektuála, stejně jako konzumenta dechovky: stačí si ji slabě pustit, téměř jako kulisu.

Terry Oldfield: Zen: The Search for Enlightenment - Zen: Hledání Osvícení (NWCD 215, 1991)

Deset pětiminutových skladiček lze brát jako úvod do světa filosofie a praxe

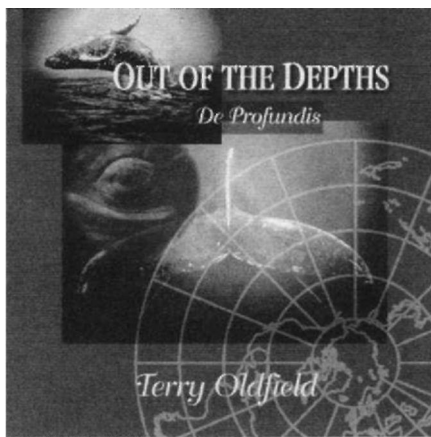
té verze buddhismu, o které je toho nejméně napsáno. Proslulý zenový koan „Když tleskneš dvěma rukama, ozve se zvuk. Jaký je zvuk jedné ruky?“ jakoby navozoval laskavé pozvání k hlubinnému, skutečnému a vědomému prožívání přítomnosti. V tomto ohledu je hudba, zvláště hudba „new age“ tím nejlepším prostředkem o otevření oné „brány bez

brány". Protože osvícení, cíl všech duchovních hledačů, není někde za devaterými horami (nebo uvnitř mnohasetstránkových knih), ale teď a tady, uvnitř v nás.

Terry Oldfield: Spirit of Africa - Duch Afriky (NWCD 242, 1993)

Cikády, pomalý a pak zrychlující se rytmus bubínků a bubnů. Chór bojovníků se promručí do chorálu, který do zvukového nebe prozpívá vysoká melodie flétny. Velmi silná hudba. Nenechá nikoho chladným. Roztřepe vás zevnitř, spolehlivě zjeví chlupy a prožene mráz po zádech. Oldfield se v této nahrávce jakoby dotýká samé podstaty hudby, která nás dnes obklopuje (vždyť rock a všechny jeho verze přišel s černošskými otroky z Afriky). Duch Afriky se dá poslouchat k meditaci, povznesení duše, k tanci i extázi.

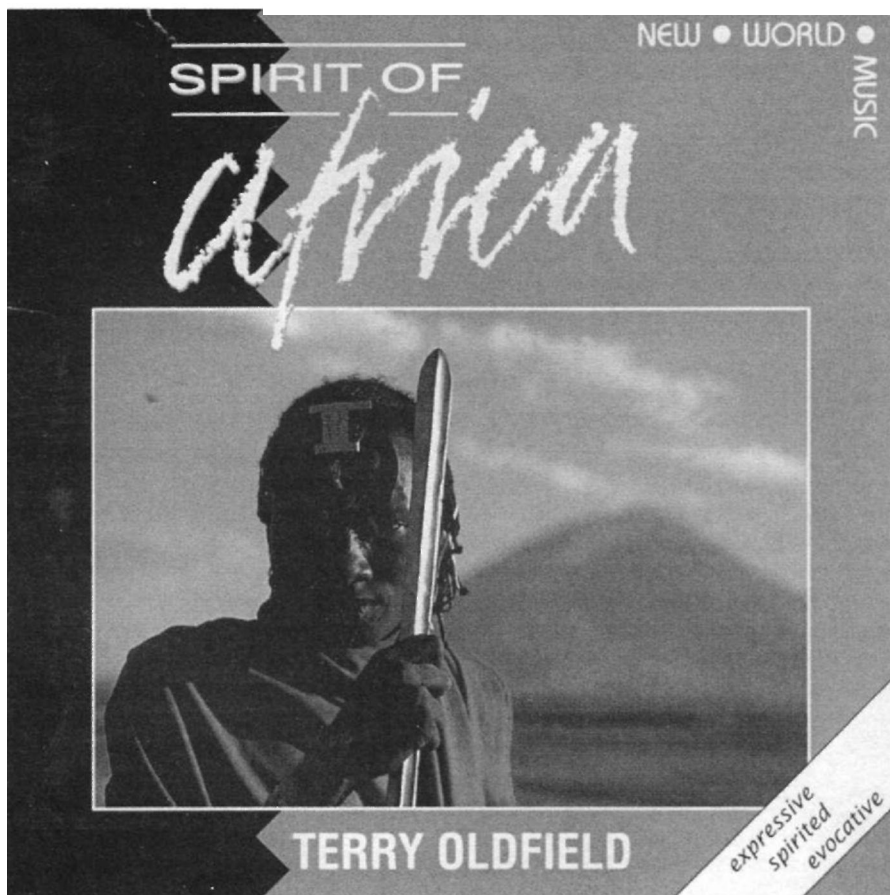
Terry Oldfield: Out of the Depths: De Profundis (NWCD 252, 1993)

Biblické „z hlubin“ („Z hlubin své duše k tobě volám, Bože, slyš můj hlas...“) inspirovalo Oldfielda k nádhernému dialogu s velrybami. Hlubiny moře a hlubiny lidské duše inspirovaly odjakživa. Stačí zavřít oči a otevřít se: zvuky vody, velryb, jednoduchá ústřední melodie a nakonec dívčí hlas, ztělesňující život, stvoření a dotek lásky. Dokonalá ukázka hudby „new age“ 3. kategorie.

Terry Oldfield: Australia : Twilight of the Dreamtime - Stmívání v čase snů (NWCD 267, 1994)

Oldfield je velmi zkušený tvůrce filmové a televizní hudby a za některé své pořady, včetně hudby na tomto albu, získal i cenu Emmy za nejlepší hudbu k filmu. Exotické zvuky australských ptáků i aboridžinského nástroje didžeridu rámují hudební pozvání do světa snů. Protože umění snít, sny si zapamatovat a tvůrčím a pozitivním způsobem je využívat, je Aboridžincům známé tisíce let. Ted je řada na nás, evropsky vzdělaných lidech, abychom s vděkem a pokorou přijali i to, nad čím naši rodiče mávali rukou a co chtěli odhodit „na smetiště dějin“. Abychom v sobě probudili toho, kdo umí snít. Abychom se, třeba s pomocí hudby Terryho Oldfielda, pokusili žít svůj snový čas. Protože podle Aboridžinců (a dnes i některých kacířských vědců, fyziků a kosmologů) vše, co existuje, existovalo nejprve v podobě snu. Hudba byla ještě v 17. století i u nás posvátná. Je moc dobře, že díky hudbě můžeme i my, odvážíme-li se a dokážeme otevřít a naslouchat, zažít věčnost.

Katalog produkce holandské společnosti OREADE (více jak 200 titulů) a anglické firmy NEW WORLD Company (kromě T. Oldfielda i M. Rowland, G. Evans a mnozí další) vám zašle a dovoz CD a MC zajistí

Scarabeus s.r.o., Soboláková 19,
148 00 Praha 4,
Tel. 644 63 88, 644 61 02.

MANA

časopis pro rozšířené vědomí

vydává Scarabeus, s.r.o.

Soboláková 19, 148 00 Praha 4
tel. 6446388, 6446102

šéfredaktor : Vlastimil Marek

redaktor : Blumfeld S.M.

grafika a sazba :

KCS - Koška computer systems,
Lindavská 784, 181 00 Praha 8,
tel. 854 32 58

Předplatné (informace a objednávky),
distribuce: Scarabeus, s.r.o.

MK CR 7300

VIZE C.G.JUNGA

Zdálo se mi, jako bych byl vysoko nahoře ve světovém prostoru. Daleko pod sebou jsem viděl zeměkouli ponořenou do nádherně modrého světla. Viděl jsem tmavomodré moře a kontinenty. Hluboko pod mýma nohama ležel Ceylon a přede mnou indický subkontinent. Mé zorné pole nezahrnovalo celou Zemi, avšak její kulovitý tvar byl zřetelně rozpoznatelný a její obrysy stříbrně probleskovaly skrze nádherné modré světlo. Zdálo se, že zeměkoule má na několika místech barevné či tmavozelené skvrny jako oxidované stříbro. „Vlevo“ ležela v dáli široká rozloha - červenožlutá poušť Arábie. Bylo to, jako kdyby tam stříbro Země nabralo červenožlutý odstín, pak přišlo Rudé moře a zcela daleko vzadu, takřka „vlevo nahoře“ jsem mohl právě ještě postřehnout výběžek Středozevního moře. Můj pohled směřoval především tam. Všechno ostatní se jevílo jen nezřetelně. Viděl jsem sice i sněhová pohoří Himaláje, avšak bylo tam zamženo nebo oblačno. „Napravo“ jsem se nedíval. Věděl jsem, že hodlám odejít ze Země.

Chvilí jsem se díval a pak se otočil. Stál jsem takřka zády k Indickému oceánu, obličejem k severu. Pak se mi zdálo, jako bych udělal obrát k jihu. V mém zorném poli se objevilo cosi nového. V malé vzdálenosti jsem v prostoru zahlédl obrovský kamenný blok, jako nějaký meteorit - asi velikosti mého domu, snad ještě větší. Ve světovém prostoru se vznášel kámen a já sám jsem se vznášel ve vesmíru.

Podobné kameny jsem viděl na mořském pobřeží Bengálského zálivu. Jsou to obrovské kusy z černohnědé žuly, do nichž jsou někdy vytesávány chrámy. Takovým obrovským tmavým kusem byl i můj kámen. Vchod vedl do malé před síně. Vpravo seděl na kamenné lavici černý Ind v lotosové pozici. Měl bílé roucho a byl v dokonale uvolněném klidovém stavu. Tak mě mlčky očekával. K této předsíni vedly dva stupně a na její levé vnitřní straně byla brána do chrámu. Nesčetné, do malých výklenků umístěné prohlubně naplněné kokosovým olejem a hořícími knoty obklopovaly dveře věncem jasných plamének.

Když jsem se blížil schodům ke vchodu do skály, stalo se mi něco zvláštního: měl jsem pocit, jako by ze mě stahovali všechno dosavadní. Vše, co jsem se domníval, co jsem si přál nebo myslel, celá fantasmagorie pozemské existence ode mě odpadávala nebo mi ji uloupili - byl to krajně bolestivý proces. Avšak něco zůstávalo, jako kdybych všechno, co jsem kdy zažil nebo udělal, vše, co se kolem mě dělo, měl nyní při sobě. Mohl bych také říci: bylo to u mě a to jsem byl Já. Z toho jsem se takřikajíc sestával. „Jsem uzlík toho, co bylo vykonáno a co bylo.“
Tento zá-

žitek mi přinášel pocit krajní chudoby, avšak zároveň velkého uspokojení. Nic jsem už nechtěl, nic si nepřál, nýbrž existoval jsem takřikajíc objektivně: byl jsem to, co jsem žil. Zprvu sice převažoval pocit zkázy, oloupení nebo vyplenění, ale náhle se i ten stal vratkým. Zdálo se, že všechno ustává, zůstal jen nezměnitelný stav, fait accompli, bez nějakého zpětného vztahu k tomu, co bylo dříve. Neexistovala už lítost, že něco odpadlo nebo že mi něco vzali. Naopak: měl jsem vše, co jsem byl, a měl jsem jen to.

Ještě něco jiného mě zaměstnávalo: zatímco jsem se blížil ke chrámu, měl jsem jistotu, že přijdu do osvětlené místnosti a zastihnu tam všechny lidi, k nimž ve skutečnosti patřím. Tam bych - i to byla jistota - konečně pochopil, do jaké historické souvislosti já nebo můj život patří. Věděl bych, co bylo přede mnou, proč jsem vznikl a kam by dále plynul můj život. Můj žitý život mi připadal jako historie, která nemá začátek ani konec. Měl jsem často pocit, že jsem historickým výřezem, k němuž chybí předcházející a následující text. Můj život se mi zdál jako vystřižená nůžkami z nějakého dlouhého řetězce a mnoho otázek zůstávalo bez odpovědi. Byl jsem si jist, že bych na vše dostal odpověď, jakmile bych vstoupil do kamenného chrámu. Tam bych poznal, proč všechno bylo tak, a ne jinak.

Zatímco jsem ještě přemýšlel o této věci, stalo se něco, co upoutalo mou pozornost: zdola, z Evropy vystupoval nějaký obraz. Byl to můj ošetřující lékař nebo lépe jeho obraz zarámovaný zlatým řetězem nebo zlatým vavřínovým listem. Nyní však přicházel ve své prapodobě, jako Basileus z Kosu. V životě byl vtělením tohoto Basilea, časovým ztělesněním jeho prvotní podoby, která existovala odjakživa.

Bezpochyby jsem i já ve své prapůvodní podobě. To jsem sice nevnímal, představuji si jen, že tomu tak bylo. Když se ke mně vynořil jako obraz zhloubi a stál přede mnou, došlo mezi námi k němému předání myšlenek. Můj lékař byl totiž vyslán ze Země, aby mně přinesl poselství: že prý se ozývají protesty proti tomu, že hodlám odejít. Nesmím prý opustit Zemi a musím se vrátit. V okamžiku, kdy jsem to uslyšel, vize přestala.

Byl jsem zklamán, neboť nyní se vše jevílo marné. Bolestný proces „zbavování“ listí byl marný a já jsem nesměl do chrámu, k lidem, kteří ke mně patřili.

(Tato Jungova vize - nikoli sen - pochází z počátku roku 1944, kdy si C. G. Jung zlomil nohu a poté dostal srdeční infarkt. Několik dní byl ve stavu bezvědomí, na pokraji života a smrti, kdy prožíval deliria a vize. Ukázka je z knihy C. G. Jung - Duše moderního člověka, v překladu K. Plocka vydal Atlantis.j

MANA - vizualizovaná **transformativní energie** posvátného času a prostoru - transformační síla vize, šamanské osvícení

MANA - pro melanézké Šamany mimořádně působivá **posvátná síla** vycházející z člověka či předmětu, která provází určité aktivity a události. Znamená také zdraví, léčivou a kouzelnou sílu.

MANA - podle domorodců na Nových Hebridách **zvláštní psychická energie**, kterou lze akumulovat stejně jako elektřinu. Dostatečná akumulace many umožňuje přechod do posvátného času a prostoru. Lze říci, že jde o zvláštní dar - posvátnou vlastnost, kterou bohové udělili některým osobám, místům či událostem.

MANA - pro havajského šamana ústřední představa jeho světového názoru. Jde o vnitřní či božskou sílu. Symbolem této energie na Havaji býval **světelný výboj** - blesk. Každodenním úsilím šamana je zvětšit svou manu.

MANA - vyjadřuje zvláštní šamanův pocit, že všechno je navzájem spojeno, a tyto spojitosti může vnímat a působit na ně ten, kdo ví, jak na to. Jde o **síť spojitostí**, kterou vnímá jako obrovskou kosmickou pavučinu, jejímž prostřednictvím může s pomocí vibrací vědomě ovlivňovat cokoli ve vesmíru.

MANA - umožňuje **napojení na** alchymickou Animu mundi - **duši světa**, na Jungův Mundus archetypus - svět společného nevědomí lidstva, na Theilhardovu noosféru či na vědomí Lovelockovy planetární bytosti Gáji.

MANA - byla některými učenými identifikována jako čínská síla čchi, japonská ki, indická prána - **oživující kosmická energie** nebo také jako moderní bionergie W. Reicha.

MANA - v sanskrtu: **zářící, čistá mysl**. V indické filosofii je mana - **prvotní duch** - chápána jako „organismus“, který duše potřebuje, aby mohla vstoupit ve styk se smysly. Teprve spojením duše s manou je možný život.

MANA - v hinduismu je jednou z devíti základních a tedy nepomíjivých substancí vedle země, vody, ohně, vzduchu, éteru, času, prostoru o duše - mana je **nositelkou inkarnací**

MANA - v józe **oživující princip**, který nejen všim proniká, ale také koná láskou, milosrdenstvím, soucitem.

MANA - v křesťanské tradici **zvláštní stav vědomí**, který je znakem přijímání duchovního pokrmu, znakem přijímání těla Páně nebo také **transsubstanciace** při mši oltářní.

MANA - Hospodin řekl Mojžíšovi: Dám vám chleba s nebe jako déšť... A když přestalo padání rosy, ukázalo se po vrchu pouště **drobného cosi a okrouhlého**, drobného jako jíní na zemi. Tehdy řekl Mojžíš: Toto jest ten chléb, kterýž dal vám Hospodin. Nazval pak lid Izraelský jméno toho chleba manna, kterýž byl jako símě kuliandrové, a bílý, a chuť jeho jako koláče s medem. Jedli pak (na poušti) synové Izraelští tu mannu od Hospodina čtyřiceti let.

MANA - **nebeská potrava**. Já jsem ta nebeská mana, prohlašuje o sobě Kristus a vyzývá lidi, aby jedli andělský chléb, jenž je jeho tělem - když z něj člověk jedenkrát pojí, nikdy již nepozná hlad neboť tímto chlebem a nápojem je **Kristus sám**.

MANA - potrava Páně, jež měla být, podle Parcella, onou ideální „rajskou“ potravou duše. Nebeská mana je podle něho **chléb andělů** - andělská potrava, která není ničím než nahlížením andělů na velkou nádheru, již vyzáňuje **Boží světlo**. Anděl nejí ústy, ale poznáním, které mu propůjčuje představu. Jde o **bdění**, ve kterém andělé nikdy neodvracejí svoje oči před vznešeností Boha. Proto mana, řečí biblické symboliky, znamená **nahlížení**.

MANA - symbolizuje prožitek záření, osvícení, **otevření vnitřního zraku** křesťanských mystiků - vidění očima ducha nebo moudrosti v alchymické tradici.

MANA - Ve Zjevení Sv. Jana se praví: Tomu kdož vítězí, dám jisti manu skrytou, dám jemu **kamének bílý**, a na tom kaménku jméno nově napsané, kteréhož žádný neví, než ten, kdož je přijímá.

MANA - olej z rostliny „pinguedo manna“ byl podle alchymistů „potravou nebeskou“ a podporoval sublimaci - **exaltaci ducha**. Ambrózie, zvaná medovice nebo také mana, obsahuje **alkaloidy podobné LSD** - nelze vyloučit, že měla psychedelické vlastnosti.

MANA - **vizionářské světlo** vyvolané změněným stavem vědomí, silou vnitřní imaginace, vnitřním zřením.

MANA(ZÍN)

MANA - časopis rozšířeného vědomí, který se vám právě dostává do rukou. Časopis koncipovaný jako dům o sedmi patrech (pět rubrik plus úvod a závěr), kterým je možno volně procházet, kterýje beze zdí.

MANA - s rubrikou TRENDY, jako přehledkou nových proudů, cest a možností - která představuje nová (re-voluční) paradigma v západní vědě - která poukazuje na sblížení vědy a „mystického“ (esoterického) světového názoru

MANA - s rubrikou CESTY, jako nabídkou nejrůznějších vnitřních i vnějších osobních zkušeností - která prostředkuje cesty domácích i zahraničních duchovně orientovaných osobností, formou biografii, portrétů a rozhovorů

MANA - s rubrikou TRADICE, jako připomenutím starověkých, domorodých, východních i západních spi-rituálních tradic - která nabízí nové interpretace tradičních učení a věd

MANA - s rubrikou ALTERNATIVY, jako připomínkou toho, že lze konat i JINAK než běžným a konformním způsobem - která poukazuje na jiné způsoby vnímání, tvorby, estetiky, kultury, životního stylu, chování (k sobě navzájem i Planetě) - která poukazuje k ekologii bytí, jednání i vnímání

MANA , recenzní rubrikou DUCHOVNÍ STRAVA, zkoumá slovo, světlo, zvuk, hudbu

MANA - se vzorkem („samplem“) vizionářské, mystické nebo chcete-li psychedelické zkušenosti

- TŘETÍ OKO - na konec